"SPLENDID...A RICH, DARK DRAMA...
AN EXTRAORDINARY DEBUT."
—*St. Petersburg Times*

MINETTE WALTERS

Bestselling author of *The Shape of Snakes*

THE ICE HOUSE

Minette Walters
Ledana

Naslov originala:
Minette Walters - The Ice House

»Osveta je neka vrst primitivne pravde. Što joj se ljudi više utječu, to je više zakon mora iskorjenjivati.« **FRANCIS BACON**

»O kad bi nam sila neka podarila moć da vidimo sebe ko drugi što nas vide i kad bi nas tako osloboditi mogla svih zabluda naših. « **ROBERT BURNS**

PROLOG

Southern Evening Herald, 23. ožujka

SVE VEĆA UZNEMIRENOST POLICIJE

Nakon intenzivnog traganja po zrakoplovnim lukama, dokovima i trajektnim pristaništima za nestalim poslovnim čovjekom Davidom Mayburyjem, policija je izrazila zabrinutost za njegov život. »Prošlo je deset dana od njegova nestanka«, rekao je inspektor Walsh, detektiv koji vodi istragu, »i ne možemo isključiti mogućnost zločina.« Policija se usredotočila na temeljito pretraživanje imanja Streech Grange i okolice.

Tijekom protekloga tjedna stiglo je mnogo dojava o tome da je nestali viđen, ali ništa se od toga nije moglo dokazati. David Maybury, 44, imao je na sebi smećkastosivo prugasto odijelo u noći kada je nestao. Visok je 1,75 m, vitak, tamne kose i očiju.

Sun, 15. travnja

ZAKOPAN NA IMANJU?

Gospođa Phoebe Maybury, 27, lijepa riđokosa supruga nestaloga poslovnog čovjeka Davida Mayburyja, nije mogla prikriti srdžbu dok je policija prekapala njezin vrt u potrazi za njezinim suprugom. Gospodja Maybury, i sama strastvena vrtlarica, izjavila je: »Ova je kuća već godinama u vlasništvu moje obitelji i vrt je djelo nekoliko naraštaja. Policija ga nema pravo uništiti.«

Prema pouzdanim izvorima, David Maybury, 44, upao je neposredno prije nestanka u novčane poteškoće. Njegova trgovina vinom, koju je financirala njegova žena i koja se vodila iz podruma njihove kuće, bila je na rubu stečaja. Prijatelji svjedoče da su se stalno svađali. Policija pretpostavlja da je riječ o umorstvu.

Daily Telegraph, 9. kolovoza

POLICIJSKI TIM RASPUŠTEN

Policija je jučer priznala da nema nikakvo objašnjenje za nestanak Davida Mayburyja iz Hampshirea. Unatoč dugoj i temeljitoj istrazi, od njega ni traga, pa je tim koji je radio na istrazi raspušten. Prema policijskim izvorima, slučaj će ostati otvoren, ali malo je vjerojatno da će zagonetka biti riješena. »Općinstvo je bilo od velike pomoći«, rekao je glasnogovornik policije. »Stekli smo jasnu sliku što se

dogodilo one noći kada je nestao, ali dok ne nadjemo tijelo, ništa više ne možemo učiniti.«

PRVO POGLAVLJE

- Fred Phillips trči! - Primjedba Anne Cattrell prekinula je tišinu toga kolovoškog poslijepodneva poput vjetra puštenog na čajanki kod župnika.

Iznenađene, dvije žene u njezinu društvu podigoše pogled, Diana sa svoga crtaćeg bloka,

Phoebe s knjige o vrtlarstvu, suznih očiju zbog naglog prijelaza s tiskanih stranica na blještavilo sunca. Čitav sat sjedile su zadovoljno u tišini, okupljene oko stola od kovana željeza na terasi njihove kuće, na kojemu su šalice i pribor nakon poslijepodnevnoga čaja bili izmiješani s predmetima iz njihova profesionalnog života: vrtnim škarama, otvorenom kutijom sa slikarskim bojama, stranicama rukopisa, jednom s okruglom mrljom od čaja gdje je Anne odsutno odložila šalicu.

Phoebe se uspravila na svojoj stolici ravna naslona prema stolu, gležnjeva prekriženih ispod stolice, a riđa joj se kosa u plamenim uvojcima uvijala oko ramena. U proteklih pola sata otkako je popila čaj gotovo se nije pomaknula, skrušeno zagledana u knjigu umjesto da se vrati u staklenik i završi pošiljku od petsto sadnica pelargonija. Diana, koja se bestidno sjala od kreme za sunčanje, ispružila se na ležaljci, a nabrana suknja njezine uzorčaste pamučne haljine visjela je preko ruba i padala na kamenom popločeni pod. Jedna je elegantna ruka češkala trbuh labradora koji se ispružio pokraj nje, a druga črčkala na rubu crtaćega bloka koji je trebao biti - ali nije - ispunjen naručenim crtežima za interijer ladanjske kuće u Foweyu. Anne, koja se između kratkih drijemeža upinjala smisliti svojih tisuću riječi na temu Vaginalni orgazam - istina ili zabluda za neki opskurni časopis, uspravljeno je sjedila za stolom, brade podbočene rukama, tamnih očiju uperenih u umjetnički uređen vrt.

Phoebe je načas pogleda, a zatim počne slijediti njezin pogled, zureći preko naočala u prostranu tratinu. - O, Bože! - uzvikne.

Njezin vrtlar, vrlo krupan muškarac, stupao je teška koraka preko trave, gol do struka, dok mu je trbuh udarao u hlače poput kakva čudovišnog plimnog vala. Već je sama ta golotinja bila iznenadjujuća,

jer Fred je vrlo strogo pazio na svoj položaj u Streech Grangeu. Između ostalog, to je značilo da Phoebe mora zazvižđati u znak upozorenja kad ulazi u vrt, kako bi se mogao dolično odjenuti, čak i po ljetnoj vrućini.

- Možda je dobio na sportskoj prognozi - reče Diana, ali neuvjerljivo, dok su tri žene gledale kako im prilazi i naglo se zaustavlja.

- Vrlo neobično - uzvrati Anne, odmičući svoju stolicu od stola. - Fred je toliko trom da bi mu za takav napadaj aktivnosti trebao veći poticaj nego što je obična zarada.

Bez riječi, promatrale su Freda dok im je prilazio. Do terase je hodao, a onda je na trenutak zastao, teško podižući jednu ruku na niski zidić što je obrubljivao popločeni pod i hvatao zrak. Smeđe mu je lice od napora ublijedjelo, a iz grla se čulo hripanje. Zabrinuta, Phoebe dade znak Diani da izvuče slobodnu stolicu, a zatim ustade, primi Fredovu ruku i pomogne mu da sjedne.

- Što se dogodilo? - upita uznemireno.

- O, gospodjo, nešto strašno. - Prekomjerno se znojio i nije mogao doći do daha. Preko njegovih debelih smeđih prsa, mekanih i oblih kao u žene, znoj je tekao u potocima i nadaleko zaudarao, ubijajući slatki miris ruža što su rasle u lijehama oko terase. Svjestan toga vonja i svoje nagosti, posramljeno je kršio ruke. - Oprostite, gospođo.

Diana naglo spusti noge s ležaljke i sjede, potegnuvši vuneni pokrivač s naslona svoje stolice i omota njegova ramena. - Poslije takva trka morali biste se utopliti, Frede.

On omota pokrivač oko sebe, kimajući glavom u znak zahvalnosti. - Što se dogodilo, Frede? - Phoebe ponovno upita.

- Zapravo ne znam kako bih to rekao - ona pomisli da je u njegovim očima ugledala sažaljenje - ali, mora se reći.

- Onda mi recite - potakne ga blago. - Sigurno nije tako strašno. - Pogleda Bensona, žutog labradora, koji je još mirno sjedio uz Dianinu stolicu. - Je li Hedges što učinio?

On ispruži grubu, blatom umrljanu ruku iz nabora pokrivača i s bliskošću koja mu nije bila svojstvena položi je na njezino rame i nježno ga stisne. Bio je to brz i istodobno neočekivan potez. - U staroj ledani je truplo, gospođo.

Nastupi trenutak potpune tišine. - Truplo? - ponovi Phoebe. - Kakvo truplo? - Njezin je glas bio miran i ravnodušan.

Anne baci pogled prema njoj. Ima trenutaka, pomisli, kada je hladnokrvnost njezine prijateljice plaši.

- Da vam budem iskren, gospođo, nisam gledao izbliza. Bio je to šok, to kako sam na to nabasao. Nesretno je zurio u svoja stopala. - Stao sam na to prije nego što sam vidio što je. Poslije se osjećao smrad. - Svi su opčinjeno zurili u njegove vrtlarske čizme i on ih, žaleći zbog toga što je izlanuo, polagano i nezgrapno skrije pod pokrivač. - U redu je, gospođo - reče - dobro sam ih obrisao na travi.

Šalica i tanjurić u Phoebeinoj ruci glasno su zveckali i ona ih pažljivo spusti na stol pokraj vrtnih škara. - Naravno da jeste, Frede. Lijepo od vas. Jeste li za čaj? Možda kolačić? - upita ga.

- Ne, hvala, gospodjo.

Diana se okrene od njega, potiskujući strahovitu potrebu da se nasmije. Od svih žena koje poznaje samo bi Phoebe u takvim okolnostima ponudila kolač. Bilo je to na svoj način krasno, jer Fredovo šokantno otkriće pogodilo je Phoebe više negoli druge dvije žene.

Anne je preturala po stranicama svoga rukopisa tražeći cigarete. Naglim pokretom otvori kutiju i ponudi je Fredu. On pogleda Phoebe za dopuštenje, koje mu nije bilo potrebno, a ona ozbiljno kimne. - Mnogo vam hvala, gospođice Cattrell. Živci su mi na rubu.

Anne mu pripali i mirno rukom primi njegovu. - Da budemo načistu, Frede - reče dok su ga njezine tamne oči ispitivački gledale. - To je truplo neki čovjek. Je li tako?

- Tako je, gospodjice Cattrell.

- Znate li tko?

- Ne bih mogao reći, gospodjice. - Govorio je s izrazom gadjenja na licu. - Mislim da ga nitko neće prepoznati. - Duboko uvuče dim cigarete, a znoj potisnutog gađenja izbijao mu je na čelu.

- Stvar je u tome, a samo sam načas pogledao, da od njega nije mnogo ostalo. Sigurno je tamo već neko vrijeme.

Tri su ga žene zapanjeno gledale. - Ali, zacijelo je odjeven, Frede? - upita Diana uzrujano.

- Znate barem je li muškarac ili žena.

- Koliko sam ja vidio, nije bilo nikakve odjeće, gospođo Goode.

- Bolje bi bilo da mi pokažete. - Phoebe najedanput odlučno ustane, a Fred se nezgrapno podigne na noge. - Radije ne bih, gospođo. Ne biste to trebali vidjeti. Ne želim vas odvesti.

- Onda ću poći sama. - Iznenada se nasmiješi i položi dlan na njegovu ruku. - Žao mi je, ali moram vidjeti. Razumijete, Frede, je li tako?

On ugasi cigaretu i čvršće omota pokrivač oko ramena. - Ako baš toliko želite poći, idem s vama. To ne biste smjeli vidjeti sami.

- Hvala. - Ona se okrene Diani. - Hoćeš li u međuvremenu nazvati policiju?

- Naravno.

Anne odgurne svoju stolicu unatrag. - Idem i ja - reče Phoebe. Idući iza njih dvoje preko trave, dovikne Diani: - Možeš izvaditi konjak. Trebat će mi.

Okupili su se na nekoliko metara od ulaza u ledanu. Bilo je to neobično zdanje, izgrađeno u osamnaestome stoljeću, koje je podsjećalo na kakav brežuljak. Već godinama nije služilo svojoj prvobitnoj svrsi, spremištu za led, od izuma hladionika. I priroda ga je nadvladala: šuma kopriva rasla je u njegovu podnožju i spojila svod načinjen ljudskom rukom i čvrstu zemlju. Jedini ulaz, široka niska vrata, bio je smješten na kraju zaraslog puteljka. I vrata su se odavno izgubila u zapletenu šipražju što je raslo odozgo i odozdo i tkalo zastor od trnja. Sada se vidio samo zahvaljujući Fredu, koji je sasjekao i ugazio zastor kako bi mu prišao.

Upaljena džepna svjetiljka ležala je ostavljena na tlu kraj njihovih nogu. Phoebe je podigne.

- Zašto ste onamo uopće ulazili? - upita Freda. - Nismo je godinama koristili.

On iskrivi lice. - Volio bih da nisam, gospođo, tako mi boga. Što ne vidim, ne znam - i to je točno. Htio sam popraviti zid oko povrtnjaka, tamo gdje se prije tjedan dana urušio. Veći dio cigala nije upotrebljiv. Kada sam vidio u kakvu su stanju, shvatio sam zašto se urušio. Neke su se odmah pretvorile u hrpu prašine. U svakom slučaju, sjetio sam se cigala koje smo prije više godina bili spremili ovamo, onih iz one pojate koju smo bili srušili. Rekli ste: Izdvojite dobre, Frede, čovjek

nikad ne zna kad će mu ustrebati za popravke.

- Sjećam se.

- Da, htio sam ih upotrijebiti za taj zid.

- Naravno. Morao si posjeći šipražje?

On kimne. - Nisam mogao naći vrata, bila su sva zarasla. - Pokaže na kosu koja je ležala pokraj ledane. - Upotrijebio sam to i čizme da dođem do njih.

- Idemo - iznenada će Anne. - Svršimo s tim. Neće nam biti lakše ako pričamo.

- Da - tiho će Phoebe. - Mogu li se vrata šire otvoriti, Frede?

- Da, gospodjo. Ja sam ih bio širom otvorio prije nego što sam ugazio na ono unutra. Pritvorio sam ih koliko sam mogao kada sam izlazio u slučaju da tko naiđe. - Stisne usne. - Da vam budem iskren, imam osjećaj da su sada šire otvorena nego kad sam odlazio.

Nevoljko krene naprijed i naglim pokretom gurne nogom vrata. Ona se uz škripu otvore. Phoebe čučne i džepnu svjetiljku okrene prema unutrašnjosti. Prostoriju preplavi toplo zlaćano svjetlo. Nije je nagnalo na povraćanje toliko pocrnjelo truplo bez očiju koliko pogled na Hedgesa, koji se tiho i važno valjao po istrunulim ostacima utrobe. Izišao je podvinuta repa, legao na travu s glavom među šapama i gledao je dok je bljuvala svoj čaj na travu.

DRUGO POGLAVLJE

Policijska postaja u Silverborneu, trijumf modernoga doba od kroma i hermetički zatvorenih neprozirnih prozora, pekla se pod suncem među svojim konzervativnim susjedima. Unutra su rashladni uređaji ponovno bili pokvareni, a kako su sati prolazili i temperatura rasla, tako su i policajci postajali sve razdražljiviji i počeli se međusobno prepirati poput djece. Oni koji su mogli, izašli su; oni koji nisu, ljubomorno su gledali svoje električne ventilatore i molili se da smjena što prije završi. Za glavnog inspektora Walsha, koji se obilato znojio nad nekim papirima u svome uredu, naredba da povede ljude u Streech Grange došla je kao čudesan dašak svježine kroz zavarene prozore. Dok je odlazio u sobu za sastanke, veselo je zviždukao. Za narednika McLoughlina, kojemu je naređeno da mu pomogne, spoznaja da će propustiti vrijeme otvaranja lokala i hladno pivo koje je sebi obećao bila je kap koja je prelila čašu.

Diana je prije drugih čula automobile. Iskapila je svoj konjak i čašu odložila na komodu.

- Idemo, djeco. Stigli su.

Phoebe ode do kamina. Lice joj je bilo neprirodno bijelo uz uvojke jarkocrvene kose. Bila je to visoka žena, koju ste rijetko mogli vidjeti odjevenu u nešto drugo osim kockastih košulja i starih levisica. Ali, po povratku iz ledane potrudila se presvući u svilenu haljinu dugih rukava i visoka ovratnika. Lijepo se uklapala u elegantnu sobu s njezinim pastelnim nijansama i drapiranim baršunastim zastorima, ali, barem za Anne, doimala se poput strankinje. S distanciranim smiješkom obrati se svojim dvjema prijateljicama. - Doista mi je žao zbog ovoga.

Anne je, kao i obično, palila cigaretu za cigaretom. Otpuše sivi stup dima iznad sofe na kojoj je sjedila, glave oslonjene na naslon. - Ne budi luda - reče. - Nitko te neće smatrati odgovornom zato što je neki idiot odlučio umrijeti na tvome posjedu. Sigurno postoji neko jednostavno objašnjenje: neki se klošar tamo sklonio i dobio infarkt.

- I ja tako mislim - reče Diana odlazeći do sofe. - Mogu dobiti cigaretu? Živci su mi kao žice u glasoviru, samo čekaju na

Rahmanjinovljev koncert.

Anne se nasmijulji i doda joj kutiju cigareta. - Jesi li i ti za jednu, Pheobe?

Phoebe odmahne glavom i počne brisati stakla naočala rubom haljine, odsutno je podižući do struka i otkrivajući da nema gaćice. Anne je rastresenost toga pokreta izgledala umirujuće.

- Ako tako nastaviš, ostat ćeš bez stakala - reče nježno.

Phoebe uzdahne, spusti haljinu i ponovno stavi naočale. - Goli klošari koji u tuđoj kući doživljavaju infarkt, to ne postoji - reče.

Oglasi se zvono na vratima. Čule su Molly Phillips, Fredovu ženu, kako odlazi do vrata i bez riječi, zapravo po instinktu, Anne i Diana postave se lijevo i desno do Phoebe uz kamin. Kada su se vrata otvorila, Diana pomisli da to i nije bio pametan potez. Za policajce, bojala se, to će izgledati ne kao znak potpore - što su htjele - nego želje da je zaštite.

Molly uvede dvojicu muškaraca. - Glavni inspektor Walsh i narednik McLoughlin, gospođo. Vani ih ima još. Da kažem Fredu neka pripazi na njih?

- Ne, u redu je, Molly. Sigurna sam da će se vladati kako treba.

- Kako vi kažete, gospođo. Ja nisam tako sigurna. Već su onim svojim nožetinama izgazili šljunak gdje ga je Fred jutros tako pažljivo poravnao. - Optužujućim pogledom gledala je u dvojicu muškaraca.

- Hvala, Molly. Možda bi nam mogla svima skuhati čaj. Sigurna sam da nitko ne bi imao ništa protiv.

- Imate pravo, gospođo. - Domaćica zatvori za sobom vrata i hodnikom ode prema kuhinji.

George Walsh slušao je dok njezini koraci nisu utihnuli, a zatim stupi naprijed i ispruži ruku.

Bio je to mršav, poguren muškarac koji je imao bizarnu naviku da trza glavom s jedne strane na drugu, poput oboljeloga od Parkinsonove bolesti. Zbog toga je ostavljao varljiv dojam ranjivosti.

- Dobar dan, gospodjo Maybury. Već smo se upoznali, ako se sjećate. - On se nje živo sjećao, stajala je na istome mjestu kao i sada. Deset godina, pomisli, a ona se gotovo uopće nije izmijenila, i dalje gospodarica kuće, nepristupačna i hladna u sigurnosti svoga položaja. Kao da drame tih godina uopće nije bilo. Na njezinu mirnom,

glatkom licu koje mu se smješkalo to se nije moglo vidjeti. U selu su je zvali vješticom, a njemu je oduvijek bilo jasno zašto.

Phoebe kimne glavom. - Da, sjećam se. Bio je to vaš prvi veliki slučaj. - Glas joj je bio dubok i privlačan. - Bili ste upravo promaknuti u inspektora, čini mi se. Mislim da ne poznajete moje prijateljice, gospođicu Cattrell i gospođu Goode. - Pokaže prema Anne i Diani i one kimnuše, ozbiljno kao i inspektor njima. - Sada ovdje stanuju.

Walsh je sa zanimanjem promatrao dvije žene. - Stalno? - upita.

- Većinu vremena - uzvrati Diana. - Kad ne idemo nekamo radi posla. Obje smo slobodnjaci. Ja se bavim unutarnjim uređenjem, a Anne je novinarka.

Walsh kimne, ali Anne je mogla vidjeti da mu Diana nije rekla ništa što već nije znao. - Zavidim vam. - Govorio je istinu. Poželio je Streech Grange od prvog trenutka kada ga je vidio.

Phoebe pruži ruku drugom muškarcu. - Dobar dan, naredniče McLoughlin. Da vas upoznam. Gospođa Goode i gospođica Cattrell.

Bio je u srednjim tridesetima, kao i one, taman muškarac ledena pogleda koji je ostavljao dojam mudrijaša. Na njegovim iskrivljenim usnama odražavala se razdražljivost policijske postaje, koncentrirana i zlurada. Phoebe i njezine prijateljice gledao je s hladnim prijezirom, a formalnosti pozdrava obavio je tako što im je u kratkom rukovanju samo očešao prste svojima. Njegovu odbojnost, posve neobjašnjivu, doživjele su kao pljusku po nezaštićenom licu.

Na zaprepaštenje njezinih prijateljica, koje su osjećale ljutnju koja je u njoj kuhala, Anne bez premišljanja odgovori na izazov. - Naredniče, naredniče, što ste vi to čuli o nama? - Podrugljivo podigne obrvu, a zatim demonstrativno povuče rukom niz traperice. - Tek ste prestali sisati pa niste bili ovdje posljednji put kada je Grange bio u središtu policijske pozornosti. Hm, da pogadjam. Glas o nama - pokaže na sebe i druge dvije žene - pretekao nas je. Što li vam najviše smeta od svega onoga što govore? Zlostavljanje djece, čarobnjaštvo ili lezbijstvo? - Podrugljivim pogledom istraživala je njegovo lice. - Lezbijstvo - promrmlja. - Da, to vam je najstrašnije, ali, uostalom, to je i jedino točno, nije li?

McLoughlin, već ionako razdražljiv zbog vrućine, zamalo prasne. Duboko je disao. - Nemam ništa protiv lezbijki, gospođice Cattrell -

reče staloženo. - Samo ne bih ni s jednom htio ništa imati, to je sve.

Diana ugasi cigaretu silovitije nego što je potrebno. - Nemoj više mučiti jadnog čovjeka - reče oštro. - Trebat će mu bistra glava kad ugleda onu gužvu u ledani.

Phoebe ukočeno sjede na najbližu stolicu i pokaže drugima neka sjednu. Walsh je sjeo na stolicu nasuprot njoj, Anne i Diana na sofu, a McLoughlinu je ostalo da se smjesti na krhku nisku stoličicu. Njegova nelagoda, dok je nezgrapno podvlačio duge noge pod sebe, bila je očita.

- Pazite da to ne slomite, naredniče - oštro će Walsh. - Ja ne volim nespretnost koliko ni gazdarica. No, gospodo Maybury, možda biste nam sad htjeli reći zašto ste nas pozvali.

- Mislila sam da vam je gospođa Goode rekla telefonski.

On izvadi iz džepa komadić papira. - »Truplo u ledani, Streech Grange. Nadjeno u 4 i 35 popodne.« - I nije neko objašnjenje, zar ne? Recite mi što se dogodilo.

- Zapravo, to je sve. Moj vrtlar, Fred Phillips, našao je truplo u to vrijeme i došao nam reći. Diana vas je nazvala, a za to vrijeme Fred je poveo Anne i mene da pogledamo.

- I, vidjeli ste ga?

- Da.

- Tko je to? Znate li?

- Tijelo je neprepoznatljivo.

Naglim pokretom Anne zapali još jednu cigaretu. - Trulo je, inspektore, crno, odvratno. Nitko ga ne bi mogao prepoznati. - Govorila je nestipljivo, odsječno izgovarajući riječi svojim dubokim glasom.

Walsh kimne. - Tako. Je li vam vaš vrtlar predložio da odete pogledati truplo?

Phoebe zatrese glavom. - Ne, rekao je da ne bih trebala. Sama sam htjela poći.

- Zašto?

Ona slegne ramenima. - Prirodna znatiželja, valjda. Vi ne biste pošli?

On nakratko zašuti. - Je li to vaš muž, gospođo Maybury?

- Već sam vam rekla da se tijelo ne može prepoznati.

- Jeste li inzistirali da pođete zato što ste mislili da bi to mogao biti vaš muž?

- Naravno. Ali, u međuvremenu sam shvatila da ne može biti on.

- A zašto?

- Zbog nečega što je Fred rekao. Podsjetio me da smo prije šest godina u ledanu spremili neke cigle kada smo srušili pojatu. A dotad su već bile prošle četiri godine od Davidova nestanka.

- Njegovo tijelo nije nikad nađeno. Nikada nismo saznali ništa o njemu - podsjeti je Walsh. - Možda se vratio.

Diana se nervozno nasmije. - Nije se mogao vratiti, inspektore. On je mrtav. Umoren.

- Kako znate, gospođo Goode?

- Jer da nije, bio bi se vratio mnogo prije ovoga. David se uvijek znao pobrinuti za sebe.

Walsh prekriži noge i nasmiješi se. - Slučaj je još otvoren. Nikada nismo mogli dokazati da je umoren.

Dianino lice najedanput se smrkne. - Jer ste sve svoje snage usredotočili na to da umorstvo natovarite Phoebe. A kada joj ga niste mogli dokazati, odustali ste. Nikada se niste potrudili upitati mene za popis sumnjivih. Mogla sam vam dati stotinu vjerojatnih imena, a Anne drugu stotinu. David Maybury bio je najveća svinja koja postoji. Zaslužio je da umre. - Pitala se je li pretjerala i baci pogled prema Phoebe. - Žao mi je, draga, ali da je više ljudi to reklo prije deset godina, možda bi ti sve bilo lakše.

Anne kimne u znak slaganja. - Izgubit ćete mnogo vremena budete li mislili da je ono tamo David Maybury. - Ona ustane i ode do Phoebe te sjedne na naslon za ruke na njezinu naslonjaču. - Za vašu informaciju, inspektore, Diana i ja smo pomogle pri raščišćavanju nagomilanog smeća iz ledane prije nego što je Fred odložio onamo cigle. Prije šest godina ondje nije bilo nikakva trupla. Je li tako, Di?

Diana je, pognute glave, izgledala kao da se zabavlja. - To ionako nije bilo mjesto na kojemu bismo ga tražile. On je negdje na dnu mora, hrana za rakovice i jastoge. - Pogleda McLoughlina. - Volite li rakovice, naredniče?

Walsh se umiješa prije nego što je McLoughlin mogao išta reći. - Provjerili smo sve za koje smo znali da su bili u vezi s gospodinom

Mayburyjem. Nije bilo dokaza zbog kojih bismo bilo koga od njih povezali s njegovim nestankom.

Anne baci cigaretu u kamin. - Vraga! - reče ljubazno. - Mene niste nikada ni ispitali, a na mom popisu stotinu mogućih sumnjivaca ja bih morala biti među prvih deset.

- Posve ste u krivu, gospodice Cattrell. - Inspektor Walsh bio je staložen. - Vrlo smo vas dobro provjerili. U doba kada je gospodin Maybury nestao, zapravo tijekom cijele naše istrage, bili ste s vašim prijateljicama u Greenham Commonu. Na oku ne samo stražara u bazi Američkog zrakoplovstva nego i policije u Newburyju i televizijskih kamera. Boljeg alibija nema.

- Imate pravo. To sam zaboravila. Jedan nula za vas, inspektore - nasmijulji se. - Istraživala sam za neki članak u nedjeljnim novinama. - Kutkom oka vidjela je kako su se McLoughlinove usne stisnule u znak negodovanja. - Ali, k vragu, bilo je ludo - nastavi ona sanjarskim tonom. - To je bilo najbolje što mi se u životu dogodilo.

Namrgođena, Phoebe položi dlan na njezinu ruku i ustane. - Sve je to nevažno. Dok ne pogledate tijelo, mislim da je posve bespredmetno nagađati je li to David ili ne. Ako nemate ništa protiv, gospodo, ja bih da podjete sa mnom i pokazat ću vam gdje je.

- Neka to Fred učini - prosvjedovala je Diana.

- Ne. Njemu je dosta šokova za danas. Hoćeš li pogledati kuha li Molly čaj?

Otvorila je staklena vrata i povela ih na terasu. Benson i Hedges ustali su s toplih pločica i zagnjurili njuške u njezin dlan. Hedgesovo je krzno još bilo pahuljasto od kupanja. Ona zastane kako bi ga nježno potapšala po glavi i povukla za uši. - Jedno vam svakako moram kazati, inspektore - reče.

Anne, koja je gledala iz primaće sobe, nasmije se. - Phoebe priznaje inspektoru Hedgesov mali grijeh, a inspektor je sav pozelenio.

Diana ustane sa sofe i podje prema njoj. - Ne podcjenjuj ga, Anne - reče. - Ponekad si zbilja nevjerojatna. Zašto uvijek moraš stvarati sebi neprijatelje?

- To nije točno. Jednostavno se odbijam klanjati njihovim skučenim konvencijama. Ako se oni osjećaju neprijateljima, to je

njihov problem. S načelima nema kompromisa. Kad se to učini, više nisu načela.

- Možda, ali ne moraš ih nametati ljudima koji to ne žele. Malo zdravog razuma trenutačno ne bi bilo zgorega. Ovdje imamo mrtvaca - ili si možda zaboravila? - Njezin je glas bio više uznemiren negoli ironičan.

Anne se okrene od prozora. - Vjerojatno imaš pravo - složi se blago.

- Znači, bit ćeš opreznija?

- Da, u redu, bit ću opreznija.

Diana se namršti. - Voljela bih da te razumijem. Ali, znaš, to mi nikada nije pošlo za rukom.

Anne preplavi toplina dok je promatrala prijateljičino zabrinuto lice. Jadna Di, pomisli, kako joj je sve to mrsko. Nije ni trebala doći u Streech. Njezino je prirodno okruženje kula bjelokosna gdje su posjetitelji provjereni, a neugodnosti nepoznanica. - Nije tebi problem u tome da me razumiješ - reče vedro - tebi je problem složiti se sa mnom. Moje male anarhije vrijeđaju tvoju tankoćutnost. Često se pitam zašto ih podnosiš?

Diana ode do vrata. - Kad smo već kod toga, sljedeći put kad budeš htjela da slažem za tebe, najprije me upozori, hoćeš li? Ja ne znam tako dobro kontrolirati mišiće lica.

- Glupost - reče Anne svalivši se u naslonjač. - Ti si najbolja lažljivica koju poznajem.

Diana zastane, rukom na kvaki. - Zašto to kažeš? - upita oštro.

- Zato - reče Anne - što sam bila tamo kada si rekla lady Weevil da je njezin izbor boja za primaću sobu vrlo istančan. Svatko tko je to mogao učiniti ozbiljna izraza lica mora imati beskrajnu moć kontroliranja mišića lica.

- Lady Keevil - ispravi je Diana gledajući unaokolo sa smiješkom. - Nisam ti smjela dopustiti da pođeš sa mnom. Taj je ugovor vrijedio čitavo bogatstvo.

Anne se nije nimalo kajala. - Trebao mi je prijevoz, a i ne moraš me baš optuživati da sam joj pogrešno izgovorila ime. Sve što je rekla zvučalo je kao da je ižmikano kroz mokri flanel. U svakom slučaju, učinila sam ti uslugu. Za boga miloga, ti jarkocrveni sagovi i svijetlo-

zeleni zastori! Misli na svoj ugled.

- Znaš da je njezin otac veletrgovac voćem.
- Doista me iznenađuješ - reče Anne oporo.

TREĆE POGLAVLJE

U ledani, glavni inspektor Walsh čvrsto je zatomio lagani pokret u želucu. Narednik McLoughlin pokazao je manje kontrole. Istrčao je i izbljuvao se u šipražju pokraj nje. Ne znajući da bi ona možda suosjećala, bio je zahvalan što se Phoebe Maybury vratila u Grange i nije bila tu da ga vidi.

- Nije baš lijepo, zar ne? - reče Walsh kada se narednik vratio. - Pazite kamo stajete. Posvuda ima komadića. Vjerojatno ih je pas raznio.

McLoughlinu se dizao želudac i zato je držao rupčić na ustima. Oko njega se širio jak zadah piva i inspektor ga pogleda s prijekorom. Iako je i sam bio ćudljiv čovjek, tuđa mu je prevrtljivost bila nepodnošljiva. McLoughlina je poznavao koliko i druge s kojima je radio, smatrao ga je savjesnim čovjekom, poštenim, inteligentnim, pouzdanim. Čak mu se i sviđao - bio je jedan od rijetkih koji su izlazili na kraj s uobičajenim promjenama Walshova raspoloženja - ali gledati McLoughlinove slabosti, razotkrivene poput malih tajni, Walshu je išlo na živce.

- Što vam je, zaboga? - upita oštro. - Prije pet minuta niste čak mogli biti uljudni, a sada bljujete kao beba.

- Ništa, gospodine.

- Ništa, gospodine - oponašao ga je Walsh grubo. Bio bi rekao više, ali McLoughlin bi se naljutio pa se obuzdao. S uzdahom ga primi pod ruku i gurne van. - Dovedite mi fotografa i donesite pristojno svjetlo. Ništa se ne vidi. I recite doktoru Websteru neka što brže dođe ovamo. Ostavio sam mu poruku i već bi trebao biti u postaji. - Nespretno potapše narednika po ruci, vjerojatno zato što se sjetio da je McLouglin češće bio uz njega nego protiv. - Ako vam je to neka utjeha, Andy, nikada nisam vidio ništa tako odvratno.

McLoughlin se zahvalno vratio u kuću, a inspektor je Walsh izvadio lulu iz džepa, napunio je i zamišljeno pripalio, a zatim počeo pomnjivo pregledavati tlo i šipražje oko vrata i puteljka. Samo tlo malo mu je govorilo. Ljeto je bilo izrazito vruće i posljednja četiri tjedna, gotovo neprestano sunčana, spekla su zemlju. Vidjelo se

jedino kako je netko, vjerojatno Fred, ugazio korov i travu ispred kupinjaka. Stariji tragovi, ako ih je uopće bilo, već su davno izbrisani. Kupinjak se mogao pokazati zanimljivijim. Bilo je očigledno, ako nije bilo drugog ulaza u ledanu, da je čovjek negdje prešao tu trnovitu zapreku, bilo živ na vlastitim nogama ili mrtav na nečijim plećima. No, veliko je pitanje bilo - prije koliko vremena? Koliko je dugo ta noćna mora ležala tu?

Lagano je obišao oko brežuljka. Bilo bi mu lakše, naravno, zadovoljiti se time da su vrata jedini ulaz u zdanje. Svoje oklijevanje da to učini obrazložio je time da ne želi više nego što je potrebno poremetiti dokaze, ali, iskreno rečeno, znao je da je to samo izlika. Jezovita grobnica nije bila privlačna ni za koga, pa ni za policajca koji želi otkriti istinu.

Neko se vrijeme bavio korijenjem divljega lovora što je rastao sa stražnje strane ledane, služeći se odloženim bambusovim štapom da razgrne istrunulo lišće što se ondje nakupilo. Otkrio je samo zid od čvrste opeke, koja je izgledala dovoljno čvrsta da izdrži još dvjesto godina podlokavanja korijenja. Nekoć su, pomisli, još gradili da traje.

Načas čučne i pućne dim iz lule, a zatim nastavi pretraživati zabadajući štap u razmacima u šipražje na unutarnjoj strani krova ledane, ali nigdje nije našao točku u kojoj je slab. Vrati se do vratiju i nastavi pomnjivo pretraživati šipražje.

Nije bio osobito vješt u vrtlarskim poslovima - njegova je žena njegovala njihov mali vrt u kojemu je sve uredno raslo u loncima, ali čak je i njegovo neupućeno oko vidjelo da je kupinjak tu već godinama. Nekoliko je trenutaka zamišljeno ogledavao grumenove zemlje i trave iznad ulaza, gdje je korijenje visjelo u hrpama, a zatim, pazeći da izbjegne izgaženu travu, čučne pokraj dijela kupinjaka koji je bio pokošen i ugažen. Slomljene stabljike bile su zelene, veći dio plodova bio je nezreo, a tek tu i tamo vidjela se koja crna i sočna kupina među ostacima svoga roditelja. Vrhom štapa pažljivo je podigao spljošteno bilje koje mu je bilo najbliže i pogledao ispod.

- Jeste li što našli, gospodine? - McLoughlin se vratio iz kuće.

- Pogledajte ispod, Andy, i recite mi što vidite. McLoughlin susretljivo klekne pokraj svoga nadređenog i pogleda onamo kamo je Walsh pokazivao. - Što tražim?

- Stabljike sa starim prijelomima. Možemo sa sigurnošću pretpostaviti da naš mrtvac nije skočio s motkom preko ovoga malog dijela.

McLoughlin zatrese glavom. - Morali bismo pomicati grančicu po grančicu, a sumnjam da bismo i tad mnogo dobili. Tko god ih je izgazio, pošteno je to učinio.

Walsh spusti bilje i odloži štap. - Vrtlar, prema gospođi Maybury.

- Izgleda kao da je preko njih prešao parnim valjkom.

- Zanimljivo, nije li? - Walsh ustane. - Jeste li uhvatili Webstera?

- Na putu je, bit će ovdje za deset minuta. Rekao sam ostalima da ga pričekaju. Nick Robinson već je zatražio svjetla i fotoaparat. Vrtlar će ih dopratiti dovde kad Webster dođe. Osim mladog Williamsa, kojeg sam ostavio u kući da uzme izjave i dobro otvori oči. On je bistar momak. Bude li se što imalo vidjeti, vidjet će.

- Dobro. Mrtvačka kola?

- Čekaju kod postaje.

Walsh se odmakne nekoliko metara dalje i sjedne na travu. - Čekat ćemo. Nemamo što činiti dok ne fotografiraju. - Otpuše oblak dima iz kuta usana i zaškilji kroz njega u McLaughlina.

- Što će golo truplo u ledani gospođe Maybury, naredniče? I što ga, ili možda tko, jede?

McLoughlin zastenje i maši se za rupčić.

Policajac Williams uzeo je izjave od gospođe Maybury, gospođe Goode i gospođiee Cattrell i sada je bio u kuhinji s Molly Phillips. Iz razloga koji nije mogao dokučiti, namjerno je zavlačila i on zlovoljno pomisli kako dobro razumije kolege koji su odabrali pristojnije poslove. S loše prikrivenim zadovoljstvom krene u vrt s Fredom Phillipsom i novopridošlima s raznoraznom opremom. Williamsa, koji je vidio izraz McLoughlinova lica kada se vratio iz ledane, razdirala je znatiželja. McLoughlinovi živci bili su napeti poput željeznog užeta, a izgledao je kao da je nasmrt bolestan.

Williams se nevoljko vrati svome poslu. - Znači, za to ste truplo prvi put čuli kada je gospođa Goode ušla telefonirati?

- Pa što?

Gledao ju je ozlojadjeno. - Odgovarate li vi na pitanja uvijek pitanjima?

- Možda, a možda i ne. Moja stvar.

Bio je još dijete, od onih koje ljudi pogledaju i kažu: Policajci su sve mlađi i mlađi. Pokušao je s dodvoravanjem, koje mu je u nekoliko navrata prije bilo upalilo. - Čujte, mama...

- Nemoj ti meni mama - otrovno se obrecne. - Nisi mi ti nikakav sin. Ja nemam djece. - Okrene mu leđa i nastavi rezati mrkvu i stavljati je u tavu. - Trebao bi se sramiti. Što bi tvoja majka rekla? Jedino nju imaš pravo zvati mama.

Frustrirana stara krava, pomisli Williams. Pogleda njezina koščata, spuštena ramena i zaključi da je njezin problem u tome što je njezin stari nikada nije pošteno izlemao. - Čak ne znam ni tko je.

Načas je zastala, s nožem u zraku, a zatim nastavi rezati. Ništa nije rekla.

William pokuša još jedanput. - Gospođo Phillips, ja samo pokušavam saznati što više o tome što je bilo nakon što je to tijelo otkriveno. Gospođa Goode rekla mi je da je ušla u kuću kako bi nas nazvala. Rekla je da ste vi bili u predsoblju dok je telefonirala i da je poslije otišla u podrum donijeti bocu konjaka jer ga u kredencu više nije bilo. Je li tako?

- Ako gospođa Goode kaže da jest, onda vam je to dovoljno. Nema potrebe njuškati ovdje iza njezinih leđa i provjeravati laže li ili ne.

On je prodorno pogleda. - I laže li?

- Gluposti! Ne, ne laže.

- Onda, čemu tolika tajnovitost? - ljutito joj odvrati. - Zašto ne odgovarate na moja pitanja?

Ona se okrene prema njemu. - Da niste sa mnom razgovarali takvim tonom! Znam ja takve. Niste ništa bolji od njih. Nećete me zastrašiti. - Naglo zgrabi šalicu za čaj na stolu ispred njegova nosa i tresne je u sudoper. Mogao se zakleti da joj je u očima vidio suze.

Policijski fotograf oprezno je izišao kroz vrata i prebacio remen fotoaparata oko vrata. - Gotovo je, gospodine - reče Walshu.

Glavni inspektor položi ruku na njegovo rame. - Dobro. Idem s vama natrag u postaju pa ćemo dati da razviju film. - Okrene se patologu. - Idemo unutra, Webster?

Dr. Webster rezignirano se nasmiješi. - Imam li izbora?

- Poslije vas - Walsh će zlurado.

Prizor je sada bio osvijetljen reflektorom. Svaka se pojedinost vidjela kristalno jasno, nije bilo sjena koje bi ublažile grozotu prizora. Walsh je ravnodušno gledao truplo. Točno je, pomisli, da izloženost nasilju otupljuje. Jedva da se još mogao prisjetiti svojega prijašnjeg gađenja, premda su svjetla možda imala neke veze s tim. Kad je bio dijete, mrak je za njega donosio užas, stravična bića iz njegove mašte što su vrebala iz kutova sobe. Njegov otac, inače ugodan čovjek, bojao se da mu sin ne postane mekušac pa se oglušivao na prigušeno plakanje u dječjoj sobi iz koje su bile uklonjene sve žarulje.

- O, Bože - reče Webster prelazeći pogledom punim gađenja preko poda ledane. Pažljivo ode do središta, izbjegavajući stvrdnute ostatke utrobe što su ležali na kamenom podu. Pogleda glavu. - O, Bože - ponovi.

Glava, još povezana s gornjim dijelom trupa pocrnjelom tetivom, bila je ukliještena u rupu u gornjem nizu uredne hrpe opeka. Rijetka sijeda kosa, dovoljno duga da bude ženska, izvirivala je iz rupe. Prazne očne šupljine kroz koje se vidjela lubanja i ogoljena gornja i donja vilična kost bile su blistavo bijele u usporedbi s pocrnjelim mišićima lica. Prsni koš, oslonjen na opeke, izgledao je kao da ga je majstorska ruka izrezala na filete. Donja polovica tijela ležala je neprirodno koso u odnosu na drugu polovicu, u položaju koji ne bi mogao izvesti živ čovjek, ma kako bio gibak. Od utrobe gotovo ništa nije bilo ostalo, a ono ostataka što su ležali unaokolo bili su nijemi svjedoci da je nekoć postojala. Genitalija nije bilo. Donja polovica lijeve ruke bila je na omanjoj hrpi opeka, dobar metar od tijela. Veći dio mesa bio je otrgnut, ali ostalo je nešto žila koje su govorile da je istrgnuta iz lakta. Desna ruka, stisnuta uz tijelo, bila je podjednako crna kao i glava, a na mjestima su se vidjeli bijeli dijelovi kosti. Što se nogu tiče, odmah su se mogli raspoznati jedino listovi i stopala, ali daleko jedni od drugih u grotesknoj parodiji špage i okrenuti obrnuto, tako da su tabani gledali prema stropu ledane. Od bedara ostali su samo komadići kosti.

- Onda? - reče Walsh nakon nekoliko minuta tijekom kojih je patolog bilježio podatke o temperaturi u prostoriji i ugrubo skicirao položaj tijela.

- Što želite znati?

- Muškarac ili žena?

Webster pokaže na stopala. - S obzirom na veličinu, rekao bih da je muškarac. Ne možemo biti sigurni dok ne obavimo neka mjerenja, naravno, ali tako se čini. Ako nije muškarac, onda je krupna i muškobanjasta žena.

- Kosa je preduga za muškarca. Osim ako nije znatno narasla nakon smrti.

- Gdje vi živite, George? Čak i da je bila do struka, to vam ništa ne bi govorilo o spolu. A nakon smrti kosa neznatno naraste. Ne - nastavi Webster - kad se sve uzme u obzir, rekao bih da imamo posla s muškarcem, no to se, naravno, mora i dokazati.

- Možete li procijeniti dob?

- Ne, osim da je vjerojatno stariji od dvadeset jedne, a i to nije sigurno. Neki posijede i prije dvadesete. Morat ću rengenski snimiti lubanju zbog šavova između kostiju.

- Koliko je dugo mrtav?

Webster stisne usne. - To će biti vraški teško odrediti. Stari Fred rekao je da je, kada je stao na to, osjetio smrad, a to bi ukazivalo na razmjerno nedavnu smrt. - Nekoliko je minuta zamišljeno grickao gornju usnu, zatim zatrese glavom i počne pažljivo pretraživati pod te lopaticom skine neku tamnu tvar blizu vratiju. Pomiriše lopaticu. - Izmetine - reče - prilično svježe, vjerojatno životinjske. Bilo bi dobro da uzmete uzorak i vidite ima li otisaka Fredovih čizama. Da, koliko je dugo mrtav? - Iznenada se strese. - Ovo je ledana, ovdje je nekoliko stupnjeva hladnije nego vani. Nema larvi, koliko vidim. Ni muha. Inače bi od njega ostalo još manje. Iskreno rečeno, George, ni vi ni ja ne znamo koliko se dugo meso može održati na ovoj temperaturi. Tu je i pitanje truljenja koje se ubrzalo zbog toga što je netko jeo meso. Možda je riječ o tjednima, možda o mjesecima. Jednostavno ne znam. Morat ću se posavjetovati.

- Godine?

- Ne - Webster će odlučno. - Ostao bi samo kostur.

- Možda je bio zamrznut kada je donesen ovamo. Bi li to igralo važnu ulogu?

Patolog prezirno puhne. - Mislite, zamrznut kao pohani oslić? - Walsh kimne. - To je zbilja previše nevjerojatno, George. Trebala bi

vam ledenica iz trgovine da zamrznete ovolikog čovjeka, a i kako biste ga ovamo prebacili? - Webster se namršti. - Ne, to vam ne bi pomoglo u istrazi. U ledani stvari ostaju zamrznute samo dok u njoj ima leda. Zamrznuti bi se čovjek ovdje odmrznuo baš kao i purica u smočnici. Ne, ne bi bilo to.

Walsh je zamišljeno zurio u otrgnutu ruku. - Zašto ne? I čudnije su se stvari događale. Možda je deset godina bio zamrznut i onda su ga nedavno donijeli ovamo da ga netko nađe.

Webster zazviždi. - David Maybury?

- Moguće. - Čučne i pokaže na iskrivljenu i razderanu ruku. - Što se vama čini? Meni izgleda kao da posljednja dva prsta nedostaju.

Webster čučne pokraj njega. - Teško je reći - neodlučno će. - Netko ga je dobrano sredio. - Pogleda unaokolo po podu. - Morat ćete to vrlo pažljivo pokupiti, ne smijete ništa ostaviti. Zbilja neobično. A možda je i slučajnost.

Walsh ustane. - Ne vjerujem u slučajnosti. Možete li ocijeniti od čega je umro?

- Samo nagađam, George. Krvarenje iz jedne ili više rana na trbuhu.

Walsh ga iznenadeno pogleda. - Prilično ste sigurni.

- Nagađam, rekoh. Morat ćete naći njegovu odjeću. Ali, pogledajte ga. Dio od trbuha nadolje posve je uništen, osim donjih dijelova nogu. Možete zamisliti kako sjedi ispruženih nogu, a krv mu istječe iz trbuha. Curila bi točno po onim dijelovima koji su pojedeni.

Inspektora Walsha odjedanput uhvati slabost. - Želite li reći da ga je to... to nešto... jelo dok je još bio živ?

- No, George, nema razloga za noćne more. Ako je i bio živ, bio je u komi i nije znao što se događa. U protivnom, bio bi otjerao lešinare. Logično. Naravno - nastavi zamišljeno - ako se polako odmrzavao, krv i voda bi se otapale i ishod bi bio isti.

Walsh se ponovno lati svoga tromog obreda paljenja lule, ispuhujući oblačiće dima iz kuta usana. Tek kada je Webster spomenuo zadah postao je svjestan smrada u prostoriji. Nekoliko je minuta promatrao liječnika kako pomnjivo pregledava glavu i prsni koš te bilježi neke mjere.

- Kakvi bi to lešinari mogli biti? Lisice, štakori?

- Teško je reći. - Gledao je u praznu očnu šupljinu, a zatim se prebacio na slomljene bedrene kosti. - Nešto jakih vilica, rekao bih. Jedno je sigurno, dvoje su se za njega borili. Pogledajte u kakvu su položaju noge, i tu ruku istrgnutu iz lakta. Mislim da je tu bilo svojskog natezanja. - Ponovno je grizao gornju usnu. - Možda jazavci. Ili možda ipak psi.

Walsh pomisli na žute labradore na toplim pločicama i prisjeti se kako mu je jedan od njih gurnuo njušku u ruku. Naglo trzne ruku i protrlja je o hlače. - Razumijem vaše objašnjenje zašto su životinje navalile na trbuh i stegna, ali izgleda da su izjele i gornji dio tijela. Kako to? Je li to normalno?

Webster ustane i otare čelo rukavom košulje. - Tko to zna, George. Ali, jedino u što sam siguran jest da je sve ovo nenormalno. Kladio bih se da je jadnik lijevom rukom pritiskao trbuh kako bi zaustavio krvarenje i zadržao crijeva da ne ispadnu, a onda učinio isto što i ja sada - obrisao znoj s čela i zamrljao ga krvlju. I to je onda namamilo štakore, ili što već, na lijevu šaku i ruku, a onda na gornji dio tijela.

- Rekoste da je sigurno bio u komi - reče Walsh optužujućim tonom.

- Možda jest, možda nije. Kako bih ja to mogao znati? Uostalom, ljudi se i u komi pomiču.

Walsh izvadi lulu iz usta i drškom pokaže prema grudnom košu. - Da vam kažem kako to meni izgleda?

- Izvolite.

- Kao janjeća prsa nakon što moja žena skine meso oštrim kuhinjskim nožem.

Webster je izgledao umoran. - Znam. Nadam se da nas dojam vara. A ako je ipak tako... no, ne moram vam ja govoriti što to znači.

- Mještani vele za njih tri da su vještice.

Webster skine rukavice. - Idemo odavde - osim ako mislite da bih vam još što mogao reći. Mislim da ću saznati više kad ga dobijem na stol.

- Još samo jedno. Mislite li da je tu ranu na trbuhu zadobio ovdje ili negdje drugdje?

Webster uze svoju torbu i krene van. - Ne pitajte me, George. Jedino u što sarn siguran jest da je bio živ kada je stigao ovamo. Je li

tada već krvario, to ne bih znao. - Zastane na izlazu. - Osim ako nema nešto u toj teoriji o zamrzavanju. Tada bi bio već dugo mrtav.

ČETVRTO POGLAVLJE

Tri sata poslije, nakon što su ostaci brižljivo pokupljeni prema uputama dr. Webstera, a laboratorijska istraga unutrašnjosti ledane nije otkrila ništa osobito ispod hrpe trule paprati u jednome kutu, vrata su zapečaćena, a Walsh i McLoughlin vratili su se u Streech Grange. Phoebe im je ponudila knjižnicu da u njoj rade i, s izrazitom ravnodušnošću, ostavila ih nasamo.

Skupina policajaca ostala je da pročešlja okolno područje u sve širim krugovima oko ledane. Walsh je mislio da je to uzaludan posao; ako je previše vremena prošlo od dolaska tijela do njegova otkrića, okolno im područje neće reći ništa. Međutim, rutinski je posao znao donijeti i neočekivane spoznaje, pa su sada različiti uzorci iz ledane čekali da ih pošalju u laboratorije sudske medicine. Bilo je tu komadića opeke, pramenova krzna, isušena blata s poda, a dr. Webster tražio je i krhotine janjeće kosti koje je McLoughin bio našao u kupinjaku ispred vrata. Mladoga policajca Williamsa, koji još nije znao što je u ledani, pozvali su u knjižnicu.

Zatekao je Walsha i McLoughlina kako sjede jedan uz drugoga za golemim stolom od mahagonija, a pred njima su ležale lepezasto raširene fotografije. Stara stolna svjetiljka sa zelenim sjenilom bila je jedini izvor svjetla u sve mračnijoj prostoriji, a kada je Williams ušao Walsh odgurne svjetiljku ustranu kako bi ublažio njezino blještanje. Za mladoga je policajca, koji je u polumraku pogledao slike, to bio mučan pogled na strahote o kojima je dotad samo sanjao. Čitao je svoj mali popis izjava i pritom pogledavao McLouhglinovo lice na kojemu je svjetlost svjetiljke duboko urezala upale obraze. Bože, čovjek je izgledao bolesno. Pitao se jesu li glasine koje je čuo točne.

- Sve se njihove izjave o otkriću tijela slažu, gospodine. U tom smislu ništa nije sumnjivo. - Najedanput mu se na licu pojavi izraz samozadovoljstva. - Ali, mislim da sam dobio znak u drugom smjeru.

- Da...?

- Da, gospodine. Kladim se da su gospodin i gospođa Phillips bili unutra prije nego što su došli ovamo raditi. - Pogleda svoj uredni i sitni rukopis. - Gospođa Phillips bila je vrlo čudna, nije htjela

odgovoriti ni na jedno moje pitanje, stalno me optuživala da je zastrašujem, što ja nisam činio, i govorila: Na meni je da znam, a na vama da otkrijete. Kada sam joj rekao da se moram pozabaviti gospođom Maybury, zamalo sam dobio po glavi. - Da niste uznemiravali gospođu! - rekla je. - Fred i ja nismo ništa skrivili otkad smo bili tamo i to je sve što trebate znati. - Pobjedonosno podigne pogled.

Walsh nešto napiše na komadiću papira. - U redu je, pogledat ćemo to.

McLoughlin je vidio mladićevo razočaranje i uzvrpoljio se. - Dobro je, Williamse - promrmlja.

- Mislim da bismo trebali zamoliti za sendviče, gospodine. Nitko nije ništa pojeo od podneva. - Pomisli na objed što ga je izbljuvao u kupinjaku. Bio bi dao desnu ruku za pivo. - Na vrhu brda nalazi se neka gostionica. Bi li Gavin mogao nešto složiti za dečke?

Nevoljko, Walsh iz džepa svoje jakne izvadi dvije novčanice po deset funti. - Sendviče - naredi.

- Ništa preskupo. Ostavite nešto nama, a ostale odnesite do ledane. Vi možete ostati i pomoći onima dolje. - Pogleda iza sebe kroz prozor. - Imaju reflektore. Recite im da nastave koliko god budu mogli. Mi ćemo doći poslije. I ne zaboravite mi vratiti ostatak.

- Da, gospodine. - Williams odjuri prije nego što se inspektor stigao predomisliti.

- Ne bi bio tako živahan da zna što je tamo - primijeti Walsh zajedljivo, lupkajući koščatim prstom po fotografijama. - Pitam se ima li pravo u vezi s Phillipsima. Zvuči li vam to prezime odnekud poznato?

- Ne.

- Ni meni. Da vidimo što imamo. - Izvadi lulu i odsutno je napuni duhanom, a onda naglas ukratko ponovi sve činjenice do kojih su došli.

McLoughlin je slušao, ali nije čuo. Glava ga je strahovito boljela, imao je osjećaj da će neka začepljena krvna žila svaki čas prsnuti. Njezina ga je buka zaglušivala.

Uzme olovku sa stola i počne je njihati među prstima. Krajevi su se sve brže micali i on pusti da padne s treskom. Prisilio se da se

usredotoči.

- Onda, otkud da počnemo, Andy?

- Od ledane i tko je znao za nju. To mora biti ključ. - Izdvoji sa stola fotografiju na kojoj je bilo zdanje s okolicom i drščućim je prstima primakne svjetlu svjetiljke. - Izgleda kao brdo - progunđa. - Kako bi stranac mogao znati da je šuplje?

Walsh stisne lulu medju zube i pripali je. Nije odgovorio, samo je uzeo fotografiju i pažljivo je promatrao, minutu-dvije pušeći u tišini.

McLoughlin je ravnodušno zurio u fotografije trupla. - Je li to Maybury?

- To još ne možemo reći. Webster se vratio kako bi provjerio neke podatke o zubima i tijelu. Najgore je što ne možemo usporediti otiske prstiju. U vrijeme kada je nestao, iz kuće nismo uspjeli uzeti ni jedan jedini. Ali, ni s tim ne bismo ništa učinili. Onaj mrtvac tamo i nema više ruku, samo ostatke. - Nabije gorući duhan vrhom palca. - David Maybury ima karakterističnu oznaku - nastavi trenutak poslije. - Nije imao domali i mali prst na lijevoj ruci. Izgubio ih je u nezgodi u lovu.

McLoughlin prvi put osjeti da se u njemu budi zanimanje. - Znači, on je.

- Možda.

- To tijelo nije ležalo ondje deset godina, gospodine. Dr. Webster govorio je o mjesecima.

- Možda, možda. Neću ništa reći dok ne vidim izvještaj s obdukcije.

- Kakav je bio? Gospođa Goode nazvala ga je svinjom.

- Rekao bih da je opis točan. Možete o njemu čitati, sve je u dosjeu. Dao sam psihologu da pogleda sve izjave što smo ih o njemu dobili od ljudi koji su ga poznavali. Njegova je neslužbena ocjena, iako valja imati na umu da čovjeka nikada nije sreo, da je Maybury pokazivao izrazite psihopatske tendencije, osobito kad bi se napio. Tukao je ljude, i žene i muškarce. - Walsh ispuše dim iz kuta usana i pogleda svoga podređenog. - I švrljao je okolo. Otkrili smo da je u Londonu imao najmanje tri droljice koje su ga čekale s toplom posteljom.

- Je li ona znala? - Pokaže glavom prema predsoblju.

Walsh slegne ramenima. - Tvrdi da nije.

- Je li i nju tukao?

- Nedvojbeno, rekao bih, iako i to niječe. Kada je prijavila njegov nestanak, imala je na licu modricu veličine nogometne lopte, a saznali smo da je, dok je još bio živ, bila dvaput primljena u bolnicu, jednom s polomljenim ručnim zglobom, a drugi put s napuklim rebrima i slomljenom ključnom kosti. Liječnicima je rekla da je sklona nezgodama. - Oporo se nasmije. - Nisu joj vjerovali ništa više od mene. Kad god bi se napio, iživljavao se na njoj.

- Pa zašto ga onda nije ostavila? Ili je možda uživala u tome što joj obraća pažnju?

Walsh ga je na trenutak zamišljeno promatrao. Htio je nešto reći, ali onda se predomisli.

- Streech Grange je godinama u vlasništvu njezine obitelji. On je ovdje živio uz njezin pristanak i koristio je njezin kapital za posao s vinom koji je vodio iz kuće. Pretpostavljam da je veći dio vina još ovdje, ako ga nije popio ili prodao. Ne, ne bi ona bila otišla. Zapravo, ne mogu zamisliti da bi je išta, čak ni požar, natjerao da se odrekne njezina dragocjenog Streech Grangea. Vrlo tvrdoglava žena. A budući da je živio kao bubreg u loju, pretpostavljam da ni on ne bi bio otišao. Zvuči logično.

- Pa ga se oslobodila.

Walsh kimne.

- Ali, to niste mogli dokazati.

- Ne.

Na McLoughlinovu blijedom licu pojavi se nešto nalik smiješku. - Sigurno je smislila dobru priču.

- Zapravo, priča je bila jadna. Rekla nam je kako je jedne noći jednostavno otišao i više se nije vratio. - Walsh rukavom obriše kap katrana i sline s drška lule. - Prošla su tri dana prije nego što je prijavila njegov nestanak, a učinila je to jedino zato što su ljudi počeli zapitkivati gdje je. A onda je spakirala svu njegovu odjeću i poslala je nekoj dobrotvornoj ustanovi čijeg se imena nije mogla sjetiti, spalila sve njegove fotografije, očistila kuću od vrha do dna usisivačem i dezinficirala sve tkanine kako bi uklonila svaki trag o njemu. Drugim riječima, ponašala se točno kao žena koja je upravo umorila muža i pokušava ukloniti dokaze. Spasili smo nešto vlasi što ih je propustila maknuti iz četke, putovnicu i fotografiju koju je zaboravila u ladici

pisaćeg stola, te staru iskaznicu davatelja krvi. I to je bilo sve. Okrenuli smo ovu kuću i vrt naglavce, pozvali sudskog vještaka da sve pogleda pod lupom - i samo smo izgubili vrijeme. Pročešljali smo okolicu u potrazi za njim, pokazali njegovu fotografiju u svim lukama i aerodromima u slučaju da se nekako provukao bez putovnice, digli Interpol da ga traži po Europi, pretražili jezera i rijeke, objavili njegovu fotografiju u najvećim novinama. Ništa. Jednostavno je ispario.

- A kako je ona objasnila modricu na svome licu?

Inspektor se nasmijulji. - Vrata. Što drugo? Pokušao sam joj pomoći, navodio je da kaže kako ga je ubila u samoobrani. Ali, nikad je nije ni taknuo. - Zatrese glavom sjećajući se. - Izvanredna žena. Nikada sebi nije olakšavala. Mogla je smisliti bezbroj priča kako bi nas uvjerila da je planirao otići - za početak, zbog novčanih poteškoća. Ona je ostala gotovo bez novca. Ali, činila je obrnuto - samo je tupo ponavljala da je jedne noći i bez ikakva razloga jednostavno otišao i nije se više vratio. Jedino mrtav čovjek može tako ispariti.

- Pametno - McLoughlin će nevoljko. - Išla je na jednostavnost, nije vam dala mogućnost da kopate i tražite rupe. Pa zašto je onda niste optužili? I prije su se optužnice podizale bez tijela.

U Walshu su navrla sjećanja na doba prije deset godina i sve frustracije koje su u njemu ostale živjeti. - Nismo imali baš ništa - ošto uzvrati. - Nije bilo ni jednog jedinog dokaza koji bi osporavao tu njezinu glupu priču da je iz čista mira otišao. Trebalo nam je tijelo. Prekopali smo pola Hampshirea tražeći prokleto tijelo. - Načas zašuti, a zatim lupne prstom po fotografiji ledane što je ležala na stolu pred njim. - Imali ste pravo o ovome.

- U kom smislu?

- Ledana je ključ. Prije deset godina pretražili smo svaku stopu vrta, a nitko od nas nije pogledao tamo. U životu nisam vidio ledanu, nikad čak nisam ni čuo za to. Zato, jasno, nisam znao da je vražje brdo šuplje. Kako sam mogao znati? Nitko mi nije rekao. Sjećam se da sam jednom stajao na njemu kako bih se orijentirao. Sjećam se čak kako sam nekom od mojih momaka rekao neka dobro pretraže one kupinjake. Sve je izgledalo kao u pravoj prašumi. - Ponovno obriše

lulu o rukav i zatim je vrati u usta. Osušeni katran prepletao se s tvidom poput crnih niti. - Kladim se u što hoćete, Andy, da je Mayburyjevo tijelo sve vrijeme bilo tamo.

Na vratima se začulo kucanje i Phoebe je ušla noseći pladanj sa sendvičima. - Gospodin Williams rekao mi je da ste gladni, inspektore. Zamolila sam Molly da vam ih pripravi.

- Oh, hvala vam, gospođo Maybury. Dodjite, sjednite. - Phoebe spusti pladanj sa sendvičima na stol i sjedne na kožnati naslonjač. Zlaćana svjetlost sa stola sjedinjavala je tri lika u neželjenoj bliskosti. Nad njima je lebdio dim Walshove lule, pomičući se u zraku poput vitica oblaka runjavaca. Dugi trenutak vladala je potpuna tišina, a zatim je mehanizam djedove ure skladno zazvonio i oglasio devet sati.

Walsh se, kao na znak, nagne naprijed i obrati ženi. - Zašto nam prije deset godina niste rekli za ledanu, gospodjo Maybury?

Na trenutak mu se učinilo da je izgledala iznenađena, da joj je čak laknulo, ali zatim taj izraz nestade. Poslije nije više bio siguran je li ga uopće bilo. - Ne razumijem - uzvrati ona.

Inspektor Walsh pokaže McLoughlinu da upali stropno svjetlo. Prigušena svjetlost svjetiljke onemogućivala mu je da vidi svaku nijansu toga nevjerojatno bezizražajnog lica. - Vrlo jednostavno - promrsi, nakon što je McLoughlin obasjao sobu jarkim bijelim svjetlom - dok smo tražili vašega muža, nismo pogledali u ledanu. Nismo ni znali da postoji. - Pomnjivo ju je promatrao. - A vi nam to niste rekli.

- Ne sjećam se - ona će kratko. - Ako vam nisam rekla, to je zato što sam na nju bila zaboravila. Niste li je sami pronašli?

- Ne.

Ona lagano slegne ramenima. - Inspektore, je li to uopće više važno nakon toliko vremena?

On preču njezino pitanje. - Sjećate li se kada ste ledanu posljednji put upotrebljavali prije nestanka vašega suprnga?

Ona umorno osloni glavu na naslon, a riđa joj se kosa raspe oko blijedoga lica. Iza naočala, oči su joj izgledale goleme. Walsh je znao da je u srednjim tridesetima, no ipak je izgledala mlađa i od vlastite kćeri. Osjetio je kako se McLoughlin pomaknuo na svojoj stolici, kao

da ga je njezina krhkost na neki način dirnula. Prokleta žena, pomisli razdraženo, sjećajući se osjećaja što ih je nekoć probudila u njemu. Ta je izvanjska krhkost bila samo krinka za bistri um pod njom.

- Morat ćete me pustiti da razmislim - reče ona. - Trenutačno se doista ne sjećam jesmo li je ikada upotrijebili dok je David ovdje živio. Zbilja se ne sjećam. - Načas zastane. - Sjećam se samo da je mom ocu jedne zime poslužila kao mračna komora. Bila sam došla na praznike. Nije ga dugo držalo. - Nasmiješi se. - Rekao je da je to vraški gadno tamo u hladnome. - Tiho se nasmije kao da ju je sjećanje na oca načas usrećilo. - Umjesto toga, odnio je filmove profesionalcu u Silverborneu. Majka je rekla da je to zato što voli okriviti drugog kad fotke ispadnu lošije nego što je mislio, a često su bile. Nije bio baš dobar fotograf - Mirno je gledala u inspektora. - Ne sjećam se da je poslije korištena, ne dok nismo onamo odlučili spremiti one opeke. Možda djeca znaju, Mogu ih pitati.

Walsh se sjeti njezine djece, štrkljastoga desetogodišnjaka koji dolazi kući iz svoga internata usred istrage, očiju jasno modrih kao u majke, te osmogodišnje kćeri guste kovrčave kose. Štitili su je, sjećao se, isto onako silovito kao i njezine dvije prijateljice maloprije u primaćoj sobi.

- Jonathan i Jane - reče on. - Žive li još u kući, gospodjo Maybury?

- Ne. Jonathan je unajmio stan u Londonu, studira medicinu. A Jane studira politologiju i filozofiju na Oxfordu. Poneki vikend i praznike provedu ovdje. To je sve.

- Lijepo su prošli. Zacijelo ste sretni. - S gorčinom pomisli na svoju kćer koja je sa šesnaest zatrudnjela i koja je sada, s dvadeset pet godina, razvedena žena s četvero djece, koja ne može očekivati ništa osim života u ofucanom općinskom stanu. Pogleda svoje bilješke. - Izgleda da ste stekli stalno zanimanje otkad sam vas posljednji put vidio, gospođo Maybury. Policajac Williams kaže mi da se bavite vrtlarstvom.

Phoebe je izgledala zbunjena tom promjenom teme. - Da, Fred mi je pomogao izgraditi mali rasadnik pelargonija. - Govorila je oprezno. - Specijalizirali smo se za jednu vrstu s lišćem u obliku bršljana.

- I tko ih kupuje?

- Imamo dva glavna kupca u zemlji: lanac supermarketa i jedan

vrtni centar s trgovinama u Devonu i Cornwallu. Imali smo i nekoliko većih narudžbi iz Sjedinjenih Država, otpremili smo ih zrakoplovom. - Bila je vrlo sumnjičava. - Zašto pitate?

- Bez određenog razloga - uvjeri je i glasno povuče iz lule. - Pretpostavljam da vam često dolaze i ljudi iz sela.

- Nitko od njih - uzvrati ona kratko. - Ne prodajemo izravno kupcima, a i da prodajemo, ne bi oni došli ovamo.

- Znate, gospođo Maybury, u Streechu niste baš omiljeni.

- Izgleda, inspektore.

- Prije deset godina radili ste na prijamnom šalteru u liječničkoj ordinaciji. Nije li vam se sviđao taj posao?

U kutovima usana zatitra joj smiješak. - Zamolili su me neka odem. Pacijentima je bilo neugodno u društvu s ubojicom.

- Je li vaš muž znao za ledanu? - To je pitanje došlo iznenada i zateklo ju je.

- Da je tamo, mislite?

On kimne.

- Sigurna sam da jest, iako se, kako rekoh, ne sjećam da je ikada onamo išao.

Walsh nešto pribilježi. - To ćemo provjeriti. Možda se djeca čega sjećaju. Hoće li biti ovdje tijekom vikenda, gospođo Maybury?

Kroz tijelo joj prođe val jeze. - Ako ne dođu, pretpostavljam da ćete k njima poslati policajca.

- Važno je.

Glas joj je podrhtavao. - Doista, inspektore? Dali smo vam riječ da prije šest godina ondje nije bilo nikakva tijela. Kakve uopće veze može to... to tamo imati s Davidovim nestankom? - Skine naočale i vrhovima prstiju pritisne očne kapke. - Ne želim da mučite djecu. Dovoljno su prepatila kada je David nestao. Ta se grozna trauma ne smije drugi put ponoviti, i to bez opipljiva razloga.

Walsh se blago nasmiješi. - Rutinska pitanja, gospođo Maybury. Tako traumatična baš i neće biti.

Ona ponovno stavi naočale, ljutita zbog njegova odgovora. - Prije deset godina bili ste nevjerojatno glupi. Stvarno mi nije jasno zašto sam mislila da ćete s vremenom postati pametniji. Život ste nam pretvorili u pakao, a sada kažete da i neće biti baš tako traumatično.

Znate li vi što je pakao? Pakao je ono kroza što prolazi osmogodišnja djevojčica kad policija prekopa sve cvijetne lijehe i iza zatvorenih vrata beskonačno ispituje njezinu majku. Pakao je ono što vidite u očima svojega malog sina kada ga otac napusti bez ijedne riječi objašnjenja, a njegovu majku optuže za umorstvo. Pakao je kada vidite kako vaša djeca pate, a vi ne možete učiniti ništa da to prestane. Pitali ste me jesam li danas zadovoljna njima. - Nagne se naprijed, izobličena lica. - Zacijelo čak i vi imate malo više mašte. Ta su djeca proživjela zagonetni nestanak oca, majka im je optužena za umorstvo, kuća im je pretvorena u turističku atrakciju za posjetitelje, i sve su to prošli razmjerno neoštećeni. Mislim da bi riječ oduševljena bolje opisivala kako se osjećam kad pomislim na svoju djecu danas.

- U ono doba predložili smo vam da ih pošaljete nekamo, gospođo Maybury. - Walsh se trudio da mu glas zvuči neutralno. - No, vi ste ih, usprkos našem savjetu, odlučili zadržati ovdje.

Phoebe ustane. Samo jedanput prije vidio je tako silovite osjećaje na njezinu licu. - O, Bože, mrzim vas. - Spusti ruke na stol i on primijeti da joj se prsti nekontrolirano tresu. - Kamo sam ih mogla poslati? Roditelji su mi bili mrtvi, nisam imala braće i sestara, a ni Anne ni Diana nisu se tada mogle za njih brinuti. Jesam li ih trebala poslati nepoznatim ljudima u trenucima kada se njihov sigurni svijet okretao naglavce? - Mislila je na svoje jedine rođake, očevu neudanu sestru koja se već prije više godina razišla s obitelji. Stara je gospođa halapljivo čitala između svakog retka u svim novinama i napisala joj svoj mali otrovni prilog na temu roditeljskih grijeha. Što je tim pismom htjela postići, moglo se samo nagađati, ali, na neki čudan način, njezina su izopačena predviđanja za Jonathana i Jane na Phoebe djelovala oslobadajuće. U tom joj je trenutku, i to prvi put, postalo jasno da je prošlost mrtva i da žaljenje ne donosi ništa.

- Kako se usuđujete govoriti mi o izboru! Moj jedini izbor bio je da se smještkam dok ste se otresali na mene i da ni u jednom trenutku ne pokažem djeci koliko sam uplašena i osamljena. - Prstima se grčevito primi za rub stola. - Ja kroz to neću opet prolaziti. Neću dopustiti da zabadate svoje prljave prste u život moje djece. Jednom ste ovdje već istresli sve svoje smeće. Ne dolazi u obzir da to ponovno učinite. - Okrene se i ode do vrata.

- Postavio bih vam još nekoliko pitanja, gospodo Maybury. Molim vas, nemojte otići.

Ona se nakratko okrene i pogleda ga otvarajući vrata. - Odjebite, inspektore - reče i zalupi vratima.

McLoughlin napregnuto je slušao njihovu prepirku. - Nevjerojatna promjena u odnosu na poslijepodne. Je li uvijek tako prevrtljiva?

- Upravo obrnuto. Prije deset godina nismo je niti jedanput izbacili iz takta. - Zamišljeno je pućkao svoju lulu od bijeloga vrijesa.

- To je zbog one dvije lezbijke s kojima ovdje živi. One su je okrenule protiv muškaraca.

Walsha je to zabavljalo. - Ja mislim da je to učinio David Maybury, i to prije mnogo godina. Porazgovarajmo s gospodjom Goode. Hoćete li je potražiti?

McLoughlin se maši za sendvič i strpa ga u usta prije nego što je ustao. - Što je s onom drugom? Da i nju dovedem?

Glavni inspektor načas razmisli. - Ne. Njezine će se odlike tek otkriti. Pustit ću je da se kuha na tihoj vatri dok se malo ne raspitam o njoj.

S mjesta na kojemu je stajao McLoughlin je kroz Walshovu prorijedjenu kosu mogao vidjeti ružičastu kožu glave. Najedanput osjeti nježnost prema starome čovjeku, kao da je Phoebeino neprijateljstvo istjeralo njegovo vlastito i podsjetilo ga na to kome pripada njegova lojalnost.

- Ona je najvjerojatnija kandidatkinja, gospodine. Uživala bi u tome da tome jadniku otkine jaja. Drugim bi se dvjema to gadilo.

- Vjerojatno imate pravo, ali kladim se da je bio mrtav kada je to učinila.

PETO POGLAVLJE

Streech Grange bio je lijepo zdanje iz doba Jakova I, izgrađeno od sivog kamena, s okomitim kamenim stupovima medju prozorima i strmim krovom pokrivenim škriljevcem. Dva krila, koja su kasnije izgrađena, pružala su se sa svake strane glavnoga dijela kuće i zaštićivala kamenom popločanu terasu na kojoj su tri žene pile čaj. Zbog stupova koji su ih odjeljivali, svako je krilo bilo zasebna cjelina, a kroz vežu u prizemlju glavnoga dijela u njih se moglo ulaziti i izlaziti. Narednik McLoughlin, nakon neuspjela traženja u primaćoj sobi i kuhinji, u kojima nije bilo nikoga, dospio je do vrata što su vodila u zapadno krilo. Lagano pokuca, a kada nije dobio odgovor pritisne kvaku i uđe u hodnik.

Vrata na njegovu kraju bila su otškrinuta. Iz sobe je mogao čuti duboki ženski glas. Bila je to nesumnjivo Anne Cattrell. Slušao je.

- ... ne popuštaj i ne daj da te gad zastraši. Ja sam s njim već svašta doživjela. Ma što se dogodilo, Jane moramo zaštititi. Slažeš se, zar ne? - Culo se mrmljanje odobravanja. - I, stara moja, ako uspiješ izbrisati onaj glupi smiješak s narednikova lica, divit ću ti se do kraja života.

- Pretpostavljam da ti je palo na pamet - svjetliji i vedriji glas bio je Dianin - da se možda rodio s tim smiješkom. Možda je to nedostatak na koji se morao naviknuti, kao usahla ruka. Ako je tako, ja bih bila milostiva.

Anne se promuklo nasmije. - Taj kreten ima dva posve drukčija nedostatka.

- A to su?

- Usahli mozak i usahli kokot.

Diana zakrešti od smijeha i McLoughlin osjeti kako mu rumenilo lagano nadire s vrata. Polako dodje do vratiju, zatvori ih za sobom i pokuca, ovaj put glasnije. Kada je nakon nekoliko trenutaka Anne otvorila, čekao ju je sa svojim najpodrugljivijim smiješkom.

- Da, naredniče?

- Tražim gospodju Goode. Ispektor Walsh htio bi s njom porazgovarati.

- Ovo je moje krilo. Ona nije ovdje.

Laž je bila tako očita da ju je zapanjeno pogledao. - Ali...

- Što ali, naredniče?

- Gdje je mogu naći?

- Nemam pojma. Možda bi inspektor umjesto toga želio sa mnom porazgovarati?

McLoughlin se nestrpljivo progura pokraj nje, prođe kroz hodnik i udje u sobu. U njoj nije bilo nikoga. Namršti se. Soba je bila velika, u jednom je kutu bio pisaći stol, a u drugom, oko kamina, bili su naslonjači i sofa. Posvuda su stajali lonci s biljkama, poput zelenih vodopada spuštale su se s kamina, uspinjale se po zidu i išarale pjegama svjetlost što je dolazila iz svjetiljki na niskim stolićima. Zastor od poda do stropa s uzorkom riblje kosti u blijedoružičastoj, sivoj i plavoj boji bio je navučen duž dvaju vanjskih zidova, pod je prekrivao purpurastomodri sag, a iz okvira veselo su se smijale vedre apstraktne slike. Knjige na policama stajale su uspravno poput vojnika gdje god je bilo mjesta. Bila je to ugodna soba, prostorija kakvu McLoughlin ne bi nikada povezao sa sitnom mišićavom ženom koja je išla za njim i koja je sada naginjala glavu s kratko podšišanom tamnom kosom kroz dovratak i čekala.

- Imate li vi i inače običaj tako nasilu upadati u tuđe stanove, naredniče? Ne sjećam se da sam vas pozvala unutra.

- Gospođa Maybury dopustila nam je da idemo kamo hoćemo - reče on nehajno.

Ona ode do jednog od naslonjača i svali se u nj uzimajući cigaretu iz kutije na držaču za ruke.

- Naravno, u njezinoj kući - složi se paleći cigaretu. - Ali, ovo je krilo moje. Ovamo ne smijete ulaziti ako nemate dopuštenje ili nalog.

- Žao mi je - reče on usiljeno. Odjedanput mu je bilo nelagodno, onako stojeći iznad nje, dok je ona bila opuštena. - Nisam znao da ste vlasnica ovoga krila.

- Nisam vlasnica, unajmila sam ga, ali moj je pravni položaj s obzirom na ulazak policije isti. - Slabašno se nasmiješi. - Uzgred, zašto ste uopće mislili da bi gospođa Goode mogla biti ovdje?

On primijeti kako se rub zastora na jednome mjestu podigao kao da ga je zahvatio lagani povjetarac i shvati da je Diana zacijelo izišla kroz staklena vrata. U sebi je proklinjao što je dopustio da ta žena

napravi budalu od njega. - Nigdje je drugdje nisam našao - reče osorno - a inspektor Walsh želi s njom razgovarati. Ona stanuje u drugome krilu?

- Unajmila je drugo krilo. A stanuje li ondje... sigurno ste primijetili da smo nas tri često skupa. To je poznato kao menage a trois, iako je to kod nas nešto drukčije. Trokut obično uključuje oba spola. Ali, mi smo ekskluzivnije, nama je draži naš, kako bih to rekla, pikantni ženski spol. Utroje je mnogo uzbudljivije negoli udvoje, slažete li se? Ili možda nikada niste kušali?

Njegova odbojnost prema njoj bila je iracionalna i snažna. Naglo okrene glavu u smjeru glavnoga dijela kuće. - Jeste li i njezinu djecu iskvarili?

Ona se blago nasmije i ustane. - Mislim da ćete gospođu Goode naći u njezinoj primaćoj sobi. Ispratit ću vas. - Povela ga je kroz hodnik i otvorila vrata. - Idite ravno kroz glavni dio kuće dok ne dođete do zapadnoga krila. Posve je isto kao ovdje. Vidjet ćete vrata koja su vrlo slična mojima. - Pokaže na zvono na zidu koje prije nije bio primijetio. - Ja bih na vašem mjestu pozvonila. U najmanju ruku, bilo bi pristojno. - Stajala je dok je odlazio, a usne su joj bile iskrivljene u prezriv smiješak.

Andy McLoughlin morao je proći pokraj vrata knjižnice kako bi došao do zapadnoga krila. Provirio je unutra reći Walshu da će za nekoliko minuta dovesti Dianu Goode. Iznenadio se kada je vidio da je ona već ondje, na stolici na kojoj je prije sjedila Phoebe. Kada su se vrata otvorila, ona i inspektor okrenuli su glavu. Smijali su se poput ljudi koji prepričavaju neku privatnu šalu.

- Tu ste, naredniče. Čekali smo vas.

On ponovno sjedne i sumnjičavo pogleda Dianu. - Kako ste znali da inspektor želi s vama razgovarati? - Zamislio ju je kako stoji iza staklenih vratiju i sluša Anne Cattrell dok mu se izruguje.

- Nisam, naredniče. Navratila sam vidjeti jeste li za kavu. - Vedro se nasmije i prekriži lijepo oblikovane noge. - A o čemu ste to htjeli sa mnom razgovarati, inspektore?

U očima Georgea Walsha zasja zadivljenost. - Koliko dugo poznajete gospođu Maybury? - upita je.

- Dvadeset pet godina. Od naše dvanaeste. Bile smo zajedno u

internatu. I Anne takodjer.

- Dugo je to vrijeme.

- Da. Poznajemo je dulje od ikoga, mislim, dulje no što su je poznavali vlastiti roditelji. Umrli su u njezinim ranim dvadesetima. - Zastane. - Ali, vi sve to od prošli put znate - zaključi nelagodno.

- Podsjetite nas - potakne je Walsh.

Diana spusti pogled kako bi prikrila izraz u očima. Dobro je Anne rekla, neka ne dopusti da je gad zastraši. Sama je spoznaja bila zastrašujuća. Jednom uzgrednom napomenom ponovno je zapalila iskru stare sumnje. Nema dima bez vatre, govorili su kada je David nestao.

- Poginuli su u prometnoj nesreći, je li tako? - nastavi Walsh.

Ona kimne. - Kočnice su zakazale. Kad su ih izvukli iz olupine, bili su već mrtvi. - Zavlada duga tišina.

- Ako se dobro sjećam - reče Walsh McLoughlinu kada Diana nije nastavila - šuškalo se o sabotaži. Imam li pravo, gospođo Goode? U selu se mislilo da je gospođa Maybury namjestila nesreću kako bi se prijevremeno dokopala nasljedstva. Ljudi dugo pamte. Ta je priča ponovno oživljena u vrijeme kada je nestao gospodin Maybury.

McLoughlin pomnjivo je promatrao Dianinu pognutu glavu. - Zašto bi tako mislili? - upita.

- Zato što su glupi - uzvrati ona srdito. - U tome nije bilo ni trunke istine. Zaključak službenih istražitelja nije mogao biti jasniji, kočnice su zakazale zato što je iz zahrdjale cijevi procurila tekućina. Auto je tri tjedna prije trebao servisirati neki čovjek imenom Casey, koji je imao garažu u selu. Bio je običan prevarant. Uzeo je novac, a posao nije obavio. - Namršti se.

- Govorilo se o istrazi, ali ništa se nije pokrenulo. Očito, nije bilo dovoljno dokaza. U svakom slučaju, upravo je Casey počeo širiti glasine da je Phoebe namjerno pokvarila automobil kako bi se dočepala Streech Grangea. Nije želio izgubiti mušterije.

McLoughlin je pogleda od glave do pete, ali u njegovim očima nije bilo divljenja. Njegova je ravnodušnost bila potpuna, a za ženu poput Diane, koja je koketiranjem manipulirala obama spolovima, bilo je to obeshrabrujuće. Šarmom se nije moglo protiv kamenog zida. - Mora da u tome ipak ima nešto - reče suho. - Ljudi obično nisu tako

lakovjerni.

Igrala se rubom svoje jakne. - To je bila Davidova greška. Phoebeini roditelji bili su im dali kućicu u Pimlicu kao vjenčani dar, a David ju je iznajmljivao. Izgubio je mnogo na nekom tržištu vrijednosnica, nije mogao ništa dobiti natrag i u vrijeme nesreće bili su pred propašću, s dvoje male djece, bez novca i mjesta kamo bi mogli poći. - Zatrese glavom. - Sam Bog zna kako, ali to se pročulo. Mještani su prihvatili ono što je Casey govorio, zbrojili dva i dva i dobili pet. Od trenutka kada je Phoebe dobila ovu kuću, bila je prokleta. Kada je nakon nekoliko godina David nestao, jednostavno su se potvrdile njihove pretpostavke. - Uzdahne. - Najodvratnije je to što ni Caseyu nisu vjerovali. On je deset mjeseci poslije propao, jer su ga sve mušterije napustile. Morao je sve prodati i odseliti se, pa je tako pravda donekle zadovoljena - reče zlobno. - No, Phoebe od toga nije imala nikakve koristi. Bili su previše glupi da vide da je, ako je on lagao, ona nedužna.

McLoughlin se zavali u stolicu, prstiju uprtih o plohu stola, i uputi joj neočekivani dječački smiješak. - Mora da joj je bilo grozno.

Ona oprezno odgovori. - Jest. Bila je tako mlada i s tim se morala sama hrvati. David je ili tjednima izbivao ili je još pogoršavao stanje svadjajući se s ljudima.

Njegove su se oči smekšale, kao da je razumio osamljenost i suosjećao s njom. - I pretpostavljam da su je njezini ovdašnji prijatelji napustili zbog njega?

Diana se opustila. - Nikada ih zapravo i nije imala, to je bio dio problema. Da jest, bilo bi posve drukčije. S dvanaest godina otišla je u internat, sa sedamnaest se udala, a vratila se tek nakon smrti roditelja. U Streechu nikada nije imala prijatelja.

McLoughlin je lagano lupkao prstima po mahagoniju. - Najveća je osamljenost nemati iskrena prijatelja. Francis Bacon rekao je to prije četiristo godina.

Bila je osupnuta. Anne je navodila Francisa Bacona kao najnormalniju stvar na svijetu, ali obično su to bile kratke poante ubačene u razgovor radi boljega učinka. McLoughlinov tamni glas ostao je lebdjeti nad riječima, valjao ih je na jeziku, davao im težinu. Bila je iznenađena njihovom prikladnošću, koliko i činjenicom da ih

je uopće znao. Zamišljeno ga je gledala.

- Ali, rekao je i: Svatko svoju sudbinu sam kroji. - Njegove usne iznenada otvrdnu. - Doista, nije li neobično kako gospođa Maybury izvlači ono najgore iz ljudi? Što je njezina tajna, pitam se? - Vrhom olovke pomicao je fotografije okrutne smrti, lagano ih okrećući kako bi ih i Diana mogla vidjeti. - Zašto nije prodala Grange i odselila se nakon što se oslobodila muža?

Iako je ostavljala dojam promišljene osobe, Diana je zapravo bila naivna. Brutalnost ju je šokirala zato što ga nikada nije vidjela. - Nije mogla - ljutito se okosi. - Nije bio Phoebein i zato ga nije mogla prodati. Godinu dana nakon vjenčanja s tim gadom, nagovorila je oca da izmijeni oporuku i kuću ostavi djeci. Nas tri unajmile smo je od njih.

- Pa zašto je onda djeca nisu prodala? Zar ne suosjećaju s majkom? - Gledao ju je ravno u oči.

- Ili je možda ne vole? To je kod gospođe Maybury normalna stvar.

Diana se svladavala da ne prasne. - To je učinjeno, naredniče, zato da se Davida spriječi da proda kuću i ostavi Phoebe i djecu bez krova nad glavom čim Gallagheri umru. Da mu se pružila prilika, on bi to i bio učinio. Učas je spiskao novac koji je bila naslijedila. Pukovnik Gallagher, Phoebein otac, ostavio je upute da se, osim u izvanrednim okolnostima, kuća ne smije prodati ili založiti prije Janeina dvadeset prvog rođendana. Odgovornost za odluku o tome jesu li te okolnosti, u načelu, novčana oskudica koja bi pogodila Phoebe i djecu, nastupile prepuštena je izvršiteljima oporuke. Prema njihovu sudu, nije došlo do tako teškog stanja da se Grange mora prodati.

- Nije li još koja nevolja uzeta u obzir?

- Ne, naravno - reče ona sarkastično. - Kako je mogla? Pukovnih Gallagher nije bio vidovit. Odluku je prepustio izvršiteljima, ali oni su odlučili da se drže točnih odredbi oporuke. U pogledu neizvjesnosti oko Davida, je li mrtav ili živ, činilo se da je to najsigurnije, čak i ako Phoebe pati. - Pogleda Walsha kako bi ga uključila u razgovor. McLoughlin ju je plašio.

- Izvršitelji su interes djece uvijek stavljali na prvo mjesto, kako im je naloženo prema odredbama oporuke.

McLoughlin se istinski zabavljao. - Počinjem sažaljevati gospođu Maybury. Jesu li i njoj ti izvršitelji tako mrski kao ona njima?

- Ne bih znala, naredniče. Nisam je pitala.

- Tko su oni?

Glavni inspektor Walsh se nasmijulji. Momak je upravo upao u škare. - Gospođica Anne Cattrell i gospođa Goode. Strašna stvar, ta oporuka. Dati dvjema damama takvu odgovornost, a tek su ušle u dvadesete. Imamo primjerak u dosjeu - reče naredniku. - Mora da vas je pukovnik Gallagher veoma cijenio kad vam je povjerio odlučivanje o budućnosti svojih unuka.

Diana se nasmiješi. Mora se sjetiti da poslije ispriča Anne kako je izbrisala glupavi smiješak s McLoughlinova lica. - Jest - reče. - Zašto vas to toliko čudi?

Walsh stisne usne. - Prije deset godina čudilo me, ali tada nisam poznavao vas i gospođicu Cattrell. Mislim da ste tada bili u inozemstvu, gospođo Goode. - Nasmiješi se i trepne kapkom kao da želi namignuti. - No, danas me to ne čudi.

Ona naheri glavu. - Hvala vam. Moj je bivši muž Amerikanac. Bila sam kod njega u Sjedinjenim Državama kada je David nestao. Vratila sam se godinu dana poslije, nakon razvoda.

Nastavila je gledati u Walsha, ali na zatiljku je osjećala težinu McLoughlinova pogleda. Nije ga htjela ponovno pogledati. - Je li pukovnik Gallagher znao za odnos što ste ga vi i gospođica Cattrell imale s njegovom kćerkom? - upita blago.

- Da smo prijateljice, mislite? - Gledala je inspektora.

- Mislio sam više na spavaću sobu, gospođo Goode, i utjecaj koji bi vaše igrice mogle imati na njegove unuke. Ili možda nije ni znao za to?

Diana je zurila u svoje ruke. Bilo joj je teško nositi se s prijezirom i priželjkivala je da ima barem pola Anneine hladnokrvnosti. - To se vas ne tiče, inspektore - reče na posljetku - ali Gerald Gallagher znao je sve što se o nama treba znati. Nije bio čovjek pred kojim se bilo što mora skrivati.

Walsh je ponovno punio svoju lulu duhanom. Stavi je u usta i pripali, izbacujući još dima u već ionako zagušljiv zrak. - Kada su se vratile u kuću, jesu li, bilo gospodja Maybury, bilo gospodjica Cattrell,

rekle da misle kako tijelo u ledani pripada Davidu Mayburyju?

- Ne.

- Je li ijedna od njih rekla što misli, kome pripada?

- Anne je rekla da je to vjerojatno neki klošar koji je ondje doživio infarkt.

- A gospođa Maybury?

Diana na tranutak razmisli. - Ona je rekla jedino da gole skitnice ne umiru od infarkta u tudjoj kući.

- A što vi mislite, gospođo Goode?

- Ništa ne mislim, inspektore, osim da to nije David. Već sam vam rekla zašto tako mislim.

- Zašto vi i gospodjica Cattrell želite zaštititi Jane Maybury? - iznenada upita McLoughlin.

Iako ga je načas upitno pogledala, u njezinu odgovoru nije bilo oklijevanja. - Do prije osamnaest mjeseci, Jane je bila anoreksična. Primljena je na Oxford prošloga rujna uz blagoslov svoga terapeuta, ali upozorio ju je neka se ne izlaže nepotrebnim pritiscima. Kao izvršiteljice oporuke, mi prihvaćamo Phoebeino mišljenje da Jane treba poštedjeti ovoga. Ona je još uvijek previše slaba. Nepotrebna tjeskoba i briga izvukle bi iz nje i ono malo snage. Držite li to razboritim, naredniče?

- Ne, nimalo - blago odgovori.

- Pitam se zašto nam gospođa Maybury nije objasnila u kakvom joj je kćer stanju - upita Walsh.

- Je li imala kakav osobit razlog da to prešuti?

- Koliko ja znam, ne, ali možda ju je iskustvo naučilo da bude oprezna s policijom.

- Kako to? - upita on vedro.

- Vama je u opisu posla da tražite slabu kariku. Svi mi znamo da vam Jane ne može ništa reći o tome truplu, ali Phoebe se vjerojatno boji da ćete je ispitivati dok se ne slorni. A tek kad je slomite, bit ćete sigurni da ni prije nije ništa znala.

- Imate vrlo nepovoljan sud o nama, gospođo Goode. Diana se na silu nasmiješi. - Nipošto, inspektore. Od nas tri, jedina sam ja zadržala malo povjerenja u vas. Na posljetku, ja vam dajem informacije. - Skupi noge jednu uz drugu i podigne ih na stolicu,

pokrije ih pletenom jaknom i baci kratak pogled na fotografije. - Je li to muškarac? Anne i Phoebe nisu znale.

- Zasad mislimo da jest.

- Umoren?

- Vjerojatno.

- Onda me poslušajte i svoju žrtvu i ubojicu potražite u mjestu ili okolnim selima. Phoebe je tako očit žrveni jarac za tuđi zločin. Taj je sigurno mislio: Ostavit ću truplo na njezinu imanju pa neka to ona rješava.

Walsh zamišljeno kimne i nešto zabilježi u svoj notes. - To je moguće, gospođo Goode, vrlo moguće. Zanima li vas psihologija?

Čovjek je ipak u redu, pomisli Diana i uputi mu jedan od onih šarmantnih osmijeha koje je čuvala za svoje bolje kupce. - Sve vrijeme primjenjujem je u svome poslu - reče mu - iako ne mislim da bi liječnik to nazvao psihologijom.

I on se njoj nasmiješi. - A kako bi on to nazvao?

- Nježno nagovaranje, pretpostavljam. - Sjeti se lady Keevil i njezinih zelenih zastora. Laži, tako bi to Anne nazvala.

- Dolaze li vaše mušterije ovamo po savjete?

Ona odmahne glavom. - Ne. Žele uređenje svojih prostorija, a ne mojih. Ja odlazim k njima.

- Ali, vi ste privlačna žena, gospođo Goode. - Bilo je očito da mu se sviđa. - Zacijelo imate mnogo prijatelja koji vam dolaze, ljudi iz sela, ljudi koje ste tijekom godina upoznali.

Pitala se zna li on koliko je to bolna tema, koliko ju je duboko boljela osamljenost života u kući. Isprva, smlavljenoj i izmučenoj raspadom braka, to joj gotovo i nije bilo važno. Povukla se medju zidove Streech Grangea kako bi se u miru oporavljala, zahvalna zbog toga što tu nema dobronamjernih prijatelja i njihova neugodnog sažaljenja. Kada su rane zacijelile i kada je dobila dvije-tri manje narudžbe, otkriće da Phoebeina izolacija nije stvar izbora došla je kao pravi šok. Shvatila je što znači biti parija, gledala je kako Phoebe hrani svoju mržnju, gledala je kako se Anneina tolerancija pretvara u ciničnu ravnodušnost, čula je kako njezin vlastiti glas postaje sve krhkiji. - Ne - ispravi ga. - Imamo malo posjetilaca, u svakom slučaju nikoga iz sela.

Njegov je pogled bio ohrabrujući. - Onda mi recite, ako uzmemo da imate pravo i da su naša žrtva i ubojica mještani, kako bi oni mogli znati za ledanu, te, ako su za nju i znali, kako su je našli? Mislim da ćete se složiti da je dobro prikrivena.

- Svatko je za nju mogao znati - reče ona prezrivo. - Možda ju je Fred spomenuo u gostionici nakon što je onamo odložio opeke. Možda su Phoebeini roditelji kome rekli. Ledana nije nikakva tajna.

- U redu. Sada mi recite kako ste je vi našli ako vam nije rečeno gdje je? Pretpostavljam da ni jedna od vas nije primijetila neku stranu osobu, inače biste to bile spomenule. I usto, zašto se tijelo uopće moralo onamo stavljati?

Ona slegne ramenima. - Dobro skrovište.

- Kako je to ubojica znao? Kako je on ili ona znao da se ledana više ne koristi? I zašto bi uopće skrivao tijelo ako je krivnju trebalo svaliti na Phoebe Maybury? Vidite, gospođo Goode, sve je to prilično nejasno.

Na trenutak je razmišljala. - Ne možete isključiti puki slučaj. Netko je počinio umorstvo, odlučio se osloboditi tijela na Grangeu u nadi da će se, ako ga nađu, policija usredotočiti na Phoebe, te je slučajno nabasao na ledanu dok je tražio mjesto na kojemu će odložiti tijelo.

- Ali, ledana je kilometar od ulaza na imanje - primijeti Walsh. - Vjerujete li vi doista da je ubojica teturao pokraj kuće u kojoj živi pazikuća i cijelom vašom stazom pa preko vaše tratine po mrklome mraku s tijelom na plećima? Mislim da se možemo složiti da nitko ne bi bio toliko lud da to učini danju. Zašto nije jednostavno spalio tijelo u šumi pokraj ulaza na imanje?

Činilo se da joj je neugodno. - Možda je preskočio zid sa stražnje strane i s te strane došao do ledane.

- Ne bi li to značilo da je prošao preko Grange Farm, koja, ako se dobro sjećam, graniči s Grangeom straga - Ona nevoljko kimne. - Zašto se izložiti toj opasnosti? I zašto, kad se već izložio, nije brzo spalio tijelo u šumi? Zašto je bilo toliko važno staviti ga u ledanu?

Diana se najedanput strese. Bilo joj je jasno da je pokušava stjerati u škripac, prisiliti je da se brani i prizna kako je informacija o ledani i nezinu smještaju ključan element. - Čini mi se, inspektore - nastavi

ona hladno - da ste iznijeli niz pretpostavki koje, ispravite me ako griješim, tek treba dokazati. Prvo, pretpostavljate da je tijelo odneseno tamo. Možda je taj pokojnik sam otišao do ledane i ondje sreo ubojicu.

- Naravno da smo razmotrili tu mogućnost, gospođo Goode. No, to uopće ne mijenja naše mišljenje. Još uvijek moramo pitati: Zašto ledana i kako su znali gdje se nalazi ako ondje već prije nisu bili?

- No, dobro - reče ona - onda radite na toj pretpostavci da su bili ondje i otkrijte tko su. Ja vam mogu dati još nekoliko mogućnosti. Prijatelji pukovnika Gallaghera i njegove žene, primjerice.

- Kojima bi sada bilo sedamdeset ili osamdeset godina. Naravno da je moguće da to bude starija osoba, ali statistički, malo vjerojatno.

- Ljudi kojima su je pokazali Phoebe i David. McLoughlin se pomakne na svojoj stolici.

- Gospođa Maybury nam je već rekla da je zaboravila sve o tome, čak toliko da je propustila reći policiji da uopće postoji, u vrijeme kada su pretraživali imanje tražeći njezina muža. Ne čini se vjerojatnim da bi se, ako je na to toliko zaboravila, sjetila pokazati je slučajnim posjetiteljima koji, kako rekoste, ovamo ionako ne zalaze.

- Onda David.

- Jasno, gospođo Goode - reče inspektor. - David Maybury lako je mogao nekome pokazati ledanu, možda čak i nekolicini ljudi, ali gospoda Maybury toga se ne sjeća. Štoviše, ne može se sjetiti da ju je ikad koristio, iako se slaže da je vjerojatno znao za nju. Iskreno govoreći, gospođo Goode, trenutačno ne vidim kako možemo nastaviti u tom smjeru ako se gospođa Maybury ili djeca ne sjete okolnosti ili imena koja bi nas mogli nekamo odvesti.

- Djeca - reče Diana naginjući se naprijed. - Trebala sam na to pomisliti. Zacijelo su onamo vodili prijatelje kada su bili mlađi. Znate kako su djeca znatiželjna, sigurno nema ni stope na ovom imanju koju nisu istražili sa svojim društvom. - Zavali se natrag s iznenadnim olakšanjem. - To je to, naravno. To je sigurno neko od djece iz sela s kojima su odrasli, koje više i nije dijete, netko u ranim dvadesetima. - Na McLoughlinovu licu opet primijeti glupavi smiješak.

- Posve sam suglasan da je to moguće - reče Walsh prijazno. I zato nam je toliko važno da ispitamo Jonathana i Jane. To se ne može

izbjeći, znate, bez obzira na to koliko se ta zamisao ne sviđa vama i njihovoj majci. Jane je možda jedina koja nas može dovesti do ubojice. - Maši se za još jedan sendvič. - Policajci nisu divljaci, gospođo Goode. Uvjeravam vas da ćemo biti suosjećajni i taktični. Nadam se da ćete i gospođu Maybury u to uvjeriti.

Diana se uspravi. Posve nesvjesna svoga pokreta, nagne se nad stol na posve isti način kao što je to Phoebe bila učinila, kao da su zbog stalne blizine jedna od druge usvojile i pokrete. - Ništa ne mogu obećati, inspektore. Phoebe ima vlastitu glavu.

- U ovome nema izbora - uzvrati on odrješito - osim da utječe na svoju kćer oko toga hoćemo li je ispitati ovdje ili u Oxfordu. S obzirom na okolnosti, pretpostavljam da bi gospođa Maybury više voljela da to bude ovdje.

Diana ustane. - Želite li me još što pitati?

- Večeras još samo dvije stvari. Sutra će vas narednik McLoughlin podrobnije ispitati. - Pogleda gore prema njoj. - Kako je gospođa Maybury zaposlila bračni par Phillips? Je li dala oglas ili se obratila kakvoj agenciji?

Dianine su se ruke tresle i ona ih gurne u džepove jakne. - Mislim da ih je Anne našla - reče.

- Morat ćete nju pitati.

- Hvala. I još jedno. Kada ste pomagali pri čišćenju smeća iz ledane, što je točno bilo ondje i što ste s tim učinili?

- Bože, pa to je bilo jako davno - reče s osjećajem nelagode. - Ne sjećam se. Ništa neobično, samo smeće.

Walsh ju je zamišljeno gledao. - Opišite mi unutrašnjost ledane, gospođo Goode. - Gledao je kako pogledom brzo prelazi preko fotografija na stolu, ali on je već prije bio okrenuo na lice sve krupne planove. - Kolika je? Kakva su vrata? Od čega je pod?

- Ne sjećam se.

On se polako i zadovoljno nasmiješi i podsjeti je na ukočenog sivog vuka iskešenih zubiju i staklastih sjajnih očiju kojeg je nekoć vidjela. - Hvala vam - reče. Bila je slobodna.

ŠESTO POGLAVLJE

Diana je zatekla Phoebe u sobi s televizorom kako gleda vijesti u deset sati. Treperave boje s ekrana bile su jedina svjetlost u sobi. Igrale su po Phoebeinim naočalama, skrivajući joj oči i ostavljajući dojam kao da je slijepa. Diana upali stolnu svjetiljku.

- Dobit ćeš glavobolju - reče bacivši se pokraj Phoebe i lupnuvši je po preplanuloj podlaktici.

Phoebe utiša zvuk daljinskim upravljačem na krilu, ali ostavi sliku. - Već sam je dobila - reče umorno, skine naočale i prinese rupčić crvenim očima. - Žao mi je - reče.

- Zašto?

- Zbog cmizdrenja. Mislila sam da će me proći.

Diana nožnim prstima privuče nisku stoličicu i položi na nju stopala. - Plač je dobra stvar.

Phoebe se nasmiješi. - Ali ne pomaže mnogo. - Zatakne rupčić u rukav i stavi naočale.

- Jesi li išta jela?

- Nisam gladna. Ako ti jesti, Molly je ostavila vatrostalnu zdjelu u pećnici.

- Mmm, rekla mi je prije nego što je otišla. Ne, nisam ni ja gladna.

Zašutjele su.

- Lijepa gužva, nije li? - Phoebe će poslije nekog vremena.

- Bojim se da jest. - Diana skine sandale i pusti ih da padnu na pod. - Inspektor nije budala. - Trudila se zvučati vedro.

- Mrzim ga - reče Phoebe oštro. - Što misliš, koliko mu je godina?

- Kasne pedesete.

- Nije mnogo ostario. Prije deset godina izgledao je kao dobroćudni profesor. - Časak je razmišljala. - Ali, nije on takav. Sve je, samo ne dobroćudan. On je opasan, Di. Zaboga, nemoj to zaboraviti.

Druga žena kimne. - A njegov vodonoša, macho man, kako ti se on čini?

Phoebe je izgledala začudeno, kao da druga žena od muhe pravi slona. - Narednik? Nije mnogo govorio. Zašto pitaš?

Ritmičkim pokretima, kao da gladi mačku, Diana je gladila svoju

jaknu. - Anne stalno izaziva svadju s njim, ne znam zašto. - Zamišljeno pogleda Phoebe, a ona slegne ramenima. - Griješi. Vidjela ga je u dnevnom boravku, zaključila da je idiot i odlučila ga sasjeći. Ali, k vragu! - reče oštro. - Zašto se ne nauči povremeno napraviti kompromis? Navalit će nam nevolje ne bude li oprezna.

- Jesu li već s njom razgovarali?

- Ne, rekli su joj da će s njom razgovarati sutra. Čini se da su u svezi s tim vrlo opušteni. Imamo njihovo službeno dopuštenje da odemo na spavanje.

Phoebe zatvori oči i pritisne svojim dugim prstima sljepoočnice. - Što su te pitali?

Diana se okrene u stolici i pogleda prijateljicu. - Iz onoga što su dali naslutiti, isto što i tebe.

- Osim što sam ja odbila odgovarati na njihova pitanja i izišla. - Otvori oči i pogleda drugu ženu. - Znam - reče. - Bilo je to blesavo od mene, ali zbilja su me razljutili. Čudno, nije li? Izdržala sam sate i sate ispitivanja kada je David nestao. Ovaj put izdržala sam pet minuta. Shvatila sam da toga čovjeka mrzim toliko da bih mu iskopala oči. I bila sam to u stanju učiniti.

Diana pruži ruku i dotakne njezinu. - Ne mislim da je to neobično, svaki bi ti psihijatar rekao da je srdžba normalna reakcija na stres, ali vjerojatno nije pametna. - Nasmije se. - Naravno, Anne će reći da treba imati muda, ali ja mislim da s njima trebamo surađivati koliko god možemo. Što prije to riješe i ostave nas na miru, to bolje.

- Žele ispitivati djecu.

- Znam, i mislim da to ne možemo spriječiti.

- Mogla bih zamoliti Janeina psihijatra da napiše izvještaj i predloži da je poštede toga. Bi li ih to zaustavilo?

- Dan-dva možda, prije nego što zatraže drugo mišljenje u kojem bi stajalo da je sposobna odgovarati na pitanja. I sama znaš da ju je njezin psihijatar prije osamnaest mjeseci procijenio posve sposobnom.

- Ne za ovo. - Phoebe je snažno masirala sljepoočnice. - Bojim se, Di. Stvarno mislim da je to uspjela potisnuti. Ako je sad natjeraju da se prisjeti, Bog zna što će se dogoditi.

- Razgovaraj s Anne - reče Diana. - Ona može biti objektivnija od tebe. Možda ćeš shvatiti da podcjenjuješ Janeinu snagu. Na posljetku,

kćer ti je.

- Što znači da ne mogu biti objektivna?

Uspori, reče Diana sama sebi. - Znači da je zacijelo naslijedila Gallagherov čvrsti karakter, ludo.

- Zaboravljaš njezina oca. Ma koliko se ja zavaravala, i u jednom i u drugom ima i nečega Davidova.

- Nije on bio tako loš, Phoebe.

Phoebeine se oči ispune suzama. Ljutito ih zaustavi treptanjem. - Ali bio je, i ti to znaš dobro kao i ja. Danas poslije podne rekla si to inspektoru i imala si pravo. Bio je pokvaren do srži. Da ga se nismo riješili, s vremenom bi i mene i djecu upropastio. A nije da nije pokušao. - Načas zašuti. - To je jedino što zamjeram svojim roditeljima. Da nisu bili tako konvencionalni, ne bih se morala za njega udati. Mogla sam imati Jona i sama ga odgajati.

- Bilo im je teško. - Ali, slažem se s njom, pomisli Diana. Za ono što su njezini roditelji učinili nije bilo nikakve isprike, pa zašto ih onda branim? - Učinili su ono što su držali ispravnim.

- Bilo mi je sedamnaest, zaboga. - Phoebeini nokti zarili su se duboko u dlanove. - Mlađa negoli Jane sada. Dopustila sam da me udaju za dvostruko starijega gada jednostavno zato što me zaveo, a onda sam samo gledala kako za to dobiva nagrade. Isuse, zlo mi je kad pomislim na novac koji je izmuzao od moga oca.

Onda nemoj misliti na to, htjede reći Diana. Pokušala si ih zaboraviti, ali bilo je lijepih dana, u početku, kada smo ti Anne i ja zavidjele jer si bila žena, a mi još štrkljaste školarke. Jedan joj je vikend ostao u osobitu sjećanju. Davida je uhvatilo, pa ih je sve tri poveo na službeni put u Pariz. Zaboravila je za koju je tvrtku radio, mnogo ih je bilo, ali taj vikend nikada neće zaboraviti. David, tako samouvjeren, tako snalažljiv kada je odlučivao kamo treba poći i što činiti, nimalo ne mareći za to što je u stranome svijetu. Phoebe, u četvrtom mjesecu trudnoće, prekrasna lica, s malenim živopisnim šeširom, tako ushićena Davidom i sobom. I Anne i Diana, na školskim praznicima, u čudesnom svijetu prelijepih muškaraca i elegantnih mjesta, i to je, naravno, bio san, jer stvarnost Davida Mayburyja bila je okrutna i ružna - Diana je to i sama otkrila, no nekoć, u Parizu, bila je ushićena.

Phoebe naglo ustane, ode do televizora i isključi ga. Ne okrećući se, obrati se Diani. - Znaš li što me držalo u svim tim satima dok me policija prošli put ispitivala? Kako sam uspijevala ostati tako mirna unatoč tome za što su me optuživali? - Okrene se i Diana primijeti da je prestala plakati naglo kako je i počela. - Olakšanje, čisto olakšanje što sam se gada tako lako riješila.

Diana pogleda prema zastorima. Hladno je za kolovošku noć, pomisli, a Phoebe je zacijelo ostavila prozor otvoren. - Govoriš gluposti - reče oštro. - U proteklih si deset godina zatupjela. Nije bilo nimalo lako osloboditi se Davida. Zaboga, ženo, bio ti je uteg oko vrata od dana kada si se za njega udala, i još je. - Stisne jaknu oko sebe. - Da su samo našli tijelo negdje gdje bi ga mogla identificirati.

- Kad bi svinje mogle letjeti - reče Phoebe pospremajući sobu i silovito tresući punašne jastučiće.

Diana uze praznu šalicu za kavu i ode u kuhinju. - Usredotočili su se na ledanu - reče preko ramena. - Otvori slavinu i opere šalicu. - Polaze od pretpostavke da nitko nije znao gdje je. - Čula je kako se u sobi s televizorom zatvara prozor. - Da sam na tvome mjestu, sastavila bih popis svih onih kojima ste je pokazali ti, David ili djeca. Sigurna sam da će biti podugačak.

Phoebe se gorko nasmije i iz džepa izvadi komad papira. - Razbijam si glavu otkako sam izišla iz knjižnice. Ishod: Peter i Emma Barnes, a ni u njih se ne mogu zakleti.

- Misliš na onu groznu Dilysinu djecu?

- Da. Oni su jedno ljeto lunjali parkom tijekom školskih praznika, tražili su Jonathana i Jane. Sigurna sam da ih je Dylis na to nagovorila kako bi nam se nametnuli.

- Ali, Phoebe, u početku je zacijelo bilo i druge djece.

- Ne, čak ni djece iz škole. Jon je bio u internatu, sjećaš se, i nikada nije želio dovesti prijatelje, a Jane prijatelji nikada nisu ni zanimali, jednostavno, nikada nije željela prijatelje. To je bila moja greška. Trebala sam ih ohrabriti, ali stanje je bilo tako teško da mi je zapravo bilo drago što su nedruštveni.

- I što se dogodilo s Peterom i Emmom?

- Sve je postalo neugodno. Emma je stalno svlačila gaćice pred Jonathanom. - Zatrese glavom.

- Prekinula sam to kad se i on počeo svlačiti. Bilo mu je devet godina. - Uzdahne. - U svakom slučaju, kao zadnja budala, rekla sam Davidu. Odmah je nazvao Dylis i očitao joj bukvicu. Nazvao ju je kurvetinom i rekao kakva majka, takva kćer. Nakon toga nikada više nisu došli, ali pretpostavljam da im je Jon pokazao ledanu prije nego što im je zabranjeno dolaziti.

Diana se zahihoće. - David je tu imao pravo. Emma se nije baš popravila tijekom godina, priznajmo.

- Nije smio ni s kim tako razgovarati - Phoebe će hladno. - Bog zna da ne podnosim tu ženu, ali Jon se ponašao ružno kao i Emma. David mu to nije nikada prigovorio. Mislio je da je to dobra šala, pričao je kako Jon postaje muškarac. Bila bih ga mogla ubiti zbog toga. Ako je itko bio vulgaran, bio je to David.

Dianu je Phoebeino raspoloženje uznemirilo. Znala je da umije biti gorka, ali nikada toliko zbog sitnica. Kao da se njezina dugo čuvana utvrda razbila pod pritiskom događaja toga poslijepodneva, a potiskivani osjećaji jednostavno provalili. Bilo joj je posve jasno kakve to opasnosti nosi. Ona i Anne mislile su da je Jane slaba karika. Jesu li bile u krivu? Nije li, na posljetku, Phoebe bila najranjivija?

- Umorna si, stara - reče mirno, provlačeći ruku ispod njezine ruke. - Hajdemo u postelju i prespavajmo.

Phoebe umorno spusti glavu. - Imam tako strašnu glavobolju.

- Nije ni čudno s obzirom na okolnosti. Uzmi aspirin. Ujutro ćeš biti kao nova.

Ruku pod ruku, otišle su hodnikom. - Jesu li te pitali za Freda i Molly? - upita Phoebe najednom.

- Nešto malo.

- O, Bože.

- Ne brini zbog toga. - Došle su do stubišta. Diana je poljubi i pusti. - Walsh je tražio da opišem ledanu - reče nevoljko.

- Rekoh ti da je čovjek opasan - reče Phoebe penjući se uza stube.

Dianini koraci odjekivali su u tišini. Dok je izuvala cipele i na prstima hodala hodnikom sjetila se izraza »tiho kao u grobu«. Otvorila je Anneina vrata. Anne je sjedila za pisaćim stolom, za računalom. Diana tiho zazviždi kako bi joj skrenula pozornost, a zatim pokaže na strop. Zajedno su se odšuljale u Anneinu

spavaonicu.

Anne je išla za njom, vragolasto sjajnih, nasmijanih očiju. - Zaboga, Di, što ti je? Uvijek toliko paziš na pristojnost. Jesi li svjesna da je ovo mjesto još puno grijeha?

- Ne budi glupa. Ovaj put nije igra, zato šuti i slušaj. Gurne Anne na postelju i sjedne prekriženih nogu pokraj nje. Dok je govorila, prstima je nervozno gnječila mekani prekrivač.

SEDMO POGLAVLJE

Zastori su se maknuli ustranu i Phoebe Maybury se pojavi na prozoru. Nakratko je gledala van, a kosa joj je vatreno blještala pod svjetlom svjetiljke što je dopiralo odostraga, golemih očiju na napregnutom bijelom licu. Gledajući je, George Walsh se pitao kakvi je osjećaji razdiru. Strah? Krivnja? Možda čak ludilo? Nešto nije bilo u redu u tim očima koje su tako zurile. Bila je tako blizu da ju je mogao dotaknuti. Zadrži dah. Ona zatvori prozor, zastori se vratiše na mjesto i nakon nekoliko trenutaka svjetlo se ugasi. U kuhinji se i dalje čulo kako Phoebe i Diana razgovaraju, ali riječi se nisu više razaznavale.

Walsh dade znak McLoughlinu, kojeg je nejasno vidio, i tiho krene preko terase na travnjak. Oprezno je pogledavao osvijetljene prozore u Anneinu dijelu kuće. Sjedila je za pisaćim stolom, a njezini su se obrisi jasno ocrtavali na zastorima. Tijekom posljednjih pola sata često je mijenjala položaj, ali nije ustajala sa stolice. Walsh je bio posve siguran da nitko nije primijetio da su on i McLoughlin prisluškivali.

Tiho su krenuli prema ledani. McLoughlin je osvjetljavao put džepnom svjetiljkom, koju je zaklanjao jednom rukom. Kada je Walsh ocijenio da su se dovoljno udaljili od kuće i da ih ne mogu čuti, zastane i obrati se kolegi.

- Što vi mislite o tome, Andy?

- Rekao bih da smo upravo čuli najjasnije priznanje krivice koje ćemo ikada čuti - lane McLoughlin.

- Hm - Walsh je zamišljeno grickao donju usnu. - Ne znam. Što je ono rekla?

- Rekla je da joj je laknulo što se tako lako oslobodila muža. - Slegne ramenima. - Meni se čini da je to dovoljno jasno.

Walsh krene dalje. - U sudnici to ne bi imalo nikakve vrijednosti - reče. - Ali zanimljivo je, zbilja je zanimljivo. - Naglo zastane. - Mislim da joj konačno popuštaju živci. Stekao sam dojam da gospodja Goode zacijelo tako misli. Što je njezina uloga u svemu tome? Ona nije mogla biti upletena u Davidov nestanak. Dobro smo je provjerili i

nema dvojbe da je u to doba bila u Americi.

- Prešućivanje? Ona i Cattrellova znale su da je to učinila gospođa Maybury, ali šutjele su zbog djece. - Ponovno slegne ramenima. - Ako to izuzmemo, izgleda posve čista. Ne zna mnogo o ledani, to je sigurno.

- Osim ako ne blefira. - Nekoliko je minuta razmišljao. - Ne čini li vam se čudnim da ovdje živi osam godina, a da nikada nije otišla onamo?

Iza oblaka pojavio se mjesec i obasjao im put svojim hladnim sivim svjetlom. McLoughlin ugasi svjetiljku. - Možda joj se nije sviđalo - primijeti s crnim humorom. - Možda je znala što je tamo.

Ta je primjedba ponovno zatekla Walsha. - No, no - promrmlja - pitam se je li tako. Ima smisla. Nitko se neće motati oko mjesta za koje zna da je unutra truplo. Nezgodan su one trio. Ne vidim da bi ijedna od njih imala ikakvih skrupula. Sklonile su ga ovdje, sigurne da je daleko. Što vi mislite?

Njegov se narednik namrgodi. - Žene su za mene zatvorena knjiga, gospodine. Ne bih se usudio reći da ih poznajem.

Walsh se nasmijulji. - Kelly vas opet muči? Njegov smijeh prodre kroz McLoughlinov mozak, svjetlucav i oštar poput igle. Okrene se od njega i gurne ruke i svjetiljku duboko u džepove jakne. Izazivaj me, samo me izazivaj. - Posvadjali smo se. Ništa ozbiljno.

Walsh, koji je dobro znao za McLoughlinove bračne nevolje, zagunđa. - Smiješno, vidio sam je prije nekoliko dana u društvu s Jackom Boothom. Skakutala je kao da ju je briga za cijeli svijet. Nikad je nisam vidio tako veselu. Nije trudna, pretpostavljam. Sva je procvala.

Bolje bi bilo da ga je udario. Manje bi boljelo. - To je vjerojatno zato što će živjeti s Jackom - reče ležerno. - Otišla je prošli tjedan. - Smij se sad, gade, smij se, smij, daj mi razlog da ti razbijem njušku.

Walshu je bilo neugodno i nezgrapno potapše McLoughlina po ruci. Sada mu je bilo jasno zašto je momak bio tako osjetljiv proteklih dana. Izgubiti ženu već je bilo dovoljno gadno, ali izgubiti je s najboljim prijateljem, e to je bila smola. O, Bože! Od svih muškaraca, upravo Jack Booth! Bio im je vjenčani kum. To je mnogo objašnjavalo. Zašto je McLoughlin ovih dana stalno sam. Zašto je Jack iznenada

odlučio otići iz policije i zaposliti se u nekom osiguravajućem društvu u Southamptonu. - Nisam imao pojma. Oprostite.

- Ništa tragično, gospodine. Sve je bilo vrlo miroljubivo. Bez gorčine ni na jednoj strani. - Zvučao je vrlo mirno.

- Možda je to samo trenutačna zaljubljenost - Walsh će neuvjerljivo. - Možda se vrati kad je prodje.

McLoughlin se nakesi i bijeli mu zubi zablistaše, ali noć je prikrila srdžbu u njegovim očima.

- Oprostite, gospodine, ali to je posljednja stvar koju želim čuti. Bog zna da jedno drugom nismo imali bogzna što reći prije nego što je otišla. O čemu bismo razgovarali da se vrati? - Isuse, došlo mu je da udari nekoga. Znaju li svi? Smiju li se? Ubio bi prvoga koji bi se nasmijao. Ubrza korak. - Hvala Bogu što nismo imali djece. Ovako nitko nije na šteti.

Nekoliko koraka iza njega, Walsh je razmišljao o hirovitosti ljudske prirode. Sjećao se razgovora što ga je nekoliko mjeseci prije vodio s McLoughlinom kada je mladić tvrdio da je razlog njegovih nevolja u braku to što on i Kelly nemaju djece. Dosađivala se, tvrdio je. Našao joj je posao tajnice, ali nije joj se svidio. Trebalo joj je dijete da joj ispuni vrijeme. Walsh je mudro šutio. Iz iskustva sa svojom kćerkom znao je da se savjeti o obiteljskim pitanjima teško prihvaćaju, ali svesrdno se nadao da će sudbina uplesti svoje prste i spriječiti da se rodi dijete koje bi trebalo spasiti taj loši par. Prva trudnoća njegove kćerke - bilo joj je šesnaest godina, još je išla u školu - bila je za njega šok, ali još je veći šok bio kada je shvatio da se njegova žena i kćer zapravo uopće ne vole. Njegova je kćer tvrdila da je razlog njezina dva propala braka i četvero djece neumorna potraga za ljubavlju, a žena je optuživala kćer za propuštene prilike i manjak samopoštovanja. George je pokušao nadoknaditi propuste iz prošlosti brigom za unuke, ali ni to mu nije polazilo za rukom. Njegovo se zanimanje zapravo svodilo na prigovaranje. Mislio je da su divlji i neodgojeni i to je pripisivao kćerkinoj popustljivosti i tome što uza se nemaju oca.

Walsha je opsjedala pomisao da je neodgovornom trudnoćom njegove kćeri posijano sjeme nesreće koje će rasti i sazrijevati sa svakim novim naraštajem.

Vratio se McLoughlinu. - Život je zagonetka, Andy. Na kraju ćete se okrenuti i vidjeti da se svaki komadić uklapa, čak i ako to sada ne vidite. Na kraju će sve ispasti dobro. Uvijek je tako.

- Naravno da hoće, gospodine. Sve najbolje u najboljem od svih mogućih svjetova. Vi doista vjerujete u tu glupost?

Walsh je bio smlavljen. - Zapravo, da.

Približavali su se ledani čiji su se obrisi ocrtavali pod svjetlošću reflektora. McLoughlin pokaže glavom prema otvorenim vratima i mraku unutra. - Mogu misliti što bi vam ovaj rekao da mu izrecitirate taj svoj mali aforizam. Ne bi se baš složio.

- Ali bi se njegov ubojica mogao složiti. - A mogla bi i vaša žena, pomisli Walsh otrovno, ušuškana u postelji s toplim i veselim čovječanstvom u liku Jacka Bootha. Podigne ruku pozdravljajući policajca Jonesa dok su zaokretali na drugu stranu zdanja. - Jeste li što našli?

Jones pokaže na komad platna na tlu. - To je sve, gospodine. Pročešljali smo teren u promjeru od pedeset metara oko ledane. Rekao sam dečkima neka šumu uz stražnji zid ostave za sutra. Zbog svjetala ima previše sjena pa se ne vidi dobro.

Walsh čučne i olovkom počne razmicati i podizati hrpu na kojoj su bile prazne vrećice čipsa, omoti od bombona, dvije stare teniske loptice i drugih sitnica. Izdvoji tri upotrijebljena kondoma, par izblijedjelih ženskih gaćica i nekoliko istrošenih osigurača. - Uzet ćemo ovo. Ne vjerujem da će nam ostale stvari išta reći. - Uspravi se. - Dobro, mislim da smo imali dobar dan. Jones, sutra nastavite pretraživati teren. Usredotočite se na šumu, uz stražnji zid i prema ulazu na imanje. Povedite dečke da vam pomognu. Andy, vi nastavite ispitivati dok vam se ne pridružim. Pitajte Freda Phillipsa je li u novije vrijeme upotrebljavao sačmaricu. Provjerit ćemo u postaji ima li on ili tko drugi dozvolu za oružje. Narednik Robinson i policajci mogu ispitivati po kućama u selu. - Pokaže na kondome i gaćice. - Izgleda nevjerojatno da ih je itko s Grangea ostavio u parku iako se - pogleda u McLoughlina - možete taktično raspitati. - Okrene se Jonesu. - Jesu li bili na istom mjestu?

- Razbacani, gospodine. Obilježili smo mjesta.

- Dobro je. Izgleda da mjesni zavodnik ima običaj dovoditi ovamo

svoje cure. Ako je tako, možda bi nam mogao dati neke obavijesti. Reći ću Nicku Robinsonu da se na to usredotoči.

McLoughlinovo je lice bilo kiselo. Nije bio oduševljen prijedlogom da sa ženama u Grangeu razgovara o upotrijebljenim kondomima. - A vi, gospodine? - upita.

- Ja? Ja ću provjeriti neke dosjee, osobito našu dragu gospođicu Cattrell. Ta je tvrd orah. To mi se ne svidja, nimalo. - Skupi usne i počne ih čupkati prstima. - U Odjelu državne sigurnosti imaju njezin golemi dosje, još od studentskih dana. Neke sam dijelove pogledao još kada je Maybury nestao. Tako sam saznao da je bila u Greenham Commonu*.

*Greenham Common - selo u Berkshireu blizu Newburyja, sjedište ameritkih krstarećih raketa i od 1981. godine okupljalište žena koje prosvjeduju protiv nuklearnog oružja. - Op. prev.

Godinama je sabotirala. Sjećate li se one buke otprije dvije godine oko kreativnog računovodstva u Ministarstvu obrane? Netko je dopisao ništicu na tri milijuna funti predračuna i Ministarstvo je platilo deset puta više od vrijednosti ugovora. To je bila velika pobjeda Anne Cattrell. Glave su padale. Spretna je u tome. - Zamišljeno počeše bradu. - Upamtite to, Andy.

- Malo pretjerujete, zar ne? Ako je tako dobra, što će onda ovdje u pustoši Hampshirea? Trebala bi biti u Londonu u nekom od velikih listova. - Prizvuk divljenja u Walshovu glasu smetao mu je.

- O, dobra je ona - Walsh će jetko - i radila je u nekom londonskom velikom listu prije nego što je sve ostavila kako bi došla ovamo i postala slobodnjak. Pogriješit ćete ako je podcijenite. Vidio sam neke komentare o njezinu dosjeu. Hrabra cura, nije od onih s kojima je lako ukrstiti mačeve. Ima povijest ljevičarskog aktivizma i zna sve što se uopće može znati o građanskim pravima i policijskim ovlastima. Bila je zadužena za odnose s javnošću u Kampanji za razoružanje, iskrena je feministica, aktivna sindikalna aktivistica, bila je povezana s militantnom strujom i neko je vrijeme bila članica Britanske komunističke stranke.

- Isuse Kriste! - McLoughlin ljutito poviče. - Što onda radi u toj prokletoj kući? K vragu, gospodine, imaju dvoje sluga koji rade za njih.

- Fascinantno, nije li? Što ju je to natjeralo da napusti posao i svoja načela? Predlažem da je to sutra upitate. To je prava prilika da saznamo.

Starac je smrdio na viski. Sjedio je kao kakvo ptičje strašilo na ulaznim vratima nekog kioska u Southamptonu, nogu u neprimjereno živim ružičastim hlačama, na ćelavoj glavi naherio mu se prastari šešir, a pjevušio je neku veselu pjesmicu. Bila je gotovo ponoć. Kao i drugi pijanci, izmedju dijelova pjesme dozivao je prolaznike, a oni bi ga samo pogledali ispod oka i prešli cestu ili ubrzali korak.

Neki mu je policajac prišao i stao ispred njega pitajući se što da radi sa starom ludom. - Zbilja mi ideš na živce - reče dobro raspoložen.

Skitnica se upilji u njega. - Prokleti gnjavator - reče, a onda mu u vlažnjikavim očima odjednom bljesne tračak prepoznavanja. - Ma, je li to narednik Jordan? - zahihoće. Izvuče iz ogrtača bocu umotanu u smeđi papir, izvadi čep od pluta smeđim zubima i ponudi je policajcu. - Uzmi gutljaj, stari.

Narednik Jordan odmahne glavom. - Ove noći neće moći.

Starac okrene bocu i isprazni sadržaj u se, a šešir mu pade i otkotrlja se niza stube pred ulazom.

Narednik se sagne i podigne ga te čvrsto nasadi na starčevu glavu. - Hajde, stara ludo. - Podvuče ruku pod njegovu mišicu i podigne ga na noge.

- Vodiš me u bajbok?

- To bi htio?

- Nemam ništa protiv, sinko - zacvili. - Umoran sam. Mogao bih malo prileći.

- A ja bih mogao proći bez čišćenja ćelije nakon tebe - progundja policajac, vadeći neku karticu iz džepa i čitajući adresu. - Učinit ću ti uslugu, vjerojatno prvu u mnogo godina koja ne uključuje besplatnu cugu. Hajde, idemo, noćas ćeš spavati u Hiltonu.

George Walsh poveo je narednike Robinsona i McLoughlina u gostionicu Lamb and Flag u Winchester Roadu na piće prije zatvaranja, a zatim se odvezao u policijsku postaju u Silverborneu. Prošao je pokraj High Streeta uz spomenik palima u ratu i staru

stočnu tržnicu, sada sjedište banke, te između dva niza zamračenih trgovina. Silverborne je u posljednih deset godina, osim zbog nagloga širenja, postao poznat i zbog blizine Streech Grangeu i zagonetnog nestanka Davida Mayburyja. To što je Streech Grange ponovno bio u središte policijske pozornosti, nije prema Walshovu mišljenju bilo nipošto slučajno. U istragama umorstava, vjerovao je, bilo je neke neumoljivosti i rijetka nisu nikada riješena.

Bob Rogers radio je na prijamnom odjelu. Podigne pogled kada je Walsh ušao. - Dobra večer, gospodine.

- Veče, Bobe.

- Priča se da ste našli Mayburyja.

Walsh nasloni ruku na stol. - Ništa ne uzimam zdravo za gotovo - progundja. - Gad mi je uzeo deset godina. Mogu čekati još dvadeset četiri sata prije nego što počnem slaviti. Javlja li što Webster?

Rogers odmahne glavom.

- Ima li noćas gužve?

- Ništa osobito.

- Onda mi učinite uslugu. Napišite mi popis svih osoba, muškaraca i žena, čiji je nestanak prijavljen u ovome području u, recimo, posljednjih šest mjeseci. Bit ću u uredu.

Walsh ode na kat, a njegovi su koraci glasno odjekivali u praznom hodniku. Volio je tu biti noću. Bilo je prazno i tiho, nije bilo telefona i besmislenih brbljanja ispred njegovih vrata koja bi mu remetila misli. Ušao je u svoj ured i upalio svjetlo. Prije dvije godine žena mu je poklonila sliku kako bi unio nešto osobno na gole bijele zidove. Visjela je na zidu nasuprot vratima i pozdravljala ga svaki put kad bi ušao. Bio je to simbol njezina, a ne njegova ukusa, krdo sjajnih crnih konja lepršavih griva kako galopiraju kroz jesenju šumu. Bila bi mu draža kakva van Goghova reprodukcija za istu cijenu, ali njegova se žena nasmijala na taj prijedlog. Dragi, svatko može dobiti reprodukciju, no ti bi zacijelo htio imati original. Piljio je u lijepu sliku i pitao se, ne prvi put, zašto mu je tako teško reći ne svojoj ženi.

Ode do ormarića s dosjeima i pogleda pod slovom C: Cairns, Callaghan, Calvert, Cambridge, Cattrell. Zadovoljno povikne, izvuče dosje iz ladice i odnese ga na stol. Otvori ga i sjedne na svoju stolicu, opusti kravatu i izuje cipele.

Informacije su bile iznesene u obliku životopisa, s pojedinostima o životu Anne Cattrell koje

je policija u Silverborneu znala u doba Mayburyjeva nestanka. Usto, na posljednjoj su stranici povremeno dodavali novije podatke. Walsh je zamišljeno dodirivao usne dok je čitao. Sve u svemu, razočarao se. Nadao se naći neku malu, ali kobnu slabost, neku polugu koju će moći povući u svoju korist. Ali, ničega nije bilo - osim činjenice da je proteklih devet godina njezina života stalo na jednu stranicu, a prethodnih deset na nekoliko, a ona je zavređivala da se o njoj razmisli. Zašto je odustala od izgledne karijere? Da je ostala u Londonu, dosad bi već bila poznata. Ali, u devet godina, njezin je najveći uspjeh bila afera s Ministarstvom obrane, a i to je, objavljeno u nekom mjesečniku, bilo zataškano. Zato joj nisu odali priznanje. Štoviše, Walsh je znao da je to priča o njoj samo zato što je to ime bilo registrirano u vezi s Mayburyjem. Da su je uhvatili, iznenadni bi prekid karijere imao smisla, ali... na licu mu se urežu duboke bore. Je li bilo tako jednostavno? Jesu li ona i druge dvije usle u neku vrstu izopačenog braka u trenutku kada su postale slobodne? Ta mu se pretpostavka činila vrlo neuvjerljivom. Ako je gospodja Maybury oduvijek lezbijka, to bi mnogo objašnjavalo. Upravo je zatvarao dosje kada je Bob Rogers ušao.

- Donio sam vam ona imena, gospodine, i šalicu čaja.

- Sjajno. - Zahvalno uze šalicu. - Koliko ih je?

Narednik Rogers pogleda popis. - Pet. Dvije žene i tri muškarca. Žene su vrlo vjerojatno pobjegle - obje su tinejdžerke, obje su otišle od kuće nakon svadje s roditeljima i otad nisu viđene. Najmlađoj je bilo trinaest. Mary Lucinda Phelps, poznata kao Lucy. Proveli smo ovdje potragu za njom, ako se sjećate, ali ništa nismo postigli.

- Da, sjećam se. Na fotografiji je izgledala kao da joj je dvadeset pet.

- Ta je. Roditelji su se zaklinjali da je djevica, ali pokazalo se da je s trinaest imala pobačaj. Jadnica je sad već zacijelo na londonskim ulicama. Druga je Suzie Miller, osamnaestogodišnjakinja, koja je posljednji put viđena kako stopira s nekim starijim muškarcem. Imamo svjedoka, rekao je kako je doslovce plazila po njemu. Njezini su roditelji htjeli da taj slučaj vodimo kao umorstvo, ali ništa nije

ukazivalo da se dogodilo nešto gadno, a tijelo, naravno, nismo našli. Od trojice muškaraca jedno je sigurno samoubojstvo, iako ni u tom slučaju tijelo nismo našli, jedan je polusenilan i nekamo je otišao, a treći je pobjegao. Neki mladi Azijat, Mohammed Mirahmadi, dvadesetogodišnjak s dijagnozom depresije, s pet pokušaja samoubojstva, sve utapljanja. Otišao je od kuće prije tri mjeseca. Pretražili smo neke rupe u okolici, ali bez uspjeha. Drugi je na popisu neki starac, Keith Chapel, koji je odlutao iz prenoćišta sredinom ožujka, dakle prije gotovo pet mjeseci, i nije se vratio. Znate, čudno je da ga nitko nije vidio. Ovdje stoji da je bio u jarkoružičastim hlačama. I na posljetku Daniel Clive Thompson, pedeset dvije godine, čiji je nestanak prijavila njegova žena prije devet ili deset tjedana. Taj je slučaj inspektor Staley dobro proučio. Čovjeku je propao posao i iza sebe je ostavio mnogo ljudi koji su poludjeli od bijesa, uključujući većinu njegovih zaposlenih. Inspektor misli da je utekao u London. Posljednji put vidjen je kako silazi s vlaka u Waterloou. - Podigne pogled.

- Živi li itko od njih blizu Streecha?

- Jedan od tih muškaraca, Daniel Thompson. Adresa je Larkfield, East Deller. To je susjedno selo, nije li?

- Kakav je opis?

- Oko metar sedamdeset osam, sivkasta kosa, kestenjaste oči, korpulentan. Bio je u smedjem odijelu i smeđim cipelama, broj tridest devet. Drugi podaci: krvna grupa O, ožiljak od operacije slijepoga crijeva, umjetni zubi, tetovaža na objema mišicama. Posljednji put viđen 25. svibnja na postaji Waterloo. Žena ga je posljednji put vidjela onoga dana kada ga je ispratila na kolodvoru u Winchesteru. To je sve što imam ovdje, ali inspektor Staley ima velik dosje o njemu. Da vam ga potražim?

- Ne - Walsh će srdito. - To je Maybury. - Gledao je kako Bob Rogers odlazi do vrata.

- Prokletstvo! Kao kad ne poneseš kišobran jer je vani lijepo i, naravno, uvijek padne. Ostavite mi taj popis. Kad se toga prihvatim, pokazat će se da je sigurno Maybury. - Pričekao je da se vrata zatvore, a zatim se mrko zagledao u opis Daniela Thompsona. Lice mu je izgledalo deset godina starije.

OSMO POGLAVLJE

Kada je Anne sljedećega jutra otišla do knjižnice, zatekla je McLoughlina kako stoji uz prozor i zamišljeno zuri u šljunčanu stazu. Kada je ušla, okrenuo se i ona primijeti tamne kolutove neprospavane noći oko njegovih očiju i izdajničke porezotine nespretnoga brijanja po vratu i bradi. Smrdio je na ljutnju i jučerašnje pivo. Pokaže joj neka sjedne, pričeka dok to ne učini, a zatim i sam sjedne za pisaći stol. Na zraci sunca što se pružala među njima plesale su čestice prašine. Gledali su se s otvorenim neprijateljstvom.

- Neću vas dugo zadržavati, gospodjice Cattrell. Poslije će doći glavni inspektor Walsh i znam da vam želi postaviti neka pitanja. Zasad bih se želio koncentrirati na otkriće tijela i dvije-tri stvari s tim u vezi. Možda biste mogli početi brzim pregledom događaja jučer poslije podne, počevši s vrtlarovim dolaskom.

Anne učini kako joj je rekao, znajući da bi samo gubila vrijeme ukazujući na to kako je to već učinila prethodnoga poslijepodneva za Williamsa. Povremeno je pogledavala McLoughlina, a on je neprestano zurio. U njegovim je očima pisalo da zna nešto što prije nije znao. Dakle, sada je znao više o njoj. Zbilja dosadno, pomisli. Jučer ju je prezirao, danas u njoj vidi izazov. Uzdahnuvši u sebi, poče se pripremati za obranu.

- Ne znate tko je taj mrtvac, kako se tamo našao i kada. Jeste li prije jučerašnjega dana ikada bili u ledani?

- Ne.

- A zašto ste nam onda rekli da ste vi i gospođa Goode prije šest godina raščišćavale smeće?

Diana ju je za to već bila dobro pripremila. - Zato što mi se to tada učinilo zgodnom idejom. - Izvadi iz džepa cigaretu i zapali. - Željela sam vam prištedjeti vrijeme i trud. Trebali biste svoju žrtvu i sumnjivce tražiti izvan Grangea. To nema nikakve veze ni s kim ovdje.

To ga se nije dojmilo. - Nije preporučljivo lagati policiji. S obzirom na vaše iskustvo, to biste trebali znati.

- Moje iskustvo? - upita ga vedro.

- Ako se slažete, gospođice Cattrell, ja se ne bih igrao miša i mačke. Samo trošmo vrijeme.

- Imate pravo, doista - složi se blago. Kako je samo umišljen, pomisli.

Na trenutak je šutjela. - Ja svakako razumijem da bi vama to moglo biti važno. No još me morate uvjeriti da jest. Slažem se s gospođom Goode da veći broj ljudi zna gdje se nalazi ili da je to što je to tijelo tamo djelomično pitanje slučaja.

- Oko ledane našli smo neke upotrijebljene kondome - reče McLoughlin naglo mijenjajući temu. - Pada li vam na pamet tko ih je mogao ondje ostaviti?

Anne se nakesi. - Ja ne, naredniče. Ne koristim ih.

Vidjelo se da je razdražen. - Jeste li ondje imali odnos s nekim tko ih koristi, gospođice Cattrell?

- Što, s muškarcem? - promuklo se zahihoće. - Ima li smisla pitati takvo što jednu lezbijku?

On čvrsto zgrabi koljena drščućim prstima osjetivši iznenadnu navalu bijesa. Osjećao se grozno, oči su ga pekle od nespavanja a u ustima mu je bio loš okus. Odvratna baba, pomisli. Nekoliko puta plitko udahne i zatim položi ruke na stol. Tresle su se i protiv njegove volje. - Jeste li? - ponovi pitanje.

Pomnjivo ga je gledala. - Ne, nisam - odgovori mirno. - A koliko znam, ni itko drugi iz kuće. - Nagne se naprijed i ugasi cigaretu u pepeljari. On vrati ruke na krilo.

- Možda biste mogli pojasniti nešto što zbunjuje i glavnog inspektora Walsha i mene - nastavi. - Koliko shvaćamo, vi i gospođa Goode živite ovdje nekoliko godina. Kako to da ni jedna od vas dvije nije bila u ledani?

- Isto onako kako većina Londončana nikada nije bila u Toweru. Čovjek obično ne istražuje ono što mu je pod nosom.

- Jeste li znali da postoji?

- Pretpostavljam. - Načas razmisli. - Vjerojatno jesam. Ne sjećam se da sam se iznenadila kad je Fred o njoj govomo.

- A jeste li znali gdje se nalazi?

- Ne.

- Što ste mislili, što je taj brežuljak?

- Sjećam se samo kako sam jednom šetala parkom, kada sam ovamo prvi put došla. Pretpostavljam da sam mislila da je taj brežuljak - brežuljak.

McLoughlin joj nije vjerovao. - Zar ne odlazite u šetnje? S psima, s vašim prijateljicama?

Ona okrene cigaretu medju prstima. - Izgledam li ja vama, naredniče, kao čovjek od tjelovježbe?

Kratko ju je promatrao. - Zapravo, da. Vrlo ste vitki.

- Vrlo malo jedem, pijem samo čisti alkohol i pušim kao smuk. Sjajno za liniju, ali zato hvatam dah dok se uspinjem stubama.

- Zar ne priskočite u vrtu?

Ona podigne obrvu. - Bila bih samo na teret. Ne razlikujem oleandar od maćuhice. Uostalom, kad bih našla vremena za to? Ja sam intelektualka. Radim po cijele dane. Uredjenje vrta prepuštamo Phoebe, to je njezino carstvo.

On pomisli na cvjetne lonce u njezinoj sobi. Laže li opet? Ali, zašto lagati o vrtlarenju, za Boga miloga? Rukom je opipavao čekinjave dlake na bradi, dodirivao ih, ispitivao, opipavao. Bez upozorenja, roleta panike spusti se u njegovu mozgu i blokira mu pamćenje. Je li se obrijao? Gdje je spavao? Je li doručkovao? Staklastim očima gledao je ravno kroz Anne u tamu iza nje.

Iz daljine čuo je njezin glas. - Je li vam dobro? Roleta se opet podigne i ostavi ga s mučninom olakšanja. - Gospođice Cattrell, zašto živite ovdje?

- Vjerojatno iz onog istog razloga iz kojeg vi živite u svojoj kući. To je najljepši krov nad glavom koji sam mogla naći.

- To i nije odgovor. Kako pomirujete Streech Grange i njegovih dvoje slugu sa svojom savješću? Nije li to previše... privilegiran život za vaš ukus? - U glasu mu se osjećala poruga.

Anne ugasi cigaretu. - Na to pitanje jednostavno ne mogu odgovoriti. Polazi od toliko lažnih premisa da je posve hipotetično. A, iskreno govoreći, ne vidim ni zašto je važno.

- Tko vam je predložio da dođete ovamo? Gospođa Maybury?

- Nitko. To je bio moj prijedlog.

- Zašto?

- Zato - ponovi ona strpljivo - što sam mislila da će to biti lijepo

mjesto za život.

- Gluposti - uzvrati on srdito.

Ona se nasmiješi. - Naredniče, vi zaboravljate kojoj ja vrsti žena pripadam. Ja moram tražiti svoje užitke tamo gdje jesu. Phoebe nije htjela, nije mogla, ostaviti ovu kuću i otići u London, zato sam ja morala doći ovamo. Zapravo, vrlo jednostavno.

Uslijedila je duga stanka. - Užici nisu trajni - reče on blago. Roleta je stravično udarala u njegovoj glavi. »*Užici su k'o makovi poljski, ubereš cvijet, a on već vene ili k'o snijeg što na rijeku padne na tren je bijel pa već ga nema*«. - Te je riječi govorio za sebe. Ponovno su šutjeli. - U vašem slučaju, gospodjce Cattrell, izgleda da je licemjerje cijena zadovoljstva. To je visoka cijena. Je li gospođa Maybury bila toliko vrijedna?

Ne bi je više povrijedio ni da joj je nož okrenuo u utrobi. Pribjegla je ljutnji. - Da vas ukratko podsjetim na to što je dovelo do ovakvih pitanja. Netko, vjerojatno Walsh, rekao vam je: ona je feministica, ljevičarka, članica Kampanje protiv nuklearnog naoružanja, bivša komunistkinja, i tko zna kakvo još sve smeće. A vi, koji trijumfirate zato što ste muškarac i heteroseksualac, bacate se na priliku da me uhvatite u izdaji načela. Ne zanima vas istina, McLoughline. Ovdje se radi jedino o tome možete li vi i vaš napuhani ego nadvladati moj, a u tome - posprdno frkne

- niste nimalo originalni.

I on se nagnuo naprijed tako da su se gledali preko stola. - Tko su Fred i Molly Phillips?

Bila je nepripremljena, kao što je znao da će biti, i nije mogla skriti tračak zabrinutosti u očima. Zavali se u stolicu i uzme još jednu cigaretu. - Rade za Phoebe kao domaćica i vrtlar.

- Gospodjica Goode rekla nam je da ste vi sredili da se ovdje zaposle.

- Upoznali su me s njima.

- Kroz vaš rad, kroz vaše političke veze? Možda je reforma kaznenog sustava jedan od vaših interesa?

Neka ide k vragu, pomisli, nije bio baš potpuna budala. - Radim u odboru jedne grupe za rehabilitaciju bivših zatvorenika sa sjedištem u Londonu. Tako sam ih upoznala.

Očekivala je da će trijumfirati i zato mu je u sebi nevoljko čestitala kada se suzdržao. - Jesu li se uvijek prezivali Phillips?

- Ne.

- Kako su se prezivali?

- Mislim da biste to njih trebali pitati.

On umorno prijeđe rukom preko lica. - Dobro, gospođice Cattrell, mogu, no to će jednostavno biti mučno za sve. Neki ćemo način naći.

Ona pogleda kroz prozor, preko njegova ramena, gdje je Phoebe skidala uvele cvjetove s ruža uz stazu za parkiranje. Napetost od prošle večeri popustila je i ona je zadovoljno čučala na suncu dok su joj plameni jezici vijugali kroz sjajnu kosu, a žustri prsti radili oko cvjetnih stabljika. Benson je uzbudjeno sjedio pokraj nje, Hedges je dahtao u sjeni patuljaste gorske ruže. Toplina sunca, još uvijek daleko od vrhunca, treperila je iznad toploga šljunka.

- Jefferson - reče Anne.

Narednik je odmah povezao. - Oboje po pet godina radi umorstva podstanara Iana Donaghuea.

Anne kimne.

- Donaghue je silovao i ubio njihova dvanaestogodišnjeg sina. Našli su ga prije policije i objesili.

Ona kimne.

- Odobravate li osobnu osvetu, gospođice Cattrell?

- Razumijem je.

On se nenadano nasmiješi i njoj se načas učini da izgleda posve ljudski. - Onda smo napokon našli nešto u čemu se slažemo. - Lupne olovkom po stolu. - Kako se njih dvoje slažu s gospođom Maybury?

- Izvanredno. - Neočekivano, ona se zahihoće. - Fred se prema njoj ponaša kao prema kraljici, a Molly kao prema djetetu. Zanimljiva kombinacija.

- Pretpostavljam da su joj zahvalni.

- Obrnuto. Rekla bih da je Phoebe zahvalnija njima.

- Zašto? Dala im je novi dom i zaposlenje.

- Vi vidite Grange kakav je sada, ali kada sam se prije devet godina doselila, Phoebe je godinu dana sve sama obavljala. Svi su je izbjegavali. Nitko iz sela, pa ni iz Silverbornea, nije htio raditi za nju. Morala je sama uređivati vrt, obavljati kućanske poslove i održavati

kuću, a kuća je izgledala kao svinjac. - Počela su navirati sjećanja i od njih joj je bilo zlo. Bio je to zadah mokraće, pomisli. Posvuda. Po zidovima, sagovima, zastorima. Nikada neće zaboraviti taj strašni smrad mokraće. - Kada su nekoliko mjeseci poslije došli Fred i Molly, njezin se život promijenio.

McLoughlin se ogledao po knjižnici. Mnogo je toga bilo originalno; izrezbarene police za knjige od hrastovine, štukature na zastornicama, drvetom obložen kamin, ali bilo je i novih stvari, slika, radijator pod prozorom, dvostruki prozori u bijelom okviru, sve zacijelo mlađe od deset godina.

- Jesu li mještani sada drukčiji prema gospođi Maybury?

- Nimalo. I nadalje za nju ne žele raditi. - Otrese pepeo s cigarete. - Pokušava od vremena do vremena, ali bez uspjeha. U Silverborneu nema izgleda. Išla je sve do Winchestera i Southamptona, s istim ishodom. Streech Grange je ozloglašen, naredniče, no to već znate, nije li tako? - Cinično se nasmije. - Svi oni misle da će u trenutku kad stupe na ovo mjesto biti ubijeni. A i nije da nemaju razloga, izgleda, nakon jučerašnjega malog otkrića.

On naglo okrene glavu prema prozoru. - I tko je onda uveo centralno grijanje i ugradio dvostruko staklo? Fred?

- Phoebe.

Nasmijao se, iskreno se zabavljajući. - Ma, dajte! Gledajte, znam da ste odlučili dokazati da žene mogu sve, ali ne možete očekivati da ću to progutati. - Ustane i ode do prozora. - Imate li vi uopće predodžbu o tome koliko je teško jedno ovakvo staklo? - Kucne po oknu dvostrukog prozora i nehotice privuče Phoebeinu pozornost. Ona ga načas znatiželjno pogleda a zatim se, videći da se okreće od prozora, vrati vrtlarenju. On ode do svoje stolice. - Ne bi ga mogla ni podići, nekmoli ga stručno postaviti u okvir. Za to su potrebna najmanje dva muškarca, ako ne i trojica.

- Ili tri žene - reče Anne, koje se nije dojmio njegov govor. - Svi smo pomogli pri podizanju. Na posljetku, petero nas je, a tijekom vikenda, kad dodju djeca, osmero.

- Osmero? - upita oštro. - Mislio sam da ima samo dvoje djece.

- Troje. Tu je i Elizabeth, Dianina kćerka.

McLoughlin prodje rukom kroz kosu, a krijesta tamne kose ostala

mu je stršati prema stropu.

- Nije spomenula da ima kćerku - reče ogorčeno, pitajući se kakva ga još iznenađenja očekuju.

- Vjerojatno je niste pitali.

Nije se osvrnuo na to. - Rekoste da je gospođa Maybury uvela i centraIno grijanje. Kako?

- Valjda isto kako to rade vodoinstalateri. Sjećam se samo da je ovdje bilo mnogo čelične vune i bakrenih cijevi od petnaest i dvadeset dva milimetra. Na nekoliko je tjedana bila posudila stroj za savijanje cijevi s različitim dodacima za oblikovanje. Iz toga sam izvukla sjajan članak o ženama i o tome što znači uradi sama.

On zatrese glavom. - A tko joj je pokazao kako se to radi? Tko je spojio bojler?

- Ona. - Zabavljao ju je njegov izraz. - Prema knjizi iz knjižnice. Točno je znala što treba činiti.

Andy McLoughlin bio je krajnje sumnjičav. Prema njegovu iskustvu, žena koja zna montirati bojler za centralno grijanje jednostavno ne postoji. Njegova majka, koja se zalagala za neprosvijećene zamisli o ženinu mjestu u kući, čvrsto se usidrila u kuhinji, ribala i čistila, prala i kuhala i nepopustljivo odbijala naučiti čak i promijeniti osigurač, tvrdeći da je to muški posao. Njegova žena, koja je nasuprot tome zastupala napredne ideje, privremeno je radila kao tajnica i o sebi je govorila kao o ženi od karijere. U stvarnosti, pak, ljenčarila je, lakirala nokte, mijenjala frizure i stalno se žalila da joj je dosadno. Ali, ništa nije činila da to promijeni. Čuvala je snagu za vrijeme kad joj muž dolazi s posla. Tada bi iz nje provalilo: zašto toliko vremena provodi na poslu, zašto je zanemaruje, uopće ne primjećuje kako izgleda, nesposoban je biti oslonac koji joj je potreban. Ironija je bila to što ga je privukla upravo zato što se grozio kuhinjskog mentaliteta svoje majke. A ipak, njegova je majka bila bistrija od nje. Oba se odnosa oslobodio s osjećajem ne vlastite, nego njihove neprimjerenosti. Tražio je ravnopravnost, a nalazio samo raz-dražujuću ovisnost.

- Što je još učinila? - upita kratko. - Oličila kuću?

- Ne, to je uglavnom Dianino djelo, iako smo svi pomogli. Di je također tapetirala i stavila zastore. Što je još Phoebe učinila? - načas

razmisli. - Promijenila je električne izolacije, napravila još dvije kupaonice i postavila stupove koji dijele krila kuće i glavni dio. Ona i Fred trenutačno smišljaju kako najbolje popraviti krov. - Osjetila je njegovu sumnjičavost i slegnula ramenima.

- Ništa ona ne pokušava dokazati, naredniče, a niti ja time što vam to govorim. Phoebe je učinila ono što i svi drugi čine, prilagodila se situaciji u kojoj se našla. Ona je borac, nije od onih koji cmizdre kad zagusti.

On pomisli na vlastitu situaciju. Osamljenost ga je plašila.

- Jeste li vi i gospođa Goode bile zabrinute za duševno zdravlje gospođe Maybury nakon dvanaest mjeseci koje je ovdje provela sama? Jeste li se zapravo zato doselile ovamo?

Može li se stvarnosi kvantifcirati, pitala se Anne, išta više negoli istina? Reći da na takvo pitanje takvog čovjeka bila bi izdaja. Njegovu sposobnost razumijevanja ograničavale su njegove predrasude. - Ne, naredniče - slaže. - Diana i ja nismo se ni na trenutak zabrinule za njezino duševno zdravlje, kako vi rekoste. Ona je mnogo stabilnija od vas, primjerice.

Njegove se oči ljutito stisnu. - Ah, vi ste psihijatrica, gospođice Cattrell, zar ne?

- Recimo to ovako - reče ona naginjući se naprijed i hladno ga gledajući. - Uvijek prepoznam kad čovjek ima problema s alkoholom.

Brzina kojom je ispružio ruku i ščepao je za vrat bila je ošamućujuća. Nemilosrdno ju je povukao prema sebi preko stola, njegovi su se prsti urezivali u njezino meso, a njegovim su postupcima upravljali zbrkani osjećaji. Poljubac, ako se grubo prodiranje u nečija usta može nazvati poljupcem, bio je neplaniran poput napadaja. Naglo je pusti i zagleda se u crvene tragove na njezinu vratu. Hladni znoj oblio mu je leđa kada je shvatio da je razotkrio svoju osjetljivost. - Ne znam zašto sam to učinio - reče. - Žao mi je. - Ali znao je, pod istim okolnostima učinio bi to opet. Konačno je osjetio da se osvetio.

Ona obriše njegovu slinu s usana i podigne ovratnik košulje. - Jeste li me još što željeli pitati? - Govorila je kao da se ništa nije dogodilo.

On odmahne glavom. - Zasad ništa. - Gledao je kako ustaje. - Za

ovo me možete prijaviti, gospođice Cattrell.

- Naravno.

- Ne znam zašto sam to učinio - ponovi on.

- Ja znam - reče ona. - Zato što ste ograničeno malograđansko govno.

DEVETO POGLAVLJE

Narednik Nick Robinson podigne pogled i s olakšanjem ustanovi da su mu do gostionice ostale još samo dvije kuće. S njegove desne strane uzdizao se brežuljak preko kojeg je vodila cesta za Streech Grange. Iza njega, nekoliko kilometara dalje, ležao je Winchester. Ispred njega, zid od opeka pružao se u smjeru East Dellera. Pogleda na sat. Još deset minuta do otvaranja i moći će popiti pivo. Ako je išta mrzio, bilo je to ispitivanje po kućama. Lagano pođe kratkom stazom do Clementine Cottage i - provjeri na popisu - gospodja Amy Ledbetter. Pozvoni.

Nakon nekoliko minuta i mučnog prtljanja s protuprovalnim lancem, vrata se otvore petnaestak centimetara. Par svijetlih očiju ispitivački ga je gledao. - Da?

On izvadi svoju iskaznicu. - Policija, gospođo Ledbetter.

Artritisom izobličena ruka uzme iskaznicu i nestane unutra. - Pričekajte, molim - čuo je kako govori. - Nazvat ću policijsku postaju i provjeriti jeste li taj za kojeg se izdajete.

- Dobro. - On se nasloni na trijem i zapali cigaretu. To je već treći put u dva sata kako ga provjeravaju. Pitao se imaju li i policajci u odori toliko nevolja kao on.

Tri minute poslije, vrata se širom otvore i gospođa Ledbetter pozove ga u dnevni boravak. Bila je to žena u kasnim sedamdesetima, rezolutna stara dama zborana lica. Vrati mu njegovu iskaznicu i ponudi mu stolicu. - Pepeljara je na stolu. Onda, narednič̆e, što mogu za vas učiniti?

Nema potrebe okolišati sa starom, mislio je. Nije kao ona njezina slatka mala susjeda koja je rekla kako joj, kad god na televiziji čuje za umorstvo, srce počne lupati. - U parku na Grangeu našli smo jučer poslije podne ostatke umorenog muškarca - reče otvoreno. - Raspitujemo se po selu zna li tko što o tome.

- O, ne - reče Amy Ledbetter. - Jadna Phoebe.

Narednik Robinson pogleda je sa zanimanjem. Na takvu reakciju dotad nije bio naišao. Drugi mještani s kojima je razgovarao bili su napadački raspoloženi. - Bi li vas - upita staricu - iznenadilo kad bih

vam rekao da ste vi dosad jedina osoba koja je pokazala sućut za gospođu Maybury?

Ona gadljivo skupi usne. - Naravno da ne bi. Zapanjujuće je koliko je malo pameti u ovome selu. Bila bih se još davno odselila da nisam toliko vezana za vrt. Pretpostavljam da je riječ o Davidu?

- Još ne znamo.

- Tako. - Pomnjivo ga je promatrala. - Onda, palite. Što me želite pitati?

- Poznajete li dobro gospođu Maybury?

- Poznajem je cijeli život. Gerald Gallagher, Phoebein otac, i moj muž bili su stari prijatelji. Često sam je viđala dok je bila mlađa i dok je moj muž bio živ.

- A sada?

Ona se namršti. - Ne, sada je rijetko vidim. Ja sam kriva. - Podigne kvrgavu ruku. - Artritis je vrag. Ugodnije je ostati kod kuće i tu se motati, nego izlaziti. Posljednji put kada me posjetila bila sam vrlo mrzovoljna i otad nije došla. Bilo je to prije dvanaest mjeseci. Moja greška - reče opet.

Odvažna žena, pomisli, i vjerojatno pouzdanija od drugih s kojima je razgovarao, koji su baratali uglavnom nagađanjima i glasinama. - Znate li što o njezinim dvjema prijateljicama, gospođi Goode i gospođici Cattrell?

- Upoznala sam ih, svojedobno sam ih čak dobro poznavala. Phoebe ih je znala dovesti k sebi poslije škole. Lijepe cure, zanimljive, vrlo osobite.

Robinson pogleda u svoje bilješke. - Jedna od seljanki rekla mi je - kratko podigne pogled

- navodim: Te su žene opasne. Nekoliko su puta pokušale zavesti djevojke u selu, čak su jednu moju kćer pokušale odvući na svoju lezbijsku orgiju. - Ponovno podigne pogled. - Znate li išta o tome?

Kvrgavom rukom starica skloni vlas s čela. - Dilys Barnes, pretpostavljam. Neće biti sretna što je nazivate seljankom. Ona je grozan snob, utvara si da je jedna od nas.

Zainteresirala ga je. - Kako ste znali?

- Da je to Dilys? Jer je luđakinja koja stalno laže. Nedostatak odgoja, naravno. Takvi će učiniti sve samo da im se ljudi ne smiju.

Svojim su snobovskim idejama uništili i vlastitu djecu. Poslali su dečka u internat, a vratio se krajnje ratoboran. A kćerka, Emma... - reče sažalno - bojim se da je jadna mala Emma postala vrlo raspuštena. Mislim da je to njezin način da se osveti majci.

- Tako - reče on posve zbunjen.

Ona se nasmljuljl na njegov izraz. - Tjera se u šumarcima na Streech Grangeu - objasni. - To je omiljeno mjesto za to. - Ponovno se nasmijulji videći kako je narednik gleda otvorenih ustiju.

- Emmu su vidjeli kako se šulja otamo jedne noći, a priča koju je njezina majka sljedećega dana ispričala bila je ta smijurija koju je ponovila i vama. - Zatrese glavom. - Besmislica, naravno, i nitko u to zapravo ne vjeruje, ali pristaju na nju zato što ne vole Phoebe. A ona je sebi najgori neprijatelj. Pokazat će im koliko ih prezire. To je uvijek pogrešno. Uostalom, pitajte Emmu. Nije ona loša cura. Budete li joj obećali da će to što vam kaže ostati među vama, pretpostavljam da će govoriti istinu.

On nešto zapiše. - Hvala vam, hoću. Velite da su šumarci omiljeno mjesto za... ljubavne parove.

- O, da. Reggie i ja često smo onamo odlazili prije vjenčanja. Osobito su lijepi u proljeće. Sve je puno zvončića, znate. Zbilja krasno.

On se trgne.

- No, no - reče ona mirno - to vas iznenađuje, vidim, ali mladi nemaju pojma o seksu. U moje doba ljudi nisu mogli obuzdavati požudu ništa više negoli danas i, zahvaljujući Marie Stopes, nismo bili ni bez zaštite. - Nasmiješi se. - Kad budete stari kao ja, mladiću, shvatit ćete da se, što se ljudske prirode tiče, malo što mijenja. Za većinu nas, život je stalna potraga za užitkom i zadovoljstvom.

No, to je točno, složi se on misleći na svoje pivo. - Na imanju Grange našli smo neke upotrijebljene kondome, a to se slaže s time što ste rekli, gospođo Ledbetter. Znate li za još koga, osim Emme Barnes, tko onamo odlazi?

- Točno ne znam, ne. Pretpostavljam, to da. Obećate li da ćete biti taktični s tim ljudima, dat ću vam još dva imena.

On kimne. - Obećavam.

- Paddy Clarke, vlasnik gostionice. Oženjen je oštrokondžom koja

nema pojma kakav je on ljubavnik. Misli da navečer nakon zatvaranja izvodi psa u šetnju dok ona čisti unutra, ali prečesto sam na mjesečini viđala psa kako šeta sam da bih u to vjerovala. Loše spavam - doda objašnjavajući.

- A drugi?

- Eddie Staines, jedan od radnika na farmi Bywater. Zgodan mladi vrag, svaki mjesec ima novu curu. Nekoliko sam ga puta vidjela kako se penje uz taj brijeg. - Pokaže glavom prema Grangeu.

- Hvala vam. To će nam biti od velike pomoći - reče on.

- Još što?

- Da. - Izledao je malo smeten. - Jeste li u blizini primijetili kakva stranca? Recimo, u posljednjih šest mjeseci? - To je pitanje kod svih do tada izazivalo čuđenje.

Gospođa Ledbetter se zahihoće. - Prije dvadeset pet godina možda bih vam mogla dati razuman odgovor na takvo pitanje. Ali danas, to je nemoguće. - Slegne ramenima. - Uvijek ima stranaca, osobito ljeti. Turista, ljudi koji prolaze kroz mjesto i svraćaju u gostionicu na objed, kampera iz East Dellera. Nekoliko prikolica bilo je upalo u jarak na uglu, obično Francuzi, tako su loši vozači. Pitajte Paddyja. On ih izvlači svojim džipom. Ne, u tome vam, nažalost, ne mogu pomoći.

- Sigurno? - poticao ju je. - Netko bez auta, možda, netko koga se sjećate od prije više godina?

Ona se ironično nasmije. - David Maybury, mislite? U posljednjih nekoliko mjeseci sigurno ga nisam vidjela. To bih prijavila. Davida sam posljednji put vidjela tjedan dana prije nego što je nestao. Bilo je to u Winchesteru, u doba dok sam još vozila, naletjela sam na njega u Woolworthsu dok sam kupovala medvjedića za Jane. Bio je čudan čovjek. Jedan dan divlji, drugi dan čisti med, moj bi muž rekao ženskar, od onih na koje sve žene padaju. - Načas zašuti. - Bio je tu i neki klošar. Ah, klošar! Na njega sam zaboravila - reče.

- Kakav klošar?

- Prošao je kroz selo prije nekoliko tjedana. Smiješan stariji čovjek sa smeđim borsalinom koji mu je visio straga. Pjevao je Molly Malone, sjećam se. Posve lijepo. Pitajte Paddyja. Sigurna sam da je otišao u gostionicu. - Umorno spusti glavu na naslon. - Umorna sam. Više vam ne mogu pomoći. Izađite sami, mladiću, i ne zaboravite

zatvoriti vrata. - Zatvorila je oči.

Narednik Robinson žustro ustane na noge. - Hvala vam što ste mi posvetili toliko vremena, gospodo Ledbetter. Ona je tiho hrkala dok je izlazio na prstima.

Inspektor Walsh spusti telefonsku slušalicu i zamišljeno se zagleda u prazno. Dr. Webster bio je užasno beskoristan.

- Ne možemo dokazati da je Maybury, ne možemo dokazati da nije - rekao je vedro preko telefona - ali, ja bih rekao da nije.

- Zašto, zaboga?

- Previše diskrepancija. Ne mogu usporediti uzorke kose, na primjer, iako to ne mora ništa značiti. Poslao sam uzorak kolegi koji je stručnjak za to, ali nemojte se previše nadati. Upozorio me da je uzorak s četke za kosu možda previše star. Ali, vidjet ćemo.

- Što još?

- Zubi. Jeste li primijetili da naš mrtvac nema ni jednog jedinog zuba, ni jednog sjekutića ili kutnjaka? To bi značilo da je imao zubalo, ali tamo ga nema. Kao da ga je netko ili nešto uzelo. Maybury je, s druge strane, prije deset godina imao sve svoje zube, a u njegovu kartonu stoji da su bili u dobru stanju, uz samo četiri plombe. To je mnogo drukčija slika, George. Moralo je doći do galopirajuće paradentoze ako su mu u deset godina izvadili sve zube.

Walsh načas razmisli. - Uzmimo da je, koji god bio razlog, želio promijeniti identitet. Možda ih je hotimično dao povaditi.

Walsh se zadovoljno nasmijulji. - Nategnuto, iako nije nemoguće. Ali, zašto bi gospodja Maybury u tom slučaju uklonila njegovo zubalo, pod pretpostavkom da je ona ubojica? Ona je jedina mogla znati da ga ne mogu identificirati. Iskreno, George, mislim da je upravo obrnuto. Tko god je ubio našeg momka iz ledane, uklonio je sve što bi govorilo da to nije Maybury. Na primjer, svi prsti na nogama i rukama su mu iznakaženi, kao da nam je netko htio onemogućiti da uzmemo otiske. Ipak, svatko u toj kući zna da prije deset godina niste uspjeli uzeti ni jedan jedini upotrebljiv otisak.

- K vragu - prasne Walsh. - Mislio sam da sam napokon našao gada. Jeste li sigurni, Jime? Što je s prstima koji nedostaju?

- Da, nedostaju, ali izgleda kao da ih je netko odsjekao mesarskom satarom. Usporedio sam ih s podacima o Mayburyjevim

amputacijama i to nema veze s tim. Maybury je bio izgubio vrhove prstiju. Kod našeg mrtvaca svi su prsti do korijena odsječeni.

- To ne dokazuje da to nije Maybury.

- Slazem se, ali izgleda kao da nas je netko tko je znao koja je dva prsta izgubio pokušao navesti da mislimo kako to jest Maybury. Iskreno, George, trenutačno nisam siguran ni u to da je u pitanju ljudski čimbenik. Lako je moguće, iako pomalo bizarno, da je osakaćen vrlo oštrim zubima na način kako sam opisao. Uzmite rezanje mesa na koje ste vi ukazali. Pogledao sam neke fotografije iz krupnoga plana. Na temelju brazdi na rebrima vraški je teško reći što je to. Ne mogu isključiti tragove zubiju.

- Krvna grupa?

- Dobro, to se slaže. Obje 0 pozitivne, kao i pedeset posto stanovništva. I, kad govorimo o krvi, morate naći njegovu odjeću. U toj prljavštini uspjeli smo vrlo malo uzeti s poda.

- Sjajno - progunđa Walsh - i kakve onda dobre vijesti imate za mene?

- Sada tipkaju izvještaj, ali reći ću vam bitno. Muškarac, bijelac, metar sedamdeset pet, koji centimetar više ili manje, obje bedrene kosti bile su smrskane tako da ne bih mogao reći točno, krupan, vjerojatno korpulentan, guste dlake na prsima i ramenima, na desnoj mišici naznake tetovaže, cipele broj trideset devet. Boja kose nepoznata, no vjerojatno je, prije nego što je posijedio, bila tamnosmedja. Dob, više od pedeset.

- Zaboga, Jime, ne možete li biti precizniji?

- Sa starijim ljudima to se ne može točno znanstveno odrediti, George, a nekoliko bi zuba moglo pomoći. Trenutačno procjenjujem da mu je moglo biti između pedeset i šezdeset. Vratit ću se na to kad obavim još neke poslove.

- U redu - Walsh će neprijazno. - Kada je umro?

- Posavjetovao sam se i o tome. S obzirom na ljetnu vrućinu u usporedbi s hladnoćom ledane, imajući na umu da je temperatura zraka u ledani mogla biti prilično visoka ako su vrata bila otvorena, i uspoređujući to s ubrzanim raspadanjem nakon što su ga lešinari otvorili i izjeli, plus moguće sakaćenje od strane nekog čovjeka ali minus mnogi crvi zato što se muhe nisu izlegle u velikom broju, iako

sam neke larve poslao na daljnje ispitivanje...

- Dobro, dobro, nisam tražio poduku iz biologije. Koliko je dugo mrtav?

- Osam do dvanaest tjedana ili dva do tri mjeseca, birajte što vam je draže.

- Nije mi drago ni jedno ni drugo. Previše su neodređeni. Među njima je mjesec razlike. Što vi mislite, što je točnije, osam ili dvanaest?

- Vjerojatno negdje između, ali nemojte me držati za riječ.

- Bogami i neću - bilo je posljednje što mu je Walsh dobacio prije nego je tresnuo slušalicom. Zatim pozove svoju tajnicu: - Mary, dušo, hoćete li mi nabaviti sve detalje o čovjeku čiji je nestanak prijavljen prije dva mjeseca? Ime: Daniel Thompson, adresa: negdje u East Delleru. Mislim da to prati inspektor Staley. Ako je slobodan, zamolite ga da izdvoji pet minuta za mene.

- Svakako - vedro će ona.

Pogled mu odluta do golemoga dosjea o Davidu Mayburyju što ga je iskopao toga jutra iz arhive i koji je, ponovno poravnan i ulašten u svojem novom čistom fasciklu, stajao na rubu njegova stola poput obećanja proljeća. - Gade - reče glavni inspektor Walsh.

DESETO POGLAVLJE

Jonathan Maybury i Elizabeth Goode stigli su rano toga poslijepodneva u Jonathanovu istrošenom miniju. Dok su ulazili kroz glavna vrata i prolazili pokraj kuće u kojoj je stanovao Fred, Elizabeth se okrene prema njemu zabrinuta lica. - Nećeš nikome reći, zar ne?

- Reći što?

- Znaš vrlo dobro. Obećaj mi, Jon.

On slegne ramenima. - U redu, ali mislim da si luda. Mnogo je bolje sve priznati.

- Ne - uzvrati ona odlučno. - Znam što radim.

On pogleda kroz prozor prema azalejama i rodondredonima, koji su odavno ocvali i koji su rasli uz rub staze što je vodila do kuće. - Pitam se znaš li, s moga stajališta, između tvoje i paranoje tvoje majke oko toga nema velike razlike. Morat ćeš smoći hrabrosti i kad-tad reći, Lizzie.

- Ne budi glup - prosikće ona.

Usporio je kada se široka pošljunčana staza ispred kuće otvorila pred njim. Ondje su bila parkirana još dva automobila. - Policajci u civilu - reče on mračno zaustavljajući svoj mini uz jednog od njih. - Nadam se da si spremna za mučenje.

- Ma, daj, kad ćeš odrasti - prasne ona ljutito. - Ponekad bih te mogla ubiti, Jone.

- Našli smo par cipela, gospodine. - Policajac spusti prozirnu plastičnu vrećicu na tlo ispred Walshovih nogu.

Walsh, koji je sjedio na panju na rubu šume oko ledane, nagne se naprijed kako bi pogledao sadržaj vrećice. Bile su to cipele od kvalitetne smeđe kože s nepravilnim bjelkastim mrljama na mjestima gdje je prodrla vlaga i osušila se. Jedna je cipela imala smeđe, a druga crne vezice. Walsh okrene vrećicu naopako i pogleda potplate.

- Zanimljivo. Nove pete s metalnim čavlićima. Gotovo da nemaju nikakva traga? Koji su broj?

- Trideset devet, gospodine. - Jones pokaže na cipelu sa smeđim vezicama. - Možete vidjeti na ovoj.

Walsh kimne. - Recite nekom od vaših ljudi neka ode gore u kuću i ispita koji broj cipela nose Fred Phillips i Jonathan Maybury, a zatim u selo da vidi kako napreduju Robinson i njegovi. Ako su gotovi, neka dodju ovamo.

- U redu - reče Jones.

Walsh ustane. - Bit ću kod ledane s narednikom McLoughlinom.

Narednik Robinson vratio se u gostionicu kada je posljednji gost otišao.

- Žao mi je, stari - reče vlasnik ljubazno, prepoznavši ga kao gosta koji je kod njega već popio pivo. - Prekasno. Ne mogu vam ništa ponuditi.

Robinson pokaže svoju iskaznicu. - Narednik Robinson, gospodine Clarke. Ispitujem po mjestu. Vi ste mi posljednja luka.

Paddy Clarke osloni se laktovima na bar i nasmijulji. - Tijelo na Grangeu, pretpostavljam. Za objedom se samo o tome razgovaralo. To je sve što vam o tome mogu reći.

Nick Robinson sjedne na barsku stolicu i ponudi Paddyju cigaretu, a onda i sam uzme jednu.

- Iznenadili biste se. Ljudi često znaju više nego što misle.

Brzo procijeni čovjeka i odluči da će i tu biti najbolji izravan pristup.

Paddy je bio krupan, grub muškarac sa smiješkom na usnama, promućurnih očiju. Ali, ne i osoba koju se može zaustaviti, pomisli Robinson. Ruke su mu bile velike poput tanjura.

- Zanima nas je li koji stranac u posljednjih nekoliko mjeseci navraćao ovamo, gospodine Clarke.

Paddy prasne u smijeh. - Ma, dajte. Meni ovdje svaki dan dolaze stranci, ljudi koji idu prema obali i koji svrate nešto pojesti. Što se toga tiče, ne mogu vam pomoći.

- Pošteno, ali netko je nedavno vidio starog skitnicu, pa sam pomislio da je možda svratio ovamo. Zvuči li vam to poznato?

Paddy je žmirkao kroz dim cigarete. - Smiješno. Sam po sebi, ne bih ga se nikad sjetio, ali sada kad ste vi rekli... zbilja je bio ovdje, rekao je kako je došao pješice iz Winchestera. Bio je sav u nekakvim prnjama, sjeo je tamo u kut. - Pokaže glavom prema kutu uz kamin. - Žena je htjela da ga otjeram, ali nisam imao razloga. Imao je novac i

pristojno se ponašao, popio je nekoliko piva do zatvaranja, a onda se odgegao uz zid Grangea. Mislite li da je on upleten?

- Ne mora biti. Trenutačno samo tražimo tragove. Kada je to bilo? Možete li se sjetiti?

Gorostas načas razmisli. - Padala je kiša. Mislio sam da se došao posušiti. Žena se možda sjeća kada. Pitat ću je i nazvati vas ako želite.

- Znači, ona nije ovdje?

- Otišla je u supermarket. Uskoro se vraća.

Nick Robinson pogleda u svoj notes. - Vidim i da priskačete u pomoć i izvlačite nasukane prikolice.

- Oko dvaput na godinu, kad idioti presijeku zavoj. Dobro je za posao, znate. Obično se osjećaju obveznim doći i pojesti nešto. - Pokaže glavom prema prozoru. - To je greška općine. Zabili su golemi znak za East Deller navrh brda. Žalio sam se zbog toga, ali nitko se ne obazire.

- Je li vam išta upalo u oči kod ljudi koje ste spasili, nešto neobično?

- Jednom je bio neki patuljak bez noge sa ženom koja je izgledala kao Raquel Welch. To mi je bilo neobično. Nick Robinson se nasmiješi dok je bilježio. - Inače, ništa neobično.

- Nemate baš bogzna što, jel'te?

- To o vama ovisi. - Policajac i nesvjesno spusti glas. - Ima li još koga ovdje?

Paddyjeve se oči malko stisnu. - Nikoga. Što zapravo hoćete?

- Povjerljiv razgovor, gospodine, poželjno je da nitko ne čuje - reče Robinson gledajući velike ruke. Paddy zgnječi žar cigarete u pepeljaru prstima velikim poput kobasica. - Samo naprijed. - Nije zvučao oduševljeno.

- Tijelo je nađeno u ledani na Grangeu. Poznajete li tu ledanu?

- Znam da postoji. Ne bih vas mogao odvesti onamo.

- Tko vam je za nju rekao?

- Vjerojatno ista osoba koja mi je rekla da se u šumi nalazi hrast star dvjesto godina - Paddy će sliježući ramenima. - Možda sam saznao iz one knjižice Davida Mayburyja. Ne bih znao.

- Kakve knjižice?

- Imam negdje nekoliko primjeraka. David je imao zamisao da

opelješimo turiste, želio je da Grange pretvorimo u drugi Stourhead. Dao je tiskati stotinjak primjeraka brošure s mapom i kratkom povijesti kuće. To je od početka bila propala stvar. Nije htio potrošiti ništa na oglašavanje, a tko je ikada čuo za Streech Grange, molim vas lijepo? - Paddy prezrivo frkne.

- Glupan. Bio je škrtac, uvijek je očekivao nešto za ništa.

Robinsonove su se oči radoznalo zažarile. - Znate li tko još ima tu knjižicu?

- To je bilo prije dvanaest ili trinaest godina, naredniče. Koliko se sjećam, David ih je dao svakome tko ih je htio dijeliti turistima. Ispitivanje tržišta, rekao je. Ne znam ima li još tko koji primjerak.

- Možete li potražiti vaše?

- Tko zna gdje su sada, ali poći ću - reče Paddy sumnjičavo. Možda žena zna.

- Hvala. Rekao bih da ste dobro poznavali Mayburyja.

- Onoliko dobro koliko sam htio.

- Kakav je čovjek bio? Iz kakve je obitelji bio?

Paddy je zamišljeno gledao u strop i prisjećao se. - Viši srednji sloj, rekao bih. Bio je sin bojnika koji je poginuo u ratu. Mislim da David nikada nije upoznao oca, ali stari pukovnik Gallagher sigurno jest. Pretpostavljam da je zato pustio da oženi Phoebe, mislio je da će sin biti nalik ocu. - Usne mu se iskrive u ciničan osmijeh. - Prešao se. David je bio stopostotni gad. Priča se kako je, kad mu je umrla majka, mogao birati hoće li otići na sprovod ili na konjske utrke. Odabrao je utrke jer se kladio na favorita.

- Niste ga voljeli?

Paddy prihvati još jednu cigaretu. - Bio je govnar, od onih koji uživaju poniziti, ali opskrbljivao me posve pristojnim vinom i usto je bio jedan od mojih najboljih gostiju. Pivo je uzimao uvijek kod mene i većinu večeri pio je ovdje. - Duboko udahne dim. - Osim mene, nikome nije bilo žao kad je otišao. Ostao mi je dužan više od sto funti. Ne bih se bio toliko uzrujavao da nisam bio upravo podmirio svoje račune za vino s onom njegovom prokletom firmom.

- Rekli ste otišao. Ne mislite da je umoren?

- Nemam pojma. Otišao, umoren, dođe ti na isto. Preko noći nam je udvostručio promet. Lešinari su dolazili ovamo zbog mjesnog

kolorita, a onda su išli uzbrdo i kroz ulaz piljili na Grange.

Na policajčevu licu primijetio je zlovolju. Slegne ramenima. - Ja sam gostioničar. Ovaj će se put dogoditi isto i zato je žena otišla u supermarket. Pazite što vam kažem, večeras će ovdje nagrnuti horda novinara. Žao mi je tih jadnih žena. Neće moći pomoliti glavu iz kuće a da ih netko ne počne proganjati.

- Dobro ih poznajete?

Paddy ga pogleda s oprezom. - Prilično dobro.

- Znate li što o njihovim lezbijskim sklonostima?

Paddy Clarke se zahihoće. - Gdje ste čuli tu glupost?

- Čuo sam od nekoliko ljudi - blago će Robinson. - Znači, to uopće nije točno?

- Pokvarenjaci - Paddy će s gađenjem. - Tri žene koje žive zajedno, brinu se jedna za drugu, gledaju svoja posla i... kreću glasine. Ponovno prezirno puhne. - Dvije od njih imaju djecu. To baš ne ide u lezbijstvo.

- Anne Catrell ih nema, a mom je kolegi priznala da je lezbijka.

Paddy se tako glasno smijao da se počeo gušiti od dima svoje cigarete. - Za vašu informaciju - reče očiju punih suza - Anne bi Fioni Richmond mogla držati poduku iz seksa. Čovječe, imala je više ljubavnika negoli vi toplih obroka. Kakav je taj vaš kolega? Sigurno neki napuhanko. Anne uživa izluđivati takve tipove.

Robinson nije dopustio da ga uvuče u razgovor o Andyju McLoughlinu. - Kako to da to nitko nije spomenuo? Ovdašnjim bi ljudima promiskuitet trebao smetati koliko i lezbijska ljubav.

- Zato što je diskretna, zato što to ne daje na sva zvona? Baca li čovjek smeće ispred vlastita praga? U svakom slučaju, nema nikoga u ovome mjestu koga bi ona primila u kuću. - Govorio je oštro. - Draži su joj njezini muškarci i s mozgom i s mišićima.

- Kako vi sve to znate, gospodine Clarke?

Paddy je zurio u njega. - Nije važno kako znam. Povjerljivo, rekli ste, pa onda neka bude povjerljivo. Ja vam govorim sve kako jest. O tim je ženama rečeno toliko gluposti. Sljedeći put reći ćete mi da održavaju vještičja sijela. To je još jedna omiljena tema, uz onu o Fredu u ulozi sotonskog pastuha zbog zatvorskog dosjea.

- U povjerenju, gospodine - reče Robinson nakon kratke stanke u

kojoj je razmišljao o Fredu Phillipsu u ulozi sotonskog pastuha - neki su mi izvori rekli da biste vi mogli znati nešto o nekim upotrijebljenim kondomima koje smo našli blizu ledane na Grangeu.

Clarke je, pomisli, doista izgledao ubojito. - Kakvih izvora?

- Nekih - Robinson će odrješito. - Ali, neću ih odati, kao što neću odati ni ono što mi vi kažete bez vašeg dopuštenja. Ne znamo ništa, gospodine. Trebaju nam informacije.

- K vragu i vi i vaše informacije - reče Paddy ratoborno, unoseći se Robinsonu u lice. - Ja sam gostioničar, a ne prokleti policajac. Vi ste za to plaćeni. Sami obavljajte svoj prljavi posao.

Deset godina u policiji naučile su Robinsona i nekim finesama. Gurne olovku u jaknu i spusti se s barskoga stolca. - To je vaše pravo, gospodine, ali kako sada stvari stoje, sve ukazuje na gospođu Maybury i njezine prijateljice. One su izgleda jedine koje toliko poznaju teren da bi tijelo skrile u ledanu. Jamčim vam da će se protiv njih tri, ne dobijemo li još informacija, podići optužnicu.

Gostioničar je dugo zurio u policajca. Robinson je osjećao da mora pritisnuti Clarkea. Ako je Amy Ledbetter imala pravo, taj je čovjek bio seksualno vrlo aktivan. Ali, umjesto toga, shvatio je da mu se sviđa. Kakav god bio njegov seksualni moral, čovjek vas je gledao u oči dok je s vama razgovarao.

- K vragu! - iznenada će Paddy udarivši golemom šakom o bar. - Sjednite, čovječe. Dat ću vam pivo, ali ako ikada pisnete i riječ mojoj ženi, objesit ću vas za jaja.

McLoughlin je čekao na ulazu u ledanu kada je Walsh ušao noseći cipele u plastičnoj vrećici.

- Rekoše mi da me trebate, gospodine.

Walsh skine jaknu i spusti se na suncem spečeno tlo, uredno je složivši uza se. - Sjednite, Andy. Htio bih s vama u miru porazgovarati dalje od kuće. Iz minute u minutu ova prokleta priča postaje sve zamršenija, a ne želim da nas tko prisluškuje. - Iznenada ga razdraži pogled na narednikovo izmučeno lice. - Što je to s vama? - prosikće. - Grozno izgledate.

McLoughlin izvadi novčanik i sitniš iz stražnjih džepova na hlačama te sjedne nedaleko od šefa. - Ništa - reče, neuspješno pokušavajući namjestiti noge. Promatrao je Walsha kroz

poluspuštene kapke. Nikada se nije mogao odlučiti je li mu Walsh drag ili nije. Inspektor je, uza svu svoju razdražljivost, znao iznenaditi ljubaznošću. Ali ne danas.

Gledao je Walsha i vidio samo beznačajnog, mršavog čovjeka koji je izigravao grubijana jer mu je to sustav dopuštao. Imao je želju da inspektoru istrese sve o tome kako je toga jutra navalio na Anne, samo zato da vidi kako će reagirati. Hoće li lajati? Ili možda gristi? Lajao bi, mislio je McLoughlin samozadovoljno. Walsh nije bio ništa sposobniji suočiti se s neugodnostima. Naravno, bilo bi drukčije kad bi uložila pisanu žalbu. Tada bi se pokrenuo stroj pravde i akcija bi bila mehanička koliko i neizbježna. Umjesto da ga oneraspoloži, izvjesnost da će se to dogoditi oraspoloživala ga je. Rez će biti čišći i neopoziviji, čišći i neopoziviji nego da ga je sam povukao. Počeo se čak ljutiti na tu ženu što još ništa nije poduzela.

Walsh je završio s kratkim prikazom patologova izvješća. - Onda? - upita.

Roleta ludački zalupa u McLoughlinovu mozgu. Trenutak je tupo gledao u Walsha, a zatim zatrese glavom. - Velite da ispituje mogućnost sakaćenja. Još nije siguran?

Walsh sarkastično progunđa. - Ne želi se kompromitirati. Tvrdi kako nema dovoljno iskustva s pojedenim mrtvacima. Ali, čudan je to štakor koji glođe samo ona dva prsta koje Maybury nije imao.

- Morat ćete dobro pritisnuti Webstera - reče McLoughlin zamišljeno. - Stvari se bitno mijenjaju ako nije bilo sakaćenja. - Kroz glavu mu prodje jezovita sekvenca crno-bijele fotografije Mussolinijeva tijela, obješena za noge na stup ulične svjetiljke nakon što ga je razjarena rulja kastrirala. Nasilna, srdita lica prepuna mržnje, koja traže osvetu.

- Zašto?

- Manje je vjerojatno da je Maybury.

- Loši ste kao i Webster - progundja Walsh. - Prebrzo donosite zaključke. Slušajte, Andy, vjerojatnije je da je to Maybury više negoli itko drugi. Statistički je nevjerojatno da ova kuća u deset godina bude središte dvaju medjusobno nevezanih policijskih istraga i statistički je vjerojatno, kako rekoh, kako stalno govorim, da ga je umorila njegova žena.

- Pa ni ona ga ne bi mogla dvaput ubiti, gospodine. Ako je to učinila prije deset godina, onda ono u ledani nije on. Ako je ono u ledani on, onda joj, bogami, nije bilo lako.

- Sama si je kriva - uzvrati Walsh ravnodušno.

- Možda, ali vi ste dopustili da vas Maybury opsjedne, a ne možete od svih nas očekivati da lovimo mjehure od sapunice samo zato da biste vi dokazali da ste imali pravo.

Walsh počne tražiti lulu u naborima svoje jakne. Napuni je u tišini, zaokupljen mislima.

- Osjetio sam to, Andy - reče na posljetku, držeći plamen upaljača uz duhan i pućkajući. - Znao sam u trenutku kada sam jučer vidio onaj svinjac. Našao sam te, gade, pomislio sam. - Podigne pogled i privuče McLoughlinovu pozornost. - Dobro, dobro, nisam budala. Ne mislim ništa poduzimati zbog toga osjećaja, ali ostaje činjenica da se to odvratno truplo ne da prepoznati. A zašto? Zato što netko, negdje, ne želi da ga prepoznamo, eto zašto. Tko je uzeo odjeću? Gdje je zubalo? Zašto nema otisaka prstiju? Da, bio je osakaćen, u redu, ali podjednako je vjerojatno da je osakaćen zato što jest Maybury kao i zato što nije.

- Onda, što ćemo dalje? Nestale osobe?

- Provjereno. U ovom području, dakako. Ako treba, provjerit ćemo i u širem području, ali s obzirom na dosadašnje dokaze, izgleda vjerojatno da je u pitanju mjesna priča. Jednog vjerojatnog kandidata imamo. Daniel Thompson iz East Dellera. Opis se slaže, a nestao je približno u vrijeme za koje Webster misli da je naš čovjek ubijen. - Pokaže glavom na cipele u plastičnoj vrećici. - Kad je nestao, nosio je smeđe cipele s vezicama. Ove je Jones našao u šumi uz farmu.

McLoughlin zazviždi kroza zube. - Ako su njegove, može li ih tko identificirati?

- Žena. - Walsh je gledao McLoughlina kako se s mukom podiže na noge. - Ne tako brzo - prosikće nestrpljivo. - Da čujemo kako ste vi prošli. Razgovarali ste s gospođicom Cattrell? Jeste li što saznali?

McLoughlin je čupkao travu pokraj sebe. - Phillipsovi se zapravo prezivaju Jefferson. Bili su osudjeni na po pet godina za umorstvo svoga podstanara Iana Donaghuea, koji je silovao i ubio njihova sina. Bio je jedinac, dvanaestogodišnjak, gospođa Jefferson rodila ga je u

četrdesetoj. Gospođica Catrell sredila im je da se ovdje zaposle. - Podigne pogled. - Mogli bi biti oni, gospodine. Kad su mogli jedanput, mogu i drugi put.

- Krivo. Koliko se sjećam, oni nisu skrivali da su umorili Donaghuea, čak su mu održali tobožnje suđenje pred curom, a kada je priznao, objesili su ga. Bila je glavna svjedokinja njihove obrane, zar ne? To nema veze s ovim umorstvom.

- Možda - reče McLoughlin - ali dokazali su da su sposobni ubiti iz osvete i prilično su vezani uz gospođu Maybury. To ne možemo zanemariti.

- Jeste li ih već ispitali?

McLoughlin se trgne. - Donekle. S njom sam malo razgovarao kad sam došao od gospođice Cattrell. Bilo je kao da pokušavam nasilu izvući informacije iz kamenice. Čangrizava stara kokoš. - Iz džepa košulje izvadi notes i prelista ga. Rekla je nešto što mi se učinilo zanimljivim. Kada sam je upitao je li sretna ovdje, rekla je: Jedina razlika izmedju tvrdjave i zatvora jest u tome što su u tvrdjavi vrata zatvorena iznutra.

- I što je tu tako zanimljivo?

- Biste li vi za svoju kuću rekli da je tvrđava?

- Senilna je. - Walsh nestrpljivo odmahne rukom. - Ima li još što?

- Diana Goode ima kćerku, Elizabeth, koja dođe ponekad na vikend. Devetnaest godina, ima stan u Londonu koji je dobila od oca, radi kao krupje u nekom od velikih kasina u West Endu. Pomalo je razuzdana, barem je tako dala naslutiti njezina majka.

Walsh zagunđa.

- Phoebe Maybury ima dozvolu za sačmaricu - nastavi McLoughlin čitajući svoje bilješke.

- Odgovorna je za potrošene metke. Prema Fredu, na farmi i oko nje živi kolonija divljih mačaka koje njegov povrtnjak koriste kao privatni zahod. Gospođa Maybury tjera ih pucnjima iz sačmarice, ali Fred tvrdi da je nedavno odustala od toga jer je navodno zaključila kako je to ravno pokušaju da zaustaviš bujicu.

- Zna li itko nešto o kondomima?

McLoughlin sarkastično podigne obrvu. - Ne - reče razdražljivo. - Ali svima je to bilo zabavno, smijali su mi se. Fred je rekao da ih je

prije našao nekoliko. Ponovno sam ga ispitao o tome kako je našao tijelo. Njegova je priča ista, nema protuslovlja. - Ukratko za Walsha sve ponovi.

Kada je Fred došao do ledane, vrata su bila zakrčena kupinjakom. Vratio se u svoju kućicu po svjetiljku i kosu i utabao kupinjak. Učinio je to temeljito jer je namjeravao unijeti tačke i natovariti opeku. Kada je napokon došao do vrata, bila su poluotvorena. Ništa nije ukazivalo na to da je netko nedavno ulazio. Pošto je našao tijelo, zastao je tek toliko da, koliko je išlo, zatvori vrata, a zatim se dao u trk.

- Jeste li ga dobro pritisnuli? - upita Walsh.

- Tri ili četiri puta prošli smo cijeli događaj, ali on je kao i njegova žena. Prostodušan je i sam od sebe ništa neće reći. Priča je takva kakva jest i on se toga drži. Ako je izravnao kupinjak nakon što je našao tijelo, to neće priznati.

- Što vi mislite, Andy?

- Slažem se s vama, gospodine. Rekao bih da je bilo mnogo dokaza koji bi pokazali da se tuda prolazilo, a on je učinio sve što je mogao da ih uništi nakon što je našao tijelo. - McLoughlin pogleda hrpe potrganih biljki s obiju strana ulaza. - I to je temeljito obavio. Nema načina da saznamo koliko je ljudi i kada ušlo.

Elizabeth i Jonathan zatekli su svoje majke i Anne uz kavu u dnevnome boravku. Benson i Hedges ustali su sa saga kako bi ih pozdravili, njuškali su im ruke, veselo se trljali o noge i valjali iskazujući im radosnu dobrodošlicu.

Tri su žene, nasuprot tome, bile krajnje suzdržane. Phoebe pruži ruku sinu. Diana potapše slobodno mjesto pokraj sebe u znak poziva. Anne kimne.

Prva je prozborila Phoebe. - Zdravo, dušo. Jeste li dobro putovali?

Jonathan sjedne na naslon naslonjača i nagne se kako bi je poljubio u obraz. - Dobro. Lizzie je nagovorila šefa da joj da slobodnu noć i našli smo se u bolnici. Ja sam preskočio poslijepodnevna predavanja. Do podneva smo bili na M3. Još nismo ništa pojeli - reče.

Diana ustane. - Donijet ću vam nešto.

- Ne još - reče Elizabeth hvatajući je za ruku i spuštajući natrag na sofu. - Recite nam što se događa. Razmijenili smo nekoliko riječi s Molly u kuhinji, ali nije bila baš razgovorljiva. Zna li policija čije je to

tijelo? Jesu li rekli išta o tome kako je to učinjeno? - Pitanja je izgovarala brzo, ne mareći za osjećaje, a oči su joj sjale.

Njezina pitanja nisu naišla na odgovor. U protekla dvadeset četiri sata tri su se žene nesvjesno priviknule na ozračje sumnjičavosti. O pitanjima se mora razmisliti, odgovori moraju biti dobro promišljeni.

Bilo je za očekivati da Anne prekine šutnju. - Doista je zastrašujuće, nije li? Čovjek zaboravi i misliti. - Otrese pepeo u pepeljaru. - Zamislite kako je samo u policijskoj državi. Ne bismo se usuđivali nikome vjerovati.

Diana joj dobaci zahvalan pogled. - Ti im reci. Ja nisam naučena na takve stvari. Moja su jaka strana anegdote sa smiješnom poantom. Kad sve ovo prođe, sve ću uljepšati, preuveličati najškakljivije dijelove i svakome dati nešto što će ga nasmijati za objedom. - Zatrese glavom.

- Ali ne sada. Trenutačno nije nimalo smiješno.

- Ah, ne znam - reče Phoebe začuđeno. - Ja sam se jutros slatko nasmijala kada je Molly zatekla narednika McLoughlina u ugrađenom ormaru u prizemlju. Potjerala ga je metlom. Jadnik je izgledao posve izbezumljeno. Očito, pokušavao je naći zahod.

Elizabeth se nervozno zahihoće. - Kakav je?

- Smušen - uzvrati Anne kratko podižući krajeve ovratnika košulje uz vrat. - Onda, Lizzi, što si ono pitala? Znaju li čije je tijelo? Ne. - Nagne se naprijed. - Situacija je, koliko mi znamo, ovakva. - Polako i lucidno iznijela je pojedinosti o tome kako je tijelo nadjeno, kako je odneseno, kako je policija pretražila ledanu i teren oko nje, te sve o njihovu ispitivanju poslije toga.

- Sljedeći će korak, mislim, biti nalog za pretres. - Okrene se Phoebe. - Bilo bi logično. Htjet će temeljito pretražiti kuću.

- Ne razumijem zašto to nisu učinili prošle noći.

Anne se namršti. - I ja sam se to pitala, ali pretpostavljam da su čekali rezultate obdukcije. Htjet će znati što traže. Na neki je način to još gore.

Jonathan se okrene k svojoj majci. - Rekla si mi telefonom danas da nas žele ispitati. O čemu?

Phoebe skine naočale i obriše ih rubom košulje. - Žele imena svih kojima ste pokazali ledanu. - Podigne pogled prema njemu i on se, ne

prvi put, upita zašto nosi naočale. Bez njih, bila je lijepa, s njima - obična. Nekoć, dok je bio dijete, pogledao je kroz njih. Osjećao se kao da je izdan kada je shvatio da su bile od običnoga stakla.

- Što je s Jane? - upita on odmah. - Hoće li i nju ispitivati?

- Da.

- To im ne smiješ dopustiti - reče ozbiljno.

Ona primi njegovu ruku i zadrži je medju svojima. - Mislimo da ih ne možemo zaustaviti, dušo, a ako pokušamo, moglo bi biti samo gore. Ona će doći kući sutra. Anne kaže da bismo joj trebali vjerovati.

Jonathan srdito ustane. - Ti si luda, Anne. Uništit će i sebe i mamu.

Anne slegne ramenima. - Nemamo mnogo izbora, Jonny. - Hotimično je upotrijebila ime kojim su ga zvali u djetinjstvu. - Predlažem ti da imaš više povjerenja u sestru i da držiš palce. Iskreno, ništa drugo ne možemo učiniti.

JEDANAESTO POGLAVLJE

Malo-pomalo, kako su poruke stizale, Walshovi ljudi okupljali su se na travi ispred ledane kako bi podnijeli izvješća. Bio je to najtopliji dio dana i društvance je zahvalno svuklo jakne i posjedalo ili polijegalo na tlo poput obiteljskih ljudi na plaži. McLoughlin, koji je ležao potrbuške, mrštio se gledajući unaokolo poput zabrinuta oca s razigranom djecom raštrkanom unaokolo. Narednik Robinson, koji je mario samo za svoje potrebe, lakomo je navalio na sendviče i cijeloj situaciji davao lažno ozračje neplaniranog piknika.

U pozadini, kupinjak koji je nekoć stvarao veličanstveni zeleni zastor polako je venuo i postajao smeđ pod jarkim suncem.

Walsh izvadi svoj rupčić i obriše znoj s čela. - Onda, da vidimo što imate - progunđa u spokojnu tišinu kao da je to već jednom bio rekao, ali se nitko nije obazro. Sjedio je široko razmaknutih nogu, s notesom na tlu medju koljenima. Okrene praznu stranicu. - Cipele - reče i nešto zapiše, a zatim počne kuckati po smeđim cipelama u vrećici pokraj sebe. - Tko je bio u kući?

- Ja, gospodine - odgovori jedan od ljudi u Jonesovoj tragalačkoj ekipi. - Fred Phillips nosi broj četrdeset dva, a stopala su mu široka koliko su duga. Skinuo je čizme da mi pokaže. - Nasmijulji se prisjećajući se. - Nije mu samo tijelo slonovsko, nego i stopala. - Uhvati Walshov pogled i brzo se zagleda u cipele u vrećici. Zatrese glavom. - Nema šanse. Sumnjam da bi u njih mogao ugurati i prste. Jonathan Maybury nosi četrdeset. - Podigne pogled. - Uzgred, gospodine, stigli su on i kćerka gospode Goode. Sada su sa svojim majkama.

Walsh promrmlja da je čuo i zapiše brojeve. - Dobro, Robinsone, što vi imate?

Policajac ugura posljednji sendvič u usta i izvadi notes. - Gledaj sad promaknuće - reče ispod glasa čovjeku pokraj sebe.

- Što je bilo? - upita Walsh hladno.

- Oprostite, gospodine, vjetar - odgovori Robinson listajući stranice. - Nabasao sam na rudnik informacija, gospodine. Sve ću napisati u izvještaju, ali najvažnije je ovo: prvo, ljubavni parovi iz

mjesta redovito dolaze u šumu, očito to čine godinama; drugo, David Maybury dao je tiskati stotinu primjeraka brošure s mapom kraja i kratkom povijesti imanja. - Pogleda Walsha. - Želio je privući turiste - objasni - pa je brošuru dao svima u mjestu koji su je htjeli širiti dalje.

- K vragu - reče inspektor razdražljivo. - Imate li koji primjerak?

- Još ne. To mi je rekao vlasnik gostionice i sada traži primjerke. Ako ih nađe, nazvat će me.

- Još što?

- Oprostite, gospodine, ali tek sam počeo... - reče Nick Robinson plačnim glasom. - Pitao sam za strane ljude. Nekoliko se ljudi sjeća da su vidjeli nekog starog skitnicu kako lunja selom prije dva-tri mjeseca, ali nisam mogao saznati kada je to točno bilo. Imao je novca, popio je nekoliko pića u gostionici.

- Ja znam kada - uskoči policajac Williams hitro. - Kucao je na vrata dviju kuća na općinskom zemljištu tražeći hranu i novac. Prvo kod jedne starije žene, gospođe Hogarth, koja mu je dala sendvič, a zatim kod gospođe Fowler, koja ga je otjerala jer je banuo usred rođendanske proslave njezina sina. Dvadeset sedmi svibnja - završi pobjedonosno. - Imam i dobar opis. Ne bi trebalo biti teško naći. Stari smeđi borsalino, zelena jakna i, ovo je važno, jarkoružičaste hlače.

Walsh je bio sumnjičav. - Vjerojatno nema nikakve veze. Klošari su ovdje ljeti uobičajena pojava. Idu za suncem i slikovitim predjelima kao i turisti. Još nešto?

Robinson uhvati podrugljiv izraz u McLoughlinovim očima koji mu je govorio ono što je već znao, naime da je stari opet u nekom od onih svojih filmova. Vrag mu je izjeo dušu, pomisli. Bilo je to kao s jo-jo igračkom, čas gore, čas dolje. U nekom drugom trenutku sve bi njegove napore od toga jutra pohvalio. Kako su sada stvari stajale, bit će sretan prođe li s ukorom.

Vrati se svome notesu. - Slijedio sam trag koji sam dobio i razgovarao s jednim koji je koristio kondom - nastavi. - Dolazi ovamo s curom kada je dovoljno toplo, obično oko jedanaest sati...

- Ime - prosikće Walsh.

- Žao mi je, gospodine. Obećao sam da neću odati njegovo ime, ne ako ne postane doista nužno. zbog istrage, a ni onda bez njegova dopuštenja. - Za narednika Robinsona prijetnja Paddyja Clarkea da će

ga objesiti za jaja nije bila prazna priča. Gorostas nije rekao razloge svoga promiskuiteta, ali Robinson je mogao lako pogoditi kada se gospođa Robinson nenadano vratila upravo kada je odlazio. Bila je krupna, snažna i dominantna žena, s blijedim smiješkom i neprijaznim očima. Rugoba u hlačama. Doista, mislio je Robinson, Paddyja ne bi nitko smio osuđivati što tu i tamo želi milovati nešto mekano, ljupko i podatno.

- Nastavite - reče Walsh.

- Pitao sam ga je li u posljednjih šest mjeseci vidio nešto neobično. Nije vidio, rekao je, ali je čuo.

Kaže kako je ovdje inače prilično tiho, čuju se sova ili leganj, udaljeni lavež pasa, takve stvari. - Pogleda svoje bilješke. - U prva dva tjedna lipnja, u dvije prigode koliko misli da je bio tu s curom, navodim njega, gospodine, nasmrt su se prestrašili zbog najjezovitijih zvukova koje su ikada čuli. Kao duše koje vrište iz pakla. Prvi put kada se to dogodilo, djevojka se toliko prestrašila da je dala petama vjetra, a on je brzo pojurio za njom. Kada su stigli do ceste, rekla mu je da je zaboravila gaćice.

Prigušeni hihot razlijegao se među okupljenima poput laganog povjetarca kad prolazi kroz travu. Čak se i Walsh nasmiješio. - Što je to bilo, jesu li saznali?

- Sljedeći su put osluškivali. Ponovno su došli nakon tjedan dana i to se ponovilo, ali mnogo tiše. Taj je put moj čovjek držao djevojku i natjerao je da sluša. Bile su to mačke koje su zavijale i frktale, jedna na drugu ili na nešto treće. Misli da je čuo i režanje. Nije mogao reći odakle je dolazilo, ali bilo je prilično blizu. - Pogleda Walsha. - Otad su došli još nekoliko puta, ali nije se više ponovilo.

McLoughlin se uzvrpolji. - Kolonija divljih mačaka na farmi - reče - koje se bore za truplo. Ako je to točno i ako je vrijeme točno, onda su to prvi podaci o vremenskom okviru zločina. Naša je žrtva umorena tijekom ili prije prvoga tjedna lipnja.

- Koliko je taj vaš čovjek siguran u datume? - upita Walsh Robinsona.

- Prilično siguran. Provjerit će s djevojkom, ali sjeća se da je to bilo tijekom toga vrlo toplog razdoblja početkom lipnja, veli da je zemlja oba puta bila posve suha tako da nisu morali nositi ništa na što će leći.

Walsh nešto zapiše u svoj notes. - To je sve?

- Imam neke protuslovne izjave o njima trima. Gotovo se svi slažu da su lezbijke i da pokušavaju uvući djevojke iz sela u lezbijske orgije. Ali, dvoje od njih, po mom sudu, gospodine, najrazumniji, reklo je da je to laž iz pakosti. Jedna je starica u sedamdesetima ili osamdesetima, koja ih prilično dobro poznaje, drugi moj informator. Ona kaže da je Anne Cattrell imala toliko ljubavnika da bi mogla davati poduku iz seksa Fioni Richmond. - Izvadi cigaretu i zapali je, gledajući McLoughlina kroz dim. - Ako je to točno, gospodine, to bi nam moglo dati još jedan motiv. Crime passionel, ili kako to već kažu Francuzi. Čudi me što nas je odlučila navesti da mislimo kako je zanimaju jedino žene. Zašto? Možda zato što je ubila ljubomornog ljubavnika i ne želi da to povežemo?

- Vaš informator govori gluposti - izlane McLoughlin. - Svi znaju da su lezbijke. Čovječe, ne mogu se ni sjetiti svih viceva koje sam čuo o tome.

- Jack Booth znao ih je na tone.

- To i nije nešto novo da nam gospođica Cattrell laže. A ako to nije točno, zašto se pretvaraju da jest? Zaboga, što time postižu?

Walsh je punio lulu duhanom. - Vaš je problem, Andy, u tome što previše pojednostavljujete - reče zajedljivo. - To što svi nešto znaju, ne znači da je istina. Svi su znali da je moj brat grozan škrtac sve dok nije umro, a onda smo saznali da je petnaest godina plaćao po dvjesto funti na godinu za školovanje neke crnačke djece u Africi.

- S odobravanjem kimne Robinsonu. - Vi možda nešto imate, Nick. Osobno, nije me nimalo briga kakve su njihove seksualne sklonosti, a na temelju onoga koliko sam ih vidio, mislim da ni one ne mare za to što će ljudi reći ili misliti o njima. I zato se - prijeteći pogleda McLoughlina

- ne bi zamarale time da bilo što niječu ili potvrdjuju. Ali - nastavi zamišljeno pripaljujući lulu

- ipak me zanima to što nam Anne Catrell, otkako smo stigli, natura lezbijstvo. Što li joj je motiv? - Zašutio je.

Robinson pričeka trenutak. - Pustite da ja odem k njoj. Novo lice, možda se otvori. Vrijedi pokušati.

- Razmislit ću o tome. Ima li još tko što?

Jedan od policajaca podigne ruku. - Dvoje ljudi s kojima sam razgovarao kažu da su jedne noći čuli kako neka žena jeca, ali ne sjećaju se prije koliko je vremena to bilo.

- Dvoje ljudi u istoj kući?

- Ne, upravo sam zato i mislio da treba reći. Različite kuće. Nedaleko od ceste za East Deller nalaze se dvije radničke kućice, pripadaju farmi Grange. Ljudi koji žive u njima sjećaju se kako su čuli ženu, ali mislili su da su to ljubavnici. Nitko se od njih ne sjeća kada je to točno bilo.

- Posjetite ih ponovno - kratko će Walsh. - I vi, Williams. Provjerite jesu li gledali televiziju kada su to čuli, koja je emisija bila na programu, jesu li bili za večerom. Ili su možda bili u postelji, je li bilo kasno, jesu li bili budni zbog vrućine, možda zbog kiše? Sve što bi nas uputilo na vrijeme. Ako nije jecala zato što je upravo umorila nekoga, možda je jecala zato što ga je upravo vidjela umorena. - Nezgrapno se podigne na noge i pritom podigne notes i jaknu. - McLoughlin, vi ćete sa mnom. Popričat ćemo s gospodjom Thompson. Jones, vi i vaši dečki pokupite sve odavde i odnesite u postaju. Uzmite sat odmora, a onda da ste svi došli ovamo. Idemo pretresti kuću. Na mom stolu naći ćete naloge - reče Jonesu. - Ponesite ih sa sobom. - Okrene se Nicku Robinsonu.

- A vi sada krenite na povjerljivi razgovorčić o seksu s gospođicom Cattrell, ali nemojte je prestrašiti. Ako je ona isjeckala našeg mrtvaca, želim da to mogu i dokazati.

- Prepustite to meni, gospodine.

Walsh se naceri. - Jedno upamtite, Nick. Svojedobno, za doručak je jela specijalce. A vi ste za nju samo vrećica kikirikija.

Nakon nekoliko trenutaka vrata su se otvorila i ukazala se neugledna ženica u crnoj haljini dugih rukava zakopčanoj do grla. Imala je tužne oči i stisnute usne. Među ravnim prsima ležao je zlatni križ na dugom lancu. Još samo otvoreni molitvenik, i slika predane mučenice bila bi potpuna.

Walsh pokaže svoju iskaznicu. - Gospodja Thompson? - upita.

Ona kimne, ali iskaznicu nije ni pogledala.

- Glavni inspektor Walsh i narednik McLoughlin. Možemo li ući? Postavili bismo vam nekoliko pitanja o nestanku vašega muža.

Ona skupi usne u prezrivu grimasu. - Ali, rekla sam policiji sve što znam - prošapće, a tužne oči ispune joj se suzama. Ne želim više na to misliti.

Walsh u sebi zagunđa. Kad bi se njemu što dogodilo, njegova bi žena bila takva. Nesnalažljiva, plačljiva, neugodna. Ljubazno se nasmiješi. - Zadržat ćemo vas samo minutu - uvjeri je.

Oklijevajući, ona otvori vrata i uvede ih u dnevni boravak, iako je riječ boravak za tu sobu bila posve neprimjerena. Bila je opsesivno čista, bez ičega što bi govorilo o karakteru ili osobnosti, nije bilo knjiga, ukrasa, slika, čak ni televizora. Pade mu na pamet živopisna soba prepuna boja u kojoj je živjela Anne Cattrell. Ako su te dvije sobe izvanjski izraz osobnosti, nije dvojio koja je zanimljivija. Živjeti s gospođom Thompson bilo bi kao živjeti s praznom ljušturom.

Sjeli su na sterilne stolice. Gospođa Thompson ukočeno je sjedila na rubu sofe, gužvajući čipkasti rupčić među prstima i povremeno njime tapkala po očima. Walsh izvadi iz džepa lulu, ogleda se po sobi kao da ju je tek tad ugledao i vrati je u džep.

- Koji broj cipela nosi vaš suprug? - upita ženicu.

Ona razrogači oči i zapilji se u njega kao da joj je predložio nešto nedolično. - Ne razumijem - prošapće.

Walsh osjeti kako ga obuzima razdražljivost. Ako je Thompson kidnuo, tko ga može osuđivati? Ta je žena bila smiješna. - Koji broj cipela nosi vaš muž?

- Nosi? - ponovi ona. - Nosi? Znači, našli ste ga? Bila sam sigurna da je mrtav. - Živnula je.

- Izgubio je pamćenje, nije li? To je jedino objašnjenje. Znate, on me nikada ne bi ostavio.

- Ne, nismo ga našli, gospođo Thompson - inspektor će odrješito - ali, prijavili ste njegov nestanak i mi dajemo sve od sebe da vam ga nađemo. Bilo bi dobro da znamo broj cipela. U izvještaju o nestalima piše trideset devet. Je li to točno?

- Ne znam - uzvrati ona tupo. - Uvijek je sam kupovao cipele. - Kriomice ga je pogledavala ispod trepavica i, što ga je iznenadilo, uputila mu plah osmijeh.

McLoughlin se nagne naprijed. - Možete li me povesti na kat, gospođo Thompson, pa ćemo vidjeti prema cipelama koje su ostale?

Ona se povuče dublje u sofu. - Nipošto - reče. - Ne poznajem vas. Bila je tu prije vas neka mlada policajka. Gdje je ona? Zašto nije ovdje?

Inspektor Walsh izbroji do deset i zaključi da je Daniel Thompson zacijelo bio svetac. - Koliko ste dugo u braku? - upita znatiželjno.

- Trideset dvije godine - prošapće.

Taj je čovjek bio svetac - pomisli. - Biste li mogli skoknuti i donijeti nam neke njegove cipele? - predloži. - Narednik McLoughlin i ja čekat ćemo vas ovdje.

Prihvatila je bez oklijevanja i išuljala se iz sobe, zatvarajući za sobom vrata kao da će ih ona zaustaviti budu li je doista htjeli silovati u njezinoj spavaonici. Walsh podigne oči prema stropu. - Ovoj zbilja treba liječnik.

McLoughlin ozbiljno odgovori: - Bolesna je. Meni se čini da je zbog njegova nestanka skrenula. Ne mislite li da bismo joj trebali naći kakvu pomoć?

Walsh razmisli. - Nekoliko kuća dalje nalazi se župni dvor, zar ne? Svratit ćemo pri povratku na Grange. Podigli su pogled kad su se vrata ponovno otvorila i gospođa se Thompson pojavila s parom dobro ulaštenih crnih kožnatih cipela koje je nosila prislonjene ne prsa. - Broj trideset devet - reče - i uski kalup. Nikada nisam primijetila kako ima nježna stopala. Nije bio nizak, znate.

Walsh nevoljko otvori svoju aktovku i izvadi prozirnu plastičnu vrećicu sa smeđim cipelama. Cipele u vrećici položi na dlan jedne ruke i ispruži ga kako bi ih žena mogla pogledati. - Jesu li ovo cipele vašega muža, gospođo Thompson? Sjećate li se je li imao ovakve?

- U njezinu odgovoru nije bilo ni tračka oklijevanja. - Nipošto. Moj muž ni u snu ne bi nosio takve cipele.

- Bijele su mrlje ostale na mjestima gdje su se navlažile, nije to bijela koža. Bile su cijele smeđe.

- Ah. - Približila se, a zatim, nakon nekoliko trenutaka, odmahnula glavom. - Ne. Nikad ih nisam vidjela. Sigurno nisu Danielove. On je imao samo jedne smeđe cipele i nosio ih je onaj dan kada je - kratko zajeca - kada je nestao. - Nakvašenim rupčićem ponovno otare oči. - To su bile vrlo skupe talijanske cipele šiljasta vrha. Nimalo nalik ovima. On je jako pazio na svoj izgled...

Walsh vrati cipele u aktovku. - Kada ste prijavili suprugov nestanak, gospodo Thompson, rekli ste da je netom prije toga imao nekih poslovnih teškoća. Na što ste zapravo mislili?

Ona ustukne kao da ju je pokušao dotaknuti. - Ne bi on mene ostavio - reče ponovno.

- Naravno da ne bi, gospođo Thompson, ali nevolje na poslu kod nekih muškaraca dovode do iracionalnog ponašanja. Možda nije znao kako bi ih riješio pa mu je trebalo vremena da bude sam i nađe rješenje. Jeste li na to pomislili?

Iz tužnih očiju krene potok suza. Ona je svoj očaj nosila kao kakav stari pulover na koji je navikla i koji joj je udoban iako je ružan. Uvuče se dublje u sofu. - Njegov je posao propao - objasni. - Svima je ostao dužan. Njegov je upravitelj sve riješio, ali ljudi, vjerovnici, stalno me nazivaju. Ja tu ništa ne mogu. Rekla sam im da je mrtav.

- Kako znate? - upita Walsh blago.

- Ne bi on mene ostavio - reče. - Ne ako je živ.

Walsh pogleda McLoughlina i pokaže glavom prema vratima. Ustali su. - Hvala vam što ste nam posvetili vaše vrijeme, gospođo Thompson. Još samo jedno. Je li vaš muž ikada bio na Streech Grangeu ili imao kakve veze s ljudima koji žive ondje?

Njezine se usne stisnu u ljutit prorez. - Je li to ono gdje žive one grozne žene? - prosikće.

- Daniel bi radije ušao u lavlju špilju - dotakne križ na grudima - negoli se dao zaraziti njihovim grijehom. - Poljubi križ i počne otkopčavati dugmad na haljini.

- Naravno - reče Walsh pomalo smeteno. - Sami ćemo izaći.

Andy McLaughlin zastane na vratima dnevnoga boravka i pogleda je preko ramena. - Zamolit ćemo župnika da svrati k vama, gospođo Thompson. Moglo bi vam goditi da malo pročavrljate.

Župnik je slušao zabrinute policajce s loše prikrivenom nelagodom. - Iskreno, inspektore, ništa ne mogu učiniti. Vjerujte mi, naša je mala zajednica učinila sve da pomogne gospođi Thompson. Zatražili smo pomoć njezina liječnika i socijalne radnice, ali oni ne mogu učiniti ništa dok sama ne zatraži psihijatrijsku pomoć. Znate, nije ona luda, nije čak ni depresivna. Zapravo, izvanjski, sjajno se drži. - Imao je istaknutu Adamovu jabučicu koja je skakala gore-dolje

dok je govorio.

- Samo kad je dolaze posjetiti - osobito muškarci - ponaša se neobično. Liječnik je siguran da je pitanje vremena kad će iz nje provaliti. - Kršio je ruke. - Istina je da ni on ni ja ne želimo više tamo ići. Izgleda da ju je obuzela seksualna i vjerska manija. Poslat ću svoju suprugu, iako je, da budem iskren, njezin posljednji susret s gospođom Thompson prošao prilično loše, optuživala me je da me vidjela u crkvi samo u cipelama i čarapama. - Adamova se jabučica nervozno gurala uz bradu. - Jadnica. Takva tragedija za nju. Prepustite to meni, inspektore. Siguran sam da je to samo pitanje vremena, navikavanja na to da Daniela nema. Naći će se u Bibliji neki tekst o tome. Prepustite to meni.

Narednik Robinson pozvoni na Anneina vrata i pričeka. Vrata su bila otškrinuta i iz daljine začu glas: - Naprijed! - Krenuo je hodnikom do sobe na njegovu kraju. Anne je sjedila za radnim stolom, s olovkom zataknutom iza uha, a nogom oslonjenom na otvorenu ladicu udarala je u taktu pjesme Jumping Jack Flash koja je tiho svirala na njezinu stereu. Podigne pogled i pokaže mu rukom na slobodnu stolicu. - Ja sam Anne Cattrell - reče uzimajući olovku iza uha i unoseći ispravak na otipkanoj stranici. - Vaginalni orgazam - istina ili zabluda dolazio je do svojevrsnog vrhunca na pet listova papira formata A4.

Sjeo je. - Detektiv narednik Robinson - predstavi se.

Ona se nasmiješi. - Što mogu za vas učiniti?

K vragu, pomisli on, žena je u redu, više nego u redu. S hrpom crne kose i široko otvorenim očima podsjetila ga je na Audrey Hepburn. Iz načina na koji je McLoughlin o njoj govorio prethodne večeri, očekivao je vješticu. - Ništa osobito - reče - samo nešto što se ne poklapa.

- Izvolite. Smeta li vam glazba?

- Ne. Jedna od mojih omiljenih stvari - reče iskreno. - Gledajte, gospodjice Cattrell, i vi i većina ljudi u selu kažete da ste vi i vaše prijateljice lezbijke. - Zastao je.

- I?

- Ali, kada sam to jutros rekao gospodinu Clarkeu u gostionici, grohotom se nasmijao i rekao, doduše ne tim riječima, da ste vi

sigurno heteroseksualni.

-A kojim vam je to riječima rekao? - upita znatiželjno.

Robinson ugleda prepunu pepeljaru na njezinu stolu. - Neće vas smetati ako zapalim, gospođice Cattrell?

Ona mu ponudi svoje cigarete. - Izvolite. - U tišini je promatrala kako pali cigaretu.

- Rekao je da ste imali više muškaraca negoli ja toplih obroka - reče brzo.

Ona se zahihoće. - Da, to zbilja sliči na Paddyja. Dakle, želite znati jesam li lezbijka, a ako nisam, zašto se pretvaram da jesam. - Gotovo je mogla čuti kako joj mozak radi. - Zašto bi žena davala ljudima razloga da je preziru osim ako ih ne želi odvući od nečega drugog? - Uperi olovku u njega. - Mislite da sam ubila nekog od svojih ljubavnika i ostavila ga da istrune u ledani. - Njezine su ruke bile malene i nježne poput dječjih.

- Ne - smjelo slaže. - Da budem iskren, to i nije toliko važno, samo nas je zbunjivalo. Također - nastavi gađajući nasumice - od gospodina Clarkea saznao sam više nego od svih drugih s kojima sam razgovarao, i jednostavno ne mogu vjerovati da je u krivu.

- Pametno ste to zaključili - reče Anne s uvažavanjem. - U pitanjima koja nemaju veze sa seksom, Paddy ima više pameti u malome prstu negoli cijeli Streech zajedno.

- Onda? - upita on.

- Je li njegova žena bila ondje dok ste razgovarali?

On odmahne glavom. - To je bio povjerljiv razgovor, iako je ono što je rekao o vama namijenjeno tome da se dalje prenese. Rekao je da mu je dosta... gluposti koje se govore o vama trima.

- Mislite, sranja? - doda ona uslužno.

- Da. - Dječački se nasmiješi. - Zapravo, njegovu sam ženu upoznao kada sam odlazio. Nasmrt me prepala.

Anne zapali cigaretu. - Nekoć je bila opatica i bila je izvanredno lijepa. Paddyja je upoznala u crkvi, osvojio ju je i nagovorio da prekrši zavjet. Nikada mu to nije oprostila. Iskra još tinja. Ali, s godinama njezina ljupkost sve više blijedi. Misli da ju je Bog kaznio i da zato nemaju djece. - Zabavljala ju je njegova zbunjenost.

- Vučete me za nos? - Nije mogao vjerovati da je gospođa Clarke

ikada bila lijepa.

Njezine tamne oči zasjaše. - Doista, velim vam. - Ispuše kolut dima u zrak. - Prije petnaest godina zapalila je Paddyja. Iskra je još tu. Tu i tamo zasvijetli kada se ona zaboravi, iako je Paddy ne može vidjeti. Prihvatio je njezinu površinsku stranu, a zaboravio da devet desetina leži skriveno u njoj.

- To biste mogli reći o bilo kome - primijeti Robinson.

- I vi biste.

Nakon Jumping Jack Flasha zasvira Mother Little Helper. Sada je nogom udarala novi ritam.

Pričekao je trenutak, ali ona nije nastavila. - Je li informacija o vama koju je dao gospodin Clarke točna, gospođice Cattrell?

- Što se brojeva tiće, beznadno pogrešna, osim ako vam majka nije uskraćivala tople obroke. U glavnim crtama, točno je.

- Pa zašto ste onda naredniku McLoughlinu rekli da ste lezbijka?

Ona ponovno nešto zapiše. - Nisam - reče ne podižući pogled. - Čuo je ono što je želio čuti.

- Nije on loš - doda on neuvjerljivo, pitajući se zašto ima potrebu štititi McLoughlina. - U posljednje mu vrijeme ne ide baš najbolje.

Ona podigne pogled. - Je li vam prijatelj?

Robinson slegne ramenima. - Moglo bi se reći. Učinio mi je neke usluge, nekoliko me puta podržao. Tu i tamo odemo na piće.

Anne je taj odgovor zvučao deprimirajuće. Tko sluša kad muškarac ima potrebu govoriti, pitala se. Žene imaju prijateljice, a muškarci, izgleda, drugove u piću. - Što god da sam rekla ne bi bilo važno - reče naredniku. - Za ovaj slučaj nema ama baš nikakve važnosti idemo li mi u postelju sa ženama ili muškarcima. Ili - zavitla olovku na ormarić za knjige - liježemo li s nekim samo zato da se ljepše uspavamo. Kad riješite to svoje umorstvo, shvatit ćete da imam pravo. - Nagne se i ponovno prione svojim ispravcima.

DVANAESTO POGLAVLJE

Glavni inspektor Walsh okupio je oko sebe svoje ljude na stazi ispred Grangea i podijelio ih u četiri skupine.

Tri su trebale pretražiti unutrašnjost kuće, a četvrta pročešljati pojate iza kuhinje, garaže, staklenike i podrum. Robinson je izišao iz kuće kako bi im se pridružio.

- Što tražimo, gospodine? -- upita neki od njih. Walsh razdijeli otipkane komade papira.

- Pročitajte te korisne obavijesti, a onda se poslužite zdravim razumom. Ako je itko ovdje povezan s umorstvom, neće vam to servirati na tanjuru, zato pamet u glavu i širom otvorite oči. Što treba upamtiti? Prvo, naš je čovjek umro prije približno deset tjedana; drugo, bio je izboden; treće, njegova odjeća i zubalo odneseni su; četvrto i najvažnije, bilo bi dobro da saznamo tko je. David Maybury i Daniel Thompson zasad su najvjerojatniji kandidati, a na tim papirima naći ćete njihov kratak opis. - Zastane kako bi mogli pročitati opise. - Primijetit ćete da su u pogledu visine, boje kose i očiju i broja noge slični, ali, molim, imajte na umu da bi Maybury bio deset godina stariji od vremena kada je to napisano. Ja ću predvoditi pretraživanje kuće, McLoughlin će preuzeti gospođicu Cattrell, Jones gospođu Goode, a Robinson će voditi pretres pomoćnih zgrada. Nađete li što, odmah me obavijestite.

Nevoljko, McLoughlin je s još dvojicom ljudi došao do Anneinih vrata i pozvonio. Robinsonov oduševljeni izvještaj o čavrljanju s njom bubnjao mu je u glavi. Pokušavao se sjetiti vremena kada ga glava nije boljela, kada su rolete u njegovu mozgu bile podignute i kada mu nije bilo zlo. Njegovi su osjećaji silovito oscilirali između jake odbojnosti prema Anne, zajedno s uvjerenošću da je odgovorna za razmrcvareno tijelo u ledani, te krajnjeg stida zbog kojega se obilato znojio pod pazusima kad god se sjetio svojeg ponašanja toga jutra. Stiskao je šaku sve dok mu zglobovi nisu pobijeljeli. - I zašto je onda rekla da je lezbijka?

Gledajući šaku, Nick Robinson ustukne korak-dva. - Tvrdi da nije. Andy, suoči se s tim - misli da si napuhani govnar i zato te otkvačila. -

I to će ti koristiti, pomisli. Volio je McLoughlina, nije imao razloga ne voljeti ga, ali čovjek je umislio da je iznad drugih i zato mu je tako teško palo kad ga je žena ostavila. Štos je u tome što je to cijela postaja znala nekoliko dana prije, otkad je Jack Booth osujetio planove Boba Rogersa, ali taktično su čekali da im to McLoughlin sam kaže. Nikad im nije rekao. Dva je tjedna svakoga jutra dolazio mamuran, s nesuvislim pričama o tome što je Kelly protekle noći rekla ili učinila. Ali, njegov je ponos bio povrijeđen, svi su to znali. No, ne zadugo. Policajke su čekale u redu za njegovu postelju, a najbrža je bila Brownlow. A za Nicka, debelog, prerano ćelavog, kojemu se i samom policajka Brownlow sviđala, Anneina ravnodušnost prema McLoughlinu došla je kao melem na ranu.

Anne je otvorila vrata i pozvala ih unutra. McLoughlin je izvadio nalog za pretres iz svoje aktovke i dao joj ga. Pažljivo ga je pročitala, a onda slegnula ramenima i vratila mu ga. U njezinu držanju prema njemu nije bilo nikakve promjene, nikakva znaka njemu ili njegovim kolegama da je prešao onu nevidljivu crtu nakon koje ponašanje podliježe osudi.

- Samo naprijed - reče pokazujući glavom prema malim stubama što su vodile u sobe na katu.

- Bit ću u radnoj sobi ako me zatrebate. - Vratila se svome radnom stolu u velikoj, suncem obasjanoj sobi. Iz zvučnika je udaralo I can 't get no satisfaction.

Njezina gostinska soba nije ništa otkrila. McLoughlin je sumnjao da se koristila mjesecima, pa i godinama. Udubljenje na prekrivaču za jedan od dvostrukih kreveta govorilo je da su Benson i Hedges tu našli udobno utočište, ali naznaka da su tu boravili ljudi nije bilo. Prešli su u spavaonicu.

- Nije loše - reče jedan od ljudi iz ekipe. - Moja je žena upravo dala bogatstvo za ružičaste drangulije i golema zrcala. Sad ne mogu ući u prokletu sobu. Kladim se da smo mogli proći dvostruko jeftinije i dobiti nešto ovakvo. - Prijeđe rukom po prednjem dijelu niske škrinje od orahova drveta.

Soba se doimala prostranom jer je bila vrlo oskudno namještena: jedino škrinja, nježan pleteni naslonjač i niski dvostruki krevet s hrpom jastuka te tamnozeleni prošiveni prekrivač. U udubljenju u

kutu bio je ugrađeni ormar. Bijeli je sag bio toliko velik da se nije moglo odrediti gdje završava i počinje bijeli porub. Velike fotografije prekrasnoga cvijeća u krupnome planu na crnoj podlozi nizale su se u sjajnoj povorci duž bijelih zidova. Soba je u isti mah uzbuđivala i opuštala.

- Vas dvojica pregledajte škrinju i ormar - reče McLoughlin. - Ja ću kupaonicu. - Zahvalno se povuče u normalnost svijetlоružičaste kupaonice, ali nije našao ništa osobito, osim ako se dvije tube pjene za brijanje, veliki paket britvica i tri upotrijebljene četkice za zube mogu smatrati neobičnim predmetima za jednu usidjelicu. Okrenuvši se k vratima, kutkom oka opazi neki pokret iza sebe. Naglo se okrene, dok mu je srce ludo udaralo u grlu, i jedva se prepozna u izmorenom i srditom čovjeku što ga je gledao iz zrcala. Otvori slavinu i pljusne vodu po licu pa ga posuši ručnikom što je mirisao na ruže. Glava ga je nepodnošljivo boljela. Bio je u ratu sa samim sobom, a napor da drži na okupu razasute dijelove uništavao ga je. To nije imalo veze s Kelly. Ta ga je misao iznenadila. Bila je u njemu, dugo je živjela u njemu, bijes koji je u njemu kuhao i koji nije mogao ni usmjeravati ni držati pod nadzorom, bio je bijes što ga je Kellyn odlazak samo raspalio.

Otišao je u spavaonicu.

- Evo nečega, naredniče - reče policajac Friar. Ležao je na postelji, naslonjen na jastuke u položaju koji je apsurdno podsjećao na Manetovu Olimpiju. U jednoj je ruci držao malu knjigu uvezanu u kožu i smijuljio se. - Isuse, to je opsceno.

- Maknite se - reče McLoughlin mahnuvši glavom. - Gledao je kako čovjek nevoljko spušta stopala na pod. - Što je to?

- Njezin dnevnik. Slušajte ovo. Ne mogu gledati penis poslije ejakulacije u kondomu a da se ne počnem smijati. Istoga trena sjetim se djetinjstva i vremena kada je moj otac dobio sepsu na prstu. Od nekog umjetnog materijala konstruirao je kapicu za prst - 'kako bi gledao gada' - i pozvao majku i mene da promatramo uzbudljivi vrhunac kada je prst, nakon mnogo stiskanja, procurio. Bila je to vesela zgoda. - Čovječe, to je morbidno! - Povlačio je knjigu izvan McLoughlinova domašaja. - A ovo, slušajte ovo - okrene stranicu - Phoebe i Diana danas su se sunčale gole na terasi. Satima sam ih mogla gledati, toliko su bile lijepe. - Friar se naceri. - Mala gadura, zar

ne? Pitam se znaju li druge dvije da je voajerka. - Podigne pogled i iznenadi se videći izraz gađenja na McLoughlinovu licu. Mislio je da je to lažna stidljivost. - Čitao sam zapise s kraja svibnja i početka lipnja - reče. - Pogledajte drugi i treći lipnja.

McLoughlin okrene te stranice. Rukopis joj je bio energičan i ne uvijek čitljiv. Našao je subotu, drugi lipnja. Pogledala sam u grob i vječnost me plaši. Sanjala sam da nakon smrti ima svijesti. Bila sam posve sama u velikoj tmini, nisam mogla govoriti ni pomaknuti se, ali znala sam (ta je riječ bila triput podvučena) da sam prepuštena vječnom životu bez ljubavi i bez nade. Mogla sam jedino čeznuti, a bol moje čežnje bila je strašna. Noćas ću ostaviti svjetlo. Trenutačno, mrak me plaši. - Nastavio je čitati. - Treći lipnja: ladna Di. Svijest od nas čini kukavice. Jesam li joj trebala reći? Četvrti lipnja: P. je zagonetka. Kaže mi kako na godinu spava s pedeset žena. Vjerujem mu. Pa ipak, pažljivijeg ljubavnika nema. Zašto, kada bi mogao žene uzimati kao gotovu činjenicu?

McLoughlin zatvori dnevnik na dlanu. - Još nešto? Bilo što na njezinoj odjeći? - Njih dvojica odmahnuše glavama. - Prijeći ćemo na dnevnu sobu.

Kada su ušli, Anne podigne pogled. Ugleda dnevnik u McLoughlinovoj ruci i lagano porumeni. K vragu, pomisli. Zašto je od svega zaboravila upravo to? - Je li to nužno? - upita ga.

- Bojim se da jest, gospođice Cattrell. - Stonesi su udarali posljednji akord koji je ostao vibrirati u zraku i onda se utopio u tišinu.

- U njemu nema ništa - reče. - Barem ništa što će vam pomoći.

Detektiv Friar šaptao je u uho svome kolegi, dovoljno glasno da McLoughlin može čuti. - Vraga nema! Krcat je podacima!

Nije bio spreman na nagli stisak McLoughlinovih prstiju s donje strane mišice. Zaboli su se u mekano meso poput željeznog trnja, dubli su, bušili, nepopustljivi u svojoj žestini. Posve nesvjesno, podsjetio je McLoughlina na Jacka Bootha.

Za glavu viši od Friara, McLoughlin mu se blago nasmiješi odozgo. Njegov glas, koji se s ljubavlju uvijao oko škotskih riječi, mrmljao je toplo i milozvučno: - Ti gnusna nakazo ljigava roda, što svijet te mrzi, i sveti i grešni, drskosti imaš i ovu ženu dotičeš šesnu?

Drugamo odi, objed potraži, na nekoj glavi glad utaži. - Njegovo tamno lice nije odavalo osjećaje, ali zglobovi su mu pobijeljeli. - Je li vam to poznato, Friar?

Policajac se s naporom oslobodi i protrlja ruku. Izgledao je posve smeteno. - Što vam je, naredniče - promrsi s nelagodom. - Nisam ništa shvatio. - Pogleda drugog policajca tražeći podršku, ali Jansen je zurio u svoja stopala. Tek je bio došao u Silverborne i užasno se bojao Andyja McLoughlina.

McLoughlin podigne aktovku uz rub Anneina radnog stola i otvori je. - To je iz pjesme Roberta Burnsa - reče Friaru ljubazno. - Zove se Jednoj uši. Onda, gospođice Cattrell - nastavi obraćajući joj se ponovno - ovo je istraga o umorstvu. Vaš će nam dnevnik pomoći da ustanovimo vaše kretanje u proteklih nekoliko mjeseci. - Izvadi knjigu potvrda i ispuni najgornju. - Vratit ćemo vam ga čim s tim završimo. - Istrgne list i doda joj ga. Kratki trenutak oči su im susrele i on u njezinima ugleda smijeh. Oko smrznuta srca njegove osamljenosti prostruji val topline. Ona spusti glavu kako bi pročitala potvrdu, a njegov se pogled zaustavi na blagim uvojcima oko njezina vrata, malih upitnika koji su za njega postavljali onoliko mnogo pitanja kao i ona sama. Poželio ih je dodirnuti.

- Ne zapisujem svoje kretanje u tom dnevniku - reče mu nakon kratke stanke - nego jedino svoje misli. - Podigne pogled, a oči su joj se i dalje smijale. - To je samo priča, naredniče, samo moje male uši.

On se nasmiješi. - Burns je tu pjesmu napisao pošto je u crkvi vidio uš na nekom damskom šeširiću. - Ona se glasno nasmije, a on zakvači stolicu nogom i izvuče je kako bi sjeo. Njezino je lice tako sitno, pomisli, i tako izražajno. Odveć izražajno? Dolazi li i tuga tako lako kao smijeh?

- Drugoga lipnja zapisali ste neke zanimljive misli u svoj dnevnik. Napisali ste - prisjećao se te stranice - Pogledala sam u grob i vječnost me plaši. - Pomnjivo ju je promatrao. - Zašto ste to napisali, gospođice Cattrell, i zašto ste to tada napisali?

- Bez razloga. Često pišem o smrti.

- Jeste li bili upravo pogledali u grob?

- Ne.

- Plaši li vas smrt?

- Ni najmanje. Ljuti me.

- Kako to mislite?

U njezinim se očima vidjelo da je to zabavlja. Uvijek bi je odale, pomisli. - Zato što nikada neću saznati što se dalje dogodilo. Želim pročitati cijelu knjigu, ne samo prvo poglavlje. I vi, zar ne?

Da, pomisli, i ja. - Ipak, početkom lipnja plašili ste je se. Zašto?

- Ne sjećam se.

- Sanjala sam da svijest postoji i nakon smrti - poticao ju je. - Zatim ste rekli kako ćete te noći ostaviti svjetlo upaljeno jer vas mrak plaši.

Prisjećala se. - Sanjala sam neki san, a moji su snovi vrlo stvarni. Taj je bio osobito slikovit. Rano sam se probudila, još za mraka, i nisam se mogla sjetiti gdje sam. Mislila sam da je taj san stvarnost. - Slegne ramenima. - I to me uplašilo.

- Trećega lipnja rekli ste gospođi Goode nešto što ju je uznemirilo. Što je to bilo?

- Jesam li? - On otvori dnevnik i pročita joj taj ulomak. Ona odmahne glavom. - Vjerojatno nešto banalno. Di je ponekad preosjetljiva.

- Možda ste bili odlučili reći joj za truplo koje ste našli u ledani?

- Ne, to sigurno ne. - Oči su joj vragolasto igrale. - Toga bih se sjetila.

Nekoliko je trenutaka šutio. - Recite mi, zašto vam nije žao onoga jadnika ondje, gospođice Cattrell?

Ona se okrene tražeći cigaretu. - Ali, žao mi ga je.

- Doista? - On uzme sa stola njezin upaljač i pripali joj. - To nikada niste rekli. Kao ni gospođa Maybury i gospođica Goode. A to i nije baš normalno. Većina bi ljudi izrazila nekakvu sućut, rekli bi barem jadnik. Jedini osjećaj što ste ga vas tri dosad pokazale bila je razdraženost.

To je bilo točno, pomisli ona. Kako su bile glupe. - Sućut ostavljamo za sebe - reče mu hladno. - Sućut je krhka biljka. Umire na prvi dodir hladnoće. Da biste to razumjeli, morali biste živjeti na Streech Grangeu.

- Izlučujete me. Mislio sam da je sućut jedna od vaših muza. - Položi ruku na stol, a zatim ustane. - Da je stranac, mislim da biste ga žalili. Ali, poznavale ste ga i niste ga voljele, zar ne? - Povuče stolicu i

ona zastruže po podu. - No, dobro. Friar, Jansen, na posao. Nastojat ćemo biti brzi, gospođice Cattrell. Na kraju, zamolit ću vas da podjete na kat s policajkom koja će vas pretražiti u slučaju da nešto skrivate u odjeći. Slobodno možete ostati dok radimo, ali, ako vam je draže čekati vani, jedan od policajaca čekat će s vama.

Ona ispuše kolut dima u zrak i vrškom cigarete dotakne središte kruga. - Ah, ostat ću, naredniče - reče mu. - Policijski pretresi za mene su čisti užitak. Trebat će mi dvije tisuće riječi za članak u kakvom ženskom časopisu na temu, recimo, UHOĐENJE ILI DOZVOLA ZA NJUŠKANJE. Što mislite?

Zajedljiva kučka, mislio je dok je gledao kako joj dim izlazi iz usta. Soba je smrdjela po njezinim cigaretama. - Samo izvolite, gospodjice Cattrell. - Okrene se od nje, a u njegovoj je glavi krv navirala, kuckala i kuhala sve dok nije pomislio da bi samo vrisak mogao osloboditi taj pritisak.

Tražili su posvuda, vrlo temeljito i s beskrajnom strpljivošću. Među listovima knjiga, iza slika, ispod stolica, u zastorima, zabijali duge igle u zemlju s cvijećem, tražili izbočine ispod saga, podizali sofu i spretno kopali po mekanim jastucima, a kada su završili, soba je izgledala navlas isto kao prije. Anne, koju su ljubazno zamolili neka se pomakne sa svoga mjesta za stolom, bila je zadivljena.

- Vrlo profesionalno - reče im. - Svaka čast. Je li to sve?

- Pa i nije - uzvrati McLoughlin. - Hoćete li mi, molim vas, otvoriti sef?

Ona ga iznenadeno pogleda. - Zaboga, otkud vam to da ja imam sef?

On ode do kamina presvučenog hrastovinom, koji je bio posve isti kao onaj u knjižnici. Pritisne na rubu srednje daske i povuče je otkrivajući mutnozeleni metal sefa ugradjenog u zid, s kromiranom ručkom i bravom. Pogleda Friara i Jansena. - Jutros sam isti takav otkrio u knjižnici - reče. - Zgodno, nije li? - Nju nije mogao pogledati. Strah što ga je najedanput kod nje osjetio zapanjio ga je.

Ona ode natrag do svoga radnog stola kako bi se pribrala. Uvijek je mislila da Phoebe bolje prosuđuje ljude, ali Diana je bila ta koja se bojala McLoughlina.

- Hoćete li ga, molim vas, otvoriti? - upita je ponovno.

Ona uze neotvorenu kutiju cigareta iz kartonskog pakiranja iz najgornje ladice i podere celofan. Gledao ju je strpljivo i bez riječi.

- Što vi sebi umišljate, tko ste vi? - prasne detektiv Friar srdito. - Čuli ste narednika. Otvarajte taj prokleti sef. Nije se osvrnula, lupnula je po kutiji i okrenula je naopako istresajući ključ na dlan. - Kako stojite sa Spencerom? - upita McLoughlina vragolasto se smješkajući. - Ništa čovjeka ne odaje tako dobro kao njegovo ponašanje. Moglo je biti napisano za ovog vašeg prijatelja ovdje.

Okoliša, pomisli, boji se, i mrzim je. Bože, kako je samo mrzim. - Sef, gospođice Cattrell.

Ona lagano slegne ramenima, otključa vratašca i otvori ih. Sef je bio prazan, u njemu je bio samo veliki kuhinjski nož s drškom omotanim krvavom krpom. Oštrica je bila crna i prekrivena pokoricom. McLoughlinu pozli. Bio je ljutit, da, ali ovo nije želio. Negdje daleko u mozgu pitao se je li bolestan. Glava mu je gorjela kao da ima vrućicu. Nasloni se ramenom o okvir kamina kako bi se održao na nogama. - Možete li mi ovo objasniti, molim? - Čuo je svoj glas kako govori iz daljine, oštar i neprirodan.

- Što tu treba objašnjavati? - upita ona, izvadi cigaretu i zapali.

Doista, što? Roleta iza njegovih očiju dizala se i spuštala, dizala i spuštala. Pogleda kutiju cigareta na njezinu stolu. - Počnimo s time zašto ste se toliko trudili sakriti ključ.

- Navika.

- To je laž, gospođice. Cattrell.

Napetost je nategnula kožu oko njegova nosa i ustiju i to mu je davalo neobično odlučan izgled. Pomislila je na čelično uže što ga je nekoć vidjela u Šangaju omotana oko golemoga vitla, kojim su dovlačili neispravni tanker u pristanište. Kada je labavi dio užeta povučen nagore, izvukao se iz betona, otresao je sa sebe prašinu dok se stanjivao i zatezao, a onda je došao trenutak čistog užasa, kada se prenapregnuo, puknuo te zastrašujućom brzinom prodro kroz nezaštićeno meso čovjekova vrata. Vidio je kako mu se približava, sjećala se, podigao je ruku da se zaštiti. Pogledala je McLoughlina i osjetila potrebu da učini isto. - Želim nazvati svoga odvjetnika - reče. - Neću odgovoriti više ni na jedno pitanje dok ne dođe.

- Friar, molim vas, nađite mi inspektora Walsha i zamolite ga neka

dođe u stan gospođice Cattrell - trgne se McLoughlin. - Recite mu da je hitno, recite mu da ona želi telefonirati. Jensen - pokaže glavom prema staklenim vratima - nađite neku policajku za pretres. Negdje vani naći ćete policajku Brownlow. - Pričekao je da ona dvojica odu, a zatim se okrene prema kaminu i ostane stajati zureći u otvoreni sef. Trenutak poslije zatvori vratašca i položi ruke na kamin, spusti glavu i zagleda se u nezapaljenu vatru. Bila je to plinska replika prave vatre, a komadi umjetnog ugljena bili su posuti pepelom cigareta i psećim izmetom. - Trebali biste ih baciti u smeće - promrsi. - Ostavit će tragove kad izgore.

Ona istegne vrat kako bi vidjela u što on to gleda. - Ah, to. Stalno se spremam usisati ih.

- Mislio sam da vam gospođa Phillips usisava sobu.

- Da, ali buni se protiv nekih vrsta smeća, točnije onih koji taj svinjac ostavljaju. Ne želi ih ni dotaknuti.

On se okrene kako bi je pogledao, laktova oslonjenih na kamin. Tresao se kao u groznici.

- Shvaćam. - Ali, naravno, ništa nije shvaćao. Na kojoj se to osnovi Molly buni? Rasnoj? Vjerskoj? Klasnoj?

- Buni se na moralnoj osnovi - reče mu Anne. Je li naglas razmišljao? Nije se mogao sjetiti, toliko ga je boljela glava. - Ona je dobra stara puritanka, uistinu sretna jedino kad je jadna. Ne može razumjeti zašto se i mi drugi tako ne osjećamo.

- Kao moja majka - reče on.

Ona se zahihoće na svoj promukli način. - Vjerojatno. Mojoj to nije važno, hvala Bogu. Ne bih se mogla boriti s objema.

- Živi li ona negdje u blizini?

Anne odmahne glavom. - Posljednje što sam o njoj čula bilo je da je u Bangkoku. Nakon smrti moga oca, ponovno se udala i krenula po svijetu s drugim mužem. Da budem iskrena, zapravo sam izgubila svaku vezu s njom.

To boli, mislio je. - Kada ste je posljedni put vidjeli?

Nije odmah odgovorila. - Davno. - Nestrpljivo je lupkala prstima po stolu. - Recite mi jedan valjan razlog zašto moram čekati inspektorovo dopuštenje da telefoniram.

Glas joj je razdraženo titrao. Njemu je to bilo smiješno. Odjednom

ga je, kao kakvo ludilo, preplavio smijeh, bezuman, neobuzdan, radostan. Rukom pokrije suzne oči. - Žao mi je - reče.

- Žao mi je. Nema valjana razloga. Molim vas. Samo izvolite. - Te riječi, grozno nerazgovjetne, odjekivale su u njegovoj glavi i vlastitim je ušima zvučao kao pijanac. Uhvati se za kamin i osjeti kako mu se tlo pomiče pod nogama.

- Pretpostavljam da vam nije palo na pamet - reče mu Anne pokraj ramena, gurnuvši stolicu iza njegovih nogu i pažljivo ga spuštajući pritiskom svojih malih ruku na njegov zatiljak - da bi od vremena do vremena valjalo nešto pojesti. - Ode od njega i počne rovati po gornjoj ladici svoga stola. - Evo - reče trenutak poslije i tutne mu odmotanu čokoladicu u ruku. - Dat ću vam da nešto popijete. - Iz malog bara izvadi bocu mineralne vode, natoči čašu i odnese mu je.

Ruka u kojoj je držao čokoladicu mlohavo je visjela medju njegovim koljenima. Nije ni pokušao jesti. I da je htio, nije se mogao pomaknuti.

- K vragu! - reče ona ljutito stavljajući čašu na stol i čučnu na pod ispred njega. - Gledajte, McLoughline, zbilja ste naporni. Želite li u prijevremenu mirovinu zbog pića, onda dobro, to je vaša stvar; sam Bog zna zašto ste se uopće odlučili za policiju. Trebali biste pisati biografiju Francisa Bacona ili Roberta Burnsa ili takvo što pametno. Ali, ako ne želite dobiti otkaz, urazumite se. Onaj mali ljigavac kojeg ste poslali da potraži inspektora pojavit će se na mojim vratima svakog trenutka i upišati se od sreće kad vas ugleda takvog. Vjerujte mi na riječ, znam takve. A ostane li od vas išta nakon što Walsh završi, vaš će vas prijatelj policajac dokrajčiti i to će činiti svaki put, i svaki će put doživljavati orgazam. Neće vam biti lako, vjerujte mi na riječ.

Na svoj je način bila lijepa. Mogao bi se lako utopiti u tim toplim smedjim očima. Odgrizao je komadić čokolade i zamišljeno žvakao. - Anne Cattrell, vi ste strašno loša lažljivica. - Lagano odmahne glavom s jedne na drugu stranu. - Rekli ste mi da je sućut krhka stvar, ali mislim da ste mi upravo slomili šiju.

TRINAESTO POGLAVLJE

U sobi se osjećalo nešto čudno. Walsh je to nanjušio u trenutku kada je stupio u nju. McLoughlin stajao je uz prozor s rukama na prozorskoj dasci i gledao van na terasu i prostranu tratinu. Anne Cattrell sjedila je za svojim radnim stolom i nešto črčkala, nogu na otvorenoj ladici, donje usne agresivno isturene. Dok je prilazio, podigla je pogled. - Ah, konačno - reče oštro. - Želim nazvati svoga odvjetnika, inspektore, želim to učiniti sada i odbijam odgovarati na pitanja dok on ne stigne. - Izgledala je vrlo srdito.

Srdžba, pomisli Walsh s iznenadjenjem. Ali, nekako nije mirisalo na ljutnju. - Razumio sam - reče mirno. - Jedino, nije mi jasno zašto to želite.

McLoughlin otvori staklena vrata kako bi pustio unutra Jansena i policajku Brownlow. Njegove noge, kao zalijepljene za pod, pripadale su nekome drugom; njegov želudac, probuđen čokoladicom, vapio je za još; njegovo je srce skakalo poput mlada janjeta. Bio je zadovoljan sobom. - Gospođice Cattrell - reče čvrsta glasa - slažete li se da vas policajka Brownlow sada pretraži dok ja inspektoru Walshu objasnim situaciju?

- Ne - opet će ona oštro. - Ne slažem se. Odbijam svaku suradnju dok moj odvjetnik ne dođe. - Srdito lupne olovkom o stol. - I nema šanse da išta kažem pred vama ili onim kretenima koje ste doveli sa sobom. - Gledala je Walsha. - To nipošto ne dopuštam. Dovoljno je gadno kad vam ispreturaju osobne stvari, ali kada to učine muškarci, e, to je mrak. Valjda imate nekakve žene u toj policiji. Odbijam razgovarati s bilo kim osim sa ženom.

Walsh je dobro prikrivao uzbuđenje, no McLoughlin je, sa svojom novostečenom bistrinom uma, vidio kako inspektor iznutra kuha.

- Želite li možda uložiti službenu pritužbu protiv narednika McLoughlina i njegova tima? - upita Walsh.

Ona pogleda Friara. - Ne znam. Vidjet ću kada dođe moj odvjetnik. - Maši se za telefon i počne birati broj. - Ali moje primjedbe stoje, pa ako želite da surađujem, predlažem vam da mi nađete dvije žene.

Glavni inspektor trzne glavom prema vratima. - Friar, Jansen, pričekajte u hodniku. Naredniče McLoughlin, skupite sve što ste našli i donesite van. Brownlow, vi ostanite ovdje. - Stajao je otraga, stisnutih očiju, i gledao McLoughlina kako se otiskuje od zida i čvrsto korača preko sobe. Nešto nije valjalo, ali što, to nije mogao odrediti. Pogledom brzo preleti sobu.

Anne je mrmljala u slušalicu. - Pričekaj trenutak, Bill - prekrila je rukom slušalicu. - Voljela bih vas podsjetiti, naredniče - reče hladno - da mi niste dali potvrdu za ono u mom sefu. Imam jedino potvrdu za dnevnik.

Daj, ženo, pomisli McLoughlin, skini se. - Dat ću vam je, gospođice Cattrell - reče i ironično se nakloni. Nije se osvrnula na to i vratila se telefonskom razgovoru. - Zaboga, Bill - srdito poviče u slušalicu - s obzirom na to koliko naplaćuješ, mogao bi se potruditi da stigneš malo prije. K vragu, možda nisam neka od tvojih šminkerskih klijentica, ali redovito plaćam. Možeš biti ovdje za dva sata samo ako želiš.

Bill Stanley, dugogodišnji prijatelj i odvjetnik, cerekao se na drugoj strani veze. Bio joj je upravo rekao da bi morao ostaviti sve kako bi za sat bio kod nje. - Mogu doći za tri sata - predloži.

- No, dobro - progunđa ona. - Da, pitat ću ga. - Okrene se inspektoru. - Jeste li me mislili odvesti u policijsku postaju? Moj odvjetnik želi znati kamo treba doći.

- To ovisi o vama, gospođice Cattrell. Iskreno govoreći, trenutačno sam malo zbunjen, ne znam zašto želite dovesti odvjetnika. - McLoughlin se okrene s nožem i krpom u plastičnoj vrećici.

- Ah! - reče Walsh s loše prikrivenim veseljem. - No, to govori da nam možete pomoći pri našoj istrazi. Sve dok vam je jasno da se ne radi o pritvoru, mislim da će biti jednostavnije nastavimo li u postaji.

- Policijska postaja u Silverborneu - reče ona odvjetniku. - Ne, ne brini, neću reći ništa dok ne dođeš. - Spusti slušalicu i istrgne drugu potvrdu iz McLoughlinove ruke. - I bolje da u toj aktovki ne bude ništa moje - reče pakosno. - Još nisam upoznala policajca koji nema ljepljive prste.

- To bi bilo dosta, gospođice Cattrell - Walsh će oštro, pitajući se kako se McLoughlin uspio s njom suzdržati. Ali, možda i nije, možda

je to bilo objašnjenje napetosti u zraku. - Moji podređeni dobro znaju gdje je granica neovlaštenim zlouporabama. Policajka Brownlow čekat će s vama dok ja porazgovaram s narednikom McLoughlinom u hodniku. - Ukočena držanja, Walsh izadje iz sobe. - Dobro - reče kad su se vrata zatvorila za njima. - Da vidimo što je tu. - Ispruži ruku prema plastičnoj vrećici.

- Kao što sam vam rekao, gospodine - Friar će hitro. - Skrivala ga je u sefu. A tu je i dnevnik, s pričama o smrti i grobovima i Bog zna čemu sve ne.

- Andy?

On se nasloni na zid. - Nisam siguran. - Slegne ramenima.

- Niste sigurni... s čim u vezi? - upita Walsh nestrpljivo.

- Bojim se da smo nasamareni, gospodine.

- Zašto?

- Osjećaj. Ona nije glupa i bilo je previše lako.

- Friar?

- Gluposti, gospodine. S dnevnikom je bilo lako, to je sigurno, ali nož je bio dobro skriven. Jansen je pregledao cijeli zid i nije ga primijetio. - Zavidljivo pogleda prema McLoughlinu.

- Narednik ga je opazio.

Walsh je nekoliko trenutaka duboko razmišljao. - No, u oba slučaja sada smo već počeli, pa ako smo nasamareni, otkrijmo zašto. Jansen, vi odnesite ovo u postaju i skinite otiske prije nego što dovedem gospođicu Cattrell. Friar, požurite i pomognite im vani. Andy, vi me zamijenite u stanu gospode Maybury.

- Uza sve poštovanje - promrsi McLoughlin - ne bi li bilo bolje da pogledam njezin dnevnik?

Friar ima pravo, ima tamo nekih čudnih stvari.

Walsh ga je načas pomnjivo gledao, a zatim kimne. - Možda imate pravo. Izvadite sve što vam se čini važnim i ostavite mi na stolu prije nego što s njom razgovaram. - On se vrati u sobu i zatvori vrata za sobom.

Friar pođe za McLoughlinom hodnikom. - Srećkoviću!

McLoughlin se zlobno naceri. - Ima tu i dobrih strana kad je čovjek narednik, Friar.

- Mislite li da će uložiti tužbu?

- Sumnjam.

- Da. - Friar zastane kako bi zapalio cigaretu. - Jansen i ja smo čisti, kako god vi gledali na to. - Okrene se McLoughlinu: - Ali, sve bih dao da saznam odakle joj oni tragovi na vratu.

McLoughlin je vozio ravno do gostionice na cesti izvan Silverbornea. Jeo je, jeo i jeo sve dok više nije mogao zinuti. Hotimično se usredotočio na hranu, a kada bi koja zalutala misao naglo nahrupila, otjerao bi je. Prvi put u nekoliko mjeseci bio je u miru sa sobom i sa svijetom. Kada je završio, vratio se u auto, spustio sjedalo i zaspao.

Jonathan je stajao kod ulaznih vratiju kada su Walsh i policajka Brownlow izveli Anne. Agresivno im se ispriječo na putu i Walsh je odmah prepoznao onoga štrkljastog dečka koji je prije svih tih godina tako žestoko štitio svoju majku.

- Što se tu zbiva? - upita.

Anne položi ruku na njegovo rame. - Vraćam se najviše za dva-tri sata, Jon. Nemaš zbog čega brinuti, vjeruj mi. Reci mami da sam nazvala Billa Stanleya i da je na putu. - Zastane načas. - Neka isključi telefon i neka kaže Fredu da zaključa ulaz na imanje. Priča se već zacijelo proširila i sfe će biti puno novinara. - Uputi mu dug, izravan pogled. - Pazi na majku, sfe će biti dobro. Puštaj joj neke ploče ili takvo što. - Govorila je preko ramena dok ju je Walsh vodio prema automobilu. - Pat Boone i Ljubavna pisma u pijesku. To uvijek pali kad je treba razonoditi. Znaš koliko obožava Pata Boonea. Hajde sad, požuri.

On kimne. - Dobro. Vidimo se, Anne.

Žalosno je mahao dok su je odvozili, a zatim se zamišljeno vrati kroz ulazna vrata. Koliko se sjećao, njegova majka nije u životu čula niti jednu ploču Pata Boonea. Hajde sad, požuri? Ode do Anneinih vratiju, osvrne se oko sebe, a zatim pritisne kvaku i tiho uđe u predsoblje. Otvori vrata njezine dnevne sobe i proviri unutra. Soba je bila prazna. Sfe, to je dvaput pogrešno izgovorila. Ljubavna pisma. Sfe... Sef! Trebalo mu je samo nekoliko sekundi da ukloni dasku, povuče kromiranu ručku i izvuče cijeli sef. Bio je lagan kao pero, napravljen od aluminija. Osloni ga na bok, a zatim gurne ruku u mračnu udubinu u kaminu i izvadi veliku smeđu omotnicu. Baci je na

najbližu stolicu, a zatim pažljivo namjesti sef i gurne ga natrag na mjesto. Sakrivši omotnicu ispod jakne, shvati da je nešto ili netko zacijelo toliko uplašio Anne da to skrovito mjesto nije više bilo sigurno. I, zaboga, zašto bi se trebala brinuti za nekakva ljubavna pisma? To je bilo čudno. Kada je izišao kroz staklena vrata čuo je kako se vrata koja vode u Anneino krilo kuće otvaraju i zatvaraju i zvuk koraka u hodniku. Na prstima je prešao terasu i izgubio se iz vida.

Phoebe i Dianu zatekao je u glavnom boravku. Tiho su mrmljale na sofi, glave su im se dodirivale, a zlaćane i crvene vlasi prepletale su se poput niti na tapiseriji. Najedanput, osjeti ljubomoru zbog njihove bliskosti. Zašto se njegova majka povjerila najprije Diani? Zar mu ne vjeruje? Deset je godina nosio krivnju na svojim plećima. Nije li joj to bilo dovoljno? Ponekad je osjećao da ga jedino Anne doživljava kao odrasla čovjeka.

- Odveli su Anne - reče lakonski.

One kimnuše. Nisu se iznenadile. - Gledale smo - reče Phoebe. Utješno se nasmiješi Jonathanu.

- Ne brini, dušo. Više mi je žao policije, negoli nje. Shvatit će da su dva sata s Mikeom Tysonom u ringu bolja negoli pola sata s Anne kad krene u boj. Nazvala je Billa, nadam se.

- Jest. - On ode do prozora i zagleda se u terasu. - Gdje je Lizzie? - upita ih.

- Otišla je s Molly - reče Diana. - Sada pretražuju njihovu kuću.

- Je li i Fred ondje?

- Fred čuva stražu kod ulaza - reče Phoebe. - Izgleda da su stigli novinari. Drži ih podalje.

- To me podsjeti. Anne je rekla da isključimo telefon. Diana ustane i ode do kamina uzimajući opušak odložen iza sata. Kresne šibicu i zapali zgnječeni vrh. - Već učinjeno. - Žmirkala je povlačeći iz smiješno maloga opuška i nespretno ispuhivala dim.

Phoebe razmijeni pogled s Jonathanom i nasmije se. - Idem ja po pristojnu cigaretu iz Anneine sobe - reče ustajući sa sofe. - Sigurno ima negdje neku. Mrzim te gledati kako se patiš. - Izađe iz sobe.

Diana baci opušak u kamin. - Donijet će mi je i ja ću je popušiti. To će mi biti druga danas. Sutra će biti tri i tako dalje, sve dok se opet ne naviknem. Mora da sam luda. Ti si liječnik, Jon, reci mi da to ne

činim.

Došao je do nje. Smekšala ga je njezina iznenadna potreba za njim i on joj jednom rukom obrgli ramena. - Još nisam liječnik, a ti me ionako ne bi poslušala. Puši ako ti to pomaže. Mislim da je za tebe stres jednako loš kao i nikotin. - Bilo je to kao da tetoši neku stariju Elizabeth, pomisli. Bile su tako slične: u pogledima, u stalnoj potrazi za potvrdom, u ironičnom odnosu prema svemu. I to je bilo dobro objašnjenje zašto se ne slažu.

Stisne njezinu ruku i pusti je vraćajući se k prozoru. - Jesu li svi policajci otišli?

- Osim onih kod Freda i Molly, mislim da jesu. Jadna Molly. Trebat će joj mjeseci da preboli to što su murjaci kopali po njezinim dugim gaćama. Vjerojatno će ih sve još nekoliko puta oprati prije nego što ih ponovno odjene.

- Lizzie će je umiriti - reče on.

Ona sumnjičavo pogleda u njegova leđa i upita: - Viđaš li Elizabeth često u Londonu?

Nije se okrenuo. - Katkada. Ponekad skupa objedujemo. Ona ne radi u vrijeme kad i drugi svijet, to znaš. Većinu noći dočeka zoru. - Tragično je, mislio je, koliko bi se moglo reći o nečijoj kćerki, a to nešto nikada se ne može reći majci. Ne možeš opisati prekrasan užitak buđenja u četiri ujutro uz njezino nago tijelo koje ritmički uzbuđuje tvoje. Ne bi joj mogao objasniti da te već sama pomisao na nju izluđuje i da je jedan od razloga zbog kojih je voliš to što je, kad god klizneš rukom među njezina bedra, vlažna od žudnje za tobom. Umjesto toga, moraš reći da je rijetko viđaš, moraš hiniti ravnodušnost, a majka nikada neće saznati za vatru koju njezina kćer može raspaliti. - Vjerujem da ću je ovdje više viđati - reče okrećući se.

- Uopće mi ne govori o životu u Londonu - reče Diana sa žaljenjem. - Pretpostavljam da izlazi s nekim, ali ne znam i ne pitam.

- Je li to zato što ne želiš znati ili misliš da ti ne bi rekla?

- Ah, naravno, zato što mi ne bi rekla - reče. - Zna da ne želim da ponovi moju grešku i uda se premlada. Ako ima nešto ozbiljno s nekim, ja ću to posljednja saznati, a tada će biti prekasno da je odgovorim. To je samo moja greška - reče. - S tim sam načistu.

Phoebe se vratila i dobacila Diani otvorenu kutiju cigareta. -

Možete li vjerovati da su ostavili ono dijete na straži u Anneinoj sobi? Williamsa, onog kojeg je Molly zavoljela. Dobio je naredbe da ostane ondje do daljnjih uputa. Ode do telefona i namjesti slušalicu. - Mora da sam sišla s uma - nastavi. - Jane treba stići u Winchester danas poslije podne ili navečer. Rekla sam joj neka nazove kad stigne. Morat ćemo pretrpjeti dosadne pozive dok se ne čujemo s njom.

S grimasom na licu, Jonathan otvori staklena vrata i kroči na terasu. - Odvest ću pse u šetnju. Mislim da ću pokušati naći Lizzie. Vidimo se. - Stavi prste na usne i prodorno zazviždi, a onda ode prema vrtu.

Telefon je upravo tada zazvonio. Phoebe je podigla slušalicu i trenutak slušala. - Bez komentara! - rekla je spuštajući slušalicu. Nekoliko sekundi poslije ponovno je počelo zvoniti.

Benson i Hedges skakutali su oko njega, vrtjeli stražnjicama i lajali, kao da je šetnja prigoda kakva im se rijetko pruža. Krenuo je prema šumi, putem između imanja i farme Grange, i svako malo bacao je štap kako bi ugodio veselim psima. Put je vodio pokraj ledane i on je s gađenjem gledao kako prečacem odlaze do nje, a zatim cvile i grebu po zapečaćenim vratima. Nastavio je dalje, redovito se osvrćući kako bi se orijentirao i zazviždao psima da nastave.

Kada je došao do dvjesto godina staroga hrasta, koji je dostojanstveno stajao posred šume, skinuo je jaknu i sjeo odmoriti leđa u prirodnom udubljenju na nabranoj kori. Ostao je ondje pola sata, slušajući, gledajući, sve dok se nije uvjerio da su jedini svjedoci onoga što je namjeravao učiniti psi i divljač.

Ustao je, iz presavinute jakne izvadio omotnicu i kroz uski otvor gurnuo je u šupljinu u golemo deblo hrasta, na mjestu gdje je odsječena osušena grana. Jedino je Jane, koja se, dok su bili djeca, verala s njim kroz lisnati oklop, znala tajne skrivene rupe.

Zviždukom pozove pse koji su lunjali unaokolo i vrati se u kuću.

- Možemo li porazgovarati, dušo?

Elizabeth, koja je već došla do pola stubišta na putu do svoje sobe, nevoljko pogleda majku.

- Kako želiš. - Bila se upravo vratila od Molly i bila je umorna i razdražljiva. Uznemirio ju je Mollyn neizgovoreni strah zbog

policijske istrage.

- Ostavit ćemo to za drugi put ako sad nije dobar trenutak.

Elizabet se polako spusti niza stube. - Što je bilo?

- Sve. - Diana se glasno nasmije. - A što nije? To bi bio najlakši odgovor.

Elizabeth pođe za njom u njihovu dnevnu sobu. Bila je nalik Anneinoj, ali s drukčijim karakterom, manje uzbudljiva, običnija, sa zlaćanim sagom i klasičnim cvjetičastim uzorkom na zastorima i naslonjačima. Pod svjetlom zalazećeg sunca boje su dobivale blagi sjaj.

- Reci - reče Elizabeth gledajući Jonathana kako prelazi terasu s Bensonom i Hedgesom i nestaje kroz Phoebeina staklena vrata.

Diana je govorila, i, dok su se sjene produljivale, Elizabethina je tjeskoba rasla.

Inspektor Walsh pogleda na sat i, uzdahnuvši u sebi, ramenom gurne vrata sobe za preslušanja broj dva. Bilo je devet i petnaest. Mrzovoljno je pogledavao čas Anne, čas njezina odvjetnika.

Bill Stanley bio je brdo od čovjeka, neuredne svijetlocrvenkaste kose što je nicala na sve strane, a riđe dlake rasle su mu čak i na zglobovima prstiju. Doimao se zapušteno. Na njegovoj je posjetnici stajalo da radi za vrhunsku londonsku tvrtku i, nedvojbeno, zaradjivao je mnogo, pa je crno prugasto odijelo, zgužvano i izlizano na manšetama, vjerojatno bilo nekakav stav, valjda jednakosti s masama, iako Walsh nije mogao dokučiti zašto ga je odlučio nositi preko majice na žute pruge. Rekao je sebi da ga ne smije zaboraviti provjeriti. U trideset godina, koliko je imao posla s ljudima iz pravničke struke, nije upoznao nikoga nalik B. R. Stanleyu, diplomiranom pravniku. Posjetnica je vjerojatno bila lažna.

- Sada možete kući, gospođice Cattrell. Vani vas čeka auto.

Ona pokupi svoje stvari i nemarno ih ubaci u torbicu. - A ostale moje stvari? - upita ga.

- Sutra će vam biti vraćene.

Bill se iskobelja iz stolice, protegne svoje duge ruke prema stropu i zijevne. - Anne, ako ti je draže, ja ću te odvesti kući.

- Ne, kasno je. Vrati se Polly i djeci.

On ispravi ramena i pritom se u tišini male sobe začuje škljocaj

kada su kosti sjele na svoje mjesto. - To će te vraški stajati, curo moja. Svaki put kad udahnem pljunut ćeš pedeset funti, sjeti se. Onda, što kažeš? Hoćemo li tužiti? Ja sam za. - Smiješio se od zadovoljstva. Zapravo i nemamo izbora. Uznemiravanje, zlouporaba policijskih ovlasti, šteta za tvoj profesionalni ugled, gubitak samopoštovanja, gubitak prihoda. Uvijek uživam u parničenju kad se oboje zainteresiranih uključe u akciju.

Njezine oči zasjaše. - Hoćemo li pobijediti?

- Da, zaboga. Pobjeđivao sam ja i u mnogo težim situacijama.

Walsh, kojemu je Billovo mudrijanje sve više smetalo, srdito reče: - Zakon nije šala, gospodine Stanley. Žao mi je ako je gospođica Cattrell imala neugodnosti, ali ne vidim da smo, s obzirom na okolnosti, mogli drukčije postupati. Ona je odlučila da budete prisutni dok odgovara na pitanja i, da budem iskren, da vam nisu trebala tri sata da dođete ovamo, sve se moglo obaviti mnogo brže.

- Nisam mogao prije, stari - reče Bill gurajući prst u majicu i češući maljava prsa. - Danas je na mene red za čuvanje djece. Ne mogu ih ostaviti same. Poklali bi se u trenutku kad izađem iz kuće. Ali, nije da nemate pravo. - Prijateljski stisne njezino rame svojom golemom šapom. - Dat ću ti popust. Manje je zabavno, ali vjerojatno razumnije.

Walsha je to razbjesnilo. - Imam prokleto dobru volju da vas oboje optužim za traćenje našeg vremena.

Odvjetnik se tresao od smijeha dok je Anne otvarao vrata i pratio je van. - Ne, ne, inspektore. Ja ću podići optužbu. Nepristojno, jel'te? Kako god uzmete, ja pobjeđujem. - Ispratio ju je do ulaznih vrata, gdje je čekao policijski automobil, obujmio njezino lice dlanovima i sagnuo se kako bi joj nešto šapnuo. - Ta će te mala farsa koštati pedeset dolara za dobrotvornu udrugu protiv side, plus objašnjenje.

Ona ga lagano pljesne po obrazu. - Trebao mi je netko da me drži za ruku - reče mu.

On zagunđa. - Ma nemoj! Bio bih ljut da nisam želio saznati što se to događa i da nisam čekao priliku da upoznam toga gada Walsha. - Glas mu je postao ozbiljan. - Nazovi me sutra pa ću doći i razgovarati sa sve tri. Umorstvo je opasna igra, Anne, čak i za promatrače. Za čas se upleteš. Phoebe to zna najbolje. - Spusti ruku na njezinu stražnjicu i gurne je prema autu.

- Lijepo je pozdravi, i Dianu. - Mahne joj, a zatim ode do svoga automobila i krene natrag u London, u svoju tjednu noćnu smjenu u svratištu za beskućnike.

Andy McLoughlin bio je u svome automobilu na drugoj strani ceste, parkiran na slabo osvijetljenu mjestu među dvjema narančastim uličnim svjetiljkama. Mogao je sve vidjeti, a sam nije bio vidljiv. Ruke su mu se tresle na upravljaču. O, Bože, treba mu piće. Je li ga poljubila? Nije se moglo sa sigurnošću reći. Je li to uopće važno? Zdrmalo ga je njihovo uzajamno razumijevanje, način na koji su se njihova tijela naginjala jedno prema drugom u jednostavnom prijateljstvu. Nije želio njezinu ljubav.

Izvukao se iz auta i ušao unutra potražiti Walsha. - Kako je prošlo?

Inspektor je stajao uz prozor u svome uredu i zurio u noć. - Jeste li ih vidjeli? Upravo su otišli.

- Ne.

- Prokletom su odvjetniku trebala tri sata da stigne, došao je u prljavoj razvučenoj majici, izgledao je kao dlakavi čovjek s Bornea. Zapravo, sumnjam u njegovu vjerodostojnost. - Izvadio je lulu. - Doista, Andy, imali ste pravo. Krv je bila govedska. Nasamarili su nas. Zašto?

McLoughlin se spusti na stolicu. - Odvraćanje. Da te odvuče od ostatka kuće.

Walsh se vrati do svoga stola i sjedne. - Moguće. Ako je tako, nije uspjelo. Poduzeli smo sve živo. - Zavladala je duga tišina, a zatim Walsh lupne lulom po svežnju pisama pred sobom.

- Jones je ovu hrpicu našao u radnoj sobi gospođe Goode. - Gurne papire prema McLoughlinu i pričeka da ih narednik prelista. - Zanimljivo, što mislite?

- Jones ju je pitao za to?

- Pokušao je. Rekla je da ga se to ne tiče, da se već opekla i da bi to radije zaboravila. U svakom slučaju, nije imala namjeru odgovarati na pitanja o tome. - Prstima je gurao duhan u lulu.

- Kada joj je rekao da bi morao uzeti pisma, uzrujala se i pokušala mu ih istrgnuti. - Tračak smiješka proleti mu očima dok je pripaljivao i povukao topli dim. - Dvojica su je policajaca morala držati dok ih je

odnosio u svoj auto.

- A ja sam mislio da je od njih tri ona najsmirenija. Što je s gospođom Maybury?

- Mirna kao janje. Otišla je u staklenik i veći dio poslijepodneva provela sadeći pelargonije, a mi smo joj za to vrijeme okretali kuću naglavce i ništa nismo našli. - Iz njegovih ustiju čuli su se zvuci sočnog zadovoljstva. - Poslao sam dva momka da se raspitaju tko je popravljao one cipele. Izgledi su slabi, ali netko bi se mogao sjetiti da je popravljao potpetice. Nije me briga što kaže gospođa Thompson. Budimo načistu, ona je bena koja ne bi prepoznala ni vlastiti odraz u zrcalu da nema svetačku aurolu. Te cipele pripadaju onom Danielu. Broj trideset devet, smedje. Previše podudarnosti.

McLoughlin prisiljavao se držati otvorene oči koje su ga bockale i ponovno je pročitao pismo na vrhu. Bilo je nedatirano i vrlo kratko. Ponedjeljak. Draga moja Diana, naravno da mi je žao zbog onog što se dogodilo, ali ruke su mi svezane. Ako ima smisla, mogu doći u utorak pa ćemo razgovarati o situaciji. Zauvijek tvoj, Daniel. Adresa je bila Larkfield, East Deller, a preko stranice nervoznim je rukopisom pisalo: Sastanak potvrdjen. Prethodno pismo, kopija preko karbonskog papira, bilo je Dianin zahtjev za uvidom u poslovanje Daniela Thompsona, datiran s petkom, 20. svibnja.

- I kada je onda nestao?

- U utorak, dvadeset petoga svibnja - reče Walsh samozadovoljno. - Istoga dana kada je dogovorio sastanak s gospodjom Goode.

- Pa zašto je onda niste doveli s gospođicom Cattrell?

- U isto vrijeme mogu samo s jednom, dečko. Ona će mi uzeti još dvanaest sati. Trenutačno me više zanima zašto je gospodjica Cattrell poduzela sve da je dovedemo na preslušanje. Pada li vama što na pamet?

McLoughlin pogleda u pod i odmahne glavom.

ČETRNAESTO POGLAVLJE

Anne je bila mrtva umorna. Njezino je tijelo nekoliko sati pumpalo adrenalin, uzbuđivalo njezin mozak, tjeralo srce, držeći je na vrhuncu gotovo neizdržive stimulacije. Kada je utonula u stražnje sjedalo policijskoga auta, njezina je reakcija bila trenutačna i potpuna. Zaspala je, isprva sjedeći, a na kraju nezgrapno ispružena cijelom dužinom sjedala kada je vozač prebrzo skrenuo u zavoju. Stoga su fotografi pokraj neosvijetljena ulaza na Streech Grange propustili sliku koju su čekali: Istraga o umorstvu - novinarka u drami istrage. Vidjeli su i previše policijskih auta kako dolaze i odlaze da bi se zainteresirali za jedan bez putnika. Freda, koji je sjedio na staroj platnenoj ležaljci pokraj lokotom zaključanih vratiju, nije se moglo tako lako prevariti. Pustio je auto neka uđe, na trenutak ga osvijetlio svojom svjetiljkom kako bi se uvjerio da je Anne ondje, a zatim s uzdahom olakšanja ponovno sjeo. Njegova se ptičica vratila u gnijezdo. Kada je policijski auto otišao, mogao je poći na počinak.

Polubudna, Anne je ušla na glavni ulaz u kuću i pospano oteturala preko saga. Vani, s novim putnikom u liku detektiva Williamsa koji je sada mogao otići sa straže, policijski je auto uz škripu otišao po šljunku. Anne se načas nasloni na zid kako bi se pribrala. Iza Phoebeinih vratiju čula je upozoravajući lavež pasa. Sljedećega trenutka Jane Maybury utrčala je u hodnik i naletjela na svoju kumu. Zajedno su pale na pod. Anne je ostala ležati, zatvorenih očiju i tresući se.

- O, Bože - reče Jane okrećući se k majci koja se pojavila na vratima iza nje - nešto nije u redu s njom. Jon! - zavrištala je uznemireno. - Brzo! Anne je bolesna.

- Nisam bolesna - reče tijelo koje se treslo i otvori oči. - Smijem se. - Ustane. - Bože, mrtva sam. Ruke k sebi, divljakušo - reče dajući djevojci poljubac - i donesi mi konjak. Imam ozbiljnu postpolicijsku traumu.

Phoebe joj pomogne da ustane i podje s njom u dnevni boravak, dok je Jane otišla po konjak. Anne se sretno sklupča na sofi. Zadovoljno se smiješila. - Što je? Izgledate nešto kiselo.

Diana napravi grimasu. - Izludjele smo od brige, ludo.

- Trebale ste imati više vjere - Anne će strogo, uzimajući konjak od Jane. - A kako je moje kumče? - Sumnjičavo je gledala djevojku dok je rukama grijala čašu.

Jane se nasmiješi. - Dobro sam. - Još je bila premršava, ali Anne je bilo drago vidjeti da joj se lice popunilo i da nije bilo napeto kao prije.

- Tako i izgledaš - složi se.

Phoebe se okrene k Jonathanu. - Hoćemo li imati tu proslavu koju smo si obećali?

- Jasno. Ja ću poharati podrum. Što tko želi? Chateau Lafite '78 ili one posljednje boce Champagnea '75? Anne, ti biraš.

- Lafite. Bilo bi mi zlo uz pjenušac poslije konjaka. Upitno pogleda majku. - Da odem autom i dovedem Freda i Molly? Nije ni njima bilo lako.

Phoebe kimne. - Dobra zamisao. Ispruži ruku prema Elizabeth, koja je sjedila kraj nje. - Pođi i ti, Lizzie dušo. Molly bi nam svima rekla ne, kako to uvijek čini, ali tebe neće odbiti. - Baci pogled prema Jonathanu.

- Hajde - reče. - I ti, Jane. - Izašli su.

Phoebe ode do kamina. - Voljela bih da David nije nikada koristio podrum za taj svoj prokleti uvoz.

Anne pomiriše svoj konjak. - Zašto? Ja ga zbog toga uvijek blagoslivljam.

- Točno - Phoebe će ravnodušno - i ja. To je vrlo uznemirujuće. - Pogleda Dianu. - Lizzie je zbog nečega zabrinuta. Zbog Molly i Freda?

- Ne, bojim se da je to zbog mene.

- Zašto?

Diana se pokušala nasmijati, ali nije joj uspjelo. - Jer sam joj rekla da sam ja sljedeća u policijskom žrvnju. - Okrene se prema Anne. - Zašto su te odveli?

- Našli su sef i unutra je bio inkriminirajući dokaz. - Anne se nasmijulji u svoj konjak. - Prokleti nož za meso, umotan u krvavu krpu. - Okretala je čašu u ruci zagrijavajući piće. - Točno kao u pustolovnim romanima. Ali, svi su se jako uznemirili i odbila sam odgovarati na daljnja pitanja dok Bill ne stigne.

- Luda si - Phoebe će oštro. - Što si, zaboga, htjela postići?

Anneine tamne oči vragolasto zasjaše. - Istinu govoreći, nisam mislila da će naći sef, a da nije bilo narednika, ne bi ga ni bili našli. - Slegne ramenima. - K vragu, pa znate me. Ja uvijek imam neko osiguranje, za svaki slučaj.

Diana uzdahne. - Jesi luda. Zbilja bih voljela da sve ovo shvatiš malo ozbiljnije. Bog zna što sada misle. Što to nisi htjela da nađu?

- Ništa strašno - Anne će mirno. - Dokument-dva koji možda ne bi smjeli biti kod mene.

- No - reče Phoebe - ne razumijem zašto te nisu još zadržali u policijskoj postaji. To je više nego što je Walsh ikada postigao sa mnom, a nikada nije ni mrvu popustio.

Anne srkne konjak i pogleda jednu pa drugu nasmijanih očiju. - Nisi imala moj adut. Bill je sjajno obavio svoj posao. Trebale ste ga vidjeti. Walsh je gotovo prolupao dok se nije napokon pojavio. Bio je u onoj svojoj rastegnutoj majici. - Protrlja oči i kroz vlažne kapke počne ispitivački gledati Dianu. Napetost nije popuštala.

- Tebi je to igra, zar ne? - reče Diana optužujućim tonom. - Ne bi mi smetalo kad ne bih mislila da su se okomili na mene. Zbilja si luda, znaš.

Anne zatrese glavom. - Što bi mogli imati protiv tebe?

Diana uzdahne. - Baš ništa, osim što sam ispala budala. - Nesretno se nasmiješi drugim dvjema ženama. -Nadala sam se da nećete saznati. Osjećam se kao idiot.

- Znači, zbilja je gadno - Anne će vedra glasa.

Phoebe čučne leđima okrenuta kaminu. - Ne može biti gore od Anneina dečkića, zar ne? Pogleda prijateljicu i zahihoće se. - Sjećaš ga se? Još je imao mladenačke akne. Još tjedan, i ti bi bila luda za njim.

Anne, čija se prijašnja histerija nije još posve smirila, ispuše oštri konjak kroz usta i nos. Dahtala je od boli i smijeha. - Misliš, Wayne Gibbons? Privremeno skretanje, uvjeravam vas. Privukla me njegova zdušna predanost stvari.

- Da, ali kojoj stvari? Kad je napokon otišao, izgledala si izmoždeno.

Anne obriše vlažne oči. - Znate li da sada studira u Rusiji? Nedavno sam dobila pismo od njega. Nadugačko i naširoko piše o problemima sa stolicom. Mislim da od Božića nije okusio svježe

povrće. - Strese se. - Bog zna kako je to djelovalo na njegove akne. - Okrene se Diani sa smiješkom. - Ne može biti gore od Phoebeina hrvanja uz seoski ribnjak s onom smiješnom Dilys Barnes, onom čija se kćer kurva u našem grmlju. O tome nema spora. Phoebe je zbilja izgledala kao budala.

Iako nije htjela, Diana se nasmije. - Da, to je zbilja bilo komično. - Pogleda Phoebeino nasmiješeno lice. - Nisi je smjela uhvatiti u sarongu.

- Kako sam mogla znati da će navaliti? - prosvjedovala je Phoebe. - Takodjer, nije ga gospođa Barnes skinula. To je Hedges učinio. Strašno se uzbudio i otrčao s tom prokletom stvari u gubici.

Anne se tresla od smijeha koji ju je opuštao. - Kako si samo doskakutala u gumenim čizmama, zajapurena lica, s cicama koje su skakale na sve strane i samo u gaćicama! Bože, zbilja je bilo smiješno. Da sam samo mogla vidjeti borbu. A što si uopće radila u čizmama i sarongu?

Phoebeine oči zaiskriše. - Bilo je vruće, zato sarong, a čizme zato što sam htjela uzeti nešto bobura iz seoskog jezera. Smiješna žena. Otrčala je vrišteći. Mislim da je mislila da ću svući haljinu i silovati je. - Potapše Dianu po koljenu. - Nije kraj svijeta ako si postala predmet sprdnje.

- Da, upravo predmet sprdnje - reče Diana. - O, Bože! To neću nikad zaboraviti. Grozno neugodno. Ne bi mi bilo toliko važno kad se od mene ne bi očekivalo da za te stvari imam dobar osjećaj.

Anne i Phoebe razmijene zbunjene poglede. - Ispričaj nam - potakne je Phoebe.

Diana stavi glavu među dlanove. - Nagovorili su me da dam deset tisuća funti - promrmlja.

- Ravno pola moje uštedevine otišlo je u vjetar, da ne računamo sve drugo.

Anne zazviždi. - To je okrutno. Nema izgleda da ih dobiješ natrag?

- Nimalo. Utekao je. - Grizla je donju usnicu. - Iz načina na koji su rovali po mojoj prepisci, pretpostavljam da policija misli da su u našoj ledani našli njega.

- O, Bože! - Phoebe će suosjećajno. - Nije čudno da se Lizzie brine.

Tko je taj čovjek?

- Daniel Thompson. Dobio je moje ime od onog arhitekta iz Winchestera, onog s kojim sam radila. On je inženjer, živi u East Delleru. Jeste li ga upoznale?

Phoebe odmahne glavom. - Trebala si otići na policiju - reče. - Ja bih rekla da te taj kreten prevario.

- Ne - uzvrati Diana umorno zureći u svoje ruke - nije bila prijevara. Uložila sam u posao koji je vodio, sve po zakonu i čisto, ali prokleta je stvar propala, a s njom i moj novac. Sad kad gledam, mora da sam bila luda, ali u to mi se doba to činilo posve zgodnom zamisli. Da nije propalo, bila bi to revolucija u unutarnjem uređenju.

- Zaboga, pa zašto nam nisi ništa govorila?

- Bila bih to učinila, ali iskrsnulo je onoga tjedna u siječnju kada ste obje bile odsutne, a ja sam ovdje čuvala kuću. Pojavio se još jedan ulagač i imala sam dvadeset četiri sata da se odlučim. Dok ste se vratile ja sam to već bila gotovo zaboravila, a onda je sve postalo mučno i odlučila sam šutjeti. Ne bih vam ni sada rekla da policija nije otkrila.

- Kakav je to bio posao?

Diana zastenje. - Smijat ćete se.

- Ne, nećemo.

Oštro ih pogleda. - Zadavit ću vas budete li se smijale.

- Ne, zbilja nećemo.

- Prozirni radijatori - reče.

Promatrač u vrtu onanirao je u zanosu voajerske požude. Koliko li je samo puta gledao te drolje, vrebao ih, promatrao ih gole. Jednom se došuljao do kuće. Njegova se ruka sve mahnitije tresla, a onda se, uz grčevite drhtaje, izlio u rupčić. Držao je mokruu krpu uz lice da priguši smijeh.

- Idem na spavanje - reče Anne stavljajući svoju čašu na pladanj s prekomjernom pažljivošću pripita čovjeka. - Osim toga, pijana sam. Dobrovoljno se prijavljujem za pranje sudja ujutro, ali večeras nisam sposobna ni za što.

- Jeste li što pojeli večeras, gospodice Cattrell? - pokudno je upita Molly.

- Ni zalogaja.

Molly ljutito zagundja. - Ujutro ću porazgovarati s tim inspektorom. Ne može se tako s ljudima.

Anne zastane na putu do vrata. - Donijeli su mi kruh s usoljenom govedinom - reče iskreno.

- Nije mi se sviđalo. Ima nešto u usoljenoj govedini... - Na trenutak razmisli. - To je tkivo. Vlažno, ali mrvičasto. Podsjeća me na pseći izmet. - Odmahne rukom i ode.

Diana, koja je gledala Mollyno zgroženo lice, držala je čašu ispred ustiju kako bi prikrila smiješak. I nakon osam godina Anneina nemilosrdnog bombardiranja, Molly se i nadadje lako zgražala.

Anne popije u kuhinji veliku času vode, uze bananu iz zdjele za voće i jedući je, ode kroz predsoblje u svoj stan. Upali svjetla u svojem dnevnom boravku i zahvalno se svali u naslonjač bacivši koru banane u koš za papire. Neko je vrijeme tako sjedila, dok je voda polako ublažavala učinak alkohola. Poslije pola sata, počela je osjećati da joj je bolje.

Kakav dan! U policijskoj postaji sjedila je kao na žeravici, pitajući se je li Jon shvatio njezin mig i sada je mislila da je vjerojatno nepotrebno paničarila. Može li McLoughlin biti tako pametan? Zacijelo ne. Sobu su prije dvije ili tri godine pretražili stručnjaci, onda kada su specijalci posumnjali da je kod nje neki tajni dokument. Našli su sef, ali ne i tajno skrovište iza njega. Protrlja oči. Jon joj je prišapnuo da će omotnicu staviti negdje vani, gdje je nikada neće naći. Ako je to točno, najradije bi je ostavila tamo, ma gdje to bilo. Nije se raspitivala za pojedinosti. Kad god bi pomislila na sadržaj omotnice, oblio bi je znoj. O, Bože, bila je budala, ali u to je doba fotografsko svjedočanstvo te strašne grobnice od opeka imalo smisla. A ako ju je Jon otvorio? Ne, sigurno nije, reče sebi odlučno. U očima mu je vidjela da nije. Ali, ako ipak jest? Ljutito odbaci tu pomisao od sebe.

McLoughlin ju je fascinirao na neki razdražujući način, misli su joj se stalno vraćale na njega kao što jezik stalno traži rasklimani zub. Ona priča ispred kamina. Je li sve to bio samo paravan za njegovo zanimanje za sef? Pogledala je u njegovo lice i vidjela samo duboku, duboku povrijeđenost, ali, na kraju krajeva, izraz lica samo je izraz lica. Ponovno protrlja oči. Kad bi samo, pomisli, kad bi samo... U njoj

je ležao vrisak, vrisak tako silan i tih kao beskrajna tišina svemira. Mora li njezin život zauvijek ostati beskrajni niz kad bi samo?

Na vratima koja vode na terasu začu se kucanje. Tako se naglo trgnula da je podigla ruku i udarila ručnim zglobom u stolić pokraj sebe. Okrenula se i, trljajući bolnu ruku, napregnuto gledala u noćnu tamu. Kroz prozor se naziralo lice priljubljeno uza staklo, a skupljenom rukom oči su bile zaklonjene od jake svjetlosti njezinih svjetiljaka. U ustima osjeti mučan okus straha, a sjećanje na zadah mokraće preplavi joj nosnice.

- Jesam li vas prestrašio? - upita McLoughlin otvarajući nezaključana vrata kada je vidio da ne ustaje.

- Presjekla sam se.

- Žao mi je.

- Zašto niste došli na ulazna vrata? - Čak su i njezine usne bile beskrvne.

- Nisam želio uznemiriti gospođu Maybury. - Zatvori staklena vrata za sobom. - U njezinoj spavaonici gori svjetlo. Morala bi sići u prizemlje da mi otvori.

- Svaka od nas ima zasebno zvono. Ako pritisnete ono na kojem je moje ime, ja ga jedina čujem. Ali, to je već otprije znao, nije li?

- Mogu li sjesti?

- Ne - ona će oštro. - On slegne ramenima i ode do kamina. - No, dobro, sjednite. Što ćete vi ovdje?

Nije sjeo. - Htio sam razgovarati s vama.

- O čemu?

- Bilo čemu. Vječnosti. Robertu Burnsu. Sefovima. - Zastane na trenutak. - Zašto me se toliko bojite? Činilo mu se da na njezinu licu nije ostalo više ni kapi krvi. Nije odgovorila. On pokaže prema kaminu. - Mogu li? - Njezinu je šutnju uzeo kao pristanak i gurnuo natrag dasku od hrastovine. - Netko je ovdje bio prije mene - reče ležerno. - Vi? - Pogleda je. - Ne, vi ne. Netko drugi. - Primi kromiranu ručku i snažno povuče. Previše snažno. Jonathan je zaboravio pritvoriti šarke i McLoughlin se naglo povukao unatrag kada je sef naglo iskliznuo van. Uz slabašan smiješak spustio ga je na pod i zurio u praznu unutrašnjost. - Hoćete li mi reći što je bilo unutra?

- Ne.

- I tko je to, što je bilo unutra, uzeo?

- Ne.

Prešao je prstima po donjoj stranici sefa i napipao opruge. - Vrlo vješto. - Gurne ga natrag na mjesto. - Ali, previše ste ga često izvlačili. Češće no što je predviđeno. Brid je već prilično izlizan. - Pokaže na unutarnji brid vratašaca. - Ne uklapa se više u kamin. Bilo bi bolje da je na betonskoj gredi. Opeke nisu dobre, previše su mekane, lako se mrve. - Gurne hrastovu dasku na mjesto i sjedne na stolicu sučelice njoj. - Jedan od graditeljskih pokušaja gospodje Maybury?

Nije mu htjela odgovoriti. - Kako ste znali da nije kamin bio u krivom položaju? - U usne joj se vratilo malo boje.

- Nisam znao, dok maloprije nisam maknuo drvenu ploču, ali tko god ju je u međuvremenu otvarao, vratio ju je na mjesto još nepažljivije od mene. Vjerojatno je bio u žurbi. Što je bilo unutra?

- Ništa. Imate bujnu maštu. - Sjedili su u tišini i gledali se. - Dakle? - upita na posljetku Anne.

- Što dakle?

- Što ćete s tim u vezi poduzeti?

- Ah, ne znam. Otkriti tko ga je ispraznio i postaviti mu nekoliko pitanja. Ne bi smjelo biti previše teško. Krug nije baš širok.

- Na kraju ćete ispasti smiješni - reče zajedljivo. - Inspektor je izričito tražio da jedan policajac bude ovdje u sobi dok sam ja odsutna. - Više mu se sviđala kad je uzvraćala. - Pa kako bi onda itko mogao prtljati oko sefa? Mora da je sam od sebe ispao.

- To objašnjava žurbu - reče kratko. Zavali se dublje u stolicu i položi bradu na spojene prste.

- Nemam vam što reći. Gubite vrijeme.

Zatvorio je oči. - O, štošta mi imate reći - promrmlja. - Zašto ste došli u Streech? Zašto gospođa Phillips ovu kuću naziva tvrdjavom? Zašto imate noćne more o smrti? - Neznatno otvori oči da bi je pogledao. - Zašto se uplašite svaki put kad se spomene vaš sef i zašto skrećete temu s njega?

- Je li vas Fred pustio unutra?

- Ne, popeo sam se straga, preko zida.

U njezinim očima ogledala se dubbka sumnja. - Zašto ste to učinili?

On slegne ramenima. - Na ulazu vrvi od fotografa. Nisam baš htio da me vide kako ulazim.

- Je li vas Walsh poslao?

Bila je napeta kao struna. On ispruži ruku i prihvati njezinu. Igrao se njezinim prstima, a onda joj pusti ruku. - Ja vam nisam neprijatelj, gospođice Cattrell.

Nasmiješi se. - Kladim se da je to Brut rekao kad je Cezaru zario nož. Ja ti nisam neprijatelj, Cezare. K vragu, ne uzimaj ovo osobno, samo, Rim mi je draži. - Ustane i ode do prozora.

- McLoughline, ako mi niste neprijatelj, isključite nas sve iz istrage i svoga ubojicu potražite negdje drugdje. - Mjesec je izlijevao svoju svjetlost po vrtu. Anne prisloni čelo uz hladno staklo i zagleda se u taj prizor u svoj njegovoj noćnoj ljepoti: crne ruže sa srebrnom aureolom, tratina koja sja poput jezera, žalobna vrba čije lišće i grane blistaju poput ukrasa. - Ali, vi to ne možete učiniti, zar ne? Vi ste policajac i draža vam je pravda.

- Kako bih na to mogao odgovoriti? - zadirkivao ju je. - Pitanje počiva na toliko lažnih pretpostavki da je posve hipotetično. Ja imam razumijevanja za osobnu osvetu. To sam vam jutros rekao.

Ona se cinično nasmiješi u čašu. - Hoćete reći da ne biste uhitili Freda i Molly za umorstvo Donaghuea?

- Ne. Uhitio bih ih.

Iznenadeno ga pogleda. - Odgovor je iskreniji no što sam očekivala.

- Ne bih imao izbora - uzvrati joj ravnodušnim tonom. - Željeli su da ih uhite. Sjedili su uz tijelo i čekali dolazak policije.

- Ah, tako. - Slabašno se nasmiješi. - Pristajete na uhićenje, ali pritom ronite krokodilske suze. Izvrstan način umirenja savjesti, nema što.

On ustane, dodje do nje i zagleda se u njezino lice. - Pomogli ste mi - reče jednostavno, spuštajući ruke na njezina ramena. - I ja bih vama volio pomoći. Ali, ne mogu ako mi ne vjerujete.

Bio je tako proziran, mislila je. Prijazno mu se nasmiješi. Tu igru mogu igrati i dvoje. - Vjerujte vi meni, McLoughline. Meni vaša pomoć ne treba. Što se tiče osobne osvete i umorstva, čista sam kao suza.

Naglo i tako lako, kao da je lutka, podigne je u zrak i okrene prema svjetlu, proučavajući svaki milimetar njezina lica. Nije na tom licu bilo ništa osobito. Oko očiju i usta imala je duboko urezane bore smijeha, tragove mrštenja na čelu, ali u njezinim tamnim očima nije bilo nikakve prijetnje, nikakve pregrade iza koje bi se skrivala kakva tajna. Koža joj je blago mirisala na ruže. Jednom ju je rukom pustio i jagodicama prstiju prelazio linijom njezine brade i vrata, a onda je naglo pustio. - Jeste li mu odrezali jaja?

To nije očekivala. Poravna rukave. - Ne.

- Mogli biste mi lagati u lice - promrsi - a da to ne shvatim.

- To je vjerojatno zato što govorim istinu. Zašto vam je toliko teško u to povjerovati?

- Zato - gunđao je srdito - što mojim mozgom trenutačno upravlja seks, a požuda i nije pokazatelj nedužnosti.

Anne spusti pogled i nasmije se. - Ah, tako. I što ćete u vezi s tim učiniti?

- Dajte mi savjet. Hladan tuš?

- Zaboga, ne. To bi vam Molly predložila. Ja bih vam rekla: ako vas svrbi, počešite se.

- Bilo bi mi ljepše kad biste me vi počešali.

Njezine su crne oči nemirno bljeskale. - Jeste li se možda sjetili što pojesti?

- Da, kobasicu i krumpiriće prije pet sati.

-No, ja umirem od gladi. Nisam jela od objeda. Oko dva kilometra odavde nalazi se indijski restoran iz kojeg možemo ponijeti hranu. Onda možemo razgovarati o vašim opcijama uz vino.

Podigao je ruku kako bi pomilovao uvojke na njezinu zatiljku. Želja da je dodiruje bila je poput ovisnosti. Bio je lud, nije joj vjerovao ni jedne jedine riječi, ali nije mogao drukčije.

Vidjela je taj izraz u njegovim očima. - McLoughline, ja nisam vaš tip - upozori ga. - Sebična sam, tvrdoglava i totalno egocentrična. Obožavam slobodu, nisam sposobna za dulju vezu i često sam nevjerna. Ne volim djecu i kućanski posao i ne znam kuhati. Ja sam intelektualni snob s nekonvencionalnim nazorima i jakim ljevičarskim sklonostima. Ne prilagođujem se, zato sam često neugodna. Pušim kao smuk, često sam gruba, mrzim kindjurenje i

glasno puštam vjetrove u postelji.

On spusti ruku i naceri joj se. - A pozitivne strane?

- Nema pozitivnih strana - reče, najedanput se uozbiljivši - ne za vas. Dosadit će mi, kao što mi uvijek dosadi, pa kad iskrsne nešto bolje, a sigurno će iskrsnuti, odbacit ću vas kao što sam i sve druge odbacila. Tu i tamo imat ćemo razmjerno pristojan seks, ali cijena u osjećajima za ono što možete slobodno kupiti u Southamptonu bit će visoka. Želite li to?

Zamišljeno ju je promatrao. - Je li to standardna opomena ili sam ja povlašten?

Nasmiješi se. - Standardna. Ja sam otvorena. - I kolika je stopa ispadanja u ovom stadiju?

- Visoka - reče ona skrušeno. - Rijetki ostanu. Ostali otpadnu jer misle da će me promijeniti. Neće. Nećete ni vi. - Gledala je njegov izraz lica. - I, jeste li se uplašili?

- Pa, ne mogu baš reći da sam oduševljen - prizna. - Užasno me podsjeća na odnos kakav sam imao sa svojom ženom, dosadan, zagušljiv, bezizgledan. Nisam imao pojma da ste tako skučeni. Stavite još boji se eksperimentiranja nakon onoga sebična, tvrdoglava i egocentrična i jamčim da će vas iznenaditi porast stope ispadanja. - Primi je za ruku i povuče prema prozoru.

- Hajmo, idemo jesti - reče. - S punim trbuhom bit će mi lakše misliti. Tada ću odlučiti želim li svoje sjeme zasijati na neplodnoj zemlji.

Ona se odmakne. - Jebi se, McLoughline.

- Uplašili smo se, Cattrellice?

Ona se nasmije. - Ugasit ću svjetla. - Šmugne natrag prema vratima i zamrači sobu. On je izvadio džepnu svjetiljku i čekao pokraj staklenih vrata. Dok mu je prilazila, za dlaku je srušila brončani kipić nage žene na niskom stoliću. - Ja - reče. - Sa sedamnaest. Mala pustolovina s kiparom tijekom školskih praznika.

Osvijetlio ju je svjetiljkom i promatrao sa zanimanjem. - Lijepo - reče kimajući.

Smijuljila se idući za njim van. - Tijelo ili kip?

- Oboje. Zaključavate ova vrata? - upita zatvarajući ih za sobom.

- Ne mogu, ne izvana. Dobro je i ovako.

On položi ruku na njezin zatiljak i povede je preko terase na tratinu. U daljini se čuo huk sove. Osvrne se i baci pogled na kuću kako bi se orijentirao i okrene je polulijevo. - Ovuda - reče osvjetljujući im put. - Parkirao sam na pokrajnjoj cesti iza ugla. - Ispod prstiju mogao je osjetiti napetost njezine kože. Hodali su u tišini dok nisu došli do ruba šume. S njihove lijeve strane nešto je bučno šmugnulo kroz šipražje. Ona se trgne i strese ga kao što je to streslo nju.

- Zaboga, ženo - progunđa McLoughlin mašući svjetiljkom između drveća. - Što je to s vama?

- Ništa.

- Ništa? - Odjedanput ljutit, uperi svjetiljku u njezine oči. - Žive ste se zakopale, podigle bodljikavu žicu oko humka i to zovete - ništa. Ona to ne zavređuje. Zar to ne vidite? Što je to, dovraga, mogla učiniti za vas da zbog toga morate žrtvovati čitav svoj život? Zaboga, zar uživate u polaganom umiranju? Što je bilo s Anne Cattrell koja je na školskim praznicima zavodila kipare? Gdje je trn u mesu establishmenta, pobunjenica koja je sama jurišala na utvrde?

Ona odgurne svjetiljku i zubi joj načas zasjaše dok se smiješila. - Bilo je lijepo dok je trajalo, McLoughline, ali rekla sam vam da me ne pokušavate mijenjati.

Otišla je tako brzo da je ni zraka svjetlosti njegove svjetiljke nije mogla slijediti.

PETNAESTO POGLAVLJE

Pustio ju je da ode i vratio se do svoga automobila. Znao je da će, krene li za njom, naići na zatvorena vrata.

Osjećao je istodobno žaljenje i olakšanje, kao samoubojica u igri ruskog ruleta koji čuje kako je igla udarila u prazno. Postaja je bila krcata žena željnih da ga utješe. Držati napunjen pištolj uz sljepoočnicu tražeći kod nje utjehu, to je bila ludost. Svom snagom gnjevno udari u grane nekog drveta i razdere meso na ruci. Posiše krv i gadno opsuje. Bio je gotov, i to je znao. Morao je nešto popiti.

Neka sova zakriješti. Negdje, daleko odatle, učini mu se da čuje glasove. Okrene glavu kako bi poslušao, ali tišina se oko njega samo poveća. Slegne ramenima i nastavi hodati, ali opet ga začuje, tih zvuk, nestvaran - umišljen? Koža na tjemenu neugodno mu se naježi. Ta prokleta žena, pomisli. Kad se vrati, smijat će mu se.

Idući prema terasi, proklinjao je sebe da je budala. Nije vidio nikoga, kuća je bila u mraku, a Anne je očito već bila zataškana u postelji. Osvijetli džepnom svjetiljkom popločeni pod i njezina poluotvorena staklena vrata. Namršti se, dođe do njih i svjetiljkom osvijetli unutrašnjost prostorije. Uočio ju je gotovo odmah. Mislio je da spava, a onda je ugledao krv kako blista u njezinoj baršunastoj kosi.

Nakon prvih nekoliko trenutaka, u kojima je stajao kao ukopan i znojio se, brzo se pokrenuo i svojom džepnom svjetiljkom pronašao stolnu svjetiljku, upalio je i spustio se na koljena pokraj hrpe zgužvane odjeće. Tražio je bilo na njezinu vratu, ali nije ga našao. Položio je ruku na njezine grudi, ali nije čuo otkucaje. Jednim potezom okrene krhko tijelo, provuče ruku ispod njezina vrata, prstima joj začepi nosnice i počne joj davati umjetno disanje. Trebala mu je pomoć. Dijelom mozga koji nije bio izravno usredotočen na oživljavanje, sjetio se nečega, povukao se zajedno s beživotnim tijelom unatrag i stopalima opipavao tražeći stolić s brončanom figuricom. Našao ga je. Nastavljajući u pravilnim razmacima upuhivati zrak u njezina usta, silovito je zamahnuo i hitnuo teški brončani kipić u staklena vrata. Staklo se rasprsnulo vani, na terasi,

razbijajući tišinu noći. U drugom dijelu kuće Benson i Hedges počeli su bjesomučno lajati. S očajem je počeo shvaćati da su njegovi napori uzaludni i da ga nitko nije čuo. Njezino je lice bilo sivo, a usne modre. Podlakticu desne ruke položi preko njezine prsne kosti, a podlakticom lijeve pritisne, njišući se naprijed, ispruženih ruku. Sada su mu usta bila slobodna i zavikao je tražeći pomoć. Nakon pet pritisaka ponovno joj je dao umjetno disanje, a onda se vratio na masažu srca. Dok se naginjao naprijed pri trećem pritisku, ugledao je Jonathana kako prstima pritišće njezin blijedi vrat i traži bilo.

- Dajte joj još zraka - reče Jonathan. - Osjećam vrlo slabo bilo. Moju torbu, mama. U hodniku je. McLoughlin izdahne još zraka u njezina pluća i taj put, kada je okrenuo glavu da pogleda njezina prsa, ona se lagano podignu. - Samo nastavite - reče Jonathan. - Jedan izdah svakih pet sekundi dok ne počne normalno disati. Izvrsno vam ide. - Uze svoju torbu od Phoebe, čije je lice bilo bijelo kao kreč. - Donesi pokrivače - reče joj. - I termofore, bilo što da je zagrije. I zovi hitnu. - Izvadi svoj stetoskop, otkopča Anneinu košulju i posluša otkucaje srca. - Sjajno - reče s olakšanjem. - Otkucaji su slabi, ali tu su. - Uštipne je za obraz. S izrazom olakšanja gledao je kako joj koža postaje blago ružičasta. Disanje joj je bilo sve ravnomjernije. Nježno odgurne McLoughlina. - Dobro - reče - mislim da sada može sama. Dajte, okrenimo je na bok. - Uz narednikovu pomoć prebaci joj ruku preko trbuha, zatim je okrene tako da joj je lice bilo okrenuto ustranu, a najbliža ruka i noga svinute u laktu i koljenu. Disala je polako, ali ujednačeno. Nešto je promrmljala prema sagu i otvorila oči.

- Ha! McLoughlin - rekla je posve razgovijetno, a onda zijevnula i zaspala.

McLoughlinovo je lice plivalo u znoju. Sjeo je i obrisao ga rukavom košulje. - Zar joj ne možete nešto dati?

- Nemam što. Još nisam kvalificiran. Ne brinite. Dobro se drži.

McLoughlin pokaže na okrvavljenu kosu. - Možda ima prijelom lubanje.

Phoebe je tiho ušla noseći naramak pokrivača. Raširi ih preko Anne, a svoj joj termofor položi na stopala. - Diana zove hitnu. Jane je otrčala probuditi Freda da otvori ulazna vrata. - Čučnula je pokraj Anneine glave. - Hoće li joj biti dobro?

- Ja... - započe Jonathan.

- Vaša je kćer vani? - prekine ga McLoughlin s naporom se podižući na noge.

Phoebe je piljila u njega. - Da, otišla je kod Freda.

- Sama?

Phoebe problijedi. - Da.

- Za Boga miloga! - reče McLoughlin i progura se pokraj nje. - Pozovite policiju. Recite im neka pošalju nekoliko auta. Nemam ni najmanju želju loviti nekakvog prokletog manijaka sam. - Dok je trčao Anneinim hodnikom, doviknuo im je: - Recite im da je netko pokušao ubiti vašu prijateljicu i da će možda napasti i vašu kćer. Recite im neka se smjesta dovuku ovamo.

Protrčao je pokraj Diane i izletio na glavna vrata dok mu se znoj ledio na noćnome zraku. Do ulaza na imanje bilo je četiristo metara, a procijenio je da je Jane izišla približno dvije minute prije njega. Potrčao je koliko su ga noge nosile. Dvije minute, mislio je, za onoga tko želi ubiti, ubiti ženu, predstavljaju čitavu vječnost. A samo jedna sekunda dovoljna je da joj razbije glavu. Staza je bila u potpunom mraku, a drveće i grmlje zastiralo je i ono malo blijede mjesečine. Proklinjao je sama sebe što nije ponio džepnu svjetiljku dok se spoticao o bodljikavo granje na rubu puteljka. Trebalo mu je nekoliko sekundi da shvati kako su žute točkice što su se micale u daljini pred njim trak svjetlosti džepne svjetiljke. Staza se dalje nastavljala ravno.

- Jane! - poviče. - Stani! Čekaj tu! - Potrčao je dalje. Svjetiljka se okrene u njegovu smjeru. Trak svjetlosti se micao, kao da je ruka koja je držala svjetiljku bila nesigurna.

- Ja sam iz policije - poviče zapuhano. - Ostani gdje si. Usporio je i počeo hodati dok joj se približavao, ruku umirujuće isruženih pred sobom, dok su mu se grudi nadimale. Svjetlost svjetiljke, koja se sada jako njihala, igrala je po njegovu licu i zasljepljivala ga. Iz džepa hlača izvadi svoju iskaznicu, držeći je ispred sebe kao kakav talisman. Stenjući, položi ruke na koljena i nagne se naprijed boreći se za dah.

- Što... što je bilo? - prornucala je visokim, uplašenim glasom.

- Ništa - odgovori joj uspravljajući se. - Samo mislim da nisi smjela poći sama, to je sve. Možeš li svjetiljku usmjeriti nadolje? Zasljepljuješ me.

- Oh, oprostite. - Spusti ruku uz tijelo i on primijeti da je u spavaćici i papučama.

- Idemo - reče. - Nismo daleko. Da ja uzmem svjetiljku?

Ona mu je doda i on je nakratko ugleda dok je usmjeravao svjetlost prema naprijed. Bila je kao duh, bijela lica i nestvarna, s oblakom crne kose. Izgledala je nasmrt preplašena.

- Molim te, ne boj se. Tvoja me majka poznaje - reče joj dok su odmicali. - Složila se da krenem za tobom. - U daljini su mogli vidjeti tamne obrise Fredove kućice.

Pokušala je nešto reći, ali nekoliko trenutaka nije mogla ispustiti ni glasa. - Čula sam disanje - reče neodlučno.

- To su moja pluća - pokuša je nasmijati.

- Ne - prošapće - niste to bili vi. - Počela je teturati i on okrene svjetiljku prema njoj kako bi je vidio. Očajnički povuče spavaćicu. - Ja sam u spavaćici. - Usne su joj nekontrolirano drhtale.

- Mislila sam da je moj otac.

McLoughlin ju je pridržao kad je pala u nesvijest. Iz daljine, nošen vjetrom, začuo se zvuk automobilskih sirena.

- Što je mislila, gospođo Maybury? - McLoughlin se umorno naslanjao na kuhinjski ormarić i gledao Phoebe kako pripravlja čaj.

Anne su odvezli u bolnicu u pratnji Jonathana i Diane. Jane je spavala u postelji, a uz nju je bdjela Elizabeth. Cijeli je park vrvio policajcima koji su tražili sumnjivca. U kuhinji, Phoebe je morala odgovarati na McLoughlinova pitanja.

Bila mu je okrenuta leđima. - Bila je preplašena. Mislim da nije htjela reći ništa osobito.

- Gospođo Maybury, nije ona bila preplašena, bila je nasmrt uplašena, i to ne zbog mene. Rekla je: Ja sam u spavaćici. Mislila sam da je moj otac. - Pošao je do nje kako bi joj mogao vidjeti lice.

- Ako načas zaboravimo da oca nije vidjela deset godina, zašto bi ga povezala s tim što je u spavaćici? I zašto bi je to uplašilo? Rekla je da je čula disanje.

Phoebe ga nije htjela pogledati u oči. - Bila je uznemirena - reče.

- Hoćete li da upitam Jane kada se probudi? - upita je grubo.

Ona podigne svoje ljupko lice. - To biste i učinili, pretpostavljam. - Pođe prstom po nosu kao da će podignuti naočale, a onda se sjeti da

ih nema i spusti ruku na stol.

- Da - reče on odlučno.

S uzdahom, Phoebe natoči dvije šalice čaja. - Sjednite, naredniče. Možda toga niste svjesni, ali grozno izgledate. Lice vam je prepuno ogrebotina, a košulja vam je razderana.

- Nisam vidio kuda hodam - objasni, privuče stolicu i opkorači je.

- To sam i mislila. - Zašuti trenutak. - Ne želim da ispitujete Jane - reče tiho, privlačeći drugu stolicu - osobito ne nakon ovoga večeras. Ne bi to mogla izdržati. To ćete razumjeti jer mislim da ste već pogodili što je mislila kad je ono rekla. - Pogleda ga ispitivački.

- Vaš ju je muž seksualno zlostavljao - reče.

Ona kimne. - Okrivljujem sebe jer mi nije bilo ni na kraj pameti što se zbiva. Otkrila sam kad sam se jedne večeri vratila ranije s posla. Bila sam dežurna na prijamnom odjelu u jednoj ordinaciji - objasni. - Trebao nam je novac. David je poslao Johnnyja u predškolski internat. Toga sam dana dobila gripu pa me dr. Penny poslao kući i rekao mi neka odem u postelju. I tu sam ga zatekla s mojom jadnom malom Jane. - Izraz njezina lica bio je ravnodušan, kao da je još davno spoznala koliko je jalovo uzgajati ljutnju. - Njegovo je nasilje bilo uvijek usmjereno prema meni - nastavi - i ja sam ga na neki način skretala na sebe. Dok me tukao, mogla sam biti sigurna da ne dira djecu. Barem sam tako mislila. - Neveselo se nasmije. - Dobro je iskoristio moju lakovjernost i Janein strah od njega. Silovao ju je još od njezine sedme godine, a ušutkao ju je time što je rekao da će, pisne li, ubiti mene. Vjerovala mu je. - Zašutjela je.

- Jeste li ga ubili?

- Ne. - Podigne pogled prema njemu. - Mogla sam to lako učiniti. I bila bih, da sam ga imala čime ubiti. Ali, u dječjoj sobi nije lako naći ubojito oružje.

- I što se dogodilo?

- Pobjegao je - reče hladno. - Nikad ga više nismo vidjeli. Tri dana poslije prijavila sam njegov nestanak, nakon što su nazvali neki ljudi koji su rekli da nije došao na dogovore. Mislila sam da bi izgledalo čudno da nisam.

- Zašto policiji niste rekli istinu o njemu?

- Biste li vi rekli, naredniče, s ozbiljno poremećenim djetetom kao

jedinim svjedokom? Nisam htjela dopustiti da je ispituju, a niti sam policiji htjela dati motiv za umorstvo koje nisam počinila. Ona je godinama psihijatrijski pacijent zbog toga što se događalo. Kada je postala anoreksična, mislili smo da će umrijeti. Zato vam sada kažem da je najvažnije zaštititi Jane od daljnjih boli.

- Imate li ikakvu predodžbu o tome što se moglo dogoditi s vašim mužem?

- Ne. Uvijek sam se nadala da se ubio, ali sumnjam, nije on za to imao petlje. Volio je drugima nanositi bol, ali sam je nije mogao podnijeti.

- Zašto je pobjegao?

Nije odmah odgovorila. - Doista ne znam - reče na posljetku. - Često sam o tome razmišljala. Možda je, prvi put u životu, osjetio strah.

- Od čega? Policije? Istrage?

Ona se žalosno nasmiješi, ali ne odgovori. McLaughlin otpije gutljaj čaja. - Netko je pokušao ubiti gospođicu Cattrell - reče. - Vaša je kćer mislila da čuje oca. Da se nije možda vratio?

Ona zatrese glavom. - Ne, naredniče, David se nikada ne bi vratio. - Gledala ga je ravno u oči dok je sklanjala pramen ridje kose s čela. - Zna da bih ga ubila. Mene se on boji.

Vrlo razdražen, Walsh je sjedio u Anneinu naslonjaču i gledao policajca kako fotografira otiske s vanjske strane onoga što je ostalo od staklenih vratiju. Taj se posao nije mogao odgoditi za sutra jer bi mogla pasti kiša. Krhotine stakla na pločicama na terasi prekrili su plastikom. - Bit će mnogo otisaka - promrmlja McLoughlinu. - Osim svega, pola hampshirske policije ostavilo je prljave tragove svojih šapa. - McLoughlin je pomnjivo promatrao sag uz vrata tražeći krvave mrlje. Otišao je do radnoga stola. - Ima li što? - upita Walsh.

- Ništa. - Oči su mu bile krvave od iscrpljenosti. - Sad bih volio znati što se ovdje dogadjalo, Andy. - Walsh sumnjičavo pogleda McLoughlina, a onda baci pogled na svoj sat. - Velite da ste je našli oko dvadeset do dvanaest. Sada je pola dva, a vi imate jedino neke nejasne zvukove u daljini i ženu slomljene lubanje. Imate li kakvu pretpostavku?

McLoughlin odmahne glavom. - Nemam, gospodine. Ne znam

čak ni odakle bih krenuo. Možemo se samo nadati da će se ona uskoro vratiti i nešto nam reći.

Walsh se podigne sa stolice i odgega do prozora. - Zar još niste gotovi? - upita čovjeka vani.

- Evo, upravo završavam, gospodine. - Snimi posljednju fotografiju i spusti fotoaparat.

- Ostavit ću ovdje nekoga preko noći pa sutra možete posnimiti unutra. - Watch ga je gledao dok je pospremao opremu i otišao, pažljivo izbjegavajući slomljeno staklo, a zatim se dogega natrag do stolice. Izvadi svoju lulu i počne obred punjenja, pomnjivo promatrajući McLoughlina ispod gustih obrva. - Dobro, naredniče - reče strogo - sada mi možete reći što ste koga vraga tu radili. Meni se sve ovo nimalo ne sviđa. Otkrijem li da ste izabrali neke druge prioritete, dragi moj, gotovi ste.

Iscrpljenost i prenapregnuti živci spojili su se u dugi zijev. - Pokušavao sam vas malo pretećи, gospodine. Mislio sam da bi mi to moglo donijeti promaknuće. - Čiste laži, mislio je, ništa konkretno, čak ni poluistina koju bi Walsh mogao provjeriti. Ako Phoebe u tome uspijeva, može i on.

Walshove se bore produbiše. - I.. dalje.

- Došao sam ovamo preko zida kako bih vidio što se dogodilo nakon njezina povratka iz postaje. Stigao sam približno u petnaest do jedanaest. Svi su drugi otišli na spavanje, no gospođica Cattrell sjedila je na toj stolici na kojoj vi sjedite. Oko jedanaest i petnaest ugasila je svjetla kod sebe u prizemlju. Ja sam se motao još idućih desetak minuta, a onda sam krenuo prema autu. Nisam daleko odmaknuo kada mi se učinilo da čujem glasove, pa sam se vratio pogledati što se zbiva. Vrata koja vode na terasu bila su malo otškrinuta. Osvijetlio sam sobu džepnom svjetiljkom i našao je tu. - Trzajem glave pokaže prema sredini sobe.

Walsh je zamišljeno pućkao iz svoje lule. - To je zbilja bila sreća. Gospođa Maybury rekla je da ste joj masirali srce kad je ušla. Vjerojatno ste joj spasili život. - Pripalio je lulu i kroz dim pomnjivo promatrao narednika. - Je li to točno?

McLoughlin ponovno široko zijevne. Nije se mogao svladati. - Točno je, gospodine - reče umorno. Zašto se pokušavao zaštititi? Još

toga jutra bio bi sretan da dobije izliku za odlazak. Možda je jednostavno htio saznati svršetak priče, ili je možda želio osvetu.

Walsh je bio vrlo nepovjerljiv. - Saznam li da je među vama bilo nešto, naći ćete se pred stegovnom tako brzo da nećete ni shvatiti što se dogodilo. Ona je osumnjičena u istrazi o umorstvu.

Tamno se McLoughlinovo lice razvuče u osmijeh. - Ma, dajte, gospodine, ta se žena prema meni od početka odnosi kao prema zadnjem smeću otkad sam je nazvao lezbijkom. - Opet zijevne.

- Ali, hvala na komplimentu. S obzirom na sva poniženja u posljednja dva tjedna, godi mi što mislite da mogu vratiti neodlučnu pticu u roku dvadeset četiri sata. Kelly se ne bi s vama složila - završi gorko.

Walsh zagunđa. - Jeste li je vi udarili?

McLoughlin nije morao hiniti iznenadenje. - Ja? A zašto bih je ja udario?

- Da joj vratite milo za drago. Sad ste u takvom raspoloženju.

Časak je zurio u Walsha, a zatim odmahne glavom. - To nije moj način - reče. - Ali, ako Jacka Bootha ikada nađu s rupom u glavi, to bih mogao biti ja.

Inspektor kimne. - I što je gospođica Cattrell radila tih pola sata koliko ste je promatrali?

- Sjedila u naslonjaču, gospodine.

- I..?

- Ništa. Pretpostavljam da je razmišljala.

- Velite da gospođa Maybury ne skriva da je željela ubiti muža. Bi li ubila i prijateljicu?

- Moguće. Ako se dovoljno razljuti. Ali, što je bio njezin motiv?

- Osveta? Možda je mislila da je gospođica Cattrell razgovarala s nama.

McLoughlin polako odmahne glavom. - Rekao bih da gospođicu Cattrell bolje poznaje.

- Gospođa Goode? Phillipsovi? Djeca?

- Isto pitanje, gospodine. Što je bio motiv?

Walsh ustane. - Predlažem da počnemo - reče mrzovoljno - prije nego što svi završimo u policijskoj postaji. Oružje bi pomoglo. Naredniče, hoću da se ova kuća pretraži od podruma do tavana. Vi

možete voditi pretres dok Robinson ne stigne. - Pogleda na sat. - Onda se prihvatite Mayburyjeva dosjea. Budite sutra ujutro u deset u mom uredu. Nešto se iza svega toga krije i to moram saznati.

- Dopustite, gospodine, ali mislim da bih mogao učiniti i nešto bolje.

- Ubuduće, činit ćete ono što vam se kaže, naredniče - otrese se Walsh srdito. - Ne znam kakvu to igru pokušavate igrati, ali ja ne volim ljude koji me pokušavaju preteći.

McLoughlin slegne ramenima. - Onda bi bilo bolje da se ne držite toliko shema, gospodine. Gospodja Maybury rekla vam je što se prema njezinu mišljenju dogodilo i, kako sam jutros već rekao, gospođa Phillips nazvala je ovu kuću tvrđavom. Zašto?

Walsh ga trenutak zamišljeno pogleda, a onda ode do vrata. - Vas vara neki vrlo rutinirani lažac, mladiću. Ako se ne trgnete, na kraju ćete ispasti vrlo glupi.

ŠESNAESTO POGLAVLJE

Policija je sada bila još marljivija i još užurbanija. Živahno su hodali gore-dolje. Bilo je kao da je pokušaj umorstva žene čiji je identitet poznat mnogo važniji od umorstva nepoznata muškarca nađena u parku. Anne bi rekla da je to uznemirujuće, ali ona je bila u komi na intenzivnoj skrbi i nije o tome ništa znala. Walsh bi to kategorički zanijekao, ali njegov je raspaljivi temperament izludjivao njegove ljude kada, nakon pomnjiva pretraživanja kuće i terena oko nje, nisu našli ništa.

U tisku su Streech Grange, krajnje neprikladno, uspoređivali s masovnim umorstvom i raspadnutim tijelima u kući u Rillington Place 10. Anneinim je prijateljicama teret te usporedbe teško padao. Gledajući unatrag, prethodna ispitivanja bila su za njih nešto poput društvenog okupljanja. Nakon napada na Anne, bile su slomljene. Walsh je tražio objašnjenje. Logika mu je govorila da ga mora biti.

Za djecu je sve to bilo posve novo. Još ih nitko nije ispitivao. Za njih je to bilo vatreno krštenje. Jonathan je mrzio osjećaj da ne može ništa učiniti, da je uvučen u nešto na što nema nikakava utjecaja. Bio je osoran, nije htio surađivati i prema policajcima se odnosio s blaziranim podcjenjivanjem. Walsh bi ga bio najradije udario u stražnjicu, ali nakon dva sata ispitivanja bio je zadovoljan što iz toga momka nema više što izvući. U pogledu napada na Anne, Jonathan je zdušno branio troje mladih. Prema njegovim riječima, oni su se nakon improvizirane svečanosti presvukli u pidžame, umotali u pokrivače i okupili se pred televizorom u Janeinoj sobi kako bi pogledali film. Zvuk razbijanja stakla, te nakon njega McLoughlinovi povici, preplašili su ih. Ne, prije toga nisu ništa čuli, ali televizor je bio glasno navijen. Walsh je ispitao Elizabeth. Bila je napeta, ali spremna da pomogne. Kada ju je zamolio da opiše što je točno radila prethodne večeri, ponovila je gotovo od riječi do riječi ono što je Jonathan bio rekao. Jane se cijeli dan odmarala, a onda je i ona ispričala istu priču. Osim ako nisu dio kakve dobro smišljene zavjere, njih troje nemaju nikakve veze s napadom na Anne.

Za Phoebe, sve je to bilo repriza. Ovaj je put bilo drukčije samo to

što su njezini ispitivači znali informacije koje im je prije deset godina bila zatajila. Odgovarala im je s onom istom tupom strpljivošću kao i prije, razdraživala ih svojom hladnokrvnošću i odbijala da je uvuku u razgovor o seksualnoj izopačenosti njezina muža.

- Velite da sebe okrivljujete za to što niste znali za to što čini vašoj kćeri?

- Da, tako je - odgovori. - Da sam saznala prije, možda bi šteta mogla biti manja.

Stekao je naviku da se naginje naprijed, a onda postavi pitanje, čekajući znak da sugovornik popušta. - Jeste li bili ljubomorni, gospođo Maybury? Nije li vas ljutilo što je vašem mužu bio draži seks s vašom kćeri? Niste li se osjećali degradirano?

Ona bi uvijek stala prije odgovora, kao da će se s njime složiti. - Ne, inspektore - rekla bi zatim.

- Takve osjećaje nisam imala.

- Ali, rekli ste da biste ga bili bez oklijevanja ubili.

- Da.

- Zašto ste ga htjeli ubiti?

Ona se na to slabašno nasmije. - Mislila sam da je to očito, inspektore. Kad bih morala, ubila bih svaku stoku koja se iživljava na mom djetetu.

- Ipak, velite da niste ubili muža.

- Nisam morala. Pobjegao je.

- Je li se vratio?

Nasmijala se. - Ne, nije se vratio.

- Jeste li ga ubili i ostavili ga da trune u ledani?

- Ne.

- Bilo bi to pravedno, slažete se?

- Jamačno.

- Phillipsovi, ili bi možda bilo bolje da ih nazovem Jeffersoni, oni vjeruju u takvo dijeljenje pravde. Jesu li to oni za vas učinili, gospođo Maybury? Jesu li oni vaši osvetnici?

Bila je to ona točka na kojoj se Phoebe uvijek prelijevala čaša. Kad joj je to pitanje prvi put postavio, bilo je to za nju kao udarac u želudac. Poslije je bila pripravnija, iako se morala dobrano suzdržati da se ne rasplače i udari ga posred lica. - Mislim da bi bilo bolje da to

upitate gospodina i gospodju Phillips - odgovarala bi. - Ne mogu vam ništa reći u njihovo ime.

- Pitam vas za vaše mišljenje, gospođo Maybury. Jesu li oni u stanju osvetiti se umjesto vas i vaše kćeri?

- Ne, inspektore - rekla bi, a usne bi joj se samilosno nakrivile.

- Jeste li vi udarili gospođicu Cattrell? Velite da ste bili u postelji, ali to nema tko potvrditi. Jeste li se bojali da će reći nešto što ne želite da se zna?

- Kome bi to rekla? Policiji?

- Možda.

- Zbilja ste nevjerojatni, inspektore. - Posprdno se nasmije. - Rekla sam vam što ja mislim da se dogodilo Anne.

- Nagadjanja, gospodo Maybury.

- Možda, ali s obzirom na to što se meni dogodilo prije devet godina, nije nevjerojatno.

- To niste nikada prijavili.

- I da jesam, ne biste mi bili vjerovali. Optužili biste me da sam to sama sebi učinila. U svakom slučaju, ništa me ne bi bilo natjeralo da još jedanput kročite u ovu kuću, ne nakon što sam vas se jednom već oslobodila. Na neki način, imala sam više sreće negoli Anne. Moji su ožiljci bili samo psihički.

- Sve mi je to odveć jednostavno. Zacijelo često pomislite da sam lakovjeran.

- Ne - ona će otvoreno - uskogrudi i osvetoljubivi.

- Zato što ne dijelim vašu ljubav prema rnelodrami? Vaša je kćer vrlo neodređena kad je riječ o tome što ju je preplašilo. Čak i narednik McLoughlin samo misli da je nešto čuo. Ja sam realist. Draže mi je baviti se činjenicama, nego ženskim neurozama.

Gledala ga je s izrazom znatiželje. - Dosad nisam bila primijetila da toliko mrzite žene. Ili sam u pitanju samo ja, inspektore? Pomisao na to da bih mogla izboriti svoju pravdu doista vam se sviđa, zar ne? Bih li se poštedjela sveg tog jada da sam prije deset godina rekla da?

Na kraju, Walsh se kao i obično rasrdio. Phoebe je sjela u auto i odvezla se do bolnice, sjela pokraj Anneine postelje, držala joj ruku i govorila joj, s nadom da će doći k svijesti.

Glavna tema Dianina preslušavanja bila je njezina veza s

Danielom Thompsonom. Za razliku od Phoebe, ona nije znala tako dobro obuzdavati svoj gnjev prema Walshu i često bi planula. Ni poslije dva dana inspektor u njezinoj priči nije mogao naći pukotina.

Udario je po hrpi pisama. - Iz vaših se pisama jasno vidi da ste bili bijesni na njega.

- Naravno da sam bila bijesna - odgovori odmah. - Profrčkao je mojih dvadeset tisuća.

- Profrčkao? - ponovi. - Ali, činio je sve što je mogao.

- Po mome mišljenju nije.

- Zar niste provjerili to poduzeće prije nego što ste uložili svoj novac?

- Sve smo to već jedanput raspravili, za Boga miloga. Zar vi zbilja ništa ne čujete?

- Molim vas, odgovorite na pitanje, gospodjice Goode.

Ona uzdahne. - Nisam imala dovoljno vremena. Cijeli sam jedan dan već bila provela uz knjige. Činilo mi se da je sve u redu, pa sam napisala ček na deset tisuća. Zadovoljni?

- Pa zašto onda kažete da je profrčkao vaš novac?

- Jer sam, kad sam ga bolje upoznala, shvatila da je nevjerojatno nesposoban, možda je čak bio varalica. Brojke koje mi je pokazao bile su frizirane. Na primjer, sad mislim da je napuhao aktivu poduzeća time što je precijenio inventar, a otkrila sam i da je doprinose za socijalno, koji su se davali za zaposlene, koristio za održanje tvrtke. Knjige narudžbi koje sam vidjela bile su pune, ali tri mjeseca poslije nije prodao praktički ništa, a ono malo zaliha koje je imao u tvornici nije imao kome prodati. Njegova reklama bila je vic. Stalno je govorio da će se pročuti i da će onda sve krenuti.

- I to vas je srdilo?

- Bože, daj mi snage - reče ona podižući ruke k nebu. - Treba li vama crtati? Poludjela sam od bijesa. Kreten me prevario.

- Znate li što o Thompsonovu nestanku?

- Ovo je posljednji put: Ne! Ne znam!

- Ali, znali ste da je nestao i prije nego što smo vam rekli.

- Da, inspektore, znala sam. Trebao je doći ovamo i objasniti što se dogada. - Nagne se naprijed i udari šakom po pismima. - Pred vama su datumi i vrijeme. Nikad se nije pojavio. Nazvala sam njegov ured,

rekli su da ga nema. Nazvala sam kući, njegova me žena ispsovala. Nekoliko dana poslije, ponovno sam zvala u ured pa su mi rekli da je prijavljen nestanak gospodina Thompsona. Sljedećega dana otišla sam u ured i zatekla gnjevne zaposlene koji tri tjedna nisu dobili plaću i koji su upravo bili otkrili da im gotovo cijelu godinu nije uplaćivao socijalno. Otad o Danielu Thompsonu nisam ništa čula. Poduzeće je bankrotiralo, a mnogim je ljudima, ne samo meni, ostao dužan popriličan novac.

- Ali, iskreno govoreći, gospodjo Goode, onaj tko svoj novac uloži u prozirne radijatore mora računati s tim da će ga izgubiti.

Smeđe ili zelene oči, mislio je, nisu mogle biti sposobne za umorstvo kao ledenoplave. Počastila ga je riječima kojih bi se i papir postidio.

- Povrijeđen vam je ponos, nije li? - upita je sa zanimanjem. Mogu si lako predočiti kako ubijate nekoga tko je od vas napravio budalu.

- Jel'te? - prosikće. - Onda imate previše bujnu maštu. Nije čudno da je postotak riješenih slučajeva u policiji tako mali.

- Mislim da je ovamo bio došao gospodin Thompson, gospođice Goode, i mislim da ste se na njega naljutili ovako kako ste sad naljutili na mene i da ste ga udarili.

Nasmijala se. - Jeste li vi čovjeka uopće vidjeli? Ne? E, pa, vjerujte mi, taj izgleda kao tenk. Pitajte onu njegovu ludu ženu ako mi ne vjerujete. Da sam ga udarila, sigurno bi mi uzvratio i ja bih do dana današnjega hodala sa štakama.

- Jeste li spavali s njim?

- Priznat ću vam - reče podrugljivo. - Daniel mi je bio još neprivlačniji od vas. Imao je debele usne, vrlo slične vašima. Ne volim debele usne. Jeste li dobili odgovor na pitanje?

- Njegova žena niječe da je imao ikakve veze s Grangeom.

- To me ne čudi. Srela sam je samo jedanput. Očigledno, smatrala me neprihvatljivom.

- Jesu li Fred i Molly znali za to vaše ulaganje?

- Nitko ovdje nije ništa znao.

- Zašto ne?

- To vrlo dobro znate.

- Niste htjeli da vam se smiju. Na to nije dobio nikakav odgovor.

- Jesu li Fred i Molly obavili za vas prljavi dio posla, gospođice Goode?

Osjećala je da je počinje hvatati glavobolja. - Zbilja ste odvratni.

- Jesu li, gospođice Goode?

Pomnjivo ga je gledala. - Ne - reče. - A ako se usudite još me jedanput to upitati, udarit ću vas.

- I biti uhićeni zbog tjelesnog napada?

- Bilo bi vrijedno toga.

- Vi ste agresivna žena, zar ne? Jeste li svoju agresiju iskušali i na gospođici Cattrell?

Posve iznenadno, ona ga udari šakom u nos.

Jonathan potapše majku po ramenu, zatim se nagne naprijed i pogleda Anne. - Kako je? - Sada nije više bila u kritičnom stanju i premjestili su je s intenzivne skrbi u zasebnu sobu na kirurškom odjelu. Kateterom i plastičnom cijevi bila je povezana s intravenoznim dripom.

- Ne znam. Vrlo je nemirna. Jednom ili dvaput otvorila je oči, ali ništa ne vidi.

On čučne na pod pokraj nje. - Morat ćeš je nakratko ostaviti, bojim se. Diana te treba.

- Što? - Phoebe se namršti.

- Da. Uhitili su je.

- Dianu? - upita zaprepašteno.

- Zašto?

- Napad na policajca. Udarila je inspektora Walsha u nos i raskrvarila ga. Sada je u policijskoj postaji.

Phoebe ga je gledala otvorenih ustiju. - Bože moj, pa to je zbilja smiješno - reče i počne se smijati. - Je li mu sad dobro?

- Gadno mu je, ali ne posustaje.

- Dobro, idem ja. Najbolje bi bilo da pođemo po Billa. - Pogleda dolje u Anne. - Trenutačno ne mogu za tebe ništa učiniti, stara. Samo hrabro. Svi mislimo na tebe.

- Poslije ću otići po Jane - reče Jonathan. - Želi vidjeti Anne.

Izašli su u hodnik. - Neće li joj to biti previše?

- Mislim da ne. Otkad se to dogodilo, nevjerojatno se dobro drži. Danas popodne dugo smo razgovarali. Nikada prije nije bila toliko

realna. Izgleda ironično, ali sve joj je to možda učinilo nešto dobro. U svakom zlu ima i nešto dobro. Vidjela je da je jača nego što je mislila. Narednik joj se sviđa. Budu li je opet htjeli ispitivati, trebali bismo tražiti njega.

- Da - reče Phoebe. - Osim svega drugoga, spasio je Anne život. To mu je dobra preporuka. Ona je luda za svojom kumom.

Jonathan provuče ruku ispod majčine. - I za tobom je luda. Svi te volimo.

Phoebe se nasmije. - Samo zato što još niste otkrili moje glinene noge.

- Ne - reče on ozbiljno - upravo suprotno. Zato što se nikada nisi pretvarala da nisu glinene.

Nastavili su hodati i skrenuli hodnikom. Iza njih, McLoughlin se posramljeno išuljao iz udubljenja u kojem se skrivao.

Prokleti Walsh i njegova glupa objašnjenja, mislio je. Nema tu nikakvih shema.

Pokaže svoju iskaznicu sestri na odjelu. - Kako je gospođica Cattrell? - upita je. - Ima li kakvih promjena?

- Ništa posebno novo. Sad je već prilično nemirna i otvara oči, što je dobar znak. Ali, to sam rekla i onom inspektoru, još je ne možete ispitivati. Može doći k sebi svakog trenutka, ali može ostati u ovakvom stanju još dan ili dva. Javit ćemo vam čim bude mogla govoriti.

- Ostao bih nekoliko minuta pokraj nje ako nemate ništa protiv. Nikad se ne zna.

- Ona je u sobi dva. Govorite joj - ohrabri ga sestra. - Kad ste već ovdje, možete učiniti nešto korisno.

Nije ju vidio otkad su je odvezIi bolničkim kolima i pogled na nju osupnuo ga je. Bila je još manja i sitnija nego što mu je ostala u sjećanju, skvrčena hrpica zamotane glave i ružne, bolesno žute kože. Ali, čak i u nesvjesnom stanju izgledala je kao da se smješka nekoj svojoj šali. Nije osjećao požudu, kako bi i mogao, ali preplavila ga je toplina, kao da je već dugo poznaje. Privukao je stolicu bliže njezinoj postelji i počeo govoriti. Nije morao razmišljati, točno je znao što bi je veselilo i razvedrilo. Nakon pola sata, nije više mogao govoriti i pogledao je na svoj sat. Pomaknula se jednom ili dvaput, poput

usnula djeteta, ali oči su joj ostale čvrsto zatvorene.

- Eto, to je sve - reče i ustane. - Moram ići. Vidjet ću mogu li te sutra opet posjetiti nasamo. - Dotakne joj obraz vršcima prstiju.

- Zbilja si gad - promrmlja. Otvorila je jedno oko i gledala ga. - Ja sam na samrti.

- Sve vrijeme si budna - reče joj optužujućim tonom. Otvorila je i drugo oko, a unatoč izgubljenom stanju, nešto je zasjalo.

- Je li Phoebe bila ovdje? On kimne.

- Sjećam se da je Phoebe bila ovdje. Jesam li kod kuće?

- U bolnici si - odgovori joj.

- Fuj! Mrzim bolnice. Koji je dan?

- Petak. Spavala si dva dana.

To ju je zabrinulo. - Što se dogodilo?

- Otići ću po sestru. - Htio je ustati.

- Ne dolazi u obzir - progundja. - Mrzim i sestre. Što se dogodilo?

- Netko te udario. Recite mi, čega se sjećaš.

Pokušavala se prisjetiti, a čelo joj se naboralo. - Curry - reče pokusno.

On je čvrsto primi za ruku. - Možemo li zaboraviti curry, Cattrellice? - upita je. - Bilo bi bolje za sve da me te večeri nisi vidjela.

Ona se ponovno namršti. - Ali, što se dogodilo? Tko me našao?

Trljao joj je prste. - Ja sam te našao, ali dobrano sam se namučio objašnjavajući Walshu što sam tamo radio. Ne smijem priznati da sam poželio osumnjičenu. - Promatrao je njezino lice.

- Razumiješ li što govorim? Moram ostati u ovom slučaju, Anne. Želim pravdu.

- Naravno da razumijem što govoriš. - Njezine su se tamne oči razvedrile i on je poželi zagrliti.

- Znaš, ja mogu istodobno žvakati kaugumu i hodati. - Duboko je razmišljao. - Sada se sjećam. Govorio si mi kako bih trebala živjeti. - Dobaci mu optužujući pogled. - Na to nisi imao nikakvo pravo, McLoughlin. Najvažnije od svega jest to da ja sama sa sobom mogu živjeti.

On podigne njezinu ruku i usnama joj lagano prijedje preko vrhova prstiju. - Ja još učim. Daj mi još malo vremena. Reci mi, čega se još sjećaš?

- Cijelim sam putem trčala - reče s naporom. - Otvorila sam vrata prema terasi, toga se dobro sjećam. A onda - namršti se - nešto sam, mislim, čula.

- Gdje?

- Ne sjećam se. - Izgledala je zabrinuto. - Što se zatim dogodilo?

- Netko te udario u zatiljak.

Izgledala je zbunjena. - Ne sjećam se.

- Našao sam te u tvojoj sobi.

Neka teška ruka spusti mu se na rame i on poskoči. - Nisam vas pustila unutra da biste je ispitivali, narednice - reče sestra srdito. - Hodite po dr. Renfrewa - poviče sestri u hodniku.

- Van! - reče McLoughlinu.

Anne joj uputi pogled pun čistoga straha i zgrabi njegovu ruku.

- Ne idi - prošapće. - To je prava aždaja, sigurna sam.

On se okrene i bespomoćno podigne ruke.

- Trebam li se još čega sjećati? - upita ga. - Ne bih voljela slučajno zbuniti inspektora.

Toplo je pogleda. - Ne, gospođice Cattrell. Usredotočite se samo na to da se što brže oporavite. Sve drugo ostavite meni.

Ona pospano trepne. - No, dobro.

Narednik Robinson želio je dobiti promaknuće. Ponovno je marljivo išao od kuće do kuće ne bi li što saznao o osobi koja je napala Anne, ali naišao je na već poslovični zid šutnje. Osim vozila hitne pomoći, koje su svi čuli, te noći nitko nije ništa ni vidio ni čuo. Opet je popio pivo s Paddyjem Clarkeom, ovaj put pod budnim okom gospodje Clarke. Izgledala mu je zastrašujuće, osobito nakon što mu je Anne otkrila da je nekoć bila opatica. Paddy ga je uvjeravao da su tražili onu brošuru s mapom kraja i da je nisu uspjeli naći, i dok mu je godpođa Clarke disala preko ramena držao se posve nezainteresirano kad je spomenuo Streech Grange i ljude na njemu. Povrh svega, o Anne Cattrell nije znao ama baš ništa. Nick Robinson nije navaljivao. Iskreno, gledajući njih dvoje, ne bi se bio dobro proveo i zato je čuvao glavu.

Sada je mogao mirno poći kući. Služba je bila gotova. No, umjesto toga, okrene auto u smjeru Bywater Farm na kojoj živi Eddie Staines. Informacije gospođe Ledbetters dosad su mu se isplatile. Nije zgorega

ako još jedanput pokuša.

Seljak mu je pokazao staju u kojoj je Eddie čistio nakon večernje mužnje. Zatekao ga je naslonjena na grablje kako bezbrižno čavrlja s nekom mladom djevojkom rumenih obraza, koja se glupavo hihotala na sve što bi rekao. Kad im je Nick Robinson prišao, zašutjeli su i znatiželjno ga pogledali.

- Gospodin Staines - upita on i izvadi iskaznicu. - Možemo li porazgovarati koji trenutak?

Eddie namigne djevojci. - Svakako - reče. - Trenutak za medutak.

Djevojka prasne u smijeh. - Oh, Eddie! Zezaš!

- Radije u četiri oka - nastavi Robinson razmišljajući o tome kako bi Eddijev odgovor valjalo upamtiti.

- Kidaj, Suzie. Vidimo se poslije u kafiću. Djevojka je nevoljko otišla, vukući noge u čizmama kroz blato u dvorištu i pogledavajući preko ramena u nadi da će je pozvati natrag. Eddiju to očigledno nije padalo na pamet. - Što želite? - upita pobirući grabljama blatnjavu slamu na hrpu. Bio je u majici bez rukava, u kojoj su njegove mišice dolazile do punog izražaja.

- Čuli ste za umorstvo na Grangeu?

- A tko nije? - reče Staines ravnodušno.

- Postavio bih vam nekoliko pitanja u vezi s tim. Staines se nasloni na grablje i zagleda se u Robinsona. - Čovječe, već sam vašim kolegama rekao sve što znam, a to je praktički ništa. Ja sam vam seljak, čista sirotinja. Mi nemamo nikakve veze s ljudima na Grangeu.

- Nitko ne kaže da imate.

- A zašto mi onda postavljate pitanja?

- Zanimaju nas svi koji su u posljednja dva mjeseca bili na tom imanju.

Staines nastavi grabljati. - Nisam ništa kriv.

- Ja sam čuo drukčije.

Mladićeve se oči suziše. - Da? A tko to priča?

- Svi znaju da onamo odvodite svoje djevojke.

- Pokušavate mi nešto napakirati?

- Ne, ali možda ste vidjeli ili čuli nešto što bi nam moglo pomoći. - Ponudi mladiću cigaretu.

Eddie uze njegov upaljač i nekoliko je minuta izgledalo kao da

duboko razmišlja. - Bilo je slučajno - reče neočekivano.

- Nastavite.

- Dakle, ispitivali ste moju sestru o nekoj ženi koja je jedne noći plakala. Nekoliko ste puta dolazili, zar ne?

- Govorite o negdašnjim kućicama za poslugu na cesti za East Deller?

- Tako je. Maggie Trewin moja je sestra. Stanuje na broju dva. Njezin muž radi na farmi Grange. Rekla mi je da želite znati koje je noći ta žena, tu je riječ posprdno izgovorio, plakala.

Robinson kimne.

- No, dobro - reče Staines ispuhujući savršene kolutove dima u zrak. - Možda vam i mogu reći, ali treba mi jamstvo da moj šurjak nikada neće saznati tko vam je rekao. Nikakvo odlaženje na sud i takve stvari. Odrao bi me da zna da sam bio tamo i ne bi stao dok ne bi saznao s kim sam bio. - Mrzovoljno zatrese glavom. - Ne, to mi nije trebalo. Mlada sestra njegova šurjaka bila nam je miljenica.

- Ne mogu vam jamčiti da nećete morati na sud - reče Robinson. - Ako dobijete poziv, morat ćete se pojaviti. Ali, do. toga možda i neće doći. Možda ta žena uopće nije važna za slučaj.

- Mislite? - Staines se podrugljivo nasmije. - Ja to ne bih znao.

- Mogao bih vas privesti u postaju radi ispitivanja - Robinson će blago.

- To vas ne bi nikamo odvelo. Neću reći ništa dok ne budem siguran da Bob Trewin neće saznati. Ubio bi me, razumijete. - Vrati se svojim grabljama.

Nick Robinson napiše svoje ime i adresu policijske postaje u notes, istrgne stranicu i dade je Stainesu. - Napišite što se dogodilo i kada. Nemojte se potpisati. Uzet ću to kao anonimnu poruku. Tako nitko neće znati odakle dolaze informacije.

- Ali, vi ćete znati.

- Ako to ne učinite - upozori ga Robinson - vratit ću se i tada ću sa sobom dovesti inspektora. Kod njega odgovor ne ne prolazi.

- Razmislit ću o tome.

- Bilo bi dobro. - Spremao se otići. - Pretpostavljam da prije tri dana niste bili ondje?

Staines podigne grumen balege na vrh hrpe. - Dobro

pretpostavljate.

- Jedna od žena je napadnuta. Niste čuli?

Staines slegne ramenima. - Možda. - Pogleda detektiva postrance. - Sigurno je neka od njezinih prijateljica. Ženske se bore k'o lude kad su popaljene.

- Znači, te noći niste ništa čuli ili vidjeli?

Eddie mu se okrene leđima kako bi počistio najudaljeniji kut staje. - Već sam vam rekao, nisam bio tamo.

E, sad zbilja ne znam zašto ti ne vjerujem, mislio je Robinson dok je s gađenjem prolazio između kravlje balege u dvorištu. Dok je izlazio, djevojka rumenih obraza zahihotala se i, poput noćnog leptira privučenog svjetlom, pohitala u zagrljaj svome dragom.

SEDAMNAESTO POGLAVLJE

Walsh se još bavio svojim razbijenim nosom kada se McLoughlin vratio u policijsku postaju. Nos mu je već odavno prestao krvariti, no on ga je uporno pritiskao okrvavljenim rupčićem. McLoughlin, koji nije čuo taj dio razgovora izmedju Phoebe i Jonathana, gledao ga je zabezeknuto.

- Što vam se dogodilo? - upita.

- Gospođica Goode me udarila. Uhitio sam je - reče Walsh razdražljivo. - Brzo joj je prisjelo.

McLoughlin sjede. - Je li još tu?

- Ne. Gospođa Maybury nagovorila ju je da se ispriča pa sam je pustio s opomenom. Proklete žene - reče i strpa rupčić u džep. - Dobili smo izvještaj o cipelama. Gavin Williams našao je u East Delleru nekog starog postolara koji jeftino popravlja.

McLoughlin zazviždi. - I?

- Daniel Thompson, sigurno je. Stari sve zapisuje, hvala Bogu. Opis cipela: u ovom slučaju dodao je da su vezice različite boje, što treba učiniti, ime vlasnika i datume, kad ih je uzeo i kad su preuzete. Thompson ih je pokupio tjedan prije nego što je nestao. - Walsh obazrivo opipa nos. - Sve se poklapa. Gospodi Goode ne piše se dobro. - Zahihoće se na svoju duhovitost. - Još samo da nađemo nekoga tko ga je vidio kako dolazi na Strech Grange... - Pustio je da rečenica ostane visjeti u zraku, izvadio lulu i počeo je veselo čistiti. - Što mislite, kakva je tu uloga gospođice Cattrell? Izvela je onu farsu sa svojim odvjetnikom kako bi nas odvratila od svoje prijateljice, a zatim je gospodji Goode utjerala strah u kosti rekavši joj koliko zna. - Lupne se lulom po glavi. - Zbogom, gospođice Cattrell.

- Ni slučajno - reče McLoughlin odlučno. - Na putu ovamo skoknuo sam u bolnicu. Već je došla k svijesti. Poslao sam policajku Brownlow da bude kraj nje.

- Jel'te? I, jeste li razgovarali?

- Vrlo kratko, onda je došla sestra i izbacila me van. Očito, mora se najprije dobro naspavati prije nego što bude mogla odgovarati na pitanja.

- I? - upita Walsh oštro. - Što je rekla?

- Gotovo ništa. Ničeg se ne sjeća. - Proučavao je svoje nokte. - Rekla je kako misli da je vani nešto čula.

Walsh sumnjičavo zagunda. - Vama se to dobro uklapa, zar ne?

McLoughlin slegne ramenima. - Obratili ste se na krivu adresu, gospodine, a da mi niste svezali ruke, već bih to dokazao.

U Walshovu se glasu osjećala pakost. - Jones je sa svojim ljudima dvaput pročešljao cijeli teren i ništa nisu našli.

- Onda pustite mene da pogledam. Samo gubim vrijeme s Mayburyjevim dosjeom. Nitko od ljudi s kojima sam razgovarao nije znao ništa o njegovoj sklonosti prema djevojčicama. Jane je izgleda jedina. To je slijepa ulica, gospodine.

Walsh baci prljavi štapić kojim je očistio lulu u koš za papire i s otvorenim se neprijateljstvom zagleda u McLoughlina. Grizlo ga je McLoughlinovo priznanje da mu je pokušavao ukrasti slučaj, utoliko više što nikako nije mogao otkriti o čemu se radi. Bio je vrlo sumnjicav prema svome naredniku. Što je to McLoughlin znao, a on nije? Je li shvatio u čemu je stvar? - Radit ćete na tom dosjeu dok ne ispitate svakog tko je poznavao Mayburyja - reče srdito. - To je posve nov trag u istrazi i ja želim da ga slijedite do kraja.

- Zašto?

Walsh namrgodjeno skupi obrve. - Kako to mislite, zašto?

- Kamo će nas odvesti?

- Do Mayburyjeva ubojice.

McLoughlin ga podsmješljivo pogleda. - Udarila vas je, gospodine, i vi tu ne možete ništa. Prekapanje po starom pepelu neće vam donijeti ništa. Terorizirao je jedno dijete, i to je bila njegova kćer, a sada je mrtav. Ja slutim da je zakopan negdje u parku, možda u nekoj od cvjetnih gredica sprijeda, sama ih njeguje. Fred im ne smije ni blizu. Mislim da ste imali pravo, mislim da je tijelo drzala u ledani dok zrak nije bio cist. Ali, sada cisto sumnjam da ćemo nakon deset godina išta naći. Ti njezini psi vole ljudske ostatke.

Walsh je grickao gornju usnu. - Ja sam spreman na sve mogućnosti. Webster me dosad nije uvjerio da ono u ledani nije Maybury.

McLoughlin posprdno frkne. - Prije jedne minute bili ste uvjereni

da je Daniel Thompson. Gospodine, priznajte sebi napokon da ste u cijeloj toj priči bili otvoreni. - Nagne se naprijed.

- Nema tu nikakve sheme, barem ne onakve kakvu vi tražite. Pokušavate nasilu uklopiti međusobno nepovezane činjenice i samo pravite zbrku.

Walsha preplavi val panike. To je istina, mislio je. Pritisak je prevelik. Pritisak sa svih strana: iznutra, da jednom zauvijek zaključi slučaj Maybury, pritisak medija koji traže senzacionalne vijesti, pritisak odozgo da nadje brza rješenja. I uvijek onaj pritisak odozdo, od mladih, koji žele zasjesti na njegovo mjesto. Dok je prstom gurao duhan u lulu, kriomice je pogledavao McLoughlina. Taj mu je momak nekoć bio drag i vjerovao mu je, prisjećao se, a onda se oženio zanovijetalom... - Što predlažete?

McLoughlin, koji posljednje tri noći nije oka sklopio, snažno je trljao oči. - Stalno promatranje Streech Grangea. Predložio bih barem dvojicu u svakoj smjeni. Još jedno temeljito pretraživanje terena, ali ovaj put treba se koncentrirati na područje oko kućice za poslugu. I, na posljetku, da završimo s Mayburyjem i bacimo se na Thompsona.

- A gospođa Goode bila bi glavna osumnjičena?

McLoughlin je nekoliko trenutaka razmišljao. - Naravno, ne možemo je ignorirati, ali mislim da tako nećemo napredovati.

Walsh pažljivo dotakne bolni nos. - Ja mislim da ćemo baš tako napredovati.

Gospođa Thompson pozdravila ih je onim svojim mučeničkim pogledom i uvela ih u sterilnu primaću sobu. McLoughlin je imao osjećaj da se vratio u prošlost, da se u međuvremenu ništa nije dogodilo i da će razgovarati na isti način i s istim ishodom kao i prošli put. Walsh izvuče cipele. Na mjestima je bilo još ostataka pudera, tamo gdje su pokušali uzeti otiske prstiju. Ovaj put nisu bile u plastičnoj vrećici.

- Rekli ste da ove cipele ne pripadaju vašem suprugu - reče joj s blagim prijekorom.

Ona dršćućim rukama posegne za križem na grudima. - Jesam li? Pa, jasno da su Danielove.

Walsh uzdahne - Zašto ste nam bili rekli da nisu? Oči su joj se ispunile suzama i klizile niz obraze. - Đavao mi je rekao. - Njezine su

ruke nespretno petljale oko dugmadi na košulji.

- Gospode, daj mi snage - promrmlja Walsh. McLoughlin naglo ustane i ode do telefona u kutu. - Priberite se, gospođo Thompson - reče joj oštro. - U protivnom, nazvat ću hitnu i završit ćete u bolnici.

Ona se skvrči u stolici kao da ju je udario.

Walsh mrko pogleda svoga narednika. - Jesu li ovo cipele koje je gospodin Thompson nosio kad je nestao? - upita je blago.

Pomnjivo ih je ispitivala. - Ne - reče.

- Jeste li sigurni? Onaj dan bili ste nam rekli kako je imao samo jedne smeđe cipele i da ih je imao na sebi kada je otišao.

Nekontrolirano je treptala. - Jesam li to stvarno rekla? - soptala je. - Čudno. Mislim da mi nije bilo dobro prošli put kada ste bili ovdje. - Daniel je volio smedje cipele. Ako želite, pogledajte u njegov ormar. Imao je mnogo pari. - Pokaže rukom prema stolu. - Ne, ovo su one koje je dao onom skitnici.

Walsh zatvori oči. Njegov stari slučaj protiv Diane raspadao se. - Kakvom skitnici? - upita.

- Nismo ga pitali za ime - reče ona. - Došao je na vrata i prosio. Cipele su bile na stubama koje vode na kat i Daniel je rekao da mu ih može dati.

- Kada je to bilo?

Ona izvadi čipkasti rupčić i prinese ga očima. - Dan prije nego što je otišao. Dobro se sjećam. Daniel je bio svetac, znate. Iako je imao svojih briga, našao je vremena za jadnog prosjaka.

Walsh izvadi neke papire iz svoje aktovke i preleti ih pogledom. - Nestanak vašeg muža prijavili ste dvadeset petoga svibnja navečer - reče. - Znači, taj je skitnica došao dvadeset četvrtoga.

- Mora da je bilo tako - reče kroz suze.

- U koje je to doba bilo?

Izgledala je bespomoćno: - Ah, ne sjećam se točno. U neko doba tijekom dana.

- Zašto je vaš muž bio kod kuće tijekom dana, gospodjo Thompson? - upita McLoughlin gledajući u svoj notes. - Dvadeset četvrti je bila srijeda. Nije li trebao biti na poslu?

Ona napući usne. - Taj njegov grozni posao - reče otrovno. - Samo mu je zadavao brige. Nije on bio kriv zbog toga, znate. Previše su od

njega očekivali. Pred kraj više nije odlazio onamo - prizna tihim glasom.

- Možete li se sjetiti kako je izgledao taj skitnica? - upita Walsh.

- O, da - reče. - On bi vam mogao pomoći, sigurna sam. Bio je u ružičastim hlačama i starom smeđem šešim. - Prisjećala se. - Šezdesetak godina, mislim, rijetka kosa i grozno je smrdio. Bio je vrlo pijan. - Zastala je, a onda joj je sinulo. - Ali, sigurno ste ga već našli - reče - odakle vam inače cipele?

Walsh ih podigne i okrene. - Rekli ste da vaš muž nije imao nikakve veze sa ženama na Streech Grangeu, no jedna od njih, gospođa Goode, uložila je novac u njegovo poduzeće.

Njezinim licem preleti sjena. - Nisam znala.

- Gospođa Goode tvrdi da ste se upoznale - nastavi Walsh.

Nastupi duga tišina. - Možda, sjećam se da sam razgovarala s nekom ženom s tim prezimenom prije tri ili četiri mjeseca na ulici. Daniel mi je rekao da je mušterija. Nakinđurena plavuša, izazovna.

- Da - reče Walsh, koji je mislio da opis doduše ne odgovara, ali je zabavan.

- Nazvala me - reče gospođa Thompson stisnuvši usne. - Htjela je znati gdje je Daniel. Ja sam joj rekla da gleda svoja posla. - Fiksirala je inspektora zmijskim pogledom. - Ima li ona veze s Danielovim nestankom?

- Pogledali smo knjige u poduzeću vašega muža - reče McLoughlin hitro iz svoga kuta. - Uočili smo neka neslaganja. To nas je zbunilo.

- Nisam znala da je jedna od njih. - Prisloni rupčić na suhe oči. - I sad mi kažete da je uložila novac u poduzeće? - Sada je provalila u pravi, očajnički plač. - Kako je mogao? - jecala je. - Kako je mogao? Takva grozna žena.

Walsh pogleda McLoughlina i ustane. - Mi sad idemo, gospođo Thompson. Mnogo vam hvala za pomoć. Pokušavala je zaustaviti suze.

- Jeste li razmišljali o tome da nekamo odete? - upita narednik.

Ona duboko uzdahne. - Župnik je organizirao mali izlet za mene - reče. - Potkraj tjedna idem u neki hotel na obali, samo na nekoliko dana. Ali, to mi neće pomoći, ne kad nema Daniela.

McLoughlin je izgledao vrlo zamišljeno kada je zatvorio vrata za sobom.

Glavni inspektor Walsh bijesno je škrgutao zubima kad je potegnuo kvačilo na svome novom roveru i brzo zaustavio motor. - Što je to tako veselo? Upravo smo izgubili onu jednu slamku za koju smo se mogli uhvatiti.

McLoughlin je pričekao da auto krene. - Tko je vodio slučaj u početku?

- Ako mislite na Thompsonov nestanak, bio je Staley.

- Je li bio temeljit? Je li provjerio gospođu Thompson?

- Sve je provjerio. Pogledao sam dosje.

- Zna li on za naše truplo?

- Zna.

- I nije mu bilo ništa sumnjivo?

- Ne. Njezin je alibi previše dobar. Odvezla je gospodina T. do winchesterske postaje gdje je ušao u vlak za London. Mnogi su se sjetili da su ga vidjeli tijekom putovanja, a neki ga se čovjek sjeća s perona u Waterloou. Pošto ga je odbacila, gospodja T. odvezla se ravno u crkvu u East Delleru i zajedno s drugim pripadnicima zajednice sudjelovala u jednodnevnom postu. Sveti joj se Daniel trebao pridružiti u šest sati, po povratku iz Londona gdje je trebao uzeti zajam kako bi održao poduzeće. Nikada se nije vratio. U deset je župnikova žena odvela gospođu T. kući u Larkfirld i pričekala dok je ova nazivala ured, prijatelje i znance. Bila je već gotovo ponoć kada je župnikova žena nazvala policiju i ostala s gospođom T., koja je dotad već bila histerična, kao i tijekom noći i veći dio sljedećega dana. Daniela nitko nije vidio otkako je sišao s vlaka u Londonu.

- Ali, ona ima alibi samo za dvadeset peti i dvadeset šesti. Što ako se poslije vratio?

Walsh se uključio u promet na zaobilaznici.

- Zašto bi, ako je toliko zaglibio u prijevare? Staley misli da je jednim udarcem htio ubiti dvije muhe - osloboditi se grozne žene i izbjeći stečajni postupak. Uskočio je u zahod na Waterloou, okrenuo kišni ogrtač na naličje i stavio lažne brkove i... Thompson broj dva u tvornici radijatora rekao je da ga nije uopće iznenadilo da je Thompson kidnuo, pitao se jedino zašto mu je za to toliko trebalo.

Prema njegovu mišljenju, Thompson nije imao muda, a kad su stvari postale opasne, izgledao je da kani pobjeći.

- Sigurno ste mislili da ima dobar razlog za povratak, gospodine. Kako bi ga gospođa Goode inače ubila?

- No, dobro, gospođa je Goode mnogo privlačnija od te stare lude. Činilo mi se vjerojatnim da je namjestio nestanak kako bi bio s tom zgodnom plavušom.

- Ali kad se pojavio na njezinim vratima, gospođa Goode, koja je bila lakša za deset tisuća, shvatila je da joj se ne svidja onoliko koliko je misiila i zarinula mu nož u rebra.

- Nešto u tom smislu.

McLoughlin se glasno nasmije. - Oprostite, gospodine. - Trenutak razmisli. - Thompsonovi nemaju djece, zar ne?

- Ne.

- Dobro, uzmite ženu koja je tridesetak godina u braku s čovjekom koji joj je sve i sva, a onda je najedanput napusti. - Zastane i razmisli.

- Nastavi.

- Morao bih dobro promisliti, ali nešto u ovom smislu. Daniel bježi zato što mu posao ide nizbrdo, a on ne može ništa učiniti. Neko vrijeme živi u Londonu, ali shvaća da mu ni takav život ne odgovara. Vraća se kući. U međuvremenu gospođa Thompson shvaća, jer joj gospodja

Goode telefonira i govori da je Daniel trebao otići na Streech Grange, da se njezin muž sastaje s drugom ženom, i što je još gore, sa ženom ogrezlom u grijeh. Već je na rubu živčanoga sloma, a to je previše. Imajte na umu da je vjerski fanatik, brak joj je bio farsa i da je imala nekoliko dana da sjedi i razmišlja. Što će učiniti kada se Daniel nenadano pojavi?

- Da - složi se Walsh zamišljeno. - To se posve dobro uklapa. Ali, kako je odnijela tijelo do ledane?

- Ne znam. Možda ga je nagovorila da ode onamo dok je još bio živ. U svakom slučaju, logično je da tijelo ostavi negdje na Streech Grangeu, mjestu Danielovih grijeha, i logično je da ga je svukla i osakatila kako bismo mislili da je David Maybury. Osjećala bi to kao osvetu zlim ženama. Vjerojatno je mislila da su sve tri upletene. Jesmo li u međuvremenu saznali što novo o onom plaču nedaleko od

kućica za poslugu?

- Jesmo, ali to nam neće mnogo pomoći. Obje su obitelji rekle da je to bilo nakon ponoći jer su bili u postelji, te da je to bilo razdoblje vrlo topla vremena od posljednjeg tjedna svibnja do polovice lipnja. Jedan veli da je bio svibanj, drugi da je bio drugi tjedan lipnja. Pa vi birajte.

- Sve je to previše nejasno. Treba nam neki datum. Je li Staley pretražio kuću Thompsonovih?

- Dvaput; prvi put one noći kada je nestao, drugi put dva tjedna poslije.

McLoughlin se namršti. - Zašto drugi put?

- No, to je zbilja zanimljivo. Dobio je anonimno pismo da je gospodja T. izgubila živce, masakrirala Daniela i sakrila ga negdje u podu. Jednog je dana u lipnju jednostavno banuo i pretražio kuću od vrha do dna. Nije našao ništa, osim seksualno ugrožene ženice koja ga je slijedila iz sobe u sobu. Uvjeren je da je to bila gospođa Thompson, prerušena.

- Zašto?

Walsh se zahihoće. - Misli da joj se sviđao.

- Možda ju je pekla savjest.

Walsh se parkira na pločniku ispred policijske postaje. - Sve je to dobro, Andy, ali što ćemo s tim prokletim cipelama? Ako ih je Daniel nosio, zašto ih je ostavio na imanju? A ako nije, kako su onamo došle?

- Da - razmišljao je McLoughlin - i mene je to mučilo. Imam osjećaj da nam ne laže za cipele. Što se skitnice tiče, to je zacijelo točno. Opis je previše točan i slaže se s opisom o kojem je izvijestio Nick Robinson. Sjećam se ružičastih hlača. - Upitno podigne jednu obrvu. - Mogao bih ga pokušati naći.

- Gubitak vremena - promrmlja Walsh. - Čak i ako ga nadjete, što bi vam on mogao reći?

- Na primjer, laže li gospođa Thompson.

- Hm. - Nasloni se ramenima na upravljač. - Pade mi na pamet jedna grozna pomisao. - Izgledao je kao da će mu pozliti.

McLoughlin ga pogleda.

- Da one proklete žene možda nisu od početka imale pravo? Da nije taj jadnik otišao u ledanu i ondje dobio infarkt?

- Što je onda bilo s ružičastim hlačama?

Walshovo se lice razvedri. - Da, da, naravno! No dobro, vidite možete li ga naći.

- Onda ću morati ostaviti Mayburyjev dosje.

- Privremeno - promrmlja Walsh.

- I povest ću dečke da još jedanput pretražimo imanje. - Vidio je kako je inspektorovim licem preletio tmast oblak. - S obzirom na moguću vezu gospođe Thompson s ledanom - završi mirno.

Elizabeth je stajala na svome omiljenom mjestu, uz staklena vrata koja vode na terasu u sobi njezine majke, i gledala kako sjene na terasi postaju sve dulje. Koliko je često, razmišljala je, stajala na tome istom mjestu i gledala van. - Morat ću se vratiti - reče na posljetku. - Neće beskonačno držati posao za mene.

- Zar nemaš od godišnjeg odmora? - upita Diana, sretna što je šutnja napokon prekinuta.

- Da, ali potkraj rujna otići ću dva tjedna u Sjedinjene Države. To je sve što imam. - Okrene se prema njoj. - Žao mi je, mama.

- Diana zatrese glavom. - Ne treba ti biti žao.

- Hoćeš li biti kod oca?

Elizabeth kimne. - Prošle su tri godine kako ga nisam vidjela - reče ispričavajući se - i već sam kupila kartu.

Koliki jaz nesporazuma stoji medju njima, mislila je Diana, i to sve samo zato što im je teško razgovarati. Gledajući sve te protekle godine, shvatila je da su njihovi razgovori bili uljudni i površni, da se nikada nije spominjalo ništa što bi im moglo biti neugodno. Na neki način, Phoebe je bolje prolazila. Njezina se djeca nisu morala odlučivati, nije bilo čežnje za ocem, nije morala pred njima opravdavati njegov odlazak.

- Hoćeš li što popiti? - Ode do bara od mahagonija. - Imaš nešto za piće?

- Da.

- Dobro. Onda bih džin-tonik.

Diana ulije piće i odnese čaše do staklenih vrata. - Živjela. - Sjedne na naslon stolice i zajedno se s kćerkom zagleda u vrt. Na posljetku, bilo je lakše ne gledati je. - Godinama nisam mogla pomisliti na tvoga oca a da se ne razbjesnim. Kad bih vidjela njegov rukopis na pismima koja ti je slao, toliko bih se uzrujala da bi me još satima sve boljelo.

Pitala bih se što to Miranda ima, a ja nemam. - Kratko se nasmije. - Dugo mi je trebalo da to prebolim. Sada se pokušavam sjetiti samo lijepih stvari. Kakva je ona uopće? Znaš, nikad je nisam upoznala.

Elizabethin je pogled bio prikovan uz nekog vrapca na terasi, kao da će joj taj mali stvor otkriti sve tajne ovoga svijeta. - Nije bio samo on kriv - reče braneći ga.

- Ne, nije. Zapravo, u mnogim pogledima više sam ja bila kriva. Uzimala sam kao da se sve podrazumijeva. Mislila sam da je od onih muškaraca koji mogu živjeti sa zaposlenom ženom, ali nije bio. Najgore mu je bilo kada se sa mnom morao natjecati u poslu. Ne okrivljujem ga zbog toga. To je bilo jače od njega, kao što je i od mene bila jača želja za radom nakon tvoga rođenja. Zapravo, nikada se nismo ni trebali vjenčati. Bili smo premladi i nismo znali što činimo. Phoebe za sebe misli isto. Udala se za Davida jer je nosila Jonathana, a u ono doba znalo se da nakon trudnoće dolazi brak. Ja sam se za tvog oca udala praktički iz istih razloga. Htjela sam s njim otići u Sjedinjene Države, ali moji roditelji nisu htjeli ni čuti za to da ostanemo nevjenčani. - Uzdahne. - Sada čovjek ne može više ništa učiniti. Jedni drugima zagorčali smo život i to samo zato što nismo smogli hrabrosti reći »ne« ustaljenim pravilima.

Djevojka je i dalje zurila u vrapca. - Ako žališ zbog udaje, znači li to da žališ i zbog njezine posljedice?

- Misliš, je li mi žao što si se ti rodila?

- Jasno - djevojka će otresito. - To je dvoje prilično povezano, ne misliš li? - Žalac se duboko zabijao.

Diana je pomnjivo birala riječi. - Kada si se ti rodila, izludjivalo me kad bi me ispitivali na koga si, na mene ili na Stevena. A ja sam uvijek odgovarala: Ni na koga. Nije mi bilo jasno zašto su te morali povezivati s jednim od nas dvoje. Za mene si od prvog trenutka kad si ugledala svijet imala vlastiti karakter i način na koji si sve činila. Volim te zato što si mi kćer i zato što smo zajedno odrasle, ali, povrh svega, sviđaš mi se. Sviđa mi se Elizabeth Goode. Ti si čovjek za sebe, a ne proizvod nekog braka.

- Ali jesam! - djevojka vikne. - Zar to ne vidiš, zar ne vidiš da sam ono što ste ti i tata od mene učinili!

Diana je pogleda. - Ne, još kao beba bila si pobunjenica. Kad ti je

bilo jedva osam tjedana, morala sam ti početi davati krutu hranu, toliko si bila gladna. Steven te zvao »malom despoticom« jer si nas oboje dobrano istrenirala. Otkuda ti sad pomisao da si se rodila bez osobnosti i da te moralo oblikovati dvoje nevještih ljudi?

Elizabeth se nasmiješi. - Znaš dobro što mislim.

- Da - prizna Diana - znam što misliš. - Trenutak je šutjela. - Trebala sam o tome prije razmisliti. S jedne strane, bila sam ponosna na sebe što imam tako jaku i neovisnu kćer, iako je malo svojeglava. S druge, pak, prigovarala sam ti kako ne bi ponovila moje greške. - Skrušeno se nasmiješi. - Žao mi je, dušo. Prilično nedosljedno od mene.

- Phoebe je posve ista - reče Elizabeth.

- Izgleda da je to neka zajednička majčinska slabost, Diana se nasmije. - A što to Phoebe čini?

- Zar nisi primijetila? Uvijek, kad Jonathan nešto popije, ona flomasterom označi razinu u boci. Misli da on to ne zna.

- Ne, to uopće nisam zapazila - reče Diana iznenađeno. - Zbilja neobično. A zašto to čini?

- Zato što je njezin otac previše pio. Kao kakav jastreb vreba da se to i Jonathanu ne dogodi.

Ah, kako je dobro razumijem, mislila je Diana, iako je, kad se objektivno gleda njezino ponašanje, zbilja čudno. - Razumije li Jonathan zašto to čini? - upita znatiželjno.

- Mislim da razumije, da.

- A ti, razumiješ li ti?

- Da, ali to ne znači da imate pravo, Phoebe i ti. Ja mislim da se obje previše uzbudjujete zbog nečega što se možda nikada neće ni dogoditi.

- U to ime... - reče Diana i kucne se s kćerkom. Ali, upravo kad se ponadala da će to krhko primirje prerasti u povjerenje, naišlo je razočaranje. Elizabeth je predugo sve zadržavala u sebi da bi se mogla tako lako otvoriti.

- Ona je lijepa žena - reče nenadano. - Mnogo drukčija od tebe. Niska je i prilično punašna i stalno je s pregačom. Izvanredno kuha. Tata je dobio desetak kilograma otkad se njome oženio. Nasmiješi se. - Ne stane više ni u jednu košulju, barem nije mogao stati prije tri

godine.

Bože, pomisli Diana, dakle to je on htio. Prisjećala se vitkoga mladića za kojeg se udala, uskoga lica, u odjeći poznatih kreatora i nasmije se. - Jadni Steven.

- On je vrlo sretan - prosvjedovala je Elizabeth.

Diana podigne ruke kao da se predaje. - Sigurna sam da jest i to mi je ,drago. Vrlo drago - reče. I bilo joj je.

- Pretpostavljam da ću morati pitati policiju smijem li se vratiti u London - reče EIizabeth.

- Kada želiš poći?

- Sutra, odmah poslije objeda. Jon je rekao da će me odvesti na kolodvor.

- Dobro, onda ćemo ujutro pitati Walsha - reče Diana. - Sutra će se sigurno nacrtati ovdje da mi još jedanput održi predavanje zbog mog današnjeg ponašanja.

- Zbilja, mama - opomenu je Elizabeth kao da se obraća djetetu - moraš biti malo opreznija. Tako se lako uzrujaš. Ja mislim da si imala sreće ako se tako glatko izvučeš.

- Da - reče Diana tiho, čudeći se kako su se uloge tako brzo promijenile.

- Jon se danas potukao - Elizabeth će iznenada. - Ali, nemoj reći Phoebe. Poludjet će.

- Gdje je to bilo?

- U Silverborneu. Neki su ga klipani prepoznali s fotografije u mjesnim novinama, one koju su snimili one večeri kada je Anne napadnuta. Rekli su mu da se mota s lezbijkama, pa je jednog tresnuo posred nosa i srušio ga na tlo. - Nasmiješi se. - To me se zbilja dojmilo. To nikad ne bih rekla za njega.

Diana pomisli na Davida Mayburyja. O, da, za Jonathana to bi se doista moglo reći.

OSAMNAESTO POGLAVLJE

Za dvadeset četiri sata Anne se tako brzo oporavila da je već pokazivala ozbiljne simptome potrebe za nikotinom i da je izrazila nakanu da ode iz bolnice. Jonathan je odlučno prosvjedovao. - Zamalo si umrla, Anne. Da nije bilo narednika, vjerojatno i bi. Tvojem tijelu treba još vremena da se oporavi i preboli šok.

- Ah, k vragu - reče ona - a ja se baš ničega ne sjećam. Nikakvi događaji na pragu smrti, lebdenje na stropu, tuneli s blještećim izlazom na kraju. Baš ništa. Mogla bih o tome pisati. Tako ti je to kad si ateist.

Jonathan je u McLoughlinu vidio gotovo junaka, i to ne samo zato što je spasio Anne. - Jesi li mu se zahvalila?

Ona mrko pogleda njega, pa policajku pokraj postelje. - Zašto? Samo je obavljao svoj posao.

- Spasio ti je život.

- Da budem iskrena, s obzirom na to kako se sada osjećam, to i nije morao učiniti - uzvrati ona smrknuto. - Život bi trebao biti bez boli i muke, pun radosti. A ovdje ništa od toga ne vrijedi. Ovo je gulag, a vode ga sadisti. Tu bi sestru trebalo zatvoriti. Svaki put kad mi zabija iglu, ona se smije i još mi veli da je to za moje dobro. Čovječe, treba mi cigareta. Prošvercaj mi jednu, Johnny, ispuhivat ću ispod pokrivača. Nitko neće znati.

On se naceri. - Dok se krevet ne pretvori u plamen.

- Vidiš, sad se i ti smiješ - reče mu optužujućim tonom. - Što vam je svima? Zašto vam je to svima tako smiješno?

Policajka Brownlow, koja je bila na drugoj strani postelje, potiho se smijuljila. Anne je srdito pogleda. - Ja uopće ne znam što ćete vi ovdje - prosikće. - Rekla sam vam sve čega se sjećam, a to je... ništa.

Ni s kim nije mogla slobodno razgovarati i to ju je izluđivalo. A upravo zbog toga postavili su policajku uz njezinu postelju.

- Naredbe - policajka će mirno. - Inspektor želi da netko bude kraj vas kad vam se povrati pamćenje.

Anne zatvori oči i počne razmišljati o tome na koje bi sve načine mogla ubiti McLoughlina kad ga se opet dočepa.

A on je u međuvremenu prikupio sve informacije o skitnici i njegov opis razaslao po cijelome kraju. Nazvao je kolegu u Southamptonu i zamolio ga da mu učini uslugu i provjeri konačišta u gradu.

- Zašto mislite da je ovamo dolazio?

- Logično je - odgovori McLoughlin. - Išao je u vašem smjeru, a vaše gradsko vijeće brine za beskućnike više od većine u ovome području.

- Ali dva mjeseca, Andy... Sigurno je već odavno otišao.

- Znam. Ali opis je vrlo precizan. Možda će ga se netko prisjetiti. Kad bismo znali kako se zove, bilo bi nam lakše. Pogledajte malo što možete učiniti, dobro?

- Trenutačno sam prilično zauzet.

- Tja, a tko od nas nije? Čujemo se. - Prekinuo je sve te prigovore jednostavno time što je spustio slušalicu i izjurio prije nego što bi njegov kolega mogao nazvati s novom serijom izlika. Laka srca odvezao se do Grangea kako bi porazgovarao s Jane Maybury, koja mu je rekla da je spremna odgovarati na pitanja.

Pitao ju je želi li možda da i njezina majka bude prisutna, ali odmahnula je glavom i rekla - ne, nije nužno. Phoebe ih je uvela u svoju primaću sobu s osmijehom nelagode na licu i zatvorila vrata. Sjeli su pokraj staklenih vrata. Jane je bila vrlo bijele puti, poput alabastera. McLoughlin je pretpostavljao da je to njezina prirodna boja. Bila je u izblijedjelim trapericama i vrećastoj majici s velikim natpisom Bristol City preko grudiju. Na dječačkome tijelu izgledala je doista apsurdno, mislio je.

Pročitala mu je misao. - To je trijumf nad iskustvom - reče. - Ja se toga držim.

On se nasmiješi. - Mislim da se svi toga držimo.

Jane se pomalo nervozno nasmiješi. - Što ste me željeli pitati?

- Samo nekoliko stvari, ali, prvo, volio bih da znaš kako te nipošto ne želim uznemiriti. Budu li te moja pitanja uznemiravala, molim te, reci i prestat ćemo. Ako svatiš da bi ti bilo lakše razgovarati s nekom od mojih kolegica, reci pa ćemo i to srediti.

Ona kimne. - Da, u redu.

Podsjetio ju je na večer napada na Anne, kako je rekla da je

gledala televiziju s bratom i Elizabeth Goode, te kako su čuli zvuk lomljenja stakla. - Tvoj je brat prvi sišao, mislim da si tako rekla.

- Da. Rekao je da je sigurno neki provalnik i neka Lizzie i ja ostanemo u sobi dok nas ne pozove.

- Ali, niste ostale?

- Ne. Lizzie je krenula odmah za njim, u Dianin dio kuće. Tada još nismo znali koje je staklo slomljeno. Ja sam rekla da ću pogledati u maminim sobama, a Jon je otrčao do sobe u kojoj ste vi bili.

- A dolje?

- Moja mama i Diana stigle su u hodnik u isto vrijeme kada i mi. Mama je onda krenula za Jonathanom, a Lizzie u kuhinju. Kada se vratila u hodnik, mama je trčala dolje s pokrivačima i termoforom i vikala Diani neka nazove hitnu pomoć. Ja sam rekla da netko treba reći Fredu neka otvori vrata a mama je onda rekla da sam se to dobro sjetila. - Položi ruke na krilo. - Zato sam sa stolića u hodniku uzela džepnu svjetiljku i pošla.

- Zašto ti? Zašto nije pošla kćer gospođe Goode?

Ona slegnu ramenima. - Pa, to je bila moja ideja. Osim toga, Lizzie se nije bila vratila iz kuhinje.

- Zar te nije bilo strah? Nisi li pomislila na to da bi bilo bolje pričekati je pa biste pošle skupa?

- Ne - reče - to mi nije palo na pamet. - Začudila se kako se toga nije bila sjetila. Razmišljala je o tome. - Zapravo, nisam se imala čega bojati. Mama mi je bila malo prije toga rekla da je Anne bolesna. Vjerojatno sam mislila da je slijepo crijevo ili takvo što. Razmišljala sam samo o tome kako smo morali zaključavati ulaz na imanje da nam ne bi upali novinari. A i nije mi to bilo prvi put da idem sama - rekla je glasnije. - Već sam stotinu puta išla sama, a i noću. Ponekad odem do Molly kad je Fred u gostionici.

- Dobro - reče on. - Sve to zvuči vrlo logično. - Nasmiješi joj se. - Izvrsno trčiš. Dobrano sam se namučio da te stignem, a jurio sam kao lud.

- Brinula sam se zbog Anne - prizna. - Stalno joj govorim da će jednoga dana dobiti rak. Užasno sam se uplašila da se upravo to dogodilo. Zato sam ubrzala.

- Jako ti je draga, zar ne?

- Anne je uvijek ugodna - reče. - Živi i pusti druge da žive, tako uvijek govori. Nikad se ne upleće i ne prigovara, ali mislim da je njoj lakše. Nema djece zbog koje bi se brinula.

- Moja se majka stalno nešto brine - slaže McLoughlin, misleći na to kako se njegova stara brinula samo o tome da ne zakasni na svoj bingo.

Jane podmetne ruke pod bradu. - Moja je mama duša od čovjeka - naivno se povjeri - ali ona još misli da mi treba zaštita. Anne joj stalno govori neka me pusti da sama bijem svoje bitke. - Okretala je uvojak duge crne kose oko prsta.

McLoughlin prekriži noge i spusti se u stolici, htijući joj pokazati kako je opušten. - Bitke? A kakve ti to bitke vodiš?

- Ma, gluposti - odgovori ona. - Smijat ćete se.

- Ne mislim tako. I ti bi se mogla smijati nekim mojim bitkama.

- Na primjer? - upita ga.

- No, dobro. - Gledao je njezino nasmiješeno, otvoreno lice i mislio, moli Boga da mi nemaš što reći, jer taj se osmijeh neće više vratiti. - Moja najgora bitka bila je s majkom, približno u tvojoj dobi - reče joj. - Jedne sam se večeri došuljao u svoju sobu s curom, a mama nas je uhvatila usred zabave.

- Isuse! - uzdahne Jane. - Zašto se niste zaključali?

- Nije bilo ključa.

- Kako neugodno - reče Jane suosjećajno.

- Jest, zbilja je bilo - prisjećao se. - Moja je cura odmaglila, a ja sam se, onako gol, morao objašnjavati s majkom. Dala mi je da biram: ili ću se zakleti da se to nikada više neće ponoviti, ili će me, ako se ne zakunem, izbaciti van.

- I, što ste učinili?

- Pogađaj.

- Pobjegli glavom bez obzira?

Pokaže rukom prema njoj s izokrenutim palcem. - Točno.

Gledala je u njega razrogačenih očiju, poput djeteta. - Ali, što ste učinili... niste imali odjeću?

On se zahihoće. - Skrivao sam se u grmlju dok se nije smračilo, a onda sam uzeo ljestve iz šupe i popeo se u svoju sobu. Prozor je bio otvoren. Bilo je jako lako. Uvukao sam se u postelju, lijepo se

naspavao i ujutro se, prije nego što je ustala, išuljao s kovčegom u ruci.

- Jeste li je otad vidjeli?

- O, da - odgovori on. - Svake nedjelje idem na obredni objed. Mislim da je poslije požalila. U kući je bilo vrlo tiho nakon moga odlaska. - Trenutak je šutio. - Eto, a sad ti - reče.

Ona se zahihoće. - Nije pošteno. Vaša je bitka bila zabavna, a moja je bez veze. Na primjer: Jede li mi se pire krumpir ili ne? Radim li previše? Ne bih li trebala izići i zabavljati se?

- I, bi li?

- Izići i zabavljati se? - On kimne. - Ne baš. - Usne su joj se iskrivile u ciničan smiješak zbog kojeg je izgledala starija. - Mama misli da bi to trebalo izgledati tako da se nalazim s dečkima. A mene to uopće ne zanima. - Stisnula je oči. - Ne volim da me muški diraju. Moja mama to mrzi.

- Ali, posve je razumljivo - reče on. - Misli da je ona za to kriva.

- Ali, nije - uzvrati ona odlučno - i voljela bih da to shvati. Najgore od svega na svijetu jest kad moraš rješavati tudje krivnje.

- Što ti misliš, što se dogodilo s tvojim tatom, Jane? Pitanje je visjelo u zraku medju njima. Ona se okrene i zagleda kroz prozor. Uplašio se da je previše brzao i da to neće moći popraviti. Nadao se da nije; ne zbog nje same, i ne zbog istrage.

- Reći ću vam što se dogodilo one noći kada je otišao - reče na posljetku, okrenuta prozoru.

- Svega se dobro sjećam, ali čak ni moj psihijatar ne zna sve. Neke sam stvari zadržala za sebe, pojedinosti koje se nisu uklapale u sliku. - Napravila je kratku stanku. - Nisam se toga često sjećala, sve do one noći. Otad ne mislim ni na što drugo. Sada mislim da bi to što sam prešutjela možda moglo biti važno.

Govorila je polako i razgovijetno, jer kad je već odlučila sve ispričati, nije imalo smisla brzati. Rekla mu je kako joj je njezin otac, pošto je majka otišla na posao, najprije pripremio kupku. To je bio znak, rekla je, da želi s njom spavati. Bila je to već rutina koju je ona naučila prihvaćati. Sve je opisala, bez mrvice osjećaja, i McLoughlin je pretpostavio da je sve to već mnogo puta ispričala na kauču kod psihoanalitičara. Opisala je kako joj je otac prišao i što se zbivalo u

dječjoj sobi kao da komentira partiju šaha.

- Ali, te večeri - reče okrećući se i gledajući ga svojim tamnim očima - učinio je nešto što nikada prije nije.

- Što je to bilo? - upita je, s mukom izvlačeći glas iz sebe.

- Rekao mi je da me voli. To mi je tada prvi put rekao.

McLoughlin je bio zapanjen. Toliko boli, a ni riječi ljubavi. Ali, što bi lijepe riječi i mogle učiniti, osim što bi čovjek bio licemjer? - Zašto misliš da je to važno? - upita je mirno.

- Pustite me da završim - reče ona - možda će vas i to iznenaditi. - Prije nego što ju je te večeri silovao, darovao joj je nešto, pažljivo zamotano u šareni papir. - Ni to nije nikada prije učinio.

- Što je to bilo?

- Mali medo. Skupljala sam medvjediće. Kad je završio - reče zaključujući cijeli događaj u četiri riječi - pomilovao me po kosi i rekao da mu je žao. Upitala sam ga zašto, jer prije se nikada nije ispričavao, ali onda je ušla moja majka i nije mi odgovorio. - Zašutjela je i zurila u svoje ruke.

Čekao je, ali ona nije nastavljala. - Što se dalje događalo? - upita je nakon nekoliko minuta.

Ona se neveselo nasmije. - Zapravo ništa. Samo su se gledali. Činilo mi se da su prolazili sati. Onda je on ustao iz postelje i navukao hlače. - Glas joj se kidao. - Prava farsa. Sjećam se majčina lica. Bilo je ukočeno, kao zamrznuto. Bila je vrlo blijeda, ako izuzmemo masnicu koju joj je dan prije napravio kad ju je udario. Pomaknula se tek kada je izišao iz sobe. Legla je pokraj mene na postelju i zagrlila me. Tako smo ležale cijelu noć, a ujutro je otišla. - Slegne ramenima. - Više ga nikada nismo vidjele.

- Je li mu ona što rekla? - upita je.

- Ne. Nije ni trebala.

- Zašto?

- Znate onaj izraz, »pogled koji ubija«. On kimne.

- To je govorilo njezino lice. - Ona zagrize usnu. - Što vi mislite?

To ga je pitanje iznenadilo. Umalo je rekao - mislim da ga je tvoja majka ubila. - O čemu? - upita je.

Vidjelo se da je razočarana. - Meni je izgledalo tako očito. Mislila sam da će i vas iznenaditi. - Na njezinu se licu vidjelo da nešto

očekuje, no on nije znao što.

- Čekaj malo - reče on. - Daj mi minutu da razmislim. Ti već znaš cijelu priču, a ja je prvi put čujem, to ne zaboravi. - Pogledao je bilješke koje je pravio i razbijao glavu da shvati što želi od njega. Podvukao je tri riječi: ljubav, dar, isprika. To je troje njezin otac tada prvi put učinio. Ali, što je to značilo? Što je ona mislila, zašto joj je rekao da je voli? Zašto joj je dao dar? Zašto bi bilo koji otac rekao kćeri da je voli, dao joj dar i ispričao joj se? Podigao je pogled i nasmijao se. No, doista, bilo je zbilja očigledno. - Ionako je namjeravao otići. Opraštao se. I zato je netragom nestao. Sve je već prije sredio.

Ona duboko uzdahne. - Da, i ja tako mislim.

On se nagne prema njoj. - Ali, znaš li što je bio razlog da jednostavno nestane?

- Ne. Ne znam. - Ona se uspravi na stolici i makne kosu s lica. - Ja znam samo jedno, naredniče: to nije bila moja greška. - Lagani smiješak iskrivi joj usne. - Nemate pojma koliko se dobro osjećam zbog toga.

- Ali, sigurno ti nitko nije nikada ni rekao da si ti za to kriva? - Ta ga je zamisao zaprepastila.

- Kad mi je bilo osam godina, majka me zatekla u postelji s mojim ocem. Moj je otac zbog toga pobjegao, a majku su ljudi proglasili ubojicom. Moj brat, kojemu je tada bilo deset godina, stubokom se promijenio. Više nije bio dijete, zauzeo je očevo mjesto. Morao se zakleti da nikada neće reći ni riječi o tome što se dogodilo i oca više nije nikada spomenuo. Krivnja moje majke dječja je igra u usporedbi s mojom. - Podigne pogled. - To, što se dogodilo one večeri, bila je prava sreća. Godinama sam odlazila psihijatru koji je davao sve od sebe da me oslobodi toga osjećaja krivnje. Donekle je i uspio. Sve sam negdje potisnula. Ja sam bila žrtva, a ne krivac. Bila sam predmet manipulacije čovjeka kojeg sam bila naučena poštovati. Igrala sam ulogu koja se od mene tražila, a bila sam premala da bih znala da postoji izbor. - Nakratko zastane. - Ali one noći, možda zato što sam bila tako preplašena, svega sam se nevjerojatno jasno sjetila. Tada sam prvi put shvatila da se sve okrenulo one noći kada je otišao. Prvi put nisam više morala svjesno opravdavati svoju nedužnost, jer sam

spoznala da bi sva bijeda i neizvjesnost proteklih deset godina došle ionako, bez obzira na to je li nas moja majka zatekla ili ne.

- Jesi li joj sve to rekla?

- Još ne. Reći ću joj poslije, kad vi odete. Htjela sam da još netko dođe do istog zaključka kao i ja.

- Reci mi što se dogodilo kad si išla u kućicu za poslugu - zamoli je. - Rekla si da si čula disanje. Stisnula je usne i razmišljala. - Sad mi je već pomalo izblijedjelo - prizna. - Nisam se nimalo bojala sve dok nisam došla do dugog ravnog dijela koji vodi do ulaza na imanje. Kada sam zaokrenula usporila sam jer me počelo probadati i jer sam čula nešto što je podsjećalo na izdahnakon što čovjek dugo zadržava dah. Imala sam osjećaj da je bilo vrlo blizu. Strašno sam se uplašila i ponovno potrčala. Onda sam čula kako netko trči i viče. - Smeteno ga pogleda. - To ste bili vi. Nasmrt ste me preplašili. Sad više uopće nisam sigurna da sam čula disanje.

- Dobro je - reče on. - To nije tako važno. A kada si rekla kako si mislila da je tvoj otac, je li to bilo samo zato što si bila uplašena? Nije bilo ništa u tom disanju što te podsjetilo na njega?

- Ne - odgovori ona. - Više se ne sjećam ni kako je izgledao. To je bilo tako davno, a mama je spalila sve njegove fotografije. Ni u kom slučaju ne bih prepoznala njegovo disanje. - Gledala ga je kako skuplja svoje stvari. - Jesam li vam bila od kakve koristi?

- Korisna? - Impulzivno primi njezinu ruku i kratko je stisne. - Mislim da će tvoja kuma biti vrlo zadovoljna tobom, mlada damo. Gotovo je s bitkama, upravo si osvojila svoj Mount Everest.

Phoebe je sjedila na vrtnoj klupi pokraj ulaza u kuću, brade naslonjene na šake, i zurila u cvjetne gredice uz šljunčanu stazu. - Mogu li vam se pridružiti? - upita je. Ona kimne glavom.

Nekoliko su minuta sjedili u tišini. - Između tvrđave i zatvora granica je vrlo tanka. A deset godina je dugo vrijeme. Ne mislite li, gospođo Maybury, da ste odslužili svoju kaznu?

Uspravila se na klupi i s gorčinom pokazala prema selu. - To njih pitajte - reče. - Oni su postavili bodljikavu žicu.

- Doista?

Instiktivno, ona gurne naočale više na nos. - Naravno. Ja nisam odabrala ovakav život. Ali, što čovjek može učiniti kada se svi okrenu

protiv njega? Moliti ih da budu dobri? - oporo se nasmije. - Ja to ne bih učinila.

On je zurio u svoje ruke. - To nije bila vaša greška - reče tiho. - Jane to zna. On je bio takav kakav je bio. To što ste vi učinili ili niste učinili ne bi ništa promijenilo.

Ona se povukla u sebe i pustila da šutnja traje. Iznad njih letjele su lastavice i crne čiope, a neka je ševa nježno pjevala. Ona napokon izvuče rupčić iz rukava i prinese ga očima. - Mislim da mi se baš ne svidjate - reče.

On je pogleda. - Svi mi nosimo svoj teret; takvi su ljudi. Poslušajte koji put čovjeka koji je upravo izgubio nekoga ili se rastao i čut ćete istu priču: da sam samo učinio ovo... da samo nisam učinio ono... da sam bio ljubazniji... da sam samo znao. Nevjerojatne su naše sposobnosti samokažnjavanja. Stvar je u tome da znate kada stati. - Lagano položi ruku na njezino rame.

- Predugo se kažnjavate. Zar to ne vidite?

Ona okrene lice od njega. - Trebala sam znati - reče jedva čujno. - Zlostavljao ju je i to sam trebala znati.

- Kako ste mogli znati? Niste ništa drukčiji od nas - reče joj grubo. - Jane vas je voljela, željela vas je zaštititi. Kad okrivljujete sebe, uzimate joj sve što je za vas pokušala učiniti.

Borila se sa suzama i dugo nije ništa rekla. - Majka sam joj. Ja sam je jedina mogla zaštititi, ali kada me trebala, nisam bila tu. Ne mogu podnijeti pomisao na to. - Rame ispod njegove ruke grčevito se treslo.

Nije razmišljao o tome je li to pametno, jednostavno ju je privukao u zagrljaj i pustio je da plače. Nije to sigurno bilo prvi put da plače, ali prvi je put plakala zbog toga što je izgubila sebe, biće koje je došlo na svijet sretno i zadivljeno, uvjereno da može sve. Trijumf čovjekove prirode sastoji se u tome da, iako doživljava male poraze jedan za drugim, iz njih izadje razmjerno neoštećena. Phoebina je tragedija bila u tome što se prerano suočila s najgorim porazom i nikada se nije mogla oporaviti. Duboko ju je žalio.

Zaustavio je automobil na zavoju prije staze za parkiranje i izišao. Blizu, rekla je Jane, a to je značilo vjerojatno negdje u grmlju rododendrona uz rub staze. Njegovo pretraživanje nije donijelo ništa. Dok je jedan tim poslao da pretraže ledanu i područje oko nje kako bi

se našla neka veza s gospođom Thompson, on sam je na sve četiri pretražio terasu ne bi li našao tragove Anneina napadača. Ako se dogodilo ono što je on mislio da jest, nekakvi bi se tragovi morali naći. Ali, Walsh je imao pravo. Osim nekoliko uklonjenih opeka i opušaka cigareta koje ne puše ni Fred ni Anne, nije našao ništa. Nikakvo oružje. Pregledao je svaku opeku i kamenčić u potrazi za tragovima krvi. Nikakvi otisci prstiju; tratina je bila tvrda zbog sušna vremena, a podne pločice previše čiste od Mollyna redovita metenja. Nije bilo ni kapi krvi koja bi dokazala da je Anne udarena vani, a ne unutra. Počeo se pitati nije li previše povjerovao u Phoebeinu stabilnost. Deset godina bile su dugo razdoblje, ljudi su se promijenili, a ona je sama priznala da se to dogodilo samo jedanput. Ali, što ako je pogriješila ili lagala? Nije mogao dalje razmišljati o tim alternativama. Ne još.

Ponovno se spusti na koljena i laktove i počne pregledavati svaki centimetar staze. Ako tu i ima što, neće se lako naći. Jedan je tim policajaca tu već bio, ali bez uspjeha, a onda im je rekao da krenu dalje, blizu mjesta na kojem ju je sustigao i neka kojem je, samo na trenutak, imao osjećaj da ih netko promatra. Puzao je po lijevoj strani, bolnih koljena i upaljenih očiju, ali ni poslije pola sata nije našao ništa.

Umorno čučne, govoreći u sebi kako je to nepravedno. Daj mi da barem jednom imam malo sreće, mislio je. Daj da barem jednom naidjem na nešto za što se nisam morao polomiti.

Ode do desne strane staze i počne pretraživati u smjeru zavoja. I, jasno, bio je došao gotovo do auta kad ju je našao. Duboko uzdahne i lupne šakom po asfaltu, mumljajući i tresući glavom s jedne na drugu stranu kao bijesan pas. Da je samo počeo s desne strane, našao bi je prije sat vremena i prištedio si toliko truda.

- Sve u redu, mladiću? - začuo je glas. McLoughlin pogleda preko ramena i ugleda Freda kako zuri u njega. Samozadovoljno se nasmiješi i ustane. - Dobro sam - reče. - Upravo sam otkrio gada koji je napao gospođicu Cattrell.

- Ja ga ne vidim - promrmlja Fred sumnjičavo gledajući McLoughlina.

McLoughlin čučne i razmakne grmlje, skidajući lišće s nečega na

tlu. - Pogledajte. Dečki na sudskoj imat će pune ruke posla.

Pušući i daščući, Fred čučne pokraj njega. - Ma, vidi ti to! - reče. - Paddy Clarke Special!

Dobro skrivena ispod rododendrona ležala je starinska pivska boca s tamnosmedjim skorenim dnom. McLoughlin, koji je razmišljao samo o tome hoće li uspjeti dobiti pristojne otiske i o otisku tenisice na tlu ispod gustoga grmlja, znatiželjno ga pogleda. - A što bi to bio Paddy Clarke Special?

Fred se s teškom mukom uspravi na noge. - Mislim da u tome nema ništa loše, više hobi nego posao, iako mislim da se financijska ne bi s tim složila. Proizvodi pivo u prostoriji iza svoje garaže. Uzima samo tradicionalne sastojke i pušta da sazriju. Paddyjev se Special ne da opisati, čisti nektar. - Natmureno je gledao u grmlje. - Toči ga samo u gostionici, kaže da je iz boce tako dobro, kako u čaši nikada ne može biti. - Izgledao je vrlo uznemireno. - Nisam znao da je neku bocu dao iz ruke.

- Kakav je to tip? Siledžija?

- Ne - odgovori starac vukući noge. - Sigurno nije. To je fin momak. Moja žena... Ali udariti gospođicu Cattrell? - Odmahne glavom. - Ne, to ne bi učinio. Njih dvoje su - skrene pogled - prijatelji, da tako kažemo.

Pred očima mu se pojavi stranica iz Anneina dnevnika. P. je zagonetka. Veli mi da spava s pedeset žena na godinu, i vjerujem mu. A ipak, nema pažljivijeg ljubavnika. - Puši li on?

Fredu, koji je Paddyju godinama nabavljao cigarete, pitanje je zvučalo čudno. - Samo cigarete drugih ljudi - reče sumnjičavo. - Žena mu je stroga, ne odobrava pušenje.

McLoughlin se sjeti njegova kamina prepuna opušaka. - Nemojte mi reći - reče namrgodjeno

- pustite da pogadam. Izgleda kao mješavina Rudolpha Valentina, Paula Newmana i Laurencea Oliviera. - Otvori vrata svoga automobila i maši se za radio.

- Glupost - reče Fred nestrpljivo. - Krupan je, taman, pun života, na svoj način pametan, Mene uvijek podsjeća na onog glumca, onog koji igra u Magnumu.

Tom Selleck! Mrzim ga, pomisli McLoughlin.

Narednik Jones upravo je bio na izlazu kada je McLoughlin došao u policijsku postaju. - Imam nešto o onom vašem klošaru, Andy.

- Hm?

- Vaš prijatelj, župnik iz East Dellera, vidio ga je. Njegova žena tvrdi da ga je ponudila čajem.

- Sjeća li se datuma?

- Ne, ali župnik se sjeća da je upravo pisao propovijed i da ga je to smetalo. Počeo se moliti Bogu da ga oslobodi skitnica, a onda je sama sebe ukorio zbog okrutnosti.

McLoughlin se nasmijulji. - To zbilja sliči na župnika.

- Propovijedi sastavlja uvijek subotom, dok gleda sportski pregled. Hoće li to pomoći?

- Ne znam, Nick, ne znam.

DEVETNAESTO POGLAVLJE

Sljedećeg jutra zazvonio je telefon na McLoughlinovu radnom stolu. - Zbilja si gad, Andy. Našao sam onog tvog klošara - reče njegov kolega iz Southamptona. - Jedan od narednika s ceste prepoznao ga je po opisu. Prije tjedan dana pokupio je starog i odveo ga u neko novo svratište prema Shirleyu. Ne mogu jamčiti da je još tamo, ali dat ću vam adresu. Onda možete sami provjeriti. Zove se Wally Ferris i ovdje je svakoga ljeta. Narednik Jones poznaje ga već godinama. - McLoughlin zapiše adresu svratišta Heaven š Gate i zahvali mu. - Dužan si mi pivo - reče čovjek s druge strane veze i spusti slušalicu.

Heaven š Gate bilo je veliko samostojeće viktorijansko zdanje, koje je nekoć, prije automobila, bila zabačeno. No sada je ispred ulaza prolazila glavna cesta i oduzimala mu čar.

Wally Ferris nije uopće odgovarao opisu, osim po dobi i visini. Bio je čist, svježe umivenih ružičastih obraza i uglačane ćele, oprane kose koja je lepršala nad ovratnikom bijele košulje, u crnim hlačama i pomnjivo ulaštenim cipelama. Na prvi pogled, izgledao je kao školarac prvoga dana u školi. Našli su se u salonu i Wally pokaže na stolicu.

- Izvolite sjesti - reče on.

McLoughlin je pokazao da je razočaran. - Nema smisla - reče. - Ne mislim da ste osoba koju tražim.

Wally se naglo okrene i krene prema vratima. - Još bolje, stari. Ionako nisam lud za murjacima.

- Stanite - reče McLoughlin. - Dajte da barem provjerimo.

Wally se okrene i mrko ga pogleda. - Odlučite se, čovječe. Došao sam samo zato što me milostiva zamolila. Ruka ruku mije, da tako kažem. Uostalom, što tražite?

McLoughlin sjede. - Izvolite sjesti - reče kao što je Wally njemu bio rekao.

- I ne znate što tražite. - Sjede na udaljenu stolicu.

- Recite, u što ste bili odjeveni kada ste došli ovamo - upita McLoughlin.

- E, to se vas zbilja ne tiče.

- Mogu pitati »milostivu« - reče McLoughlin.

- Zašto vas to uopće zanima?

- Samo odgovorite. Što prije odgovorite, prije ću vas pustiti na miru.

- Zelena jakna, smeđi šešir, crne cipele, plava vesta i ružičaste hlače - odvergla Wally.

- Jeste li te stvari dugo imali?

- Dovoljno dugo.

- Koliko dugo?

- Šešir i jaknu oko pet godina, mislim.

- A hlače?

- Oko godinu. Malo napadne, ali dobro su mi stajale. Hej, ne mislite valjda da sam ih maznuo? Sve sam to dobio. - Izgledao je ogorčeno.

- Ne, ne - reče McLoughlin umirujuće. - Ni slučajno. Gledajte, Wally, pokušavamo ući u trag jednom čovjeku koji je nestao i pomislili smo da biste nam vi mogli pomoći.

Wally upre nogama o pod, spremajući se da ustane. - Ja ništa ne znam - reče s najdubljim uvjerenjem.

McLoughlin podigne ruke u pomirujućoj gesti. - Bez panike, Wally. Koliko nam je poznato, ne radi se ni o kakvom zločinu. Žena toga čovjeka zamolila nas je da ga nadjemo. Veli da ste bili kod njihove kuće dan prije nego što je nestao. Zanima nas jedino sjećate li se toga i jeste li čuli ili vidjeli nešto što bi nam moglo pomoći da shvatimo zašto je otišao.

Wallyjeve su ga vlažnjikaste oči sumnjičavo gledale. - Ja stalno idem po kućama.

- Ti su vam ljudi dali par smeđih cipela.

Nešto poput olakšanja prijeđe smežuranim licem. - Ako je žena bila tamo, zašto vam ona ne kaže zašto je stari otišao? - upita razborito.

- Ona je vrlo bolesna otkad joj je suprug nestao - reče McLoughlin zaobilazeći istinu. - Gotovo nam ništa nije mogla reći.

- Što je čovjek učinio?

- Gotovo ništa, osim što je izgubio sav novac i pobjegao.

To je pogodilo Wallyja. - Jadnik. Želi li on uopće da ga nađu?

- Ne znam. Što vi mislite? Žena sigurno želi da se vrati.

Wally je nekoliko minuta razmišljao. - Mene nitko nije tražio - reče na posljetku. - Ponekad poželim da jest. Bili su sretni da su me se riješili. No, hajde dalje s pitanjima.

Trajalo je to više od sata, no McLoughlin je na kraju dobio jasnu sliku Wallyjeva kretanja tijekom posljednjega tjedna u svibnju. Bolje rečeno, jasnu onoliko koliko se stari mogao sjetiti s obzirom da je veći dio vremena bio pijan. - Dobio sam petaka - objasni. - Neki starkelja tutnuo mi ih je u ruku u Winchesteru. Sve sam stavio na nekog konja, Vagabund se zvao, i na kraju sam dobio jedanaest. Toliko love nisam imao godinama. Tri tjedna živio sam k'o bubreg u loju.

Ta tri tjedna vucarao se uglavnom oko Winchestera, a kada mu je u džepu ostalo samo nekoliko funti, krenuo je pokrajnjim cestama prema Southamptonu. - Volim selo - reče. - Uvijek me podsjeti na vožnje biciklom u mladosti. - Sjećao se da je svratio u gostionicu u Streechu.

- Pljuštalo je kao iz kabla - objasni. - Gazda je bio pristojan momak, nije mi pravio neprilike. - Paddyjeva žena, nasuprot tome, bila je stara krava, koja mu je iz nepoznatih razloga bila vrlo nesimpatična. U tri sata izbacili su ga van na kišu. - Užasno je kad tako pada - reče potišteno.

- Zato sam otišao na jedno mjesto koje sam otprije znao i ondje sam proveo to popodne i noć.

- Gdje? - upita McLoughlin kad je stari zašutio.

- Ništa nisam učinio - reče Wally braneći se. - Nitko se nije na mene žalio.

- Nije bilo nikakvih pritužbi - McLoughlin će umirujući ga. - Neću vas cinkati, Wally. Što se mene tiče, budete li se ponašali kako treba, možete ondje biti kad god hoćete.

Wally napući usne. - Kuća je velika, gospodska. Zid nije visok. Nekoliko sam puta bio u vrtu, ali nikada nikoga nisam vidio. - Ispitivački pogleda McLoughlina kako bi provjerio zanima li ga ta priča. - Blizu šume izgradili su nešto kao špilju. Ne znam čemu služi, ali unutra su složene neke opeke. Vrata se ne vide od grmlja i šipražja, ali čovjek se lako provuče ispod. Ja uvijek ponesem hrpu

paprati da imam na što leći... Hej, zašto tako čudno izgledate?

McLoughlin zatrese glavom. - O, onako, bez razloga. Imate li ideju koji je to bio dan, Wally?

- To samo nebo zna, sinko.

- I nikoga niste vidjeli kad ste bili u parku?

- Ni žive duše.

- Je li bio mrak u toj špilji?

- No, struje nema, ako ste na to mislili, ali danju se vidi. Ako su vrata otškrinuta, jasno.

McLoughlin je razmišljao kako sročiti sljedeće pitanje. - A osim te hrpe opeka koju ste spomenuli, mjesto je bilo prazno?

- Na što ciljate?

- Ni na što. Samo želim stvoriti jasnu sliku.

- No, dobro. Bilo je prazno.

- I što se dogodilo sljedećega jutra?

- Ništa, sjedio sam i ljenčario do podneva.

- U špilji?

- Ne, u šumi. Bilo je zbilja lijepo. Mirno. Onda me uhvatila glad pa sam potražio nešto za jelo. Pokucao sam na nekoliko vrata, ali bez uspjeha.

- Zašto niste kupili nešto od onog dobitka? - upita McLoughlin fascinirano.

Wally promijeni ton. - Zašto bi čovjek plaćao nešto što može dobiti besplatno? - reče podrugljivo. - Viski vam neće dati. Osim toga, nije mi bilo mnogo ostalo.

Našao je neku skupinu kuća na izlazu iz Streecha, gdje mu je neki starkelja dao sendvič. Općinske kuće, pomisli McLoughlin. - Jeste li još negdje pokušali? - upita ga.

- Neka me cura otjerala. Bogami, razumijem je. Vidio sam da u sobi ima valjda desetero šmrkavaca. - Onda je odustao od Streecha i krenuo cestom. Nakon približno sata hoda, stigao je do sljedećeg sela. - Ne sjećam se imena, sinko, ali znam da su imali župni dvor. Župnik je obično dobar čovjek. - Našao je župnikovu ženu i nagovorio je da mu dade šalicu čaja i komad kolača. - Zgodna ženica, ali čini mi se da je postala previše pobožna. To je uvijek gadno s kućama župnika. Daju vam nešto za pojesti, ali vam uz to serviraju propovijed. Brzo

sam kidnuo. - Opet je počelo kišiti. - Čudno vrijeme, velim vam. Stalno vedro, a onda bi svako malo naišla oluja. Znate ono kad krene. Munje i gromovi. - Potražio je sklonište. - Nema šanse. Slatke male kutijice s lijepim garažama. Ali, za mene ništa. Onda sam došao do neke veće kuće, da malo predahnem i razmislim. Pošao sam malo dalje pogledati imaju li kakvu šupu. I stvarno, vidio sam upravo ono što sam tražio: šupicu, zaklonjenu od pogleda. Otvorio sam vrata i šmugnuo unutra. - Zašutio je.

- I? - poticao ga je McLoughlin da nastavi. Starac ga prepredeno pogleda i upita: - Imam osjećaj da vam pričam zanimljive stvari, čovječe, a pitam se zašto. Što ja dobivam za to?

- Petaka - reče McLoughlin - ako informacije budu toliko vrijedile.

- Deset - reče Wally. - Baci pogled na zatvorena vrata iza sebe i povjerljivo se nagne naprijed.

- Da vam velim istinu, ovog mi je mjesta već preko glave. Milostiva je u redu, ali nema tu zabave. Razumijete što hoću reći. Tu sam već cijeli tjedan. Ljepše bi mi bilo u zatvoru.

McLoughlin je razmišljao o tome je li moralno dati Wallyju novac da može otići, i onda zaključio da bi on ionako uskoro otišao. Ne možeš starog psa naučiti novim trikovima. Desetica će mu biti barem nešto za početak. - U redu - reče. - Što se dogodilo, dakle, kada ste ušli u tu šupu?

- Potražio sam najprije nešto na što ću sjesti, jasno, da mi bude ugodno dok sam tamo. A onda sam vidio tog tipa kako se skriva iza nekih kutija. Kad je shvatio da sam ga vidio, prišao mi je i naredio mi neka odem s njegova posjeda. Ja sam ga ljubazno upitao zašto bih mu vjerovao da je on vlasnik, kad se, kao i ja, skriva u šupi. Strašno se rasrdio i počeo me psovati, a onda je iz kuhinje došla ona žena vidjeti kakva je to buka. Ja sam joj sve objasnio, a ona je rekla da je tip njezin muž i da je otišao u šupu po kist. - Wally se naceri. - Valjda su mislili da sam se jučer rodio. Kistovi su bili uredno složeni na radnoj plohi sa strane. Tip se skrivao, to je sigurno. U svakom slučaju, ja sam tu vidio svoju šansu i njih su mi dvoje, da me se oslobode, lijepo platili. Dobio sam bocu viskija, pristojne cipele i dvadeseticu. Pokušao sam izvući još, ali to ih je rasrdilo pa sam shvatio da je vrijeme da pođem. Jel' to taj čovjek kojeg tražite?

McLoughlin kimne. - Sve se čini da jest. Kako je izgledao?

Wally se namršti. - Približno metar sedamdeset pet, debeo, sijede kose. Mala noga za muškarca. One cipele koje mi je dao, tiskale su me.

- Kako je žena izgledala?

- Sitna, tužnih očiju, ali oštra, bogami. Napala je mene i svoga muža jer dižemo buku. - Odjednom se zamisli. - A nismo bučili, znate. Dok se sve to događalo, govorili smo šapćući. - Zatrese glavom. - Pravi ludjaci, njih dvoje.

McLoughlin je trijumfirao. Imam te, gospodine Thompson, mislio je. - Kamo ste poslije otišli?

- Hm - promrmlja Wally. - Ima jedna izreka, sinko: - Bolje vrabac u ruci nego golub na grani. Kiša je bila prestala, ali imao sam osjećaj da će ponovno oluja. Mislio sam u sebi: imam bocu viskija, a nemam je gdje u miru popiti. Ako odem malo dalje, možda nađem neko suho mjesto gdje bih mogao prenoćiti. Zato sam se vratio do one velike kuće i lijepo proveo noć u onoj špiljici. - Kutkom oka pogledavao je McLoughlina. - Idući dan rekoh sebi, imam nešto u džepu pa ću naći nešto pristojno za jelo, te sam krenuo u Silverborne. Ima zgodna krčma na cesti...

- Jeste li što ostavili ondje? - prekine ga McLoughlin.

- Na primjer?

- Na primjer... cipele.

- Bacio sam ih u šumi - reće Wally posprdno. - Od njih su mi noge pune žuljeva. To ti je iskustvo. Mladac bi prvo bacio stare, a onda bi obuo nove. E onda bi se dobrano namučio dok ne bi našao druge.

McLoughlin spremi notes u džep. - Mnogo ste mi pomogli, Wally.

- Gotovi smo? McLoughlin kimne.

- Gdje je moja desetica?

McLoughlin izvadi novčanicu od deset funti iz novčanika i raširi je prstima. - Slušajte ovamo, Wally. Dat ću vam ovih deset funti sada kao znak povjerenja, ali želim da ostanete ovdje još jednu noć jer biste mi možda još mogli trebati. Ako ostanete, doći ću sutra ujutro i donijeti vam još deset, pa ćete imati dvadeset. - Pruži mu novčanicu. - Dogovoreno?

- Jel' to sigurno, sinko?

- Dat ću vam napismeno ako hoćete.

Wally stane kao da će pljunuti na pod, ali onda se u posljednji tren predomisli. - Dobro, sinko, dogovoreno. Ali ako se sutra ujutro ne pojavite, odoh ja. - Stisne oči. - Ni riječi milostivoj o tome, znate. Ovaj tjedan učinio sam već dovoljno dobrih djela. Ovdje ne znaju kada čovjeka treba pustiti na miru.

McLoughlin se nasmije. - Možete mi vjerovati, Wally.

- Shvatio sam shemu - reče McLoughlin Walshu s ironičnim prizvukom - kada sam označio kuće u kojima su rekli da su vidjeli onog klošara. - Pokaže male crvene križiće na mapi pred sobom. - Sjećate se, Nick Robinson imao je dva izvještaja. Jedan od neke žene u Clementine Cottageu, koja je rekla da je skitnica prošao pokraj njezine kuće i otišao u gostionicu, a to znači da je dolazio iz smjera Winchestera. Drugi je dao vlasnik gostionice, koji je rekao da je ostao do zatvaranja i da je zatim otišao uza zid oko imanja Grange, što će reći prema East Delleru. - Prstima prodje po cesti na papiru. - Poslije smo dobili izjave koje je prikupio Williams. Rekao je kako je neka starija žena dala skitnici sendvič, a neka mlađa žena otjerala ga je jer je bio rođendan njezina sina. Obje žive na općinskom imanju koje je zapadno od Streecha na cesti za East Deller. Mlada je žena rekla da je bio dvadeset sedmi. Ali, kada smo razgovarali s gospođom Thompson, rekla nam je da je k njima u East Deller došao dvadeset četvrtoga. To bi značilo da je tri dana poslije iz smjera Winchestera došao do Streecha.

Walsh je skupljao ostatke svoga autoriteta i pokušavao se držati što dostojanstvenije. - I ja sam došao do istog zaključka - slaže. - Cipele koje smo našli na Grangeu dokazuju da je upravo tako učinio.

- Tako je, stoga smo morali još jedanput u East Deller kako bismo pokušali utvrditi datum. Jones je otišao vidjeti što može iskopati. Porazgovarao je s našim prijateljem župnikom i on mu je rekao da je pisao propovijed kada je naišao skitnica. Nije se mogao sjetiti datuma, ali zna da je bila subota jer tada uvijek piše propovijedi. Dakle, samo je dvoje ljudi navelo datum: gospođa Thompson dvadeset četvrti, srijedu, a ona druga žena dvadeset sedmi, subotu, rodjendan njezina sina. Wally tvrdi da je s općinskog imanja u Streechu otišao ravno u East Deller, prvo župniku pa Thompsonima, što će reći da je to bilo u

subotu, dvadeset sedmoga svibnja. Dakle, zašto je gospođa T. lagala o datumu?

- Dajte, nastavite - naredi Walsh nestrpljivo.

- Zato što je, kad smo prozreli njezinu laž i dokazali da su cipele pripadale njezinu mužu, morala objasniti zašto više nisu kod nje. Ovaj put odlučila se za istinu, ili barem pola istine, i pružila nam mogućnost da provjerimo priču time što nam je dala opis skitnice. Sjećate se, prije joj nismo bili rekli gdje smo našli cipele. Morala je shvatiti da smo ih dobili od samog skitnice. - Sabirao je misli. - Dakle, sad je bila sigurna da će skitnica reći da je vidio njezina muža. Pa kad bi nam rekla pravi datum njegova dolaska, bilo bi isto kao kad bi nam rekla da je njezin muž bio živ i zdrav i da je živio u East Delleru nakon što je prijavila njegov nestanak. I ode njezin alibi. Zato je rekla da je klošar svratio tri dana prije. Bio je to rizik, ali zamalo se isplatio. Wally nema pojma kada je prolazio onuda, a da nije bilo toga dječjeg rođendana, ne bismo ni mi. Nitko se drugi ne sjeća datuma. - Zastane trenutak. - Gadno će se iznenaditi kad joj budemo rekli gdje je Wally bacio cipele. Ni u najgorem snu ne bi mogla pomisliti da je to na mjestu zločina što ga je smišljala.

Walsh ustane. - Pjesnička pravda, rekao bih. Ali, volio bih znati kako je nagovorila muža da se tako pritaji i kako ga je odvela u ledanu.

- Oslonite se na svoj šarm, vjerojatno će nam sama reći - reče McLoughlin.

DVADESETO POGLAVLJE

Gospođa Thompson otvorila im je vrata s osmijehom dobrodošlice. Upravo se spremala izaći. Bila je u urednom modrom kostimu i bijelim rukavicama, ali izgledala je otužno staromodno, kao da je prestala pratiti modu negdje još pedesetih. Pokraj nje, u hodniku, stajala su dva kovčega. Rumenilo na obrazima i ruž davali su njezinu licu lažnu svježinu, ali kada je ugledala okupljene policajce, izgledalo je kao da će svaki čas zaplakati.

- Oh - uzdahne razočarano. - Mislila sam da je župnik.

- Možemo li ući? - upita Walsh.

- Ima vas toliko... - prošapće. - Je li vas đavao poslao?

Walsh je primi za ruku i gurne unatrag kako bi njegovi ljudi mogli ući. - Zar nećemo ući u primaću sobu, gospođo Thompson? Nema smisla da stojimo ovako ni amo ni tamo.

Pružala je slabašan otpor. - Što je ovo? - upita plačljivim glasom sa suzama u očima. - Molim vas, ne dotičite me.

McLoughlin provuče ruku pod njezinu drugu mišicu i oni je zajedno odvukoše kroz vrata primaće sobe do stolice. Dok ju je McLoughlin pritiskom na rame držao na stolici, Walsh je poslao svoje ljude da temeljito pretraže kuću i vrt. Nakratko joj tutne pod nos svoju iskaznicu, a onda je vrati u džep jakne i sjedne u stolicu nasuprot nje.

- Onda, gospodjo Thompson - reče vedro - ide se malo na more?

Ona strese McLoughlinovu ruku s ramena, ali ostane sjediti. - Čekala sam župnika da me svaki tren odveze na kolodvor - objasni dostojanstveno. McLoughlin opazi da joj se kosa na tjemenu prorijedila. Kao da je skinula komad odjeće i otkrila nešto što bi bilo najbolje skrivati.

- Onda predlažem da odmah prijeđemo na stvar - reče Walsh. - Ne bismo voljeli da čeka.

- Što vi ovdje radite? Zašto vaši ljudi pretražuju moju kuću?

Walsh položi ruke na krilo. - Sjećate li se onoga skitnice za kojeg ste nam rekli, gospođo Thompson?

Ona kratko kimne. - Našli smo ga.

- Dobro. Onda sada znate da sam vam rekla istinu o Danielovoj velikodušnosti.

- O, da. Rekao nam je i to da mu je gospodin Thompson dao bocu viskija i dvadeset funti.

Tužne oči zadovoljno zasjaše. - Rekla sam vam da je Daniel bio svetac. Dao bi čovjeku posljednju krpicu sa sebe da je tražio.

McLoughlin sjedne na stolicu pokraj Walsha i agresivno se nagne naprijed. - Skitnica se zove Wally Ferris. S njim sam dugo razgovarao. Veli da ste ga se vi i gospodin Thompson htjeli osloboditi pa ste zato bili tako darežljivi.

- Nezahvalnost - uzdahne dršćućih usana. - Što kaže naš Gospodin? Podajte siromasima i imat ćete blago na nebu. Jadni moj Daniel zaslužio je svoje mjesto u Nebu. Za tog se čovjeka to ne može reći.

- Rekao mi je i to - nastavi McLoughlin ustrajno - da je našao vašeg muža kako se skriva u šupi. Smijuckala se stavivši ruku na usta, poput šiparice.

- Zapravo - reče gledajući ga ravno u oči - bilo je upravo suprotno. Daniel je njega zatekao kako se skriva u šupi. Pošao je po kist i spotaknuo se na hrpu stare odjeće iza nekih kutija. Zamislite kako li se samo iznenadio kad je hrpa progovorila!

Njezine su riječi zvučale uvjerljivo i u McLoughlinu se iznenada probudi sumnja. Možda se ipak previše oslonio na staroga, koji je, kako sam priznaje, bio stalno pod parom?

- Wally tvrdi da je padala kiša dok je bio u vašoj šupi. Provjerio sam u mjesnoj meteorološkoj postaji. Nemaju podataka o tome da je u srijedu dvadeset četvrtoga svibnja bilo kiše. Nevrijeme je počelo dva dana poslije i s prekidima je trajalo sljedeća tri dana.

- Jadan čovjek - promrmlja ona. - Bila sam rekla Danielu da ga treba odvesti liječniku. Bio je pijan i vrlo smeten. Pitao me, na primjer, jesam li ja njegova sestra. Mislio je da sam napokon došla po njega.

- Ali, gospođo Thompson - reče Walsh hineći iznenađenost - ako je bio pijan kako kažete, zašto ste mu dali bocu viskija? Niste li time još otežavali njegove već ozbiljne probleme s alkoholom?

Ona podigne pogled prema stropu. - Molio nas je u suzama,

inspektore. Tko smo mi da ga odbijemo? Ne sudi i neće ti se suditi. Ako se siroti čovjek odlučio ubiti alkoholom, ja ga nema pravo osudjivati.

- Ali imate pravo ubrzati cijelu stvar, pretpostavljam - reče McLoughlin zajedljivo.

- To je bio tužni mali čovjek, koji jedinu utjehu nalazi u viskiju - reče ona tiho. - Bilo bi okrutno da smo mu tu utjehu uskratili. Dali smo mu novac da ima za hranu, cipele da ima što obuti i predložili mu da potraži pomoć zbog ovisnosti o piću. Mnogo više nismo mogli učiniti. Moja je savjest čista, naredniče.

- Wally kaže da je ovamo došao u subotu, dvadeset sedmoga svibnja - Walsh će mirno.

Ona se namršti i na trenutak razmisli. - Ali, to nije moglo biti - reče iskreno zbunjena. - Daniel je još bio ovdje. Nismo li bili rekli da je bio dvadeset četvrti?

McLoughlina je fascinirala njezina predstava. Izbrisala je iz glave svako sjećanje na umorstvo, pomisli, i samu sebe uvjerila da je njezina priča istinita. Ako je to točno, vraški će se namučiti da je odvedu pred sud. Ostanu li samo na Wallyjevu svjedočenju, uz iskaz žene iz općinskog stana, nemaju nikakva izgleda. Treba im priznanje.

- Datum je potvrdio jedan nezavisni izvor.

- Da? - uzdahne ona. - Zbilja neobično. Ne sjećam se da sam vidjela nekoga s njim, a ovdje živimo tako osamljeno. - Igrala se križem na grudima i prijekorno ga gledala. - Tko bi to mogao biti, pitam se?

Walsh glasno pročisti grlo. - Zanima li vas možda gdje smo našli cipele vašeg muža, gospodjo Thompson?

- Pa i ne. Iz onoga što ste rekli pretpostavljam da ih je taj skitnica, Wally, jednostavno bacio. To me boli kad se sjetim moga dragog Daniela.

- Vi ste vrlo sigurni da je mrtav? - upita McLoughlin.

- On me nikad ne bi ostavio - odgovori poznatim refrenom i poput mađioničara izvuče odnekud čipkasti rupčić i počne otirati oči.

- Cipele smo našli u šumi na Streech Grangeu, nedaleko od ledane - reče Walsh pomnjivo je promatrajući.

- Ah, da? - reče ona uljudno.

- Wally je noć dvadeset sedmoga svibnja proveo u ledani, a sljedećeg je jutra, kad je odlazio, cipele ostavio u šumi.

Ona spusti rupčić i počne znatiželjno pogledavati čas jednoga, čas drugoga. - Je li to uopće važno? - upita ih zbunjeno.

- Vi znate da smo u ledani na Streech Grangeu našli truplo? - reče McLoughlin grubo. - To je tijelo muškarca, u dobi između pedeset i šezdeset, krupne građe, sjedokosog i visokog oko metar sedamdeset pet. Umoren je prije dva mjeseca, u doba kada je vaš muž nestao.

Izgledala je silno iznenađena. U nekoliko sekundi njezinim je licem prošlo mnoštvo osjećaja. Dvojica muškaraca pomnjivo su ga promatrala, ali ako je na njemu bilo osjećaja krivnje, nisu ga mogli prepoznati. Prevladavala je iznenađenost. - Nisam imala pojma - reče - nitko mi ništa nije rekao. Tko je taj čovjek?

McLoughlin se okrene k Walshu i očajnički podigne jednu obrw. - Piše u svim novinama, gospodjo Thompson - reče inspektor - i o tome se govori u vijestima. To vam nije moglo promaknuti. Tijelo je bilo toliko raspadnuto da ga nismo mogli identificirati. Medjutim, nešto ipak naslućujemo.

Duboko je disala kao da joj je disanje predstavljalo napor. Na obrazima joj je blještalo rumenilo. - Nemam televizor - reče im. - Daniel je uvijek uzimao novine na poslu pa mi je kod kuće prepicavao vijesti. - Borila se za zrak. - O, Bože - reče i položi ruku na prsa. - To su tajili od mene kako bi me zaštitili. Nisam imala pojma. Nitko mi nije rekao ni riječ.

- Niste znali da smo našli tijelo ili niste znali da je tamo neko tijelo? - upita McLoughlin.

Trenutak je razmišljala o tome. - Nisam znala da je tamo, naravno - reče odlučno. Svjesnim naporom umirila je disanje i stisnula usne u onu svoju tanku crtu. - Sada razumijem zašto vas zanimaju Danielove cipele - reče obraćajući se Walshu. - Iznad gornje usne osjetio se lagani grč. - Pretpostavljate da su nekako povezane s tim tijelom koje ste našli.

- Možda - reče on oprezno.

Iz njezinih je očiju izbijao trijumf. - Ali, taj je skitnica kojeg ste našli dokazao da je to nemoguće. Velite da je noć od dvadeset sedmoga proveo u toj... kako ste to nazvali? - Ledani.

- U toj ledani. Ne mogu zamisliti da je bio tamo zajedno s tim mrtvacem, a to znači da je cipele bacio prije nego što je mrtvac tamo stigao. - Izgledalo je da se malo opustila. - Ja ne vidim nikakvu vezu, samo bizarnu slučajnost.

- Imate potpuno pravo - složi se Walsh. - U tom smislu nema nikakve veze.

- Zašto mi onda postavljate sva ta pitanja?

- Jedna nas je bizarna slučajnost dovela do skitnice, gospođo Thompson, i do nekih zanimljivih podataka o vama i vašem mužu. Možemo dokazati da je bio tu u kući dva dana nakon što ste prijavili njegov nestanak, u vrijeme za koje nemate nikakav alibi. Otada vaš muž nije viđen, a prije tjedan dana našli smo manje od sedam kilometara odavde neprepoznatljivo tijelo koje odgovara njegovu opisu. I da vam otvoreno kažem, to nam je posve dovoljno da vas optužimo da ste dvadeset osmoga svibnja ili kasnije umorili vašega muža.

Grč iznad gornje usne sada je bio jači. - Taj mrtvac ne može biti Daniel.

- Zašto ne?

Šutjela je.

- Zašto ne? - upita je ponovo.

- Zato što sam prije oko dva tjedna dobila od njega pismo. - Ramena joj još više utonu i opet brizne u plač. - Grozno pismo, piše koliko me mrzi i kako sam bila loša žena...

McLoughlin je prekine. - Hoćete li nam, molim vas, pokazati to pismo?

- Ne mogu - odgovori jecajući. - Spalila sam ga. To je bilo tako zločesto i gadno pismo.

Natko je pokucao i na vratima se pojavio policajac u odori. - Pretražili smo kuću i vrt, gospodine. - Odmahne glavom na Walshov ispitivački pogled. - Ništa još. Ostala nam je još ova soba i kovčezi gospodina Thompsona. Zaključani su. Trebat će nam ključevi.

Gospođa Thompson zgrabi svoju torbicu i stisne je uza se. - Ne dam vam ključeve. Nećete prekapati po mojim kovčezima. Unutra je moje donje rublje.

- Dovedite mi neku policajku - naredi Walsh i nagne se prema

gospodi Thompson. - Žao mi je, ali tu nemate izbora. Ako želite, zamolit ću policajku da kovčege donese ovamo tako da možete gledati dok ih pretražuje. - Ispruži ruku. - Ključeve, molim.

- No, dobro - reče ona mirno i izvadi iz torbice dva ključića svezana bijelom vrpcom. - Mislim da je sve ovo nečuveno. Žalit ću se glavnom inspektoru.

Nije čudno što nije htjela da joj prekapaju po rublju. Bili su to frivolni komadi od crne čipke, kakvi bolje pristaju u bordel, mislio je Walsh, negoli u kovčeg jedne tako sumorne i dosadne žene. Ali, tijekom svih tih godina u službi shvatio je da su neke od najružnijih žena imale najekstravagantnije rublje. Njegova je vlastita žena bila dobar primjer. Svake noći njihova zajedničkog života dolazila je u postelju u svili ili mekanom satenu, samo za njega, samo zato da joj se divi. I dugo joj se vremena doista i divio i trudio se što je bolje umio da joj to i pokaže, ali nakon mnogo godina ogorčenog odbijanja shvatio je da gospođa Walsh ne nosi svoje rublje radi njega, nego radi vlastita zadovoljstva.

Policajka zaključa kovčeg i odmahne glavom. - Ništa, gospodine.

- Rekla sam vam - dobaci gospođa Thompson. - Ja zbilja ne znam što vi to zapravo tražite.

- Vašu torbicu, molim.

Ona mu je pruži s izrazom gađenja na licu. Policajac pažljivo izvadi sadržaj na stolić za kavu, rukom opipa mekanu kožu u slučaju da je nešto skriveno u podstavi, a zatim pregleda jednu po jednu stvar. Upitno pogleda Walsha. - Izgleda sve u redu, gospodine.

On joj pokaže glavom neka sve vrati u torbicu. - Možda biste radije pričekali vani dok pretražujemo ovu sobu? - upita gospođu Thompson.

Ona se ukoči u stolici, čvrsto primivši jastučić ispod sebe kao da očekuje da će joj ga tko istrgnuti. - Ne bih, inspektore.

Kad su policajci počeli raditi, Walsh se vrati pitanjima. - Velite da ste dobili pismo od muža. Zašto to niste prije rekli?

Ona se odmakne od njega i skvrči postrance u stolici. - Jer mi, osim ponosa, drugo nije ostalo. Nisam htjela da ljudi saznaju kako je bio grozan prema meni. - Tapkala je rukom po suhim očima.

- Što je pisalo na poštanskom žigu? - upita McLoughlin.

- London, mislim.

- Pretpostavljam da je pismo bilo napisano rukom - razmišljao je. Pisaći stroj sigurno nije imao.

Ona kimne. - Da.

- Kakva je bila omotnica?

Ona trenutak razmisli. - Bijela.

McLoughlin se nasmije. - To vam neće proći, gospođo Thompson. Ne možete samo tako sipati laži i očekivati da vam plješćemo. Provjerit ćemo kod vašega poštara. U ovako malim mjestima zacijelo godinama imate istog poštara. Vjerojatno je to onaj čovjek koji drži onu malu trgovinu s poštom pokraj crkve. Vaša su ga pisma u posljednje vrijeme sigurno jako zanimala. Mora da je svako dobro pregledao nadajući se da će prvi saznati nešto o pustolovu Danielu. Nećete nas uvjeriti da je vaš muž živ izmišljajući nekakva pisma, gospodjo Thompson.

Ona pogleda iza njega, u policajku koja je pretraživala kredenac. - Pitajte poštara, naredniče. Vidjet ćete da govorim istinu. - Zvučala je iskreno, ali njezin je pogled bio hladan i proračunat.

- Da sam znala što vam je na pameti, bila bih vam rekla za pismo kada ste prvi put došli.

McLoughlin ustane, nagne se nad nju i položi ruku na naslone za ruke. - Zašto ste se onako zapanjili kada ste čuli za truplo u ledani? Ako znate da vam je muž živ, to vam ne bi ništa značilo.

- Taj mi čovjek prijeti - povikne Walshu. - To ne votim. - Spuzne dublje u stolicu.

- Natrag, Andy.

- Sa zadovoljstvom. - Bez upozorenja, uhvati je rukom ispod pazuha i naglo povuče natrag. Ona izleti iz stolice poput čepa na pjenušcu, a zatim ga bijesno pljune u lice.

- Stolica - poviče on. - Skriva nešto. - Imam je.

McLoughlin je uhvati za obje ruke, odmičući se kako bi izbjegao udarce njezinih cipela.

- Hajde, dođite - vikala je bijesno na dvojicu policajaca.

- Ubit će me. Tko ima lisičine, za boga miloga?

- Svinjo! - vrištala je. - Prokleta svinjo! - Opet je skupljala slinu u ustima i pljunula ga ravno na usne.

Dvoje policajaca trgnulo se i izvadilo lisice te gurnulo ženu u sofu. Gledala je kako McLoughlin neuspješno pokušava obrisati pljuvačku s lica i smijala se. - Pravo vam budi. Nadam se da ćete dobiti neku zarazu.

- Sad vas imam - reče on hladno i okrene se Walshu. - Što je to?

Walsh mu pruži tanku omotnicu. - Sigurno je pustila da joj ispadne iz torbice dok smo mi piljili u njezino rublje. - Smijao se dobro raspoložen. - Sve uzalud, draga moja. Na kraju smo ga ipak našli.

McLoughlin otvori omotnicu. Unutra su bile dvije avionske karte za Marbellu te večeri. Glasile su na gospodina i gospođu Thompson. - Gdje se, dakle, skrivao sve to vrijeme? - upita je.

- Idite do vraga!

- Gospođo Thompson! Gospođo Thompson! - čuo se zgranuti glas s vrata. - Molim vas, priberite se.

Ona se nasmije. - Stara budalo.

- Je li poludjela? - upita župnik ustrašeno.

- Moglo bi se reći - odgovori Walsh veselo.

DVADESET PRVO POGLAVLJE

Anne se smijala kad joj je McLoughlin ispripovjedio što se dogodilo. Lice joj je dobilo boju, a oči su joj živo sjale. Jedini vidljivi podsjetnik na udarac bio je svjetlucavi crveno-bijeli rubac što ga je na gusarski način vezala preko zavijene glave. Usprkos svim upozorenjima liječnika, odlučila je dan prije izići iz bolnice, ocjenjujući da je petodnevni boravak u bolnici najviše što može podnijeti senzibilni ovisnik. Phoebe se morala složiti, ali dovela ju je kući tek kada je Anne obećala da će se vladati onako kako su joj rekli. Obećanje je rado dala. - Samo mi daj cigaretu - rekla je - i učinit ću sve što kažeš.

Ono što nije znala, bilo je da je Phoebe preuzela i odgovornost za njezinu sigurnost. - Ode li iz bolnice, gospođo Maybury, mi je nećemo moći zaštititi - objasnio joj je Walsh - kao što ni vas ne možemo. Jednostavno, nemamo dovoljno ljudi koji bi stalno bili na Streech Grangeu. Ja bih joj savjetovao da ostane u bolnici, kao što sam vas savjetovao da odete iz kuće.

- Ne trošite riječi, inspektore - odvrati Phoebe prezrivo. - Streech je naš dom. Kad bismo se morale samo na vas oslanjati, ne bi imalo nikakva smisla u njemu živjeti.

Walsh slegne ramenima. - To vam nije pametno, gospodjo Maybury.

Diana, koja je bila u sobi s njima, razbjesni se. - Bože moj, zbilja ste grozni! - vikne na njega.

- Prije dva dana niste Phoebe vjerovali ni riječi. A sada, samo zato što se narednik McLaughlin potrudio naći neke dokaze, kažete joj da je glupa jer ne želi poslušati vaš savjet i otići. Reći ću vam samo ovo: jedino što se u posljednja dva dana promijenilo jesu vaši pogledi. - Bijesno udari nogom o pod. - Zašto bismo, za Boga miloga, pobjegle danas, ako to nismo učinile jučer, ni prekjučer? Opasnost je ista. I što mislite, tko nas sve vrijeme štiti?

- Tko, gospođo Goode? Ona mu okrene ledja.

- Same sebe štitimo, naravno - reče Phoebe hladno - i to ćemo i nadalje činiti. Psi su naši najbolji čuvari. Anne je ležala na jastucima u

svojem omiljenom naslonjaču, nogu na Phoebinoj stoličici, sa starom jaknom u ulozi kućnog ogrtača oko ramena i olovkom zataknutom za uho. Doista, mislio je McLoughlin, nju nije bilo ni najmanje briga što će drugi misliti. Poruka je bila jednostavna: takva sam kakva sam. Pitao se je li to zbog toga što je samouvjerena ili zato što uopće ne mari. No, što god bilo, volio bi da je i on takav. Još mu je uvijek trebalo odobravanje drugih.

- I, gdje se gospodin Thompson skrivao? - upita ga.

- Ne želi nam reći , ali nije ga bilo teško naći. Došao je miran kao janje na svoj let za Marbellu.

- S novcem s kojim je htio utećI?

McLoughlin kimne. Kad su ga uhitili i kad je Wally u njemu prepoznao čovjeka iz šupe, Daniel Thompson ponudio je da će suradjivati. Ta im je zamisao pala na pamet kad su u knjižnici naletjeli na neku knjigu o luksuznom životu Britanaca koji su pronevjerili novac i pobjegli na španjolsku rivijeru. Thompsonovo je poduzeće bilo na izdisaju i rekao je ženi kako je nepravedno da on mora tegliti kao marva kako bi preživjeli, a neki drugi, koji imaju isti problem, jednostavno pobjegnu s kapitalom i uživaju na suncu. Znali su što im je činiti, rekla je gospođa Thompson, i oni će tim putem. Nemaju djece, ona Englesku nikada nije zavoljela, a East Deller upravo je mrzila zbog njegovih stanovnika koji su je ismijavali, a sljedećih deset godina doista nije namjeravala provesti spajajući kraj s krajem kako bi Danielovo poduzeće opstalo. - Najčudnije je bilo to - sjećao se Thompson - koliko je lako bilo uvjeriti ljude da ulažu u prozirne radijatore. To mi je bio još jedan dokaz koliko ljudi ovdje na jugu imaju mnogo novca, a malo pameti.

- Od čega proizvodite prozirne radijatore? - upitao ga je znatiželjno.

- Od ojačanog stakla otpornog na toplinu - rekao je Thompson - od kojeg prave i one tave. Zamisao je bila da obojimo vodu i gledamo kako protječe. Dobro bi izgledalo.

- Gospođa Goode je rekla da je to moglo revolucionirati unutarnje uređenje.

Sveti Daniel uzdahne. - Da, u tome je bila ironija cijele stvari. Mislim da je možda i imala pravo. Ja sam se za tu ideju založio jer je

lako mogla biti pun pogodak, a istovremeno, bila je toliko apsurdna da sam zbog nje mogao odmah bankrotirati. Možete zamisliti koliko sam bio iznenađen kada je cijela stvar krenula. Ali, tada je već bilo prekasno. A osim toga, Maisie, moja žena - objasni uljudno - već se bila zagrijala za Costa del Sol. Tužno, zbilja - reče uz sanjarski pogled. - Mogao sam se obogatiti, pa bismo na kraju opet završili na sunčanom jugu.

- Zašto ste uopće išli na to da ste nestali? Zašto se jednostavno niste oboje pokupili i otišli?

Gospodin Thompson sjao je od zadovoljstva. - Potajni bijeg uvijek pobuđuje sumnje, a nipošto nismo htjeli da nas Španjolci odbiju. Danas se više ni k njima ne dolazi tako lako. Zato je Maisie ostala i svi su je jednostavno sažaljevali zbog toga što se udala za nesposobnog slabića.

- I gdje ste bili protekla dva mjeseca?

- U East Delleru - reče kao da ga je pitanje iznenadilo. - Osim posljednje dvije noći koje sam proveo u hotelu kako bi se Maisie mogla spakirati. Vaši su posjeti postali pomalo neugodni.

- Skrivali ste se u vlastitoj kući?

Kimne. - To je bilo najsigurnije. Pošto je policija prvi put pretražila kuću i vrt, Maisie me nazvala u moj hotel u Londonu. Došao sam kući u noći dvadeset šestoga i smjestio se na tavanu. Zaključili smo da je sigurnije s obzirom na to da je policija imala moj opis.

- Ali, Wally vas je vidio u šupi - nastavi McLoughlin.

- Ma, da, to je bila greška - prizna. - Mislili smo da će šupa biti najbolje sklonište jer se iz nje najlakše izadje ako bane policija. Jasno, u nju je najlakše i ući. Maisie me skrila iza nekih starih kutija. Da je tko slučajno naišao, ne bi me mogao vidjeti. - Pucne prstima. - Ali, onaj stari luđak tražio je mjesto na kojem će se skriti. Ne znam tko se više uplašio kad je odmaknuo kutije, on ili ja.

- Policija je dvaput pretraživala - reče McLoughlin. - Kako to da vas drugi put nisu našli?

- Jer smo ih očekivali. Zaključili smo da će, ako iznenada dođu i ništa ne nađu, zaključiti da sam doista pobjegao zbog nevolja s poslom i ostavio Maisie da sama brine o sebi. Stoga vas je Maisie anonimno nazvala kako bi vas potaknula da dodjete. Izludjeli smo ta

dva dana dok smo vas čekali, ali kada ste došli, mi smo bili pripravni. Jednostavno sam preskočio vrtnu ogradu iza kuće i skrio se u neki grm u susjednom vrtu dok mi Maisie nije dala znak da je gotovo. - Prijazno se nasmiješi. Bio je, kako je Diana rekla, građen kao tenk. Kad bi se smiješio, njegovo bi se debelo lice razdijelilo na dva polumjeseca, a na donjem su visjela još i dva podbratka.

- Nakon toga nismo imali nevolja sve dok se niste pojavili s tim cipelama. I tu je došao kraj mome »nestanku«.

- Ali, bilo je to vrlo rizično. Susjedi su zacijelo stalno navraćali.

- Ne nakon što je Maisie obuzela ona strašna seksualna manija - reče Thompson. - Žene su još nekoliko dana dolazile iz pristojnosti, ali neobično je kako se brzo ljudi otuđe zbog srama. Maisie je trebala biti glumica, to oduvijek govorim. Ideju o tavanu dobili smo iz dnevnika Anne Frank - doda.

- I zbilja nije znala ništa o truplu u ledani? To mi izgleda nevjerojatno.

- Bilo je zbilja glupo - nastavi Thompson. - Nije smjela naglo početi mijenjati navike. Da je uzela televizor ili počela kupovati novine, mogli su pomisliti da se trgnula. Tako je ostavljala dojam da je drukčija nego što jest, razumijete?

McLoughlin kimne. - A nitko joj nije rekao, jer su se bojali da ste vi onaj mrtvac.

Daniel uzdahne. - Potukli smo ih njihovim vlastitim oružjem.

- Zašto ste toliko čekali da otputujete? Mogli ste otići tjednima prije.

- Bili smo pohlepni - prizna Thompson. - Željeli smo novac od prodaje kuće. Za ovakvo imanje može se dobiti četvrt milijuna funti. Prema našem planu, Maisie je trebala postajati sve depresivnija sve dok se ne bi pokazalo da joj je jedino rješenje prodaja kuće i preseljenje u neku manju, za koju je ne vezuju uspomene. To ne bi nikome bilo čudno. Kad bi saznali istinu, laknulo bi im što je otišla. A mi bismo, s novcem u džepu, otišli brodom u Francusku, a otamo u sunčanu Španjolsku.

- I mislili ste otići sa svojim putovnicama? Thompson kimne.

- Ali, prijavljen je vaš nestanak i zaustavili bi vas.

- Ma, dajte, naredniče - reče opušteno. - Nakon šest mjeseci

prašina bi se slegla, a među stotinama putnika i poslovnih ljudi, mi bismo bili samo sredovječni par s čestim prezimenom. Uostalom, što bi mogli imati protiv mene? Moja bi žena posvjedočila da više nisam na popisu nestalih. A nitko nije izdao nalog za moje uhićenje, zar ne? - Nagne glavu u stranu i razdragano pogleda McLoughlina.

- Ne - prizna MeLoughlin.

- Nikada nisam imao osobit poslovni dar - nastavi Thompson. - To vam otvoreno priznajem. Ali, isto tako, nitko zbog mene nije izgubio mnogo novca. - Prekriži ruke preko debelog trbuha. - Moji su radnici svi našli drugi posao, a priznali su im i novac od socijalnog osiguranja koji sam ja tako drsko, kako da kažem, »posudio« da bih poduzeće održao na životu. Za to mogu zahvaliti mom upravitelju. On je za njih vodio pregovore, barem mi je Maisie tako rekla. Praktičan čovjek, sjajan organizator i pošten do srži. Sredio je zbrku koja je ostala iza mene i sve doveo u red. Čujte, rekao je Maisie na telefon neke oštre riječi protiv mene, nazvao me nesposobnjakovićem i amaterom, ali, ne zamjeram mu. - Kvrcne prstom trunku prašine s veste. - Moji su ulagači riskirali sa mnom i nije im se isplatilo, ali pravodobno su uspjeli izbjeći gubitak i okrenuti se unosnijim poslovima. To mi je jako drago. Rastuživalo me što sam ih razočarao.

- Samo trenutak - reče McLoughlin oštro. - Niste vi njih razočarali. Pronevjerili ste njihov novac.

- Tko to kaže?

- Sami ste priznali.

- Kada?

McLoughlin se okrene policajki Browulow koja je sve zapisivala. - Nađite ono kad kaže da su mu ideju dali britanski pronevjeritelji koji žive u Španjolskoj.

Ona prelista notes. - Nije izričito rekao da je on pronevjeritelj - prizna ona nakon nekoliko minuta - nego samo da je njegovo poduzeće propadalo.

- Pogledajte nekoliko stranica dalje - reče joj McLoughlin. - Rekao je da je bilo smiješno lako nagovoriti ljude da ulože u te radijatore.

- Bilo je - reče Thompson. - Ideja je bila zbilja dobra.

- K vragu - prasne McLoghlin. - Rekli ste da je bila i dovoljno apsurdna da propadnete.

- Da, i pokazalo se da sam imao pravo. Upravo se to i dogodilo.

- Niste vi bankrotirali zato što projekt nije uspio, nego ste uzeli novac za sebe. Sami ste rekli da bi to mogao biti velik uspjeh.

Thompson uzdahne. - Siguran sam da bi, osobito da sam imao više poslovnog smisla. Već sam vam objasnio, moj je problem to što nisam dovoljno poslovan. Hoćete li nas uhititi, naredniče?

- Da, gospodine Thompson, hoću.

- S kakvom optužbom?

- Zasad, zbog toga što ste trošili naše dragocjeno vrijeme. A poslije ćemo naći nekog tko će iznijeti i nešto ozbiljnije.

- Tko?

- Jednog od vaših vjerovnika, gospodju Goode.

- Zamolit ću moga odvjetnika da se s njom nagodi - reče ležerno. - To je mnogo ugodnije od povlačenja po sudovima.

- A vašu ću ženu optužiti za napadaj.

- Jadna Maisie. Znate, ona vam nije pri zdravoj pameti. - Namigne McLoughlinu. - Pola vremena ne zna što radi. Liječnički tretman bio bi joj mnogo korisniji od policijske istrage. Pastor će se sa mnom sigurno složiti.

- Obojica ste pravi lupeži.

- Oštre riječi, naredniče. Istina je da sam ja kukavica koja se nije mogla suočiti s razočaranjem onih koji su mi vjerovali. Utekao sam i skrio se. Bijedno, slažem se, ali nije zločin. - Gledao je čvrstim i otvorenim pogledom, ali njegov je dvostruki podbradak drhtao. McLoughlin nije znao je li to od kajanja ili zadovoljstva.

Kad je završio s pripovijedanjem, Anne se već toliko smijala da ju je sve boljelo. - Jeste li ih pustili?

On se plaho nasmije. - Njih dvoje bili su kao par jegulja koje pokušavaš uloviti. Svaki put kad ti se učini da ih imaš, iskliznu. Sada su se vratili kući, ali za dva tjedna morat će odgovarati na optužbe za remećenje istrage. U medjuvremenu, našao sam njegova upravitelja, koji je poludio jer ga je Thompson prevario, i rekao mu da malo pročešlja knjige i potraži izravnu pronevjeru.

- Neće je naći - reče Anne trljajući oči. - Gospodin Thompson izgleda kao pravi profesionalac. Novac je dosad sigurno već uložen u neku vilu u Španjolskoj.

- Možda. - McLoughlin ispruži ruke iznad glave, a onda se udobno zavali u svoju stolicu. Opet je bio budan cijelu noć i bio je umoran.

Jane je rekla Anne da je McLoughlin izabrao krivi poziv. Zašto, upitala ju je Anne. Jer je previše osjetljiv na tuđe probleme. Anne ga je promatrala kroz dim svoje cigarete. Ona nije bila naivna kao Jane i na njezine prosudbe nisu utjecali osjećaji. Taj ju je čovjek uzbuđivao, da, ali to nije djelovalo na njezinu objektivnost. Nije njega mučila prevelika sućut prema drugima, nego prema samome sebi, zaključi; zamka u koju, prema Anneinu mišljenju, upadnu mnogi. Kad čovjek po svaku cijenu želi da ga društvo prihvaća, sam sebe sputava. Pitala se kada se McLoughlin posljednji put nasmijao na vlastiti račun, ako se ikada smijao samome sebi. Za njega je život bio niz zapreka kroz koje treba preskočiti bez dodirivanja. Dotakne li koju, učinit će pogrešku.

- O čemu razmišljate? - upita.

- O tome zašto muškarci sebe uzimaju tako ozbiljno.

- Nije mi poznato da to čine.

- Pokušavam se sjetiti jesam li kada upoznala nekoga tko nije takav. Vaš gospodin Thompson mogao bi biti dobar kandidat. - Klatila je stoličicu nožnim prstima. - Problemi žena vrte se oko njihova biološkog programa. Bez njezine pripravnosti da reproducira i odgaja novi naraštaj, vrsta bi izurnrla. Njezine frustracije nastaju zbog toga što ta vrsta ne cijeni to što se žrtvuje za opće dobro. Zahvalna država ne plaća joj za to što je dvadeset četiri sata na raspolaganju obitelji, ona ne stječe magisterij zato što djecu odgaja tako da budu dobri gradjani. U devet od deset slučajeva djeca vam nisu zahvalna za sve što ste učinili, nego vam u lice kažu kako nisu tražila da budu rođena. - Otrese pepeo u pepeljaru i nasmije se. - Majke žive pasjim životom. Nema upravljačke strukture, nema nezavisnog arbitra, otkaznog postupka u slučaju stalnih prekršaja i izgleda za napredovanje. Emocionalna ucjena i seksualno dodijavanje svakodnevna su pojava. - Oči joj zasjaše dok se naginjala. - Nema muškarca koji bi to podnosio. Izgubio bi samopoštovanje.

McLoughlin je proklinjao sebe što je bio takav kreten. Trebao se pouzdati u svoj prvi dojam i zaobići tu ženu u široku luku. Morala bi biti zmaj u postelji da mu se isplati trpjeti svo to feminističko

naklapanje. Na kraju krajeva, mislio je, je li doista tako velika razlika izmedju nje i njegove žene? Žalile su se na posve iste stvari, samo što ih je Anne jasnije i ljepše obrazlagala. Poželio je da odsad pa zauvijek ostane sam. Nije imao ni želje ni snage voditi rat svaki put kad poželi spavati s nekom ženom. Ako je cijena užitka kapitulacija, onda može i bez toga.

Naglo ustane i pusti da se njegova potisnuta srdžba i razočaranje razmašu. - Reći ću vam nešto, draga gospođice Cattrell. Meni je već dosta tih ženskih jadanja. Stalno vrištite o tome kako je muškarcima sjajno i kako smo prema vama grozni. - Ode do kamina, osloni se objema rukama o policu iznad njega i zagleda u neupaljeni plamen. - Mislite li da je samo vaš spol žrtva biološkog programa? Znate li vi koliko je teško ispunjavati ženska očekivanja? Da mi nismo programirani za oplođivanje, vrsta bi već odavno izumrla. Moramo vas nagovarati na seks. A to košta. Ulažemo novac, trud i osjećaje, stalno u strahu od odbijanja. Želi li muškarac dati svoj doprinos društvu, mora cijeli život provesti u okovima i raditi kao stoka kako bi žena bila zadovoljna i raspoložena. Onda mu tek radja potomstvo i brine se o njemu kako valja. - Okrene se i pogleda je. - To je odvratno i ponižavajuće. - Moj reproduktivni inventar nije ništa drukčiji od psećeg. I mene i njega priroda prisiljava da izbacujemo sjeme u plodnu ženku, jedino što od psa ne traži nikakvo objašnjenje za to što čini. Razmislite o tome kad se sljedeći put odlučite izrugivati muškom samopoštovanju. Ono je krajnje krhko. I imate potpuno krivo kad kažete da ja sebe doživljavam ozbiljno. I to moram. Jedino još u uredu vrijede neka pravila ponašanja i jedino se još tamo ne moram boriti s nekim da bih obavio ono što mi je zadano.

Ona uzme jabuku iz zdjele koja je stajala pokraj nje i baci mu je. - Bravo, McLoughlin. Uskoro ćete mi reći da biste radije bili žena.

On je pogleda i nasmije se ugledavši njezino razdragano lice. - Zamalo. Vi me potičete?

- Ne - reče ona sa smiješkom. - Ja vas vraćam na zemlju. Život je od početka do kraja čista farsa, tek tu i tamo iskrsne malo humora. Da nije tako, čovječanstvo bi se još davno ubilo. Nitko ne može podnijeti sedamdeset godina tragedije. Kad umrem, vjerojatno od raka, Jane je obećala da će mi na nadgrobni spomenik dati uklesati: Ovdje počiva

Anne Cattrell, koja se cijeli život smijala. Šala je bila na njezin račun, ali barem je to znala. - Baci drugu jabuku u zrak i uhvati je.

- Bez cinizma ne ide. Za nekoliko tjedana, McLoughline, mogli biste biti cinični kao i ja. Tada ćete biti sretan čovjek.

On sjedne s jabukom među zubima i privuče svoju aktovku. - Vi niste cinični - reče i odgrize komad jabuke.

Ona se nasmiješi. - Zašto to kažete?

- Pročitao sam vaš dnevnik. - Otvori aktovku i izvuče tanku hrpu papira.

Znatiželjno ga je gledala. - I je li vam se svidjelo?

- Je li trebalo?

- Ne. Nisam ga pisala za javnost.

- Sreća - reče on iskreno. - Trebalo bi ga srediti.

Gledala ga je srdito. - Ah, i vi to možete dobro ocijeniti? - Bila je povrijeđena. Pisanje, pa i ono što piše samo za sebe, bilo joj je jako važno.

- Znam čitati.

- Ja znam držati kist. To ne znači da sam umjetnica. - Demonstrativno pogleda na svoj ručni sat. - Niste li vi ono trebali riješiti neko umorstvo? Koliko vidim, niste dosad ništa saznali o onom mrtvacu, a bogami ni o tome tko je mene udario. - Nije se trebala nimalo obazirati na to što misli on, obični policajac, pa zašto se onda osjeća kao da ju je pregazio vlak?

Mljackao je jabuku. - P.-a treba izbaciti - reče joj. - P. sve kvari. - Baci joj dnevnik u krilo. - Nož je još u postaji i čeka vaš potpis. Jutros sam došao na vrijeme spriječiti Friara da fotokopira najmasnije dijelove. - Sjedio je leđima okrenut prozorima, a njegove oči nisu odavale ništa. Nije mogla odrediti šali li se.

- Šteta. Friar bi to možda cijenio.

- Pričajte mi o P.-u, Anne.

Sumnjičavo ga pogleda. - Što želite znati?

- Bi li vas on napao?

- Ne.

- Sigurno? Možda je ljubomoran. Udarili su vas jednom od onih njegovih pivskih boca, a čuo sam da ih ne daje iz ruke.

Mogla je nijekati da su P. i Paddy jedno, pomisao na

McLoughlinov susret s P.-om o kojemu je čitao plašio ju je, no to bi bilo kukavički. A Anne nije nikada bila kukavica. - Da, sigurno - reče.

- Jeste li razgovarali s njim?

- Još nisam. Tek smo jutros dobili nalaze iz sudske. - Uzorci Anneine krvi i kose pokazali su da je udarena bocom, ali drugi su nalazi bili razočaravajući. Nejasni otisci prstiju na vratu i nepotpuni otisci stopala uzeti s jedva uočljivih mjesta na podu. To ih neće nikamo odvesti.

Anne je poželjela da zna što mu se mota po glavi. Je li bio oštar sudac? Hoće li ikada razumjeti kako je zbog Paddyja, samo zato što se, doduše neredovito, uvijek vraćao, Streech bio podnošljiv? Sumnjala je u to. Iako mu se trenutačno jako sviđala, McLoughlin je u osnovi bio konvencionalan čovjek. Očaranost ne bi dugo trajala, to je znala. Prije ili poslije vratio bi se u svoju staru ulogu, a ona bi mu ostala u sjećanju samo kao kratkotrajna ludost. I onda bi ostao jedino Paddy, jedino bi je on podsjećao na to da zidovi Streech Grangea nisu posve neprobojni. Suze umora ispune joj oči. - On je dobar čovjek - reče - i sve razumije.

Ako je McLoughlin razumio, nije to pokazao. Otišao je bez pozdrava.

Paddy je skupljao prazne boce po gostionici. Upitno pogleda McLoughlina dok je bez napora podizao bačvu na vrh hrpe u dnu gostionice. - Što mogu učiniti za vas?

- Narednik McLoughlin, policijska postaja Silverborne. - McLoughlin je bio uvjeren da će vidjeti atletski gradjenog Adonisa s magnetskom privlačnošću sjevernog pola i einsteinovske pameti. U stvarnosti, ugledao je pred sobom punašnoga kosmatog muškarca u prevelikom puloveru i iznošenim hlačama. Od vatre ljubomore koja ga je pržila ostao je samo dim. Pokaže Paddyju fotografiju pivske boce od fajanse. - Je li vam ovo poznato?

Paddy baci pogled na fotografiju. - Možda.

- Rekli ste mi da u to punite svoj Special. Trenutak su obojica sumnjičavo njuškali zrak poput dva ratoborna psa spremna da zaštite svoje područje. Paddy prvi popusti. Dobro raspoložen, slegne ramenima. - Dobro, izgleda kao jedna od mojih boca - reče - ali, to je samo hobi. Pišem knjigu o tradicionalnoj proizvodnji piva. Možda je

to način da se stara umijeća ne zaborave. - Njegov je pogled bio izravan, bez trunke lukavstva u očima. - Priređujem degustacije i dajem pivo mještanima kako bih saznao njihovo mišljenje. - Promatrao je smrknuto lice drugog muškarca čekajući njegov odgovor. - No, dobro, od vremena do vremena i naplatim nešto. To je zbilja skup hobi. - McLoughlinova ga je šutnja iritirala. - K vragu, čovječe, nemate li vi i vaši trenutačno ništa pametnije za raditi, nego razbijati glavu mojim pivom? Tko vam je uopće dao tu bocu? Sastavit ću ga sa zemljom.

- Je li točno da boce ne dajete van iz gostionice, gospodine Clarke? - upita McLoughlin hladno.

- Da, točno je, i rado bih vidio tipa koji ju je uzeo. Kako se zove?

McLoughlin lupne prstima po tamnoj boji uz dno boce na fotografiji. - To je krv, gospodine, krv gospođice Cattrell.

Paddy zanijemi. - Što se to, zaboga, događa?

- Tom je bocom Anne Cattrell udarena u glavu. Mislio sam da biste mi mogli reći kako je dospjela u njezin vrt.

Paddy otvori usta kako bi nešto rekao, a onda se naglo svali na najbližu bačvu. - Isuse Bože! Te su boce teške kao sam vrag. Čuo sam da joj je bolje, ali... Bože mili!

- Otkud ta boca u njezinu vrtu, gospodine Clarke?

Paddy se ne osvrne na pitanje. - Robinson je rekao da su je udarili po glavi. Mislio sam da je to potres mozga. Oni gadovi stalno govore da je potres mozga.

- Koji gadovi?

- Novinari.

- Netko joj je slomio lubanju.

Paddy je zurio u pod. - Je li joj dobro?

- Učinili su to jednom od tih vaših boca.

- K vragu, čovječe, nešto sam vas pitao. - Ustane i srdito se zagleda McLoughlinu u lice. - Je li joj dobro?

- Da. Ali, zašto vas to toliko zanima? Jeste li je udarili jače nego što ste namjeravali?

Paddyjevim licem proleti bijes. Pogleda prema kuhinjskim vratima kako bi se uvjerio da su zatvorena. - Na pogrešnom ste tragu - reče tišim glasom. - Anne mi je prijateljica. Već dugo. Ona će vam

reći da joj nikad ne bih naudio.

- Bilo je mračno. Možda ste je zamijenili s gospođom Goode ili gospodjom Maybury.

- Gluposti, sve su one moje prijateljice.

McLoughlin zine od čuda. - Sve tri?

- Da.

- Želite li mi reći da sa sve tri spavate?

Paddy mu pokaže rukama da stiša glas: - Tiše, zaboga. Tko je uopće spomenuo krevet? Tamo je grozno dosadno. Tu i tamo svakoj od njih pravim društvo, to je sve.

McLoughlin se tresao od smijeha. Laknulo mu je. - Znaju li one?

Paddy osjeti da je napetost popustila i naceri se. - Ne znam. Takve se stvari ne pitaju, zar ne? - Odluči pokušati promijeniti temu. - Ako vam to dopušta vaša savjest, biste li kušali moj Special? Bilo bi dobro da ga popijemo prije nego što ga se dočepaju oni iz porezne uprave. I dok budemo uživali, dat ću vam popis svih koji uzimaju Special. Strane ljude ne puštam unutra. Dat ću vam svako ime i prezime. Taj gad kojeg tražite sigurno je jedan od njih, a mislim da dobro znam tko je. U ovom mjestu postoji samo jedna osoba koja je toliko glupa i osvetoljubljiva.

Zatim povede McLoughlina preko dvorišta pa u prostoriju iza garaže, zasićenu mirisom fermentiranog slada koji je dražio nosnice. - Moram vam iskreno reći da sam se često zanosio idejom da sve legaliziram i pokrenem pravu proizvodnju. Možda je ovo poticaj koji mi je trebao. Žena može na sebe prenijeti gostionicu, ionako je bolja gazdarica od mene. - Uzeo je dvije neotvorene boce, skinuo otvarače i krajnje pažljivo ulio jantarno žutu tekućinu u dvije visoke čaše. Jednu pruži McLoughlinu. - Poslušajte me, naredniče. - Oči su mu se prepredeno smijale.

- Imate vremena koliko hoćete, zato ga pijte onako kako ljubite. Polako, s ljubavlju, strpljivo i s mnogo poštovanja. Ne učinite li tako, poslije tri gutljaja bit ćete na podu, a da nećete znati kako ste se tamo našli.

- Je li to vaša tajna?

- Jest.

McLoughlin podigne svoju čašu. - Živjeli.

Kada je narednik Robinson sljedećega jutra došao na posao, na stolu ga je čekalo pismo. Rukopis na omotnici bio je dječji i neispisan, a žig je bio iz mjesnog poštanskog ureda. Nestrpljivo podere omotnicu i raširi papir s crtovljem na stol pred njim. Bio je to nesuvisli i teško čitljiv prikaz događaja tijekom jedne noći sredinom svibnja. Anonimno pismo od Eddiea Stainesa.

Pitali ste za ženu, kada i to. Bila je nedjelja. Znam jer sam morao nagovarati curu, nije htjela jer je išla u crkvu. Sigurno je bilo 14. svibnja jer je 12. svibnja moj rodjendan pa je to došlo nešto kao poklon.

To smo napravili u šumi na Grangeu, kao i obično. Krenuli smo poslije 12 i to uz ogradu farme. Čuli smo s druge strane zida kako netko jeca i plače. Cura je htjela otići, ali ja sam se popeo da pogledam. Al nije bila ženska, nego muški. Išao je amo-tamo i lupao se po glavi. Totalni ludak ako mene pitate. Okrenuo sam džepnu svjetiljku prema njemu i pitao ga jel` mu dobro. Rekao mi je da se nosim pa sam to i učinio. Vidio sam opis onog mrtvaca. Odgovara. U svakom slučaju imao je dugu sijedu kosu. Znam ga odnekud. Nisam se mogao sjetiti imena, ali lice mi je bilo poznato. Ali nije netko koga stalno vidjam. Sad bih reko da je bio Mayberry. Eto tolko.

S mislima na promaknuće, narednik Robinson odjuri k Walshu. Na trenutak osjeti mučninu zbog obećanja da neće otkriti autora pisma - sada više nije bilo moguće tajiti njegov identitet - no, brzo je prošlo. Nije mu Eddie zaprijetio da će ga objesiti za jaja.

DVADESET DRUGO POGLAVLJE

McLoughlin otvori staklena vrata policijske postaje i pusti da kroz njih prostruji topli zrak izvana. Paddyjev Special, kojega je ispijao polagano, s ljubavlju i krajnjim poštovanjem, lijepo se vrtložio njegovim mozgom. - U boj, u boj! - vikao je. - Gdje je Monty? Trebaju mi trupe.

Dežurni policajac veselo se nasmije. Jamačno, bilo je neke čudne sličnosti između Walsha i Montgomeryja. - Idemo na manevre.

- Sranje!

- Netko je identificirao truplo.

- I?

- David Maybury. Inspektor je izvan sebe.

Šok je izbrisao alkohol iz McLoughlinove glave. Prokletstvo, pomisli, ne može biti. Zavolio je te žene. Bol njegove ljubavi za njih izjedala mu je utrobu poput poluizgladnjela štakora. - Gdje je on?

Policajac zatrese glavom. - Nemam pojma. Vjerojatno ispituje svjedoka. On i Nick odjurili su prije dva sata kao da negdje gori.

- Vara se. - Glas mu je bio opor. - To nije Maybury. Recite mu to ako dođe prije nego što se vratim.

Da ne bi, pomisli dežurni gledajući kako ljutiti mladić ramenom otvara vrata i izlijeće na pločnik. Ako se McLoughlin odlučio uništiti, ostat će u tome sam. Pogleda na sat i s olakšanjem shvati da njegova služba uskoro završava.

McLoughlin podigne Anne iz njezine stolice i počne je tresti dok joj zubi nisu počeli zveckati jedni o druge. - Je li to bio David Maybury? - vikao je na nju. - Je li?

Nije ništa rekla i on je uz uzdah pusti. Jakna sklizne s njezinih ramena i ona ostane samo u prevelikoj muškoj pidžami. Izgledala je čudnovato dirljivo, kao dijete koje se igra odraslih. - Ne znam - reče mirno. - Truplo je bilo neprepoznatljivo, ali ne mislim da je bio David. Ne vjerujem da bi se vratio ovamo nakon deset godina, uz pretpostavku da je još živ.

- Ne igraj se sa mnom, Anne - reče joj srdito. - Vidjela si to tijelo prije nego što je istrulilo. Tko je to bio? Ona odmahne glavom.

- Netko ga je identificirao. Kažu da je David Maybury.

Ona lizne usne, ali ne odgovori. - Pomozi mi!

- Ne mogu.

- Ne možeš ili ne želiš?

- Je li važno?

- Da - reče on gorko. - Meni jest važno. Vjerovao sam ti. Svima sam vam vjerovao.

Ona iskrivi lice. - Žao mi je.

On se divlje nasmije. - Žao ti je? O, Bože! - Ponovno je ščepa za ruke, a njegovi joj se dugi prsti zarinuše u meso. - Zar ne razumiješ, droljice? Vjerovao sam ti. Založio sam se za tebe. K vragu, duguješ mi.

Nastupi duga tišina. Dok je govorila, glas joj je bio rezak i loman. - Zaboga, McLoughline, nitko ne može reći da mu je Anne Cattrell ostala dužna. - Povuče uzicu na donjem dijelu pidžame i pusti da sklizne na pod. - Izvoli. Posluži se. To je ionako jedino što te od početka zanimalo, zar ne? Dobra ševa. Točno kao i tvoj šef prije deset godina.

Ispod njegovih nogu zemlja se otvorila. Uhvati je rukama oko vrata i stisne bijelo meso njezina vrata.

- Nisi znao? - Oči su mu zasjale kada je rukama odmaknula njegove zglobove kako bi se oslobodila stiska. - Svinja je Phoebei predložila: Čisti prolaz u istražnom postupku za ševu na tjedan. Jasno, nije bio toliko vulgaran. Malo je to sve uvio. - Oponašala je Walshov glas. - Bila je tako sama i ranjiva. Htio sam je zaštititi. Njezina me ljepota dirnula. Zaslužila je nešto bolje od onog grubijana, njezina muža. - Njezina se usna podrugljivo iskrivi. - Odbila ga je i rekla mu neka se nosi sa svojom zaštitom. - U glasu joj se osjećala neugodna oštrina. - Bože, kako je bila naivna. Ni na trenutak nije pomislila da taj čovjek drži njezinu sudbinu u svojim rukama.

- Ja u to ne vjerujem.

Ona ode do svoga naslonjača i uzme cigaretu iz paketa na držaču za ruke. - Zašto ne? - upita hladno paleći upaljač. - Zašto misliš da imaš monopol u želji da osumnjičene odvučeš u postelju? - Njezine su oči bile podrugljive. - Sam Bog zna što je to, ali ima nešto zbog čega

smo jako privlačne. Možda je to neizvjesnost.

On zatrese glavom.

- Što si mislio kad si rekao da njezinu sudbinu drži u svojim rukama? Rekao si da je bila naivna.

- O, zaboga - uzvrati ona podrugljivo. - Tko je razglasio da je Phoebe ubila muža? Tko je obavijestio tisak, McLoughline?

Izgledao je zamišljeno. - Mogla je podnijeti tužbu.

- Protiv koga?

- Novina.

- Nikad je nisu oklevetali. Nisu bili toliko okrutni da je nazovu ubojicom. U jednoj rečenici govorili bi o njoj kao o »strastvenoj vrtlarici«, a dva retka dalje pisalo bi da policija prekapa po cvijetnim lijehama. A sve to na signal tvoga šefa.

- Zašto se nije žalila? - Pri pogledu na izraz njezina lica podigne ruke uvis. - Nemoj ništa reći. Njezina riječ protiv njegove, a on je bio glavni inspektor. - Zašuti. - I što se onda dogodilo?

Ona povuče dim cigarete i bijesno ga pogleda. - Walsh nije mogao ništa dokazati jer David, naravno, nije bio umoren, tako da je istraga na kraju završena. No, tada je počela zabava. Našla se na meti zlobne klevetničke kampanje, i nije bilo čovjeka u ovome prokletom mjestu tko bi joj pomogao. U doba kada sam se doselila, bila je na rubu živčanoga sloma. Jon, kojemu je tada bilo jedanaest godina, počeo je mokriti u postelju, a Jane... - Gledala je njegovo lice. - I sada će se sve to ponoviti. Taj će gad po drugi put predati Phoebe vukovima. - Izgledala je blijeda pod crvenim rupcem.

- Zašto mi sve to nisi odmah rekla?

- Bi li mi tada vjerovao?

- Ne.

- A sada?

- Možda. - Zamišljeno je trljao bradu i gledao je. - Ti si dobra novinarka, Anne. Nisi li mogla što napisati i osloboditi je krivnje?

- Reci mi kako da to učinim, a da ne upletem Jane, i napisat ću. Phoebe bi prije gorjela na lomači, nego dopustila da joj kćer bude žrtva lovaca na senzacije. A i ja, kad bi do toga došlo. - Duboko uvuče dim cigarete. - Uostalom, to i nije alibi. Jane je mogla zaspati.

On kimne. - Zašto si onda tako sigurna da je iz ove kuće izašao

živ?

Ona se okrene kako bi ugasila cigaretu. - Zašto si ti tako siguran? - Pogleda ga. - Siguran si, zar ne?

- Da.

- Zato što netko sada tvrdi da je ono u ledani bio David?

- Ne.

- Onda zašto?

Dugo ju je gledao. - Zato što si se odlučila zakopati u Streech Grangeu. Eto kako znam da je odavde otišao živ.

- Ne znam o čemu govoriš.

- Cattrell, ti si vraška lažljivica.

- Prestani više - reče, zlovoljno tapkajući nogama - smrzavam se.

- Onda mi prestani micati stražnjicom pred nosom i odjeni nešto - reče razborito, podigne njezinu pidžamu i doda joj je. Gledao je dok se odijevala. - Lijepa stražnjica, Cattrell - promrmlja - ali ja sam ovamo došao samo radi istine. Dobio sam i više nego što sam očekivao.

Odvezao se do laboratorija i potražio dr. Webstera u njegovu uredu. - Bio sam u prolazu - reče

- pa me zanimalo imate li što novo o našem mrtvacu.

Ako se dr. Websteru takav pristup i činio neortodoksnim, nije ništa rekao. - Ovdje imam cjelokupni izvještaj - reče lupkajući po fasciklu na stolu pokraj sebe. - Tipkačica je jutros završila. Možete uzeti primjerak ako želite. - Nasmije se. - Znate, ne vjerujem da će se baš svidjeti Walshu. On traži trenutačna mišljenja, a ona se ne slažu uvijek. Jeste li u međuvremenu napredovali?

- Jedva - reče McLoughlin. - Naš je najvjerojatniji kandidat zapravo živ i sad opet tapkamo u mraku.

- U tom vam slučaju ono što sam ja uspio povezati i neće mnogo pomoći. Dajte mi opis, ili možda ipak fotografiju, i reći ću vam da ili ne. Ali, ne mogu vam reći tko je. George me naziva svaki dan i traži rezultate, ali za čuda je potrebno vrijeme. Sa svježim truplom jedna je priča, ali s parom cipela treba mnogo više strpljivosti.

- Kako stoji stvar s Mayburyjem?

Patolog nestrpljivo promrmlja. - Svi ste opsjednuti tim tipom. Naravno da nije Maybury. I možete reći Georgeu da sam potražio i

drugo mišljenje i da se kolega slaže sa mnom. Činjenice su činjenice - zareži - i u ovom slučaju nema mjesta interpretacijama.

McLoughlin duboko udahne u nos. - Kako znate? - Čovjek je prestar. Napravio sam mnogo rengenskih snimaka i okoštavanje je napredovalo dalje nego što sam mislio. Siguran sam da mu je bilo između šezdeset pet i sedamdeset. Šezdeset je najdonja granica. Koliko bi bilo Mayburyju? Pedeset četiri, pedeset pet?

- Pedeset četiri.

Webster uze fascikl i izvadi neke fotografije. - U izvještaju se izjašnjavam protiv sakaćenja, ali to je samo mišljenje i spreman sam na to da ga se pobije. Na kostima ima ureza koji su mogli nastati oštrim nožem, ali osobno mislim da nisu tako nastali. - Pokaže na jednu fotografiju.

- Nedvojbeno štakorov izmet.

McLoughlin kimne. - Ima li još što?

- Nisam siguran kako je umro. To zbilja ovisi o tome je li imao kakvu odjeću na sebi u vrijeme smrti. Jeste li vi što našli?

- Ne.

- Ja sam uzeo mnogo uzoraka s poda oko tijela. Analizirali smo ih, ali, iskreno govoreći, na njima je neznatna količina krvi.

McLoughlin se namršti. - Nastavite.

- Dakle, zbog toga mi je vrlo teško sa sigurnošću reći kako je umro. Ako je bio gol i izboden, tlo bi bilo prepuno krvi. Ako je bio posve odjeven i izboden, odjeća bi upila veći dio krvi. Morate naći odjeću.

- Samo trenutak, doktore. Kažete da, ako je bio gol, nije mogao biti izboden, ali ako je imao odjeću, onda možda jest?

- U biti, tako je. Naravno, postoji mala mogućnost da su životinje polizale krv, ali to nije nipošto dovoljno za istragu.

- Zna li to inspektor Walsh?

Webster se zapilji u njega preko naočala. - Zašto pitate?

McLoughlin prođe rukom kroz kosu. - Nije to spomenuo. Ili možda jest? - McLoughlin se vrlo slabo sjećao onoga što mu je Walsh bio rekao one prve večere. Dobro. Recimo da je bio gol. Kako je umro?

Webster napući usne. - Stariji. Smrznut. Na temelju ono malo ostataka, nije moguće reći. Nisam mogao naći nikakve ostatke

barbiturata ili aspyxije, ali... - slegne ramenima i lupne po fotografijama. - Kožnate cipele. Nađite odjeću. Tada ću vam moći više reći.

McLoughlin položi ruke na stol i pogrbi ramena. - Cijelu smo istragu vodili polazeći od pretpostavke da je čovjek uboden u trbuh. A sada mi kažete da je možda umro prirodnom smrću. Imate li vi predodžbu o tome koliko sam sati prošloga tjedna radio na tom slučaju?

Patolog se nasmije. - Približno pola od onoga koliko sam ja radio, pretpostavljam. Nisam stao. Takvo se što ne dobiva svaki dan. Najveći broj tijela ima barem devedeset posto dijelova kad dođe k nama. U svakom slučaju, dok ne nađete neki neumrljan komad odjeće koji će me uvjeriti u suprotno, smrt zbog uboda ostaje najvjerojatnojim objašnjenjem. Stariji čovjek koji luta unaokolo u potrazi za ledanom kako bi se u njoj nasmrt smrznuo... to još nisam vidio.

McLoughlin se uspravi. - U redu. Ima li još iznenađenja?

- Hm. Još jedna sitnica koju sam na kraju dodao izvještaju. Jučer sam ponovno svratio do ledane. Zatvorena je već sedam dana i temperatura je znatno pala. Vrata su stara, ali još se dobro zatvaraju. Bio sam iznenađen. Očito izvanredno dobar način čuvanja leda. Vrlo hladan i vrlo sterilan. Mogao se očuvati mjesecima.

- I?

Webster svrne pozornost na neka pisma koja su ležala pred njim. - Razmišljao sam o tome u kakvom bi bio stanju da su vrata ostala otvorena dok ga vrtlar nije našao. - Načrčka svoje ime na najvišem pismu. - Iznenađujuće dobrom, rekao bih. Volio bih da sam ga mogao vidjeti. Iz čisto znanstvenih razloga, naravno.

Podigne pogled. McLoughlin je otišao zajedno s izvještajem.

Narednik Bob Rogers, koji je došao u poslijepodnevnu službu nakon dvodnevne stanke sada je sjedio na poslu, podigne pogled kada se McLoughlin pojavio na vratima. - Ah, Andy. Došli ste u pravi čas. - Podigne u zrak opis Wallyja Ferrisa koji je kolao cijelim krajem. - Našli smo onog skitnicu kojeg tražite.

- Već sam ga našao. Čim nađem inspektora, ponovno ću ga potražiti.

- Dobro, onda ga možete dovesti ovamo. Nalazi se na našem popisu nestalih.

McLoughlin polako priđe Rogersu. - Našli ste Wallyja Ferrisa na popisu nestalih? Ali, on već godinama luta unaokolo.

Rogers se namršti i okrene popis tako da ga McLoughlin može pogledati. - Evo, uvjerite se. Opis odgovara onome koji ste vi podijelili.

McLoughlin preleti pogledom tekst. - Je li Walsh to vidio?

- Ostavio sam mu ga još prve večeri.

McLoughlin se maši za telefon. - Učinite mi uslugu, Bobe. Sljedeći put kada me vidite da provjeravam što taj gad radi - pokaže rukom na svoju bradu - udarite me ovdje.

Sjedio je zavaljen u uredu glavnoga inspektora i gledao kako između njegovih tankih, beskrvnih usana izlazi dim. Nezamjetno, njegovo se lice izmijenilo. Tamo gdje ga je autoritet nekoć obasjavao pameću i dobroćudnošću, prijezir je razotkrio njegovu zloću. McLoughlinu su prolazile kroz glavu njegove riječi nedvojbeno Maybury ... mladić ga je prepoznao ... dva tjedna u ledani ... skitnica ga je zacijelo vidio tamo ... posve ste promašili ... osobni problemi nisu opravdanje za vaš nemar, ali najveći dio onoga što je Walsh govorio, prolazilo je kroz njega. Netremice je gledao njegovo lice i razmišljao o zubu iza smiješka.

Walsh ljutito uperi lulu prema naredniku. - Narednik Robinson dovest će sada Wallyja Ferrisa i, da se razumijemo, ovaj put nema pogrešaka.

McLoughlin se uskomeša. - Što ćete učiniti? Pokazati mu Mayburyjevu fotografiju i natuknuti da je to mrtvac? Wally će se složiti samo da što prije ode odavde.

- Staines je već identificirao čovjeka. Ako to i Wally potvrdi, stvar je završena.

- Koliko je Staines star?

- Približno dvadeset pet.

- Znači, bilo mu je petnaestak kada je posljednji put vidio Mayburyja. I tvrdi da ga je prepoznao u mraku? To neće biti dovoljno za optužbu.

- Slučaj je jasan - reče Walsh mirno. - Imamo motiv, priliku i

mnoštvo indicija. Sakaćenje kako ga ne bi prepoznali, janjeće kosti kako bi se u ledanu privukli lešinari, odnesena odjeća kako bi se smetala istraga, Fredovo brisanje tragova i dokaza. Uza sve to i identifikaciju. Ovaj će put, mislim, priznati.

McLoughlin protrlja neobrijanu bradu i zijevne. - Zaboravljate dokaze sa sudske medicine. Njih nije lako izmisliti. Webster neće za vas lagati.

Walshove se guste obrve skupiše. - Što bi to trebalo značiti?

- Vi to vrlo dobro znate, gospodine. Taj je čovjek bio prestar da bi bio Maybury. I što je bilo sa svom tom krvlju?

Walsh ga je gledao izrazito netrpeljivo. - Gubite se! - zareži.

Na McLoughlinovu tamnom licu vidjelo se da se zabavlja. - Hoćete li i njezina branitelja poslati k vragu svaki put kad vam postavi razumno pitanje?

- Krv je bila na odjeći, i vjerojatno je s njom i uništena - odgovori Walsh oštro. - Što se tiče Websterove interpretacije rengenske snimke glave, to je samo interpretacija i ništa više. U pogledu dobi, ocjene nam se razlikuju šest godina: ja velim da su mu bile pedeset četiri, a on šezdeset. Griješi. A sad izađite.

McLoughlin slegne ramenima i ustane, maši se za džep i izvadi savijeni papirić. - Popis nestalih osoba - reče bacajući ga na stol. - Fotokopirao sam ga. Ovaj je za vas. Sačuvajte ga za uspomenu.

- Već sam ga vidio.

McLoughlin je gledao ružičastu kožu lubanje ispod prorijeđene kose. Sjećao se kako mu se taj čovjek nekoć sviđao. Ali, bilo je to prije Anneinih otkrića. - To sam shvatio. Pokazao vam ga je Bob Rogers one večeri kada je tijelo otkriveno. Slučaj je, ako je to ikada uopće bio slučaj, trebao biti zaključen do jutra.

Walsh ga je trenutak gledao, a zatim uzme papirić i otvori ga. Pisalo je istih onih pet imena i opisa, s tim da je preko rubrike s Danielom Thompsonom bilo napisano »Nađen«. Dvije mlade žene nisu dolazile u obzir zbog spola, tako da su ostali Mohammed Mirahmadi, mladi Azijac, koji je bio premlad, i polusenilni Keith Chapel, šezdesetosmogodišnjak, koji je u zelenoj jakni, plavom džemperu i ružičastim hlačama prije pet mjeseci otišao iz svoga svratišta. Walsh osjeti kako ga iznutra steže neka hladna ruka i vrati

papir na stol. - Klošar je onamo ušao tek sljedećega dana - promrmlja. - I odakle bi taj stari znao za Streech Grange i ledanu?

McLoughlin lupne prstom po kutiji. - Pogledajte njegove inicijale - reče. - Keith Chapel. K. C. Nazvao sam upravitelja toga svratišta. Stari je stalno pričao o nekoj garaži koju je držao i s kojom mu je navodno jako dobro išlo, a onda je neka žena počela širiti laži o njemu pa ju je morao prodati. Vi znate sve o tome. K vragu, vi ste potaknuli gospodu Goode da ispriča priču.

- Samo sam čuo da se o tome govori - promrsi Walsh. - Čovjeka nikada nisam upoznao. U vrijeme kad je Maybury nestao, on je već bio otišao. Mislio sam da mu je ime Casey. Svi su ga zvali Casey. Tako stoji i u dosjeu.

- Da, tako stoji u dosjeu. A vi ste, na temelju toga što se pripovijedalo, sve dali na velika zvona. Velika priča, šteta, činjenice se ne poklapaju.

- Nisam ja kriv što su ljudi mislili da je ubila svoje roditelje. Samo smo zapisali to što se govorilo.

- Vraga. Prvo ste im je sugerirali. Isuse, čak ste je one večeri za mene malo podgrijali. A ja sam vam povjerovao. - Zatrese glavom. - Zaboga, što je učinila? Nasmijala se? Nazvala vas starim pokvarenjakom? Zaprijetila da će reći vašoj ženi? - Čekao je tenutak. - Ili je trebala prikriti odvratnost?

- Suspendirani ste - prošapće Walsh. Ruke su mu se nekontrolirano tresle.

- Zašto? Zbog otkrivanja istine? - Udari dlanom po popisu nestalih. - Gade! Kako se usudjujete optužiti me za nemar! Trebali ste se sjetiti tih hlača! Čuli ste dva puta u dvanaest sati kako ih opisuju. Koliko muškaraca nosi ružičaste hlače, za Boga miloga? Znali ste da je prijavljen nestanak čovjeka u ružičastim hlačama. I nije bilo teško naći Wallyja. Da sam tu informaciju imao kada sam s njim razgovarao... - Ljutito zatrese glavom i uzme svoju aktovku. - Tu je završni izvještaj dr. Webstera. - Baci izvještaj na stol. - Sudeći prema činjenici da je Wally smatrao da se odjeća K.C.-a može nositi, mislim da možemo sa sigurnošću reći da nije bila ni razderana nožem ni natopljena krvlju. Jadnik je vjerojatno umro od hladnoće.

- Nestao je prije pet mjeseci - promumlja inspektor. - Gdje je bio

prva dva mjeseca?

- U nekoj kartonskoj kutiji u podzemnoj željeznici, valjda, kao i svi drugi jadnici koje ovo odvratno društvo odbaci.

Walsh se nemirno uzvrpolji. - A Maybury? Znate sve odgovore. Gdje je onda Maybury?

- Ne znam. Vjerojatno uživa negdje u Francuskoj. Izgleda da je s njima sklopio mnoge veze baveći se vinom.

- Ubila ga je.

McLoughlin stisne oči. - Gad je pobjegao kada je novac presušio i ostavio je s dvoje male djece. Bilo je planirano, zaboga. - Trenutak zašuti. - Ne mogu se sjetiti ni jednog jedinoga razloga zašto bi ih želio kazniti, ali, ako jest, mora da se molio da se pojavi neka svinja poput vas. - Ode do vrata.

- Što ćete učiniti? - upita Walsh jedva čujno.

McLoughlin nije odgovorio.

Na putu kroz hodnik nabasao je na Nicka Robinsona i Wallyja Ferrisa. Prijateljski potapše staroga po ramenu. - Mogao si mu ostaviti barem gaće, stari lupežu.

Wally je vukao noge i postrance pogledavao policajce. - Poslat ćete me na sud?

- Zbog čega?

- Nisam ništa učinio, zbilja nisam. Bio sam mokar do kože od te proklete kiše i sjedio sam tamo miran kao miš. Iskreno vam kažem, isprva nisam ni vidio da je čovjek mrtav. Mislio sam da je tako kao ja, samo što nije zdrav u glavu. Ima ih mnogo takvih, piju previše špirita, a premalo viskija. Lijepo smo se narazgovarali. - Napravi žalosno lice. - Nije imao gaće, čovječe. Ništa osim stvari koje je smotao i stavio na pod pokraj sebe. - Lukavo pogleda McLoughlina. - Mislio sam, ne činim ništa loše ako ih uzmem, njemu ionako više ne trebaju. Navukao sam ih preko svoje odjeće.

Nick Robinson, koji nije uspijevao nagovoriti Wallyja da progovori, prezirno se nasmije.

- Velite, sjedi on tako gol-golcat i mrtav ko crna zemlja, i lijepo ste se narazgovarali?

- No, dobro, barem je bio čovjek - promrmlja Wally defenzivno. - A i trebalo je neko vrijeme da se naviknem na mrak u toj špilji. U

mom zanatu čovjek vidi komičnih stvari.

- A najviše bijele miševe, pretpostavljam. - Robinson upitno pogleda McLoughlina. - Kakve to sve ima veze s odjećom?

- Shvatit ćete. Nego, Wally, što mislite, od čega je umro?

- To samo nebo zna. Od hladnoće, rekao bih. Kad su vrata zatvorena, tamo je ledeno, a on je još stavio i ciglu na njih. Morao sam dobrano gurnuti da ih otvorim. Izgledao je posve dobro. Bio je nasmiješen.

Robinson udahne u sebi. - Ali, bilo je krvi, je li tako?

Wally je bio zgrožen. - Nikakve krvi nije bilo. Ne bih ostao da je bilo krvi. Bio je u izvrsnom stanju. Možda malo blijed, to da, ali to je bilo prirodno. Bilo je mračno uza svu tu kišu vani. - Frkne nosom. - Malo je smrdio, ali to mu nisam zamjerio. Nisam ni ja mirisao kao ruža.

Bilo je kao u kakvoj drami Samuela Becketta. Dva starca sjede u polumraku - jedan gol i mrtav, drugi prokisao i pijan - i razgovaraju. Nije ni na trenutak posumnjao u to da je Wally proveo noć s K. C.-om i veselo mu pričao sve što mu je padalo na pamet. Wally je volio brbljati. Je li to bio pravi šok kada se otrijeznio i na danjemu svjetlu shvatio da se obraćao mrtvacu? Vjerojatno nije. Wally je, u to je bio siguran, vidio i mnogo strašnijih stvari.

- I jeste li zatvorili vrata za sobom kada ste izlazili? Starac je zamišljeno čupkao donju usnu.

- Najprije jesam. - Izgledalo je da razmišlja o pitanju. - Hoću reći, prvi put jesam. Prvi sam ih put zatvorio. Mislio sam, sigurno je hto da ga ostave na miru, inače ne bi bio stavio ciglu. Onda mi je taj tip u šupi dao viski pa sam malo popio i počeo razmišljati o urednim pokopima i slično. Činilo mi se da nije dobro ne dati čovjeku priliku da se o njemu kaže nekoliko riječi, ja to sigurno ne bih htio, pa sam se vratio i otvorio vrata. Mislio sam, veći su izgledi da ga netko nadje ako ostavim otvoreno.

Bilo bi okrutno, mislio je McLoughlin, reći mu da je time otvorio vrata i vrućini, psima, štakorima i truljenju. Nadao se da mu ni Walsh neće reći.

- I to je - zaključi Wally - sve što ja znam. Mogu li-sada ići?

- Pa i ne - reče Nick Robinson - inspektor želi s vama razgovarati. -

Čvrsto zgrabi Wallyja pod ruku i upitno pogleda McLoughlina.

- Hoćete li me optužiti?

McLoughlin se zlobno nasmije. - Recimo samo da ste pobrkali lončiće.

DVADESET TREĆE POGLAVLJE

Umorno se zavalio u automobil i neko vrijeme sjedio i zurio kroz prednje staklo. Poput ružnoga sna vraćale su mu se riječi što ih je nekoć napisao Francis Bacon: Osveta je neka vrsta primitivne pravde. Što joj se više ljudi utječu, to je više zakon mora iskorjenjivati. Protrlja umorno lice. Rekao je Anne kako suosjeća s osobnom osvetom, ali sada je znao da nije tako. Krajnji rezultat onoga oko za oko, zub za zub bio je slijepi svijet. S uzdahom upali motor i uključi se u promet.

Živio je u modernoj zgradi u velikoj stambenoj četvrti sjeverno od Silverbornea. Zgrade su bile depresivno slične, a individualnost se izražavala jedino u izboru boje ulaznih vrata. Nekoć mu je to bilo dovoljno. Prije nego što je vidio Streech Grange.

- Bok, Andy - reče Kelly. Stajala je s četkom u ruci uz sudoper i prala suđe koje je ostavljao deset dana. Zaboravio je koliko je lijepa i kako ga je lako njezino tijelo nekoć uzbudjivalo.

- Bok.

- Je li ti drago što me vidiš?

On slegne ramenima. - Jasno. Čuj, ostavi to. Ja ću oprati tijekom vikenda. Ovaj tjedan nisam bio mnogo kod kuće.

- Znam. Pokušala sam te dobiti telefonom.

On ode do hladnjaka i izvadi komad sira. Pruži joj ga. - Hoćeš malo? - Ona odmahne glavom i on ga cijelog pojede, a onda pogleda na sat. - Moram odmah telefonirati, otuširati se, a onda idem dalje. - Napravi pokret rukom pokazujući na cijelu kuću. - Uzmi vremena i odnesi što želiš. - U njegovu smiješku nije bilo neprijateljstva. - Ostavi mi samo moje knjige i moje dvije slike brodova. Uvijek si govorila da su dobre samo za skupljanje prašine. Toliko dobre da su čak, zajedno sa mnom, protjerane u gostinsku sobu. Bio je već na putu prema stubama, a onda se okrene i reče joj: - Gledaj, zbilja, nemoj prati. Nije potrebno. Bio bih to obavio da sam imao vremena. - Ponovno se nasmiješi. - Uništit ćeš nokte.

Njezine su usne drhtale. - Jack i ja... nije išlo. - Potrči za njim i nasloni glavu s mirišljavom kosorn na njegove grudi. - Oh, Andy, tako si mi nedostajao. Želim se vratiti kući. Toliko se želim vratiti

kući.

Obuze ga strašna letargija, poput letargije utopljenika u trenutku prije nego što se prepusti. Gledao je iznad njezine glave u daljinu i tražio slamku. Nije je bilo. Trenutak-dva držao ju je, a onda se nježno odvoji od nje. - Dođi kući - reče joj. - Tvoja je koliko i moja.

- Ne ljutiš se?

- Nimalo. Drago mi je.

Njezine su lijepe oči sjale poput zvijezda. - Tvoja je majka rekla da hoćeš.

Slamke su, pomisli, bile beskorisne ljudima koji su se utapali. Njihova im je volja za životom održavala glavu nad vodom. - Idem se otuširati, onda odlazim - reče. - Sutra ću uzeti knjige i slike, možda i ploče koje sam kupio prije vjenčanja. - Baci pogled na dnevni boravak, na kromirani stolić za kavu, svijetli sag, uredne zastore i trodjelnu sjedeću garnituru i pomisli kako tu nitko ne živi. Zatrese glavom. - Ništa više ne želim.

Ona ga primi za ruku. - Ipak se ljutiš.

Njegovo se tamno lice razvuče u osmijeh. - Ne. Drago mi je. Trebao mi je samo poticaj. Mrzim ovo mjesto. Uvijek sam ga mrzio. Tako je - tražio je pravu riječ - sterilno. - Samilosno je pogleda. - Kao naš brak.

Ona zarije prste u njegovu ruku. - Znala sam da će dotle doći, gade. Ali, to nije moja greška. Ti nisi ništa više od mene htio djecu.

On odmakne njezine ruke. - Nije to ta vrsta sterilnosti na koju sam mislio.

- Imaš neku drugu - reče gorko.

McLoughlin ode do telefona, izvadi iz džepa ceduljicu i okrene broj napisan na njoj.

- McLoughlin - reče. - Identificirali smo tijelo. To je sve, ostalo sutra u novinama. Da, večeras moram biti. Pa, jasno da ga želim. Recimo samo da me zanima ono što je osobno učinio. Onda, možeš to srediti? - Trenutak je slušao. - Dobro, bit ću kod tebe u deset. - Podigne glavu i susretne Kellyn pogled.

Ispod namazanih trepavica, oči su joj bile pune suza. - Kamo ćeš?

- Još ne znam. Možda u Glasgow.

Poslije suza došla je srdžba, a onda bi, kao i uvijek, planula. - Sada

si ostavio taj prokleti posao? Ja sam te toliko molila da to učiniš, a sada ga ostavljaš jer to netko drugi traži.

- Nitko to od mene nije tražio, Kelly, i nisam ga ostavio. Ne još.

- Ali hoćeš.

- Možda.

- Tko je ona?

Osjetio je da je želi povrijediti, a to je značilo da prema njoj još uvijek nešto osjeća. Možda će uvijek osjećati. Sedam godina, koliko god bile sterilne, ostavljaju traga. - Ona je moja ruža - reče - moja, crvena, crvena ruža.

A Kelly, koja se svih tih godina naslušala mrskoga Roberta Burnsa da joj je bilo dosta za cijeli život, osjeti kako je oko srca steže strah.

Phoebe prodrma Dianino rame i probudi je. - Imamo posjetitelje - prošapće. - Treba mi pomoć. - Negdje u daljini iza nje čuo se lavež pasa.

Diana zaškilji na jedno oko. - Upali svjetlo - reče pospano.

- Ne. Ne želim da znaju da smo budne. - Baci joj na grudi njezin kućni ogrtač. - Idemo, stara.

- Jesi li zvala policiju? - Diana se uspravi u postelji i uvuče ruke u ogrtač.

- Nema smisla. Ionako će sve biti odavno gotovo dok oni dođu. - Phoebe upali malu džepnu svjetiljku i uperi je u pod. - Hajde - požurivala ju je - nemamo mnogo vremena.

Diana nazuje papuče i krene za njom. - Što psi rade ovdje? Zašto nisu vani? I gdje je McLoughlin?

- Večeras nije došao. - Ona uzdahne. - Trebamo ga jednu jedinu večer, i njega upravo tada nema.

- Što namjeravaš?

Phoebe podigne sačmaricu koju je bila ostavila pred vratima Dianine sobe. - Upotrijebit ću ovo - reče idući prema stubištu - a ne želim greškom pogoditi pse. Bit će korisni ako te svinje uspiju ući u kuću.

- O, Bože - mrmljala je Diana - nećeš valjda nekoga ubiti?

- Ne budi luda. - Prošulja se hodnikom do svojega dnevnog boravka. - Idiote ću nasmrt preplašiti. Prošli me put nisu uspjeli otjerati. Neće ni sada. - Pokaže Diani prema jednoj strani staklenih

vrata prema terasi, ugasi džepnu svjetiljku, a onda sama ode na drugu stranu. - Dobro otvori oči. Vidiš li koga na terasi, reci mi.

- Zbog ovoga će mi biti žao - promrmlja Diana odmičući zastor u stranu i zagledavši se u mrak. - Ne vidim ama baš ništa. Kako znaš da su vani?

- Benson je ušao kroz podrumski prozor i probudio me. Naučila sam ga da to učini nakon što su me ti tipovi htjeli prvi put napasti. - Pomiluje staroga psa po glavi. - Zbilja si dobar dečko, zar ne? Prošle su godine otkako sam te to naučila i nisi zaboravio. - Pas je mahao repom po sagu, a zvuk je bio glasan u tihoj sobi. Hedges, koji se još nije oštenio u vrijeme kada je David Maybury nestao, sjedio je pokraj nogu svoje gazdarice, napetih mišića, spremnih da reagiraju kad na njega dođe red. Phoebe je prelazila pogledom po širokoj terasi. - Oči će ti se ubrzo naviknuti na mrak.

- Tamo je netko - odjednom reče Diana. - Uza zid desno. Vidiš ga?

- Da. A eno još jednog. Dolazi od Anneina krila. - Čvrsto primi pušku. - Možeš li otvoriti vrata bez buke? Diana je načas oklijevala, a onda slegne ramenima i tiho se lati ključa. Phoebe, je govorila sebi, znala je sve o paklu. Bila je u njemu. Ne bi se tamo svojevoljno vraćala drugi put. U svakom slučaju, adrenalin je u njoj divljao?

Dianine misli su bile kao i u Phoebei. Pritisnute smo uza zid, mislila je, a u toj situaciji svatko, pa i zečevi, pokaže zube. - Dobro je - reče tiho okrenuvši ključ i ponovno poviri iza zastora. - O, Bože - prošapće - Ima ih mnogo.

Crni likovi šuljali su se uz rub terase poput horde majmuna, ali ta bi usporedba bila uvreda za životinje. Jedino čovjek, to napredno biće s razumom i logikom, uživa u nanošenju boli drugim ljudima. Dianina su usta bila posve suha.

- Nema ih mnogo. Najviše pet, šest... Kad kažem »sad«, širom otvori vrata. - Phoebe se ironično nasmije. - Iskušat ćemo onu staru izreku i čekati dok ne vidimo bjelilo njihovih očiju. To sam uvijek željela iskušati.

Horda se kretala amo-tamo, okupili bi se kod zida oko terase, a onda opet rastavljali. - Što to rade? - upita Diana.

- Uzimaju opeke s vrha, čini mi se. Sagni glavu ako ih počnu bacati.

Jedan iz horde bio je, izgleda, predvodnik. Rukama je pokazivao kamo da idu: polovica jednom stranom terase, druga polovica drugom. - Sad! - prošapće Phoebe naglo. - Ne želim da se razdvoje.

Diana pritisne kvaku i otvori vrata. Phoebe je začas bila vani. Njezina se visoka figura stapala sa sjenama. Već je bila podigla tešku pušku na rame i spremala se naciljati, kad joj neka velika ruka pritisne usta, a druga ote pušku.

- Bolje ne, gospođo - šapne joj Fred na uho. - Jednom joj je rukom čvrsto pritiskao usta, a nadlakticom joj gurao rame kako bi kleknula. Nečujno spusti pušku na kamene pločice, ponovno povuče Phoebe nagore, uhvati je oko struka i kao da je lagana kao pero unese je kroz vrata dnevnoga boravka. Osjetio je Dianinu prisutnost, iako je nije vidio. - Ni glasa - upozori je tihim šapatom - i zatvorite vrata, molim vas.

- Ali, Frede... - poče ona.

- Učinite kako sam rekao, gospodjo Goode. Ili možda hoćete da gospođa strada?

Zapanjena, Diana učini kako joj je rekao.

Ne obazirući se na Phoebeino grebanje i pokušaje da ga ugrize, Fred je povuče preko sobe i smjesti u predsoblje. Diana je došla za njim. - Što to radite? - upita ga srdito, udatrajući ga stisnutim šakama po ramenima. - Da ste odmah spustili Phoebe! - Benson i Hedges, uznemireni zbog Dianina tona, bace se Fredu oko nogu.

- I ova vrata, gospođo Goode.

Ona ga ščepa za rijetku kosu i snažno povuče. - Pustite je - prosikće.

S bolnim uzdahom, Fred se okrene i, noseći obje žene, udari vrata nogom. Nekoliko sekundi poslije, staklena vrata prema terasi razbila su se u tisuće dijelova. - Tako - reče Fred prijazno pažljivo spuštajući Phoebe na pod i sklanjajući ruku s njezinih ustiju. - Mislim da smo sada sigurni. Oprostite, gospođo Goode, ovo je prilično bolno. Hvala. - Izvadi rupčić iz džepa i omota ga oko raskrvavljena prsta. - Bravo, momci - promrmlja nježno češući pse. Tako treba. Nije da mi ne smeta što opet moramo mijenjati staklo, ali ovaj ćemo se put pobrinuti da ga plate. - Otvori vrata. - Ispričajte me, gospođo. Ne bih volio propustiti zabavu.

Dvije su žene bez riječi gledale kako lagano prelazi preko krhotina stakla i izlazi na terasu. S one strane, na blještavoj mjesečini, vidio se prizor kakav bi mogao smisliti samo Hieronymus Bosch. Groteskna smjesa bezobličnih likova previjala se u odvratnoj i bučnoj zbrci na tratini. Kada je Fred, vičući tako da se krv ledila u žilama, pretrčao terasu i strmoglavio se u gužvu, Phoebe zviždukom pozove Hedgesa i pokaže mu na jednoga koji se uspio izvući iz hrpe. - Hajde, Hedges, naprijed! - Lajući od uzbuđenja, Hedges se razjapljene gubice zaleti preko trave, obori čovjeka i, gizdavo hodajući oko njega, poče pobjedonosno zavijati. I Benson se odgega na terasu, svali se na bok i podigne svoju staru njušku u radosnom istoglasju.

Buka je bila zaglušujuća.

- Muškarci! - poviče Diana Phoebei na uho, a Phoebe, kojoj je u žilama još ludački kolao adrenalin, prasne u smijeh.

DVADESET ČETVRTO POGLAVLJE

Gužva je kratko trajala. Kad je Diana pomislila upaliti svjetlo u dnevnome boravku, dio vandala već se bio predao, a McLoughlin, mladi policajac Gavin Williams, koji je bio u civilu, Jonathan, Fred i Paddy Clarke tjerali su ih preko terase.

- Unutra - naredi McLoughlin oštro. Svi ste uhićeni. Pod svjetlom koje ih je odozgo obasjavalo, vidjelo se da je to horda nesimpatičnih, uznojenih mladića mrzovoljnih lica. Diana ih je sve znala iz vidjenja, iz sela, ali po imenu poznavala je samo dvojicu - Eddieja Stainesa i devetnaestogodišnjega Petera Barnesa, Dilysina sina i Emmina brata. Preneraženo ih je gledala. - Što smo vam mi učinili? Većinu vas uopće i ne poznajem.

Barnes je bio zgodan momak, visok, sportski tip. Nekoć je bio u privatnom internatu, a sada je radio u očevoj tiskari u Silverborneu. Podrugljivo je pogleda, ali ništa ne reče. Eddie Staines i preostala četvorica piljili su u pod.

- To je razumno pitanje - reče McLoughlin mirno. - Što su vam ove žene učinile?

Barnes ga pogleda. - Koje žene? - upita drsko. - Mislite na lezbijke?

Barnesov glas, kultiviran, bez primjesa dijalekta, zainteresirao je McLouglina. Za ostale je, dok su vikali na tratini, shvatio da pripadaju radničkom staležu. Laganim pokretom glave dade znak Diani neka šuti. - Mislio sam na gospođu Maybury i njezine prijateljice - reče podjednako mirno. - Što su vam učinile? - Pozorno je promatrao njihova ravnodušna lica. - No, dobro, prvo ćete biti optuženi za napad na vlasnicu Streech Grangea.

- Nismo je ni taknuli - prosvjedovao je Eddie Staines.

- Šuti! - reče Barnes.

- Koga niste taknuli?

- Nju. Gospođu Maybury.

- Nisam ni rekao da jeste.

- Kakve su to gluposti o napadu?

- Nije ona vlasnica Streech Grangea - objasni McLoughlin. -

Vlasnici su gospodin Jonathan Maybury i njegova sestra.

- A, tako - Eddie se namršti. - Mislili smo da pripada toj lezbijki.

McLoughlin podigne obrvu. - Mislite, gospođi Maybury?

- Što je s vama, jeste li slaboumni?

- Imam dojam - reče McLoughlin - da bi se to prije za tebe moglo reći. Eddie Staines, je li tako?

- Aha.

- Začepi gubicu, idiote - prosikće Barnes kroza zube.

U McLoughlinovim očima pojavi se hladan sjaj. - Imao si pravo, Paddy. Taj je mali kreten ovdje glavni. U čemu je njegov problem?

- U njegovoj majci - odgovori Paddy lakonski. Mladić mu uputi ubojiti pogled.

Paddy ravnodušno slegne ramenima. - Žao mi te, mladiću. Da si imao barem pola sestrine pameti, provukao bi se. Da se nisi spetljao s tom glupom kozom, ostao bi normalan čovjek. Pokušaj se upitati s kim se Emma povlači kad ovamo dode. - Pogleda McLoughlina. - Jeste li kad čuli ono o prosjaku i konju? Dobije prosjak nešto novca, kupi konja, a onda shvati da prokletu marvu ne zna jahati. To vam je Dilys Barnes. Htjela je više od svojih mogućnosti, pa kad je to propalo doselila se s obitelji u Streech. Jasno, nema u tome ništa loše. Ovo je slobodna zemlja. Ali, ne smiješ se onda prema jednom dijelu sela odnositi kao prema zadnjem smeću jer misliš da si iznad njih, a drugome se udvarati i mahati im pred nosom svojim prozirnim obiteljskim stablom. Time odbiješ svakoga.

- Gade! - prosikće Peter bijesno ga gledajući. Paddy se ne osvrne na to. - Naravno, smijali su joj se. Logično. Uspon po društvenoj ljestvici u ovakvim se mjestima odmah uoči, a Dilys u tome nikada nije bila dobra. - Počeše se po bradi. - Ona je priglupa žena. Nije shvatila prvo pravilo, naime da je društveni položaj obrnuto proporcionalan reklami. - Baci pogled prema Peteru.

- Treba ti prijevod, mladiću? Što je viši stalež kojem pripadaš, to manje trebaš o tome pričati. - Barnes stisne šake. - Slušaj ti, Paddy. Ti si obično irsko smeće, eto što si.

McLoughlin je imao neobičan osjećaj da mladić uživa u prizoru.

Paddy se nasmije. - Shvatit ću to kao kompliment, mladiću. Ne sjećam se kada je netko posljednji put u meni vidio irsku krv. Još si

gluplji od svoje majke, usprkos finim školama i mušicama koje ti je uvrtjela u glavu. - Mahao je prstom prema Phoebei kao da joj prijeti. - Sve je to tvoja greška, draga moja. Od nje si napravila ruglo, a vjeruj mi, takve se stvari ne čine s Dilysima ovoga svijeta. Zato je postala vrlo otrovna.

Phoebe ga zbunjeno pogleda. - Zašto? Nisam je uopće poznavala. Jednom je napravila scenu kod seoskog ribnjaka, ali bila sam previše ljutita da bih se smijala.

- Prije Davidova nestanka - podsjeti je on. - Veliku je štetu napravio. Sve je ispričao u gostionici, i dok si rekao keks, cijelo je selo znalo.

Phoebe ga je tupo gledala i odmahivala glavom. On se sagne i počeše iza uha staroga labradora koji je ležao glave na šapama. - Dok je Benson bio još mali, Dilys ga je zatekla kako skače na njezinu pekinezericu, sjećaš se? - Oči su mu veselo poigravale. - Nazvala te i napala zbog toga što ne paziš na svoga psa.

- O, Bože! - Phoebe se lupi rukom po čelu. - Pa, to je stara priča. Samo sam se šalila. Nije valjda mislila da se to na nju odnosi? Mislila sam na njezinu kuju. Tjerala se, a ona ju je pustila.

Paddy se hihotao.

- Ionako je sve to bila njezina greška - Phoebein je glas drhtao. - Stalno je govorila da je Benson nepristojan pas. - Posve nesvjesno, počela je oponašati Dylisino prenemaganje. - »Vaš bi se grozni pas morao sramiti, gospođo Maybury.« Bože, kako je bilo smiješno! Nikako da izgovori da je Benson zajahao prokletu kuju. - Obriše oči rukavom. - Ja sam rekla da mi je žao ali da, što ona zna bolje od mene, ne možeš spriječiti nepristojne pse da guraju nos u smrdljive rupe. - Susretne Dianin pogled i prasne u smijeh.

Eddie Staines, koji nije bio osobito bistar, ali je imao dobro razvijen smisao za šalu, široko se naceri. - Hej, to je dobro! Dosad nisam čuo tu priču. Zato staroga Barnesa zovu »prljavo pseto«? Priča je za pet! - Zgrčio se kada je Peter Barnes, bez upozorenja, zamahnuo čizmom i udario ga u prepone. - O, Bože - uhvati se između nogu i podje unatrag.

McLoughlin se zabavljao. Peter Barnes mu je bio sumnjiv, ali nije imao dokaza da je momak udario Anne, kao što nije mogao dokazati i

da je Dilys kriva za sve one klevete protiv Phoebe.

- Previše je ona lukava - rekao je toga jutra. - Za takve je ljude tipična patološka ljubomora.

Uglavnom su žene, a njihova pakost obično je usmjerena protiv vlastita spola jer su na taj spol ljubomorne. Zlobne su do srži, a cilj su im često vlastite kćeri.

- A zašto se onda okomila na gospođu Maybury? - upita McLoughlin.

- Jer je bila »prva dama« Streecha, a vi ste je uvalili u govna. Deset se godina Dilys slatko smijala u sebi jer je mogla gospođu Maybury sa Streech Grangea gledati svisoka.

- Što je radila?

- Širila opake glasine, jasno. Nakon što su vaši ljudi otišli, selo je bilo spremno u sve povjerovati, a umorstvo je bilo još jedna od gadosti koje im je servirala.

- Vi zbilja živite u govnima, Paddy - reče McLoughlin staloženo.

Paddy Clarke ga je iznenadio. - Ako je tako, to je samo Phoebeina greška - objasni. - Ona stoji točno u središtu svega toga. Neovisno o tome tko je u pravu, a tko u krivu, svaki bi normalan čovjek ovo prodao i nekamo se odselio. Grange ne vrijedi onoliko koliko je za njega morala platiti.

Ne, mislio je McLoughlin, Paddy u tome griješi. Za nju je bila spremna platiti svaku cijenu i nastavit će je plaćati. A pravu su cijenu plaćali ljudi koji je vole. Pogleda prema njoj i iznenada osjeti ljutnju. - Prokleta žena! Ljudi su je ili voljeli ili mrzili. Ali, izgleda da nitko nije bio ravnodušan.

- Dobro - reče i razbije tišinu. - Ti - uperi prst u Eddieja Stainesa - ti ćeš saslušati nekoliko neugodnih istina. Nisi najpametniji stvor na ovome svijetu, ali moraš biti pametniji od ovog kretena ovdje. - Pogleda prema Barnesu, a onda podigne prstu zrak. - Prvo, Eddie, gospođa Maybury nije ubila svoje roditelje. Pukovnik Gallagher i njegova žena poginuli su zato što su im zakazale kočnice, a kočnice su im zakazale zato što K. C. nije dobro servisirao auto. Da je to savjesno učinio, vidio bi da je cijev zahrđala. Shvaćaš?

- Da, ali tko je kriv što je zahrđala? - upita Eddie pobjedonosno. - To je pitanje.

- Pročitaj izvještaj službenog istražitelja - odgovori McLoughlin umorno. - Pukovnik Gallagher odvezao je auto K. C.-u zato što su kočnice bile slabe. To je napisao i na ceduljici, svojom rukom, a nju možeš naći u dosjeu. K. C. se nije na to osvrtao. - Podigne u zrak još jedan prst. - Drugo. Gospodin David Maybury otišao je iz ove kuće prije deset godina. Nitko ga nije ubio. Pobjegao je zato što je potrošio sav novac gospodje Maybury, a nije imao ni najmanju želju da radi za život.

- Tko kaže da je tako? Vidio sam čovjeka prije tri mjeseca. A sad je mrtav. - Eddie pogleda poprijeko Phoebe. - Zgodan način da se osigurate, gospođo.

McLoughlin podigne treći prst. - Treće, Eddie. Taj čovjek nije bio David Maybury.

Eddie ga sumnjičavo pogleda. - Nije?

-Ne, nije. To je bio K. C. I tu nema zbora. Dokazano je.

Eddie dugo nije ništa rekao. Vrlo sporo, počeo je shvaćati. - Hej, čovječe, možda imate pravo. Znao sam da ga odnekud poznajem. Ali, taj je vaš inspektor bio uvjeren da je Maybury.

Paddy prezirno frkne. - Samo su idioti i političari uvijek sigurni. A neki kažu da među njima i nema razlike. Prema izrazima što su prelazili Eddijevim licem mogli su gotovo pogadjati što misli. - Ja i dalje ne vidim zašto je to važno. Opet smo se vratili na početak. Ako je ovaj put ubila K. C.-a, onda je logično da je prije deset godina sredila i muža. Jedini dokaz koji navodite u prilog tome da to nije učinila, jest to što sam mislio da je stari on. Shvaćate?

- Shvaćam - reče mu McLoughlin. - Ali, cijela ta priča smrdi. Nije li ti palo na pamet da si, ako je to bio Maybury, deset godina napadao pogrešnu ženu?

- Ali, bili su tu njezini roditelji... - Zastane, a mozak mu je hvatao jezik. - No, dobro, kako rekoh, sad smo opet na početku.

- Upravo suprotno. Gospoda Maybury nije ubila K.C.-a, Eddie. Ti si ga ubio.

- Glupost!

-Nije umoren. Umro je od hladnoće, gladi i zapuštenosti. Ti si ga posljednji vidio živa. Da si mu pomogao, sada ne bi bio mrtav. Trebala mu je pomoć, a ti mu je nisi pružio.

- Slušajte vi, gospodine! Jel' vi to meni pokušavate nešto namjestiti? Inspektor je rekao da je bio izboden. Doista, razmišljao je McLoughlin, je li čudno što se Phoebe povukla u svoju tvrđavu između Scile Barnesa i Haribde Walsha? Bez trunke žaljenja demontirao je Walsha i njegovu tridesetogodišnju karijeru u policiji. - Inspektor je podmitio nekoliko ljudi i tako je promaknut - reče. - To se događa u policiji kao i drugdje. Poslat će ga u prijevremenu mirovinu i tako ga se riješiti.

- Čovječe! - reče Eddie, začuden zbog tolike iskrenosti od jednog policajca.

- Ti idiote - promrmlja Peter Barnes. - Vidiš da te zavlači.

McLoughlin se na to nije osvrnuo. - Četvrto, Eddie - nastavi. - Kada si s tim propalicama s kojima se družiš došao ovamo šikanirati lezbijke, obratio si se na pogrešnu adresu. U Streech Grangeu nema nikakvih lezbijki. Tko ti je to uopće rekao?

- To svi znaju. - Eddieju je bilo neugodno. - Tri lezbijke. Tri vještice. Tako svi govore. - Baci kratak pogled na Petera Barnesa. - Osobno, nemam ništa protiv lezbijki.

- Ah, tako. - McLoughlin prijeđe na Barnesa. - Znači, ti ne voliš homoseksualce. - On odjednom zijevne i protrlja oči. - Što se dogodilo? Netko je nešto pokušao s tobom u internatu? - Vidio je kako mladićeve nosnice počinju drhtati i kako mu se lice razvlači u osmijeh. - Samo mi reci da ti je bilo zgodno, nemoj se upinjati da mi pokažeš kako nije.

- Prokleti pervertiti! - prosikće mladić. - Zlo mi je od njih. - Pljune na Phoebe. - Prokleti pervertiti. Sve ih treba zatvoriti. - Kiptio je od mržnje. - Mrzim ih.

Iz dubine McLoughlinovih očiju počelo je sijevati neprijateljstvo. Naglo krene prema Barnesu i poklopi njegova usta rukom, zabijajući prste u meso na obrazima i primoravajući ga da se popne na prste. - Mislim da si krajnje odvratan - reče promuklo. - Ti si odvratni mali psihopat i kad bi se mene pitalo, takve kao što si ti trebalo bi zatvoriti, ne ljude kakav je Oscar Wilde. Jedini vaš doprinos društvu sastoji se u tome što svoje predrasude i svoju jadnu inteligenciju prenosite na sljedeći naraštaj. - Podigne Barnesa još više. - A usto, jako me ljuti kad ove žene ovdje nazivaš perverznima. Razumiješ li ti mene?!

Barnes je pokušavao nešto reći, ali riječi su mu zastajale u grlu. McLoughlin dublje zarije prste i Barnes snažno zaklima glavom.

- Dobro - reče McLoughlin, makne ruku i odgurne ga. - Prijazno se nasmiješi Stainesu. - Nadam se da vidiš kamo to vodi, Eddie. Shvatio si da ti dajem mogućnost za sumnju. Pretpostavljam da si došao misleći da su ovi ljudi ovdje za nešto krivi.

Eddijevo se lice zabrinuto namršti. - Slušajte, gospodine, ja sam ovamo došao samo zato da se ispuni pravda. Kunem se, to je sve. - Pokaže rukom na ostale mladiće. - Svi smo došli jedino radi toga. Čuli smo da ćete je i ovaj put pustiti. To s lezbijkama, to je Peterova ideja. - Stidljivo pogleda Phoebe i Dianu. - Čovječe, to zbilja nema smisla. Ako niste lezbijke, zašto to ne kažete?

Diana podigne oči u nebo. - Znate, to sam se i sama često pitala. - Okrene se Phoebe. - Čuj, stara, ja sam zapravo zaboravila zašto nismo ništa rekle.

Phoebe se nasmije. - Ne budi luda. - Pogleda Eddieja i bespomoćno podigne ruke. - Nikada nismo imale izbora. S nama gotovo nitko i ne razgovara. Oni koji razgovaraju, znaju sve o nama. A oni drugi, oni misle što god žele. Vi ste mislili da smo lezbijke. Osim da spavamo s muškarcima pokraj ribnjaka, ne znam kako bismo drukčije dokazale da nismo. U svakom slučaju, biste li promijenili mišljenje o nama da ste znali da su nam draži muškarci?

- Da - reče Eddie. - Ja bih sigurno. Ali - nastavi zamišljeno - na kraju opet ne znamo tko je ubio vašega muža. Ako je pobjegao samo zato što je ponestalo novca, zašto se nije javio i oslobodio vas optužbe kada je vidio u novinama za što vas okrivljuju? Bilo bi dovoljno samo da nazove policiju.

Njegove su riječi ostale neugodno visjeti u zraku. - Govorite kao da taj čovjek ima čistu savjest - reče na posljetku McLoughlin. - U kutku oka vidio je kako je Jonathan poblijedio. - Bio je nitkov. Naći ćemo ga već jednoga dana.

Čak su se i Paddyja te riječi dojmile.

- Čovječe - reče Eddie ponovno. - Čovječe! - Nogom je mrvio komad stakla na podu. - Čujte, gospođo, u vezi s ovim staklom... Mi ćemo sve počistiti i staviti nova stakla. Pošteno je.

- Možeš ti i bolje - reče McLoughlin prijazno. - Trebaju nam

imena. Počnimo s time tko je napao gospođicu Cattrell.

Eddie odmahne glavom s izrazom iskrena žaljenja. - Mogu samo nagađati, kao i vi, ali ako vam treba dokaz... žao mi je, ne mogu vam pomoći. Kako rekoh, mene napadi na lezbijke ne zanimaju. - Pokaže na jednog od svojih drugova. - Bob i ja odveli smo te večeri neke cure onamo. Ne znam što je s drugima.

- Ja nisam. Ja sam gledao televiziju sa starcima. - Čuj, Eddie, ja sam bio kod tvoje sestre. To znaš. - Ja sam o tome čuo tek sljedećega jutra, kao i ti. Iznad njihovih glava, McLoughlinov se pogled sretne s Paddyjevim. U njemu je vidio odraz vlastita razočaranja. - A što je s tobom? - upita Petera Barnesa. - Gdje si ti bio?

Barnes se nakesi. - Do pola jedan ujutro bio sam s mamom. Onda sam otišao na spavanje. Ako je lijepo zamolite, ona će vam to i pismeno potvrditi. - Podigne srednji prst u zrak i uperi ga prema Paddyju. - To je za tebe i tvoje gluposti s prosjacima - nasmije se. - I za tvoju glupu namještaljku. Bilo je jako prozirno, to bi i budala shvatila. Misliš da sam budala, zar ne? Misliš da se nisam ovuda šuljao, da... nisam vidio sve te murjake koji su ih motrili? - Ponovno se zahihoće.

U McLoughlinovoj se glavi oglasi poziv na uzbunu. Kojoj vrsti psihopata pripada taj momak, pitao se. Nešto kao Charles Manson? Isuse! Šuljanje... tu su riječ upotrijebili govoreći o tome kako su ušli u kuću Sharon Tate, a onda je ubili. - Onda, zašto si došao ovamo? - reče opipavajući lisičine u džepu jakne. - Sviđa ti se ideja da te uhitimo, zar ne?

- Sviđa mi se ideja da vidim vas kretene na podu. To je vrijedno jedne noći u zatvoru i male globe. To je bila šala. Moj će otac nadoknaditi štetu.

Nakon trenutka tišine, začuo se Jonathanov hladni glas. - Mislim da je to razumno - reče. - Za uzvrat, ja ću tebi platiti za štetu koju ću ti sada nanijeti.

Svi su ostali zatečeni. Kao na usporenoj snimci, gledali su kako je prešao sobu, skinuo majčinu pušku, naciljao medu Barnesove noge i povukao obarač. Prasak ih je zaglušio. Kroz gusti oblak prašine vidjeli su, prije negoli čuli, vrištanje koje je dolazilo iz mladićevih ustiju. Gledali su kako se podno njegovih nogu skuplja tekućina.

Zapanjen, McLoughlin se pokušao uplesti, ali osjetio je dvije

snažne ruke kako mu obujmljuju prsa i vuku ga natrag. - Jon! - poviče. - Za Boga miloga! On to ne zavredjuje!

- Pustite ga, gospodine - čuo je Fredov glas. - Dugo je čekao na to.

Zgranuti je McLoughlin gledao kako Jonathan Maybury odvlači Petera Barnesa do zida i gura pušku u mladićeva usta.

DVADESET PETO POGLAVLJE

U pola sata tri su patrolna auta došla po prijestupnike, u a predvodio ih je policajac Gavin Williams. - To je vaš posao, naredniče - prosvjedovao je. - Vi biste ih trebali zatvoriti.

- Ne, vaši su. Ja ovdje moram još nešto posvršavati. - A što ću s Mayburyjem, gospodine?

McLoughlin prekriži ruke i ne odgovori. - Barnes će to sigurno reći.

- Neka kaže.

- Ne bismo li trebali optužiti Mayburyja?

- Zbog čega? Zbog toga što je puška slučajno opalila?

- To vam neće proći, gospodine. Eddie dobro zna da nije bio nesretan slučaj.

McLoughlina je to zabavljalo. - Mislim da ćete shvatiti da je Eddie malo razočaran Peterom Barnesom. Osim svega drugoga, nije mu drago kad je tema Barnesovih čudnih šala. Rekao mi je da su on i njegovi prijatelji gledali na drugu stranu kad se nezgoda dogodila.

William je izgledao zabrinut. - Što da kažem?

- To ovisi o vama, Gavine. Bojim se da vam tu ne mogu pomoći. Kad je puška okinula, ja sam bio okrenut leđima. Pisao sam njihova imena i adrese. Poslije toga nisam ništa vidio zbog prašine.

- Mislio sam da ste pisali imena i adrese svih svjedoka tog divljaštva. Pri takvim je nezgodama to uobičajeni postupak. - Policajac se kiselo nasmiješi. - A kako objašnjavate Barnesovo priznanje? Hoću reći, ako je zbilja bio nesretni slučaj, zašto se želio predati? Čovječe, bio je toliko preplašen da je mokrio po podu.

McLoughlin ga prijateljski potapše po ramenu. - Nije li tako, Gavine? Nisam vidio prst pred okom zbog prašine. - A ja sam mislio da mu je liječnik odrezao jaja. I ja, pomisli McLoughlin. I ja. A izgleda i Peter Barnes. Zapanjen Jonathanovim silovitim napadom i ukočen nakon što je puška opalila, obuzelo ga je samosažaljenje i briznuo je u plač kada mu je Jonathan prislonio cijev na zube i zaprijetio da će opet povući okidač. - Nisam to mislio učiniti - rekao je. - Šuljao sam se oko kuće. Nisam htio - vikao je. - Vratila se. Glupača se vratila.

Morao sam je udariti.

Jonathanov je prst stezao okidač. - A sad mi reci što je bilo prije devet godina.

- O, Bože, pomozi mi! - Njegove su hlače bile promočene od mokraće.

- Reci mi! - vikao je Jonathan, blijeda i uzrujana lica. - Netko je prevrnuo kuću. Tko?

- To je bio moj tata - vrištao je mladić i grčevito jecao. - Napio se s nekim prijateljima. - Oči su mu se uplašeno razrogačile kada je Jonathan počeo pritiskati okidač. - Nisam ja kriv. Mama se uvijek smije zbog toga. Nisam ja kriv. To je bio moj tata. - Okrenuo je očima i srušio se na pod.

Jonathan spusti pušku na pod i pogleda u McLoughlina. - Nismo znali tko je to učinio. Mama, Jane i ja zaključali smo se u podrumu i čekali dok nisu otišli. U životu nisam bio toliko prestrašen.

Slušali smo kako viču i lome pokućstvo. Mislio sam da će nas pobiti. - Zatrese glavom i pogleda mladića koji se grčevito trzao. - Zakleo sam se da će mi platiti ako saznam tko su. Kuća im je poslužila kao zahod, a po zidovima su kečapom ispisali »Ubojica«. Bilo mi je samo jedanaest. Mislio sam da je to krv.

McLoughlin se oslobodi Fredova stiskla i počne otirati prašinu s odjeće. - Jone, za dlaku je manjkalo. Što se, zaboga, dogodilo? Jesi li se poskliznuo na kakav komadić slomljena stakla?

- Tako je, naredniče - reče Fred ravnodušno. - Moglo je biti gadno da mladi gospodin Jon nije bio pribran.

- No, dobro, učinite nešto s tom puškom prije nego što ponovno opali. - Gledao je kako Fred uzima pušku, otvara je i vadi drugi metak. - Zaboga, Barnes, ustani i prestani se previjati. Imaš ludu sreću što je dr. Maybury držao pušku uperenu nadolje. - Podigne ga na noge i stavi mu lisičine. - Uhićen si. Policajac Williams pročitat će ti tvoja prava.

Mladić je još jecao. - Pokušao me ubiti.

- No, to se zove zahvalnost - reče Paddy otresajući žbuku s kose. - Jon je zamalo raznio vlastita stopala kako bi zaštitio tu propalicu, a ovaj ga još optuži. - Pogleda Jonathanovo užasnuto lice, prepozna znakove opasnosti i pokaže Fredu glavom prema vratima.

Fred mirno primi mladića pod ruku i odvede ga prema vratima koja vode u predsoblje.

- Predlažem da pogledamo po kući, gospodine. Ne svidja mi se što je gospođica Cattrell gore sama.

- Čvrsto zatvori vrata za njima.

Pola sata, pomisli McLoughlin, a izgledalo je kao godina. Počeše se po bradi i zamišljeno zagleda u mladoga policajca. - Ne mogu vam pomoći, Gavine. Vi ste dobar policajac i ja vam neću govoriti što da činite. Morate sami donositi odluke.

Mladić pogleda kroz vrata dnevnoga boravka gdje je Fred pomagao Phoebei da pospremi.

- Složio sam se da pođem s vama u patrolu zbog njega i stare gospodje. Oni su pristojni ljudi. Mislio sam da ih ne smijem prepustiti tim tipovima.

- Slažem se - reče McLoughlin suho.

Williams se namršti. - Ako želite čuti što ja mislim, reći ću vam da će glavni inspektor tražiti neko objašnjenje. Trebali biste čuti kako Molly govori o tome kako je ovo mjesto izgledalo kada su došli. U kući je sve bilo porazbijano. Gospođa Maybury živjela je s djecom u sobi koju su gospođica Cattrell i Jonathan uspjeli očistiti. Prema njezinim riječima, gospođa Maybury i mala Jane bile su nasmrt prestrašene. Molly veli da se i poslije tri mjeseca osjećao vonj mokraće, a plijesan od kečapa počela je prodirati kroz zidove. Tjednima su čistili. Što šef ima protiv njih, naredniče? Zašto im ne vjeruje?

Zato što si to ne može priuštiti, pomisli McLoughlin. Upravo je Walsh prije toliko godina stvorio ozračje mržnje, ozračje u kojemu se moglo zastrašivati tu ženu i dvoje djece. Za njega je Phoebe uvijek bila kriva, a njegovo je proganjanje neizbježno dovelo do toga da drugi uzmu pravdu u svoje ruke, kad to njemu nije uspjelo.

- No, meni se to ne sviđa i zato ću nešto reći. Nisam zato stupio u policiju. Upitao sam Molly zašto nisu pozvali policiju kada se to dogodilo, i znate li što mi je rekla? »Zato što je gospoda znala i bolja rješenja od toga da traži pomoć od neprijatelja.« - Sramežljivo je povlačio nogom po podu. - Tu i tamo izvest ću malo Freda i Molly, volio bih da znaju kako nismo svi neprijatelji.

McLoughlin se nasmiješi prema pognutoj glavi. Ako je Williams želio prikriti svoju sklonost pričom o odnosu povjerenja između policije i mještana, njemu to nije smetalo. - Čuo sam da pravi nevjerojatno slasne kolače.

- Sjajne! - Mladićeve oči zaiskriše. - Trebali biste ih kušati.

- I hoću. - Pogurne mladića prema izlaznim vratima i automobilima koji su čekali ispred kuće.

- Eddieju i njegovima neće škoditi da jednu noć provedu iza rešetaka, zato ih uhitite. Želi li gospođa Maybury ujutro pokrenuti tužbu, ispunit ćemo sve papire. Ali, mislim da neće. Danas je položila kamen temeljac mosta.

- A Barnes?

- Njega mi držite na ledu. On će mi biti prva stvar ujutro. Sam ću uzeti izjavu. Gavin?

- Da?

- On bi ionako progovorio. Nije mogao odoljeti. Previše je arogantan da bi dugo šufio. Vidjet ćete. Sutra će nam lijepo olakšati dušu.

Izgledalo je da je mladiću pao kamen sa srca. - Dobro. Ima li još što za mene?

- Za nekoliko sati, recimo u tri, nazovite njegove roditelje i recite im da je njihov sin kod nas. Neka dodju u postaju. U svakom slučaju, nipošto ne dopustite da razgovaraju s njime. Neka čekaju dok ja ne dođem. Recite im jedino da je sve priznao, želim da se smekšaju.

Williams je izgledao sumnjičavo. - Ali, nećete uspjeti pokrenuti istragu nakon deset godina, zar ne?

- Ne. - McLoughlin se nasmije. - Ali, mogu učiniti da nekoliko dugih sati misle da hoću.

Ni Paddyju se još nije išlo. - A sada biste pomalo mogle početi izlaziti - reče Phoebei i Diani.

- Sada se morate malo potruditi. Dođite sutra k meni u gostionicu. To je dobro mjesto za početak. - Rukovao se s McLoughlinom. - Objesite tako svoj posao o klin, Andy, zajedno ćemo otvoriti pivovaru. Trebat će mi čvrsta ruka za kormilom.

- Nemam pojma o tome.

- Pa i ne trebate mi zbog proizvodnje piva. To je moje područje.

Organizirajte posao, nađite mi kupce, neka sve krene. Bili biste dobri. Treba mi čovjek od povjerenja. - Paddy se gromko nasmije i lupne ga po ramenu. - Razmislite o tome. Ugodno mi je s vama.

Jonathan se bio vratio u svoj naslonjač. Posramljeno je sjedio i izbjegavao poglede. Dugo je potiskivao srdžbu i sada je očajnički pokušavao shvatiti svoj postupak prema Barnesu. Nije mogao naći ispriku za svoje nasilno ponašanje.

- Ako me više ne trebate - nakašlje se Fred pristojno obraćajući se Phoebe - ja bih pošao. Žena i mala Jane sigurno se pitaju što se dogodilo. - Jane je proteklih pet noći spavala kod Molly dok je Fred obilazio imanje s McLoughlinom i Williamsom.

- Oh, Frede - reče Phoebe s iskrenim žaljenjem. - Doista mi je žao. Nisam ni u jednom trenutku pomislila da ste jedan od njih. Bila samu šoku. Nadam se da mi vjerujete. Sutra ću vas odvesti liječniku radi tetanusa.

Fred pogleda svoju zamotanu ruku koju su mu Phoebe i Diana pažjivo oprale i dezinficirale i pritom se ispričavale. - Mislim, gospođo - reče ozbiljno - da ću, budete li o tome rekli još jednu jedinu riječ, morati dati otkaz. Svašta mogu podnijeti, ali prenemaganje ne podnosim. Onda, mogu li poći?

- Ja ću vas odvesti - reče Phoebe odmah.

- Ja bih radije pošao s mladim doktorom, ako nemate ništa protiv. Volio bih čuti njegovo mišljenje o nečemu. Kada su izašli, Phoebe se okrene kako bi prikrila suze. - Nema više ljudi kakvi su Molly i Fred. Ne zaslužuju sve to, a opet, stalno su uz nas, u dobru i zlu. Odlučila sam se, Di - nastavi odlučno. - Idem sutra u tu prokletu gostionicu. Netko mora probiti led, a to bih zbilja mogla biti ja. Fred onamo odlazi već godinama i, ne računajući Paddyja, nitko s njim ne razgovara. Prokleta bila ako tu nešto ne učinim.

Diana pogleda njezino ljutito lice. - Što, na primjer? Uperiti u njih pušku sve dok ne odluče razgovarati?

Phoebe se nasmije. - Ne. Zaboravit ću prošlost.

- Ako je tako, onda idem s tobom. - Pogleda McLoughlina. - Možemo li to učiniti? Sad je sve prošlo, nije li? Inspektor je preko telefona bio vrlo štur, ali izgleda da je s nama gotov.

On kimne. - Jest, gotov je.

- Je li to bilo samoubojstvo? - upita Phoebe.

- Sumnjam. Bio je zbrkani starac kojeg su nadvladale upomene na Streech. Mislim da je došao ovamo umrijeti.

- Ali, kako je mogao znati gdje je ledana?

- Iz onih brošura koje je vaš muž dao tiskati. Ako želite namamiti turiste, najbolje ih je ostavljati po garažama. K. C. je, prema tome, vjerojatno bolje od vas poznavao ovaj teren.

- Pa ipak, poslije toliko vremena...

- Tako je to s pamćenjem - reče Diana. - Stari se ljudi sjećaju svake pojedinosti iz djetinjstva, ali ne i što su toga dana doručkovali. - Zatrese glavom. - Nikad ga nisam upoznala, ali uvijek sam bila ljutita pri pomisli na ono što se dogodilo Phoebeinim roditeljima i na laži koje je poslije širio. Ipak - slegne ramenima - umrijeti tako, sam, bez igdje ičega... Vrlo tužno. Znam da možda zvuči blesavo, ali da barem nije skinuo odjeću... Kao da je time još više istaknuo uzaludnost življenja. Goli se radjamo i umiremo. Imam osjećaj da je za njega sve što se događalo između rođenja i smrti bilo bezvrijedno.

McLoughlin se rastegne. - Ne bih ja bio toliko sentimentalan, gospodjo Goode. Što se tiče toga je li bio gol kad je umro, možemo se osloniti jedino na Wallyjevu riječ. Ja mislim da se on pomalo srami sebe. Jedno je uzeti odjeću koju je netko odbacio i složio, a drugo svući je s mrtvaca. - Pogleda na svoj sat. - Još nešto?

- Voljele bismo vam zahvaliti - reče Phoebe.

- Zbog čega?

- Svega. Jane. Jonathana. Anne. Nas.

On kimne i krene prema vratima koja vode u hodnik. Dvije se žene pogledaše.

- Vratit ćete se, zar ne? - upita Diana.

On se tiho nasmije. - Ako moram, hoću.

- Što bi to trebalo značiti?

Phoebe se nasmijulji. - Mislim da znači to da nije ni namjeravao otići. Ne može se vratiti ako nikamo nije otišao, zar ne?

Pucanj i galama probudili su Anne iz dubokog sna u koji je pala popivši tablete za spavanje pa je spavala laganim snom u prekrasnim bojama. Nije bilo noćnih mora, samo beskrajna parada mjesta i lica koja su se, kao u nadrealističkoj slici, izmjenjivala na zaslonu njezina

sna. A negdje u kutu, razdražujuće, McLoughlin je kuckao po dvostrukom staklu velike tvrđave i govorio joj kako je može podići samo dvoje ako ne žele biti živi zakopani.

Naglo se uspravi u postelji i pogleda ga. Svjetiljka pokraj postelje bila je upaljena. - Sanjala sam da se Jon i Lizzie žene - reče prisjećajući se sna koji je ostao živ, dok su drugi u nepovrat nestali.

On privuče pletenu stolicu i sjedne na nju. - Budu li imali dovoljno vremena i mjesta, vjerojatno i hoće.

Razmišljala je o tome. - Tebi ništa ne promakne?

- Ovisi. Uhvatili smo tvojeg napadača. - Ispruži duge noge i sve joj potanko ispriča. - Paddy me poziva da zajednički krenemo s pivovarom.

Ona se nasmiješi. - Sviđa ti se?

- Lupež.

- Ali, sviđa ti se?

On kimne. - Dobar je on čovjek. Jako mi je drag.

- I hoćeš li mu se pridružiti?

- Bolje ne. Čovjek bi mogao postati ovisan o onom njegovu pivu. - Pogleda je ispod spuštenih kapaka. - Jon se sutra vraća u London. Zamolio me da te pitam želiš li da ti vrati ljubavna pisma. Rekao je da bi ih nastojao izvući prije nego što otputuje.

Gledala je svoje ruke. - Znaš li kamo ih je stavio?

- Koliko sam shvatio, u deblo staroga hrasta iza ledane. Ali, nije posve siguran može li ih izvaditi. Zamolio me da mu pomognem. - Proučavao je njezino lice. - Trebam li to učiniti, Anne?

- Ne. Neka ostanu gdje su. - Podigne glavu i pogleda ga. Kad budem opet svoja, uzet ću vreću cementa i začepiti svaki otvor u tom hrastu tako da te proklete stvari nikada više ne ugledaju svjetlo dana. Morala sam zamoliti Jona da ih skrije jer nije bilo nikoga kada me Walsh onda odveo u policiju, ali on je posljednji za kojeg bih htjela da ih vidi. O, Bože, da barem jesu ljubavna pisma.

- A što su?

- Fotografije.

- Davida Mayburyja? Ona kimne.

- Nakon što ga je Phoebe ubila? Ona ponovno kimne.

- Pretpostavljam, jedno od tvojih čuvenih osiguranja.

Anne uzdahne. - Ne mogu vjerovati da nam to više neće trebati. Čuvala sam ih za slučaj da nađu tijelo i da Phoebe treba obranu. - Lice joj je postalo sumorno. - Ja sam fotografirala i sama sam razvila slike. Grozne, grozne fotografije. Na njima su David, dva tjedna nakon što ga je Phoebe ubila, i Phoebe, tako izbezurnljena da ne bi vjerovao da je to ista žena, zatim prizori iz uništene kuće, te grobnica koju sam izgradila u podrumu. Ne želim ih nikada više vidjeti.

- Ispričaj mi, Anne.

Ona duboko uzdahne. - David se vratio kući večer nakon provale. Bilo je jasno da će se jednom morati vratiti, ali da će izabrati upravo tu večer... - Zatrese glavom. - Naravno, nije znao što se dogodilo. Da jest, ne bi došao. Na vrata je bilo navaljeno pokućstvo pa je ušao kroz podrumski prozor. Phoebe je bila u kuhinji i čula je kako hoda dolje u mraku. - Pogleda ga u oči. - Moraš razumjeti koliko je bila prestrašena. Mislila je da su se oni pijani ljudi vratili i da žele ubiti nju i djecu.

- Razumijem.

- Uzela je najteži predmet koji joj je bio pri ruci, sjekiru za drva, a kada se popeo iz podruma, rascijepila mu je glavu nadvoje.

- Je li ga prepoznala?

- Misliš, je li znala da je to David kada ga je ubila? Ne bih rekla. Sve se dogodilo previše brzo. Naravno, poslijega je prepoznala.

Dugo su šutjeli. - Mogli ste pozvati policiju - reče on na posljetku. - Imali ste dokaze o onome što se dogodilo noć prije i mogla se braniti samoobranom. To bi glatko prošlo.

Zurila je u svoje ruke. - Ja bih to bila učinila da sam znala što se dogodilo. Ali, Jon me nije bio nazvao petnaest dana. - Slike noćne more navirale su joj u sjećanje i Anne prekrije oči rukama.

- Phoebe se nije sjećala ničega što se događalo u ta dva tjedna. Jedino što je uspjela učiniti prije nego što se posve izgubila bilo je to da gurne Davidovo truplo niza stube koje vode u podrum i zakračuna vrata. Djeca nisu ništa znala. Jon me nazvao samo zato što ih je držala zaključane u njezinoj spavaonici, a jeli su konzerve koje je uzela iz smočnice. Uzeo je ključ dok je spavala, izišao iz spavaonice i nazivao me dok me nije dobio. - Sjećanja su navirala, a oči su joj se punile suzama koje su klizile niz umorne kapke. - Bilo mu je samo jedanaest,

još je bio mali, rekao je da daje sve od sebe, ali da je Jane i mami potreban netko tko će se o njima brinuti. - Otare suze s očiju. - Oh, žao mi je. Plačem svaki put kad se toga sjetim. Kako li je morao biti prestrašen! Smjesta sam došla.

Iznenada je izgledala jako umorna. - Nisam mogla na policiju, McLoughline. Ona je bila izvan sebe, a Jon i Jane jedva da su išta govorili. Mislila sam da je Phoebe porazbijala po kući nakon što ga je ubila. Nije se moglo dokazati što je bilo prvo. A ako sam ja na to pomislila, što bi tek Walsh zaključio? To je bila noćna mora. Jedino što sam znala bilo je da su djeca najvažnija. To je od mene tražio i Phoebein otac kada mi je povjerio skrbništvo. A i to sam mogla učiniti, tako sam odlučila, prije svega tako da učinim sve kako im majka ne bi završila u zatvoru. - Uzdahne. - I tako sam nekoliko dana kupovala pomalo sivoga kamena po južnom Hampshireu, onoliko koliko je stalo u Phoebein auto. Nisam se usudila tražiti dostavu. Onda sam se zaključala u podrum i zazidala tu odvratnu, smrdljivu hrpu koja je nekoć bila David. Još je tamo. Diana je otišla dolje i provjerila nakon što je Fred našao onog mrtvaca u ledani. Užasno smo se bojale da je nekako izišao.

- Zna li Fred?

- Ne. Jedino Diana, Phoebe i ja.

- A Phoebe zna što je učinila?

- O, da. Nakon nekog vremena pamćenje joj se vratilo i sjetila se svake pojedinosti. Prije četiri godine htjela je sve priznati, ali odgovorile smo je od toga. Jane, kojoj je tada bilo trinaest, imala je jedva dvadeset dva kilograma. Diana i ja rekle smo da je njezin mir važniji od Phoebeina.

Anne ponovno duboko udahne. - A to znači da nismo mogle prodati Streech Grange. Prema Murphyjevu zakonu, kupac bi prvoga dana uzeo opeke iz podruma kako bi ugradio jacuzzi. - Slabašno se nasmiješi. - Znalo je biti gotovo nepodnošljivo. Ali, kad sad gledam njih troje, znam da je vrijedilo. - Iako to nikada ne bi izgovorila, njezine su oči žudjele za potvrdom.

McLoughlin je primi za ruku. - Što da ti kažem? Osim da me, prije nego što ti sljedeći put kažem kako bi , trebala živjeti, podsjetiš da ti znaš najbolje.

Igrao se njezinim prstima. - Mogao bih te tvoje fotografije upotrijebiti da uništim Walsha i Barnesa zbog svega što su učinili Phoebei.

- Ne - reče ona odmah. - Nitko za njih ne zna, nitko osim tebe i mene. Phoebe i Diana ne znaju. Neka ostanu gdje su. Imam već dovoljno noćnih mora. A ni Phoebe to ne bi htjela, uostalom. Walsh je imao pravo. Ubila je Davida.

On kimne i skrene pogled. Šutio je, a onda reče: - Žena mi se sinoć vratila.

Ona se prisili na smiješak. - Je li ti drago?

- Zapravo, jest.

Pokušala je polako izvući ruku iz njegove, ali nije ju puštao.

- Onda mi je drago zbog tebe. Što misliš, hoće li ovaj put biti dobro?

- O, da. Razmišljam o tome da odem iz policije. Što kažeš na to?

- Bit će ti lakše kod kuće, to je sigurno. Postotak razvoda među policajcima vrlo je visok.

- Zaboravi na praktičnost. Daj mi savjet.

- Ne mogu - reče ona. - To ćeš morati sam odlučiti. Mogu reći jedino to da, što god odlučio, to mora biti nešto s čime ćeš moći živjeti. - Stidljivo ga pogleda. - Znaš, bila sam pogriješila. Mislim da si dobro učinio što si ušao u policiju i da bi ona bila siromašnija bez tebe.

On kimne. - A ti? Što ćeš ti sada?

Ona se vedro nasmiješi. - Ah, kao i obično. Srušiti nekoliko citadela, zavesti jednog-dva kipara.

On se nasmije. - Dobro, no prije nego što to učiniš, jedne ćeš me noći povesti u podrum. Mislim da je došlo vrijeme da se taj zid sruši i da David Maybury zauvijek ode iz ove kuće. Nakon devet godina, od njega nije mnogo ostalo, a ovaj put propisno ćemo ga se riješiti.

- Ne bi li bilo bolje sve ostaviti kako jest?

- Ne.

- Zašto?

- Cattrell, zato što ćete ti i Diana biti vezane za ovu kuću sve dok ga se Phoebe ne oslobodi.

Gledala je negdje u daljinu iznad njegov glave. Kako je malo

razumio. Zauvijek će biti vezane. Predugo je trajalo. Nemaju više dovoljno samopouzdanja da počnu ispočetka.

On joj još jedanput lagano stisne prste i ustane. - Bilo bi najbolje da sada pođem na spavanje.

Ona kimne, a oči su joj sjale. - Zbogom, McLoughline. Želim ti svaku sreću, doista.

On se počeše po obrazu. - Možeš li mi posuditi jastuk? Možda i četkicu za zube iz kupaonice?

- Zašto?

- Nemam gdje spavati, Anne. Rekoh ti, žena mi se vratila. Neka sam proklet ako još sedam godina provedem s nekim čija je omiljena boja bež. - Gledao je kako se smješka. - Mislio sam, bilo bi dobro da ovaj put pokušam s nekom prijateljicom.

- Kakvom prijateljicom?

- Ah, ne znam. Što misliš o nekom ciničnom i sebičnom intelektualnom snobu koji ne zna održati vezu, ne prilagodjuje se i posramljuje ljude?

Ona se tiho nasmije. - Sve je točno.

- Naravno da jest. Mnogo nam je toga zajedničko. Taj opis nije daleko ni od mene.

- Život ovdje bio bi ti neizdrživ.

- Koliko i tebi, vjerojatno. Što kažeš na Glasgow?

- Što bismo tamo radili?

- Istraživali, Cattrell, istraživali.

Oči su joj blistale. - McLoughline, bi li prihvatio kada bih rekla ne?

- Ne.

- Onda, što još čekaš?